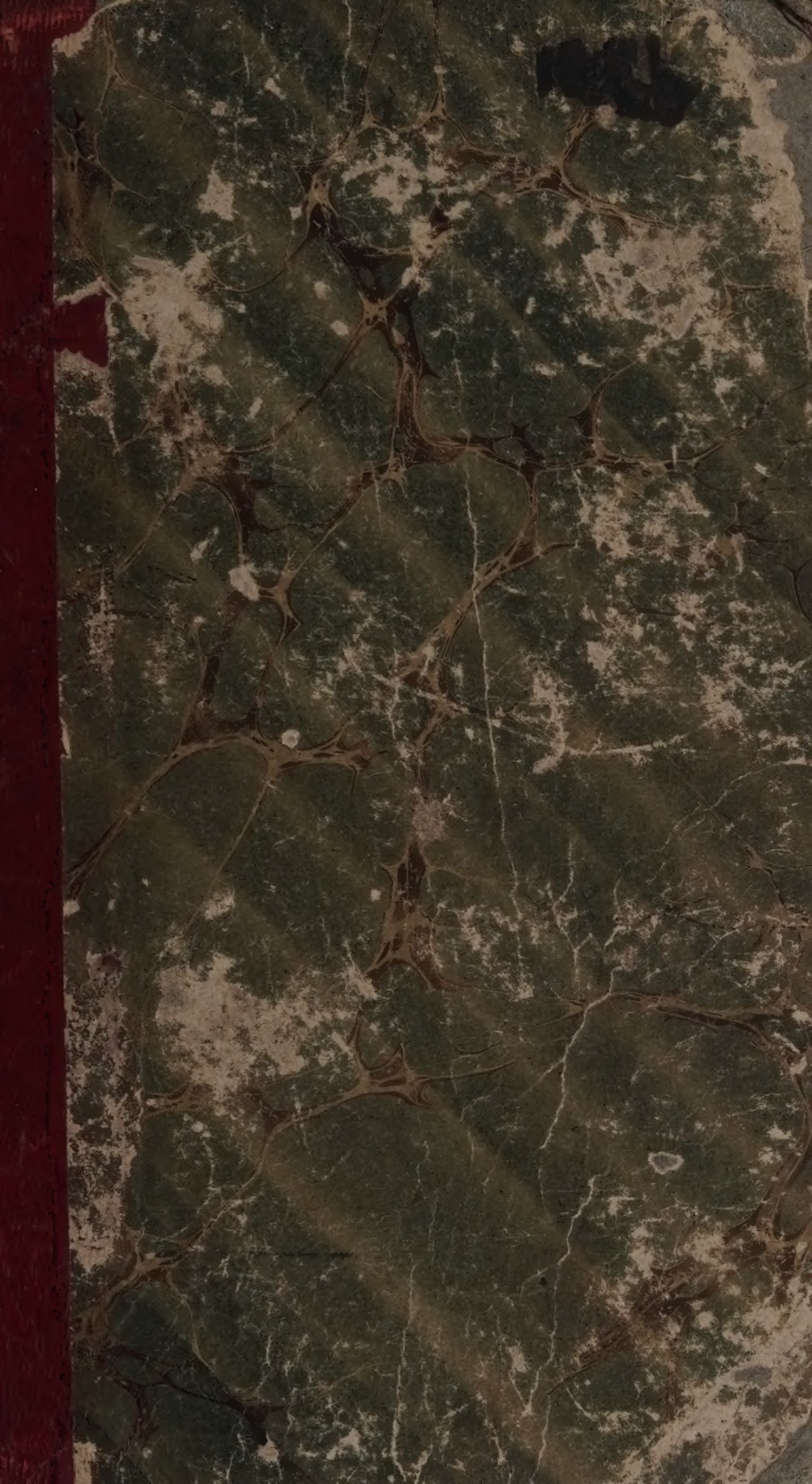

J Huygens

4 ll in 1 vol

unknown to Fr.

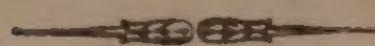
cf Fairf II] 405 unknown

compl. rare-

מוֹרֶה דֶרֶךְ

לְהוֹרֹת לְיַלְדֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל

הַעְתָּקַת כִּתְבֵי קֹדֶשׁ.

HANDLEIDING

VOOR EERSTBEGINNENDEN,

TOT HET LEEREN VERTALEN

DER

HEILIGE SCHRIFT,

DOOR

DR. S. I. MULDER,

Inspecteur der godsdienstige Israëlitische scholen.

EERSTE STUKJE.

בְּרֵאשִׁית וּשְׁמוֹת.

TE AMSTERDAM, BIJ

J. B. DE MESQUITA.

5621—1861.

Gedrukt bij J. B. de MESQUITA.

VOORREDE.

Niets is meer algemeen, dan dat men het israëlitische kind, zoodra het in staat is het Hebreeuwsch eenigermate te lezen, aan het vertalen van den PENTATEUCHUS *zet. Daarbij bezigt de onderwijzer doorgaans eene voor hem liggende of goed uit het hoofd geleerde overzetting, en laat niet na, in het jeugdige brein zoo veel in te brengen als hem mogelijk is; en toch ziet men doorgaans, zelfs bij de meest oppassende leerlingen, er die vruchten niet van, die men reden heeft, van zoo veel ijver en leerlust te verwachten. Van waar dit verschijnsel?*

Deskundigen hebben opgemerkt, dat de oorzaak daarin te vinden is, dat men bij dezen arbeid, niet oordeelkundig te werk gaat. Daar de jonge leerling nog weinig, of niets van de taalkunde heeft geleerd, vertaalt hij uitdrukkingen en volzinnen geheel werktuigelijk, zonder dat men acht geeft of de beteekenis van elk woord wel zoodanig is gevat en in het jonge brein gedrongen, dat van het geleerde, op eene andere plaats voorkomende, behoorlijk gebruik kan worden gemaakt.

In Duitschland heeft men mede deze zwarigheid gevoeld, en reeds lang beproefd, door geschikte werkjes deze

*moeijelijkheid uit den weg te ruimen *). Hier te lande is, te dien opzigte, voor zoo verre mij bewust is, nog niets gedaan: behalve het kleine, doch zeer nuttige werkje van den eerwaarden Heer* R. Montezinos, אוצר קטן *genaamd, (reeds in* 1839 *in het licht verschenen,) dat, ofschoon slechts de* zelfstandige naamwoorden *van den Pentateuchus bevattende, naar mijne beschouwing, veel waarde heeft, en ook op mijne aanbeveling in zeer vele scholen, met het beste gevolg, gebezigd wordt.*

Het leeren overzetten der H. S. aan jonge kinderen, is, meer dan velen het vermoeden, een zeer kunstmatige arbeid. Met behulp van dit werkje, zal de taak wel eenigermate verligt, maar toch niet van alle zwarigheden ontheven worden. Daarbij moet de leeraar een tal van bijzonderheden in aanmerking nemen, die, wilde ik ze allen aanwijzen, den omvang eener Voorrede zouden overschrijden. Misschien biedt zich later eene andere gelegenheid er toe aan, om op dit onderwerp terug te komen.

Niemand zal meer dan ik zelf gevoelen, dat in deze bewerking nog vele leemten zijn gebleven; doch de eerste schreden gaan steeds met wankelen gepaard; en bij een herdruk of verdere voortzetting van dezen arbeid zullen die leemten kunnen worden aangevuld.

In vele landen is het tegenwoordig gebruikelijk, eenige gedeelten van den Pentateuchus, door de jonge lieden niet

---

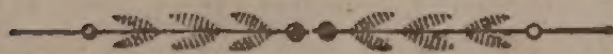
*) Een derzelven: *Der Ueberzetzungslehrer,* van Dr. Emanuel Hecht, heb ik tot grondslag van mijnen arbeid genomen. Het vorderde echter vele veranderingen en verbeteringen.

te doen vertalen. Slechts bij enkelen, heb ik dit voorbeeld gevolgd; doch tot gemak van den onderwijzer, die er anders overdenkt, zijn deze uitlatingen in een gratis *hierbij te verkrijgen* Bijvoegsel, *afzonderlijk gedrukt.*

De lijst der telwoorden *en* korte taaldeelen *in het begin, en sommige wetenswaardige bijzonderheden op bl.* 140, 214 *en* 271 *ingelascht, zullen, gelijk ik vertrouw, er toe kunnen leiden, der leergierige jeugd eenige wetenswaardige dingen mede te deelen.*

Moge deze poging strekken, om de kennis van Gods woord al meer en meer te verspreiden, en eerlang bewaarheid worden de profetische toezegging (JESAJA XI. 9): de kennis des Eeuwigen zal de aarde vervullen, gelijk de wateren de zee bedekken.

AMSTERDAM, Adar 5621. / Febr. 1861. S. I. MULDER.

I.

TELWOORDEN. מִלּוֹת הַמִּסְפָּר

1. מִסְפְּרֵי הַיְסוֹד Hoofd- of grondgetallen, zijnde:

		M.	V.
א	1	אֶחָד	אַחַת
ב	2	שְׁנַיִם	שְׁתַּיִם
ג	3	שְׁלֹשָׁה	שָׁלֹשׁ
ד	4	אַרְבָּעָה	אַרְבַּע
ה	5	חֲמִשָּׁה	חָמֵשׁ
ו	6	שִׁשָּׁה	שֵׁשׁ
ז	7	שִׁבְעָה	שֶׁבַע
ח	8	שְׁמֹנָה	שְׁמֹנֶה
ט	9	תִּשְׁעָה	תֵּשַׁע
י	10	עֲשָׂרָה	עֶשֶׂר

		M. (עָשָׂר)	V. (עֶשְׂרֵה)
יא	11	אַחַד / עַשְׁתֵּי	אַחַת / עַשְׁתֵּי
יב	12	שְׁנֵים	שְׁתֵּים
יג	13	שְׁלֹשָׁה	שְׁלֹשׁ
יד	14	אַרְבָּעָה	אַרְבַּע
טו	15	חֲמִשָּׁה	חֲמֵשׁ
טז	16	שִׁשָּׁה	שֵׁשׁ
יז	17	שִׁבְעָה	שְׁבַע
יח	18	שְׁמֹנָה	שְׁמֹנֶה
יט	19	תִּשְׁעָה	תְּשַׁע

כ	20	עֶשְׂרִים
ל	30	שְׁלֹשִׁים
מ	40	אַרְבָּעִים
נ	50	חֲמִשִּׁים
ס	60	שִׁשִּׁים
ע	70	שִׁבְעִים
פ	80	שְׁמֹנִים
צ	90	תִּשְׁעִים
ק	100	מֵאָה
ר	200	מָאתַיִם

		(מֵאוֹת)
ש	300	שְׁלֹשׁ
ת	400	אַרְבַּע
תק (ך)	500	חֲמֵשׁ
תר (ם)	600	שֵׁשׁ
תש (ן)	700	שְׁבַע
תת (ף)	800	שְׁמֹנֶה
תתק (ץ)	900	תְּשַׁע
א	1000	אֶלֶף
ב	2000	אַלְפַּיִם

ג	3000	שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים
ד	4000	אַרְבַּעַת אֲלָפִים
ה	5000	חֲמֵשֶׁת אֲלָפִים
	10000	רִבּוֹא of רְבָבָה
	20000	רִבּוֹתַיִם
	30000	שְׁלֹשִׁים אֶלֶף
	40000	אַרְבָּעִים אֶלֶף
	50000	חֲמִשִּׁים אֶלֶף
		enz.
	100000	מְאַת אֶלֶף

21. כא אֶחָד וְעֶשְׂרִים, 32 לב שְׁנַיִם וּשְׁלֹשִׁים, 43 מג שְׁלֹשָׁה וְאַרְבָּעִים enz.

2. מִסְפָּרִים מְפֻשָּׁטִים afgetrokkene getallen, zijnde:

	V.	M.		V.	M.		V.	M.
1	אַחַת	אֶחָד	4	אַרְבַּע	אַרְבַּעַת	7	שֶׁבַע	שִׁבְעַת
2	שְׁתֵּי	שְׁנֵי	5	חָמֵשׁ	חֲמֵשֶׁת	8	שְׁמֹנַת	שְׁמֹנַת
5	שְׁלֹשׁ	שְׁלֹשֶׁת	6	שֵׁשׁ	שֵׁשֶׁת	9	תְּשַׁע	תִּשְׁעַת
						10	עֲשֶׂרֶת	

3. מִסְפְּרֵי הַסֵּדֶר telwoorden van orde, zijnde:

	V.	M.		V.	M.
1ste	רִאשׁוֹנָה	רִאשׁוֹן	6de	שִׁשִּׁית	שִׁשִּׁי
2de	שְׁנִיָּה, שֵׁנִית	שֵׁנִי	7de	שְׁבִיעִית	שְׁבִיעִי
3de	שְׁלִישִׁית	שְׁלִישִׁי	8ste	שְׁמִינִית	שְׁמִינִי
4de	רְבִיעִית	רְבִיעִי	9de	תְּשִׁיעִית	תְּשִׁיעִי
5de	חֲמִישִׁית	חֲמִישִׁי	10de	עֲשִׂירִית	עֲשִׂירִי

II.

מִלּוֹת הַמִּקְרֶה (*), הַיַּחַס, הַחִבּוּר וְהַקְּרִיאָה.

BIJWOORDEN, VOORZETSELS, VOEGWOORDEN EN TUSSCHENWERPSELS.

אֲבוֹי Ach, helaas, wee.

אֲבָל Maar, echter, nogtans.

אֲהָהּ (הָהּ) Ach, helaas:

אוֹדוֹת Wegens (met עַל of אֶל).

אוֹ Of, echter, doch, dan.

(*) Hieronder wordt verstaan de תֹּאַר הַפֹּעַל en de תֹּאַר הַתֹּאַר.

אוֹי Wee.

אוּלַי Welligt, mogelijk, misschien.

אוּלָם Maar, echter, voorwaar.

אָז Toen, dan, alsdan.

אַחֲלַי Ach, ware toch.

אַחַר, אַחֲרֵי Na, daarna, achter.

אֵי, אַיֵּה Waar, van waar, hoe.

אֵיךְ, אֵיכָה, אֵיכָכָה Hoe, waar, ach, hoezeer.

אַיִן, אֵין, אִין Niet, niets, niemand, geen, zonder.

אַיִן Waar.

אֵיפֹה Waar, hoedanig.

אַךְ Slechts, naauwelijks, maar, echter.

אָכֵן Voorzeker, waarlijk, nogtans.

אַל Niet, neen, niets.

אֶל, אֱלֵי Aan, tot, in, bij.

אִלּוּ Indien.

אַלְלַי Wee mij.

אִם Indien, tenzij, of.

אָמֵן Het zij zoo.

אָמְנָה, אָמְנָם Inderdaad, waarlijk, voorwaar.

אָן, אָנָה, אָנֶה Waar.

אָנָה וָאָנָה Hier of daar.

אָנָּא, אָנָּה Och.

אַף Ook, zetfs, toch.

אֵפוֹא, אֵיפוֹא Nu, dan, toch,

אֶפֶס Edoch, dan, slechts.

אֵצֶל Bij, naast, ter zijde.

אֲשֶׁר Welke, hetwelk.

אֶת־, אֵת Met, bij, op, in.

אֶתְמוֹל, אִתְמוֹל (תְּמוֹל) Gis- ter, voorheen.

בִּגְלַל Wegens, om....wil.

בְּדֵי (בְּדֵי, מִדֵּי) Bij, genoeg, toereikend, nademaal.

בִּי Och.

Zie, ziet. הֵן, הֶן־, הִנֵּה

Hier. הֵנָּה

Zwijg. הַס

Veel, geweldig. הַרְבֵּה, הַרְבּוֹת

Behalve. זוּלַת, זוּלָתִי

Buiten, behalve. חוּץ

Het zij verre, het is onwaardig. חָלִילָה

In plaats van. חֵלֶף

Vergeefs, om niet. חִנָּם

Nog niet, voor, eer. טֶרֶם

Te zamen. יַחְדָּו

Dewijl, omdat, vermits. יַעַן

Reeds lang, reeds vooraf. כְּבָר

Zoo, aldus. כֹּה

Tusschen. בֵּין, בֵּינוֹת

Niet. בַּל

Zonder, geen, niemand. בְּלִי

Behalve, buiten. בִּלְעֲדֵי, בַּלְעֲדֵי

Zonder, behalve, tenzij. בִּלְתִּי

Met, in. בְּמוֹ

Wegens, opdat, ten einde. בַּעֲבוּר

Achter, om, wegens, in, op, door. בְּעַד

Ook, zelfs, toch. גַּם

Genoeg, toereikend. דַּי, דֵּי

Hier, zie. הֵא

Ha. הֶאָח

Ach, wee. הָהּ, הוֹ

Heden. הַיּוֹם

Verder, vervolgens. הָלְאָה

Hier, alhier. הֲלֹם

Waarom. לָמָּה, לָמָה

Tot לְמוֹ

Beneden, onder, van onderen. לְמַטָּה

Van boven, naar de hoogte. לְמַעְלָה

Opdat, ten einde. לְמַעַן

Voor, eer. לִפְנֵי

Te voren, voorheen, voorwaarts. לְפָנִים

Na verloop, aan het einde. לְקֵץ, מִקֵּץ

Te gemoet, tegen. לִקְרַאת

Te vergeefs, om niet. לָרִיק, לְרִיק

IJdellijk. לַשָּׁוְא

Zeer, magtig, al meer en meer. מְאֹד

Sedert, van ouds. מֵאָז

Waarom, weswegens, hoe. מַדּוּעַ

Dit, dat, want, omdat. כִּי

Aldus. כָּכָה

Al, alles. כָּל־, כֹּל

Hoeveel, hoelang. כַּמָּה, כַּמֶּה

Als. כְּמוֹ

Weinig, bijna. כִּמְעַט

Aldus, regt, wel, (ja). כֵּן

Volgens, naar evenredigheid. כְּפִי, לְפִי

Zoo als telkens. כְּפַעַם בְּפַעַם

Niet. לֹא

Namaals. לְאָחוֹר

Afzonderlijk, alleen. לְבַד

Eenzaam, afgezonderd. לְבָדָד

Indien, welligt, slechts. לוּ, לוּא

Indien niet. לוּלֵא, לוּלֵי

Welaan, kom, komt. לֵךְ, לְכָה, לְכוּ

Zeer, al te zeer. לִמְאֹד

Op, boven, over. עַל, עֲלֵי
Met, jegens, bij. עִם
Digt bij, digt עֻמַּת, לְעֻמַּת onder, tegen over.
Voor, wegens, omdat. עֵקֶב
Ten dezen tijde, nu, עַתָּה thans.

Hier. פֹּה, פּוֹ
Opdat niet, welligt. פֶּן
Binnen, binnenste. פְּנִימָה
Nu, deze keer. פַּעַם, הַפַּעַם
Plotseling, eensklaps, onverhoeds. פִּתְאֹם
Onvoorziens, פֶּתַע בְּפֶתַע spoedig.
Voor, קֶדֶם, כְּקֶדֶם, מִקֶּדֶם voorwaarts, oostwaarts.

Veel, talrijk, רַב, רַבָּה, רַבַּת sterk.
Ledig, vergeefs, רֵיקָם zonder oorzaak.

Wat, hoe, מָה, מַה־, מֶה welk.
Spoedig, schielijk, ras. מַהֵר
Morgen, later. מָחָר
Volgende dag. מָחֳרָת
Van, uit, nimmer. מִן
Wanneer. מָתַי

Toch, nu, o. נָא
Voor, in, tegen over. נֶגֶד
Tegen over, voor, ten aanzien. נֹכַח

Rondom. סָבִיב, סְבִיבוֹת

עֵבֶר, בְּעֵבֶר, לְעֵבֶר, מֵעֵבֶר Aan de overzijde, aan deze zijde.
Tot, zelfs. עַד, עֲדֵי
Nog. עֲדֶן, עֲדֶנָּה
Nog, nog meer, עֹד, עוֹד voortaan.

Tusschen, in het midden.	תּוֹךְ	שִׁלְשֹׁם (תְּמוֹל שִׁלְשֹׁם)	
Onder.	תַּחַת	Eergister.	
Gister.	תְּמוֹל	Daar, aldaar, daarheen.	שָׁם, שָׁמָּה
Steeds, gedurig.	תָּמִיד		

BLADWIJZER.

סֵפֶר

בְּרֵאשִׁית

הוּא

סֵפֶר הַבְּרִיאָה.

HET

EERSTE BOEK VAN MOZES,

GENAAMD

GENESIS.

Bevattende van de schepping der wereld, tot op den dood van Joseph.

2309 jaren.

1. רֵאשִׁית begin. בְּרֵאשִׁית in den beginne. בָּרָא scheppen. אֱלֹהִים God. בָּרָא אֱלֹהִים schiep God. שָׁמַיִם hemel. הַשָּׁמַיִם de hemel. אֵת הַשָּׁמַיִם den hemel. אֶרֶץ aarde. הָאָרֶץ de aarde. וְאֵת הָאָרֶץ en de aarde. 2. וְהָאָרֶץ en de aarde (de aarde nu). הָיֹה zijn. הָיָה hij was. הָיְתָה zij was. תֹהוּ woest. בֹּהוּ ongevormd. וָבֹהוּ en ongevormd. חֹשֶׁךְ duisternis. עַל op, boven, bij. פָּנִים oppervlakte. פְּנֵי oppervlakte van. תְּהוֹם afgrond. עַל פְּנֵי תְהוֹם op de oppervlakte des afgronds. רוּחַ geest. וְרוּחַ אֱלֹהִים en de geest Gods. רָחֹף (רַחֵף) zweven. מְרַחֶפֶת was zwevend. מַיִם water. הַמַּיִם het water. עַל פְּנֵי הַמָּיִם over de oppervlakte des waters (over de wateren). 3. אָמֹר zeggen. וַיֹּאמֶר en hij zeide. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים toen zeide God (en God zeide). יְהִי er zij. אוֹר licht. וַיְהִי en er was (en het was). 4. רָאֹה zien. וַיַּרְא en hij zag. וַיַּרְא אֱלֹהִים God zag. כִּי dat. טוֹב goed. כִּי טוֹב dat het goed was. בָּדֵל scheiden. וַיַּבְדֵּל en hij maakte scheiding. בֵּין tusschen. 5. קָרֹא noemen. וַיִּקְרָא en hij noemde. יוֹם dag. לַיְלָה nacht. עֶרֶב avond. בֹּקֶר morgen. אֶחָד één. יוֹם אֶחָד één dag. 6. רָקִיעַ uitspansel. תּוֹךְ (תָּוֶךְ) midden. בְּתוֹךְ in het midden. בְּתוֹךְ הַמָּיִם in het midden der wateren. יְהִי

opdat er zij. מַבְדִּיל eene scheiding. בֵּין מַיִם לָמָיִם tusschen wateren en wateren. 7. עָשָׂה maken. וַיַּעַשׂ alzoo maakte. אֲשֶׁר welke, die. מִתַּחַת, תַּחַת onder. מֵעַל boven. כֵּן aldus, alzoo. 8. שֵׁנִי tweede. יוֹם שֵׁנִי de tweede dag. 9. קָוָה verzamelen. יִקָּווּ dat zich verzamelen. אֶל op. מָקוֹם plaats. אֶל מָקוֹם אֶחָד op ééne plaats. רָאָה zien. וְתֵרָאֶה opdat gezien worde (opdat zigtbaar worde). הַיַּבָּשָׁה het drooge. 10. מִקְוֶה verzameling. וּלְמִקְוֵה הַמַּיִם en de verzameling der wateren. קָרָא noemde hij. יָם (יָם) zee. יַמִּים zeeën. 11. דָּשָׁא ontspruiten. תַּדְשֵׁא dat zij doe ontspruiten. עֵשֶׂב kruid. זָרַע zaaijen, voortbrengen. זֶרַע zaad. מַזְרִיעַ זֶרַע dat zaad voortbrengt. עֵץ boom, geboomte. פְּרִי vrucht. עֵץ פְּרִי vruchtgeboomte. עָשָׂה maken, dragen. עֹשֶׂה פְּרִי dat vrucht draagt. מִין soort. לְמִינֵהוּ, לְמִינוֹ naar zijne soort. בּוֹ waarin. זַרְעוֹ zijn zaad. אֲשֶׁר זַרְעוֹ בוֹ welker zaad daarin zij. 12. יָצָא uitgaan, voortbrengen, doen ontspruiten. וַתּוֹצֵא הָאָרֶץ de aarde deed ontspruiten. יוֹם שְׁלִישִׁי de derde dag. 14. מָאוֹר licht. מְאֹרֹת lichten. בִּרְקִיעַ in het uitspansel. בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם in het uitspansel des hemels. לְהַבְדִּיל om scheiding te maken. וְהָיוּ dat zij zijn (zij zullen zijn). אוֹת

teeken. לְאֹתֹת tot teekenen. מוֹעֵד tijd, tijdsbepaling. וּלְמוֹעֲדִים en tot tijdsbepalingen. וּלְיָמִים tot dagen. שָׁנָה jaar. וְשָׁנִים en jaren. 15. אוֹר lichten, licht geven. לְהָאִיר om licht te geven. 16. שְׁנֵי, שְׁנַיִם twee. גָּדוֹל groot. אֶת־שְׁנֵי הַמְּאֹרֹת הַגְּדֹלִים de twee groote lichten. אֶת־הַמָּאוֹר הַגָּדֹל het grootste licht. מָשַׁל heerschen. מֶמְשֶׁלֶת, מֶמְשָׁלָה heerschappij. קָטֹן klein. וְאֶת־הַמָּאוֹר הַקָּטֹן en het kleine licht. כּוֹכָב ster. וְאֵת הַכּוֹכָבִים en de sterren. 17. נָתַן geven, plaatsen. וַיִּתֵּן en hij plaatste. אֹתָם hen, ze. 18. וְלִמְשֹׁל ook om te heerschen. 19. יוֹם רְבִיעִי de vierde dag. 20 שָׁרַץ wemelen, overvloedig voortbrengen. יִשְׁרְצוּ dat overvloedig voortbrengen. 20. שֶׁרֶץ gewemel. נֶפֶשׁ ziel. חַיָּה leven, gedierte. שֶׁרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה een gewemel van bezield gedierte. עוֹף vogel, gevogelte. עוֹף vliegen. וְעוֹף יְעוֹפֵף en dat het gevogelte vliege. 21. וַיִּבְרָא dus schiep. תַּנִּין slang, zeegedrogt. אֶת־הַתַּנִּינִם הַגְּדֹלִים de groote zeegedrogten. רָמַשׂ wriemelen. רֹמֶשֶׂת wriemelend. כָּל נֶפֶשׁ הַחַיָּה הָרֹמֶשֶׂת al het wriemelend bezield gedierte. אֲשֶׁר waarvan. לְמִינֵהֶם naar hunne soort. כָּנָף vleugel. עוֹף כָּנָף gevleugeld gevogelte. 22 בָּרַךְ (בֵּרַךְ) zegenen וַיְבָרֶךְ toen zegende. פָּרָה vruchtbaar zijn. פְּרוּ weest

vruchtbaar. רָבָה vermenigvuldigen. וּרְבוּ en vermenigvuldigt מָלֵא vol zijn, vol maken. וּמִלְאוּ en vervult. רָבָה vermenigvuldigen. יִרֶב vermenigvuldige. 23. יוֹם חֲמִישִׁי de vijfde dag. 24. תּוֹצֵא dat voortbrenge. לְמִינָהּ naar hare soort. בְּהֵמָה vee. וָרֶמֶשׂ en kruipend gedierte. וְחַיְתוֹ אֶרֶץ en wild landgedierte. 25. נַעֲשֶׂה laat ons maken. אָדָם mensch. צֶלֶם beeld. בְּצַלְמֵנוּ naar ons beeld. דְּמוּת gelijkenis. כִּדְמוּתֵנוּ naar onze gelijkenis. רָדָה heerschen. וְיִרְדּוּ dat zij heerschen. דָּגָה visch. בִּדְגַת הַיָּם over de visschen der zee. 27. צֶלֶם beeld. בְּצַלְמוֹ naar zijn beeld. זָכָר man, mannelijk. נְקֵבָה vrouw, vrouwelijk. 28. כָּבַשׁ bedwingen. וְכִבְשֻׁהָ en bedwingt haar. וּרְדוּ en heerscht. 29. הִנֵּה zie, ziet! נָתַן geven. נָתַתִּי ik heb gegeven. לָכֶן, לָכֶם aan u. אָכַל eten. לְאָכְלָה om te eten, tot spijze. 30. יֶרֶק groen. יֶרֶק עֵשֶׂב het groene kruid. 31. מְאֹד zeer. שֵׁשׁ zes. יוֹם הַשִּׁשִּׁי zesde dag.

HOOFDSTUK II.

1. כָּלָה (כַּלֵּה) voltooijen, eindigen. וַיְכֻלּוּ toen werden voltooid. צָבָא heir. צְבָאָם hun heir. 2. מְלָאכָה werk, arbeid. מְלַאכְתּוֹ zijn werk. שָׁבַת rusten. וַיִּשְׁבֹּת en hij rustte. 3. קָדַשׁ (קִדֵּשׁ) heilig zijn. וַיְקַדֵּשׁ en hij heiligde.

לַעֲשׂוֹת om te volmaken. 4. אֵלֶּה dit is, dit zijn. יָלַד baren, doen ontstaan. תּוֹלְדוֹת geschiedenis van het ontstaan, geboorte-opvolging. בְּהִבָּרְאָם toen zij geschapen werden. שִׂיחַ boomgewas. שָׂדֶה veld. שִׂיחַ הַשָּׂדֶה boomgewas des velds. טֶרֶם nog niet. צָמַח uitspruiten. טֶרֶם יִצְמָח was nog niet uitgesproten. מָטָר regenen. הִמְטִיר hij heeft (had) doen regenen. אַיִן was niet. עָבַד werken, bearbeiden. אֲדָמָה aardbodem. 6. אֵד damp. עָלָה opgaan, opstijgen. יַעֲלֶה ging op (*letterlijk* zal opgaan). שָׁקָה drenken. וְהִשְׁקָה en drenkte. 7. יָצַר vormen, formeren. וַיִּיצֶר en hij formeerde. עָפָר stof. נָפַח blazen. וַיִּפַּח en hij blies. אַפַּיִם, אַף neus. בְּאַפָּיו in zijnen neus. נְשָׁמָה ziel, adem. חַיִּים leven. נִשְׁמַת חַיִּים levensadem. 8. נָטַע planten. וַיִּטַּע en hij plantte. גַּן hof, tuin. קֶדֶם oost. מִקֶּדֶם ten oosten. שׂוּם doen, plaatsen. וַיָּשֶׂם en hij plaatste. שָׁם daar, aldaar. אֲשֶׁר dien. 9. צָמַח ontspruiten. וַיַּצְמַח hij deed voortspruiten. מִן van, uit. חָמַד verlangen, begeeren. נֶחְמָד begeerlijk. מַרְאֶה gezigt. לְמַרְאֶה voor het gezigt. אָכַל eten. מַאֲכָל spijs. לְמַאֲכָל tot spijze. יָדַע weten, kennen. דַּעַת kennis. עֵץ הַדַּעַת boom der kennisse. רַע, רָע kwaad. 10. נָהָר stroom. יֹצֵא

ontspringt. מֵעֵדֶן uit Eden. לְהַשְׁקוֹת om te drenken. וּמִשָּׁם en van daar. פָּרַד afscheiden, verdeelen. יִפָּרֵד verdeelt hij zich. אַרְבָּעָה vier. רֹאשׁ hoofd. לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים tot vier hoofd[-stroomen]. 11. שֵׁם de naam. הוּא hij, deze (is). סָבַב omringen. הַסֹּבֵב die omringt. זָהָב goud. הַזָּהָב het goud. 12. וּזֲהַב en het goud. הָאָרֶץ הַהִוא dezes lands. אֶבֶן steen. 14 הָלַךְ gaan, loopen. הַהֹלֵךְ die loopt. קִדְמַת ten oosten van. 15 לָקַח nemen. וַיִּקַּח en hij nam. נוּחַ zetten, rusten, plaatsen. וַיַּנִּחֵהוּ en hij plaatste hem. עָבַד werken, arbeiden. לְעָבְדָהּ om dien te bearbeiden. 16. צִוָּה (צִוֵּה) bevelen, gebieden. וַיְצַו en hij gebood. לֵאמֹר zeggende, aldus, als volgt. תֹּאכַל zult gij (moogt gij) eten. אָכֹל תֹּאכַל moogt gij vrijelijk eten. 17. וּמֵעֵץ maar van den boom. מִמֶּנּוּ daarvan. אֲכָלְךָ gij eet. מוֹת, מוּת sterven. תָּמוּת gij zult sterven. מוֹת תָּמוּת zijt gij des doods. 18 הֱיוֹת zijn (zij). לְבַד alleen, behalve *). לְבַדּוֹ (hij) alleen. אֶעֱשֶׂה ik zal maken. לוֹ hem. עֵזֶר eene hulp. נֶגֶד tegen. כְּנֶגְדּוֹ hem tot wederga. 19. בּוֹא komen. הֵבִיא doen komen, brengen. וַיָּבֵא en hij bragt. לִרְאוֹת om te zien. מַה wat, hoe. שְׁמוֹ zijn naam. 20 שֵׁמוֹת

---

*) Met de מ er achter *behalve*, als לְבַד מִטַּף *behalve* het kleinvee.

namen. מָצָא vinden. לֹא מָצָא vond hij niet. 21 נָפַל vallen. וַיַּפֵּל en hij deed vallen. תַּרְדֵּמָה een diepe slaap. יָשֵׁן slapen, inslapen. וַיִּישָׁן zoodat hij insliep. אַחַת ééne. צֵלָע ribbe. מִצַּלְעֹתָיו zijner ribben. סָגַר sluiten. וַיִּסְגֹּר en hij sloot. בָּשָׂר vleesch. תַּחְתֶּנָּה in hare plaats. 22. בָּנָה bouwen, vormen. וַיִּבֶן en hij vormde. אֲשֶׁר לָקַח die hij genomen had. אֵשֶׁת, אִשָּׁה vrouw. לְאִשָּׁה tot eene vrouw. וַיְבִאֶהָ en hij bragt haar. 23. זֹאת dit, deze. פַּעַם maal. עֶצֶם been. מֵעֲצָמַי van mijne beenderen. מִבְּשָׂרִי van mijn vleesch. יִקָּרֵא zal heeten, zal genoemd worden. אִישׁ man. 24 עַל־כֵּן daarom. עָזַב verlaten. יַעֲזָב verlaat, zal verlaten. אָב vader. אָבִיו zijn vader. אֵם moeder. אִמּוֹ zijne moeder. דָּבַק hechten, vastmaken. וְדָבַק en hecht zich. בְּאִשְׁתּוֹ aan zijne vrouw. 25. וַיִּהְיוּ nu waren zij. שְׁנֵיהֶם beiden. עָרוֹם, עֲרוּמִּים naakt. בּוֹשׁ schamen. וְלֹא יִתְבֹּשָׁשׁוּ en zij schaamden zich niet.

HOOFDSTUK III.

1 נָחָשׁ slang. עָרוּם arglistig. עָרוּם מִכֹּל arglistiger dan al. אַף ook. אַף כִּי ook wel. לֹא תֹאכְלוּ gij moogt niet eten, 2. נֹאכֵל mogen wij eten. 3. וּמִפְּרִי

maar van de vrucht. נָגַע aanroeren. לֹא תִגְּעוּ gij zult niet aanroeren. פֶּן opdat niet, תְּמֻתוּן gij stervet. 4. יָדַע weten. יֹדֵעַ hij weet. בְּיוֹם ten dage. אֲכָלְכֶם gij eet, פָּקַח openen. וְנִפְקְחוּ zullen geopend worden. עַיִן oog. עֵינַיִם oogen. עֵינֵיכֶם uwe oogen. וִהְיִיתֶם en gij zult zijn. כֵּאלֹהִים als goddelijke wezens. יֹדְעֵי kennende. 6. וַתֵּרֶא als men zag. תַּאֲוָה een lust. שָׂכַל aanschouwen. לְהַשְׂכִּיל om te aanschouwen. וַתִּקַּח zoo nam zij. 7. וַתִּפָּקַחְנָה nu werden geopend. הֵם zij. תָּפַר vlechten. וַיִּתְפְּרוּ daarom vlochten zij. עָלֶה blad. תְּאֵנָה vijgeboom. עֲלֵה תְאֵנָה vijgeboombladen. לָהֶם voor hen,voor zich. חֲגֹרָה schorte. חֲגֹרֹת schorten. 8. שָׁמַע hooren. וַיִּשְׁמְעוּ en zij hoorden. קוֹל stem. מִתְהַלֵּךְ wandelende. רוּחַ wind, zijde. לְרוּחַ הַיּוֹם aan de zijde des daags. חָבָא verbergen. וַיִּתְחַבֵּא toen verborg zich. מִפְּנֵי voor. 9. אַיֵּה waar. אַיֶּכָּה waar zijt gij. 10. קֹלְךָ uwe stem. יָרֵא vreezen. וָאִירָא en ik vreesde. חָבָא verbergen. וָאֵחָבֵא daarom verborg ik mij. 11. מִי wie. נָגַד (הִגִּיד) zeggen, te kennen geven. הִגִּיד heeft te kennen gegeven. צִוִּיתִיךָ ik u geboden heb. לְבִלְתִּי dat niet. 12. עִמָּדִי bij mij. לִי mij. וָאֹכֵל en ik at, 13. נָשָׁא verbieden. הִשִּׁיאַנִי

heeft mij verleid. 14. אָרוּר vervloekt. גָּחוֹן buik. גְּחֹנְךָ uw buik. יֵלֵךְ gaan. תֵּלֵךְ zult gij gaan. יְמֵי חַיֶּיךָ alle dagen uws levens. 15. אֵיבָה vijandschap. שׁוּת doen, verooorzaken. אָשִׁית zal ik veroorzaken. בֵּינְךָ tusschen u. זַרְעֲךָ uw zaad, uw kroost, הוּא hij (הִיא zij). שׁוּף kwetsen. יְשׁוּפְךָ zal u kwetsen. תְּשׁוּפֶנּוּ zult het (hem) kwetsen. עָקֵב de verzenen. 16. הַרְבָּה אַרְבֶּה ik zal zeer vermenigvuldigen. עִצָּבוֹן, עֶצֶב smart. הֵרוֹן zwangerschap. עִצְּבוֹנֵךְ וְהֵרֹנֵךְ uwe smart en (het lijden van) uwe zwangerschap. בְּעֶצֶב met smart. יָלֹד baren. תֵּלְדִי zult gij baren. בֵּן zoon, kind. בָּנִים kinderen. אִישֵׁךְ uw man. תְּשׁוּקָה begeerte. תְּשׁוּקָתֵךְ uwe begeerte. מָשֹׁל heerschen. יִמְשָׁל hij zal heerschen. בָּךְ over u. 17. שָׁמַעְתָּ gij hebt gehoord, gehoor geven. בַּעֲבוּר wege. בַּעֲבוּרֶךָ uwentwege. 18. קוֹץ doornen. דַּרְדַּר distelen. 19. זֵעָה zweet. אַפַּיִם aangezigt. בְּזֵעַת אַפֶּיךָ in het zweet uws aangezigts. לֶחֶם brood. עַד tot. שׁוּב wederkeeren. עַד שׁוּבְךָ tot dat gij wederkeert. לֻקָּחְתָּ gij zijt genomen. 20. חַי levende. כְּתֹנֶת rok. כָּתְנוֹת rokken. כָּתְנוֹת עוֹר rokken van huiden. לָבֹשׁ kleeden. וַיַּלְבִּשֵׁם en hij kleedde hen. 22. הֵן ziet! כְּאַחַד als een. לָדַעַת om te kennen. וְעַתָּה nu

dan. פֶּן dat niet. שָׁלַח uitstrekken. יִשְׁלַח hij uitstrekke. יָד hand. יָדוֹ zijne hand. גַּם ook. וָחַי en leve. לְעֹלָם eeuwig. 23. וַיְשַׁלְּחֵהוּ toen zond hij hem. 24. גָּרַשׁ (גֵּרֵשׁ) verdrijven. וַיְגָרֶשׁ hij verdreef. שָׁכַן rusten, plaatsen. וַיַּשְׁכֵּן en hij plaatste. לַהַט vlammend lemmer. חֶרֶב zwaard. הָפַךְ omwentelen. הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת des omwentelenden zwaards. דֶּרֶךְ weg.

HOOFDSTUK IV.

1. יָדַע weten, bijwonen. יָדַע had bijgewoond. הָרָה zwanger worden. וַתַּהַר zij werd zwanger. יָלַד baren, voortbrengen. וַתֵּלֶד en zij baarde. קָנָה koopen, verkrijgen. קָנִיתִי ik heb verkregen. 2. יָסַף vermeerderen, verder doen. וַתֹּסֶף לָלֶדֶת zij baarde verder. אָח broeder. אָחִיו zijn broeder. רֹעֶה herder. צֹאן schaap, kleinvee. רֹעֵה צֹאן een herder van kleinvee. עֹבֵד אֲדָמָה een landbouwer. 3. קֵץ einde, verloop. מִקֵּץ יָמִים na verloop van eenigen tijd. וַיָּבֵא (en hij) bragt. מִנְחָה geschenk., offer, offergave. 4. בְּכֹרָה, בְּכוֹר eerstgeborene. מִבְּכֹרוֹת צֹאנוֹ van de eerstgeboren van zijn kleinvee. חֵלֶב vet, uitgelezen stuk. וּמֵחֶלְבֵהֶן en van de uitgelezenste derzelven. שָׁעָה wenden. וַיִּשַׁע (hij)

wendde zich. מִנְחָתוֹ zijn offer. 5. חָרָה verdrieten. וַיִּחַר dit verdroot. נָפַל vallen, afvallen. וַיִּפְּלוּ פָּנָיו en zijn aangezigt viel af. 6. לָמָּה waarom. לָךְ u. 7. הֲלֹא is er niet. אִם indien, zoo. יָטַב goed doen, weldoen. נָשָׂא verheffen. אִם תֵּיטִיב שְׂאֵת indien gij weldoet (is er) verheffing. פֶּתַח deur. לַפֶּתַח voor de deur. חַטָּאת de zonde. רָבַץ rusten, gelegerd zijn. רֹבֵץ rust. וְאֵלֶיךָ naar u. 8. הָיָה, הֱיוֹת zijn. בִּהְיוֹתָם als zij waren. קוּם opstaan. וַיָּקָם stond op. הָרַג dood-slaan. וַיַּהַרְגֵהוּ en sloeg hem dood. 9. אֵי waar (is). אָנֹכִי (ben) ik. דָּם bloed. קוֹל דְּמֵי אָחִיךָ de stem des bloeds van uwen broeder. צָעַק schreijen. צֹעֲקִים (schreijen) schreit. אֵלַי tot mij. מִן uit. 11. וְעַתָּה en nu. פָּצָה openen. פָּצְתָה heeft geopend. פֶּה mond. אֶת־פִּיהָ (haren) zijnen mond. מִיָּדֶךָ uit uwe hand. 12. כִּי als נָתַן, תֵּת geven. לֹא תֹסֵף תֵּת zal niet meer geven. כֹּחַ kracht. כֹּחָהּ (hare) zijne kracht. נָע zwervend. וָנָד en dolend. 13. עָוֹן misdaad, zonde. עֲוֹנִי mijne misdaad. מִנְּשׂוֹא om te dragen. 14. גָּרַשׁ verdrijven. גֵּרַשְׁתָּ gij hebt verdreven. הַיּוֹם heden. מֵעַל van boven (de). וּמִפָּנֶיךָ en voor uw aangezigt. סָתַר ver-bergen. אֶסָּתֵר zal ik verborgen zijn. מָצָא vinden.

כָּל מֹצְאִי elk die mij vindt. יַהַרְגֵנִי zal mij doodslaan. 15. לָכֵן gewisselijk. שִׁבְעָתַיִם zevenvoudig. נָקַם wreken. יֻקָּם zal hij gewroken worden. לְבִלְתִּי op dat niet. נָכָה (הִכָּה) slaan, verslaan. הַכּוֹת־אֹתוֹ hem verslaan zoude. כָּל־מֹצְאוֹ al wie hem vond. 16. יָשַׁב zitten, wonen. וַיֵּשֶׁב en hij woonde. 17 בָּנָה bouwen. וַיְהִי בֹּנֶה עִיר toen bouwde hij eene stad. 18 וַיִּוָּלֵד er werd geboren. יָלַד gewon. 19. שְׁתֵּי twee. נָשִׁים vrouwen. שֵׁם de naam. הָאַחַת der eene. 20. אֲבִי de vader van, de eerste. אֹהֶל tent, יֹשֵׁב אֹהֶל tentbewoner. וּמִקְנֶה en veehoeder. 21. תָּפַשׂ grijpen, vatten. אֲבִי כָּל־תֹּפֵשׂ de eerste speler op. כִּנּוֹר harp. וְעוּגָב en veldpijp. 22. לָטַשׁ smeden, polijsten. חֹרֵשׁ werk. נְחֹשֶׁת koper. בַּרְזֶל ijzer. לֹטֵשׁ כָּל־חֹרֵשׁ נְחֹשֶׁת וּבַרְזֶל die allerlei. koper en ijzerwerk smeedde en polijstte. אָחוֹת zuster. וַאֲחוֹת en de zuster van. 23. שְׁמַעַן hoort. אָזַן luisteren. הַאְזֵנָּה luistert. אִמְרָה rede. אִמְרָתִי naar mijne rede. פֶּצַע wonde. לְפִצְעִי tot mijne wonde. חַבּוּרָה kneuzing. לְחַבֻּרָתִי tot mijne kneuzing. 24. שִׁבְעָתַיִם zevenvoudig. יֻקַּם zal gewroken worden. שִׁבְעִים zeventig. 25. עוֹד weder, nogmaals. שׁוּת bescheren. כִּי שָׁת־לִי want hij heeft mij beschoren. אַחֵר een ander תַּחַת in plaats van.

26. אָז toen. חָלֵל beginnen. הוּחַל werd begonnen, begon men. לִקְרֹא te benoemen.

HOOFDSTUK V.

1. סֵפֶר boek. תּוֹלְדֹת geslachtsopvolging. 3. חָיָה leven. וַיְחִי hij leefde. שְׁלֹשִׁים dertig. מֵאָה honderd. וּמְאַת en honderd. שָׁנָה jaar. וַיּוֹלֶד en hij bragt voort. 4. הוֹלִידוֹ hij voortgebragt had. שְׁמֹנֶה acht. 5. תְּשַׁע negen. מוּת sterven. וַיָּמֹת en hij stierf. 6. חָמֵשׁ vijf. 8. שְׁנֵים twee. שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה twaalf. 9. תִּשְׁעִים negentig. 13. אַרְבָּעִים veertig. 14. עֶשֶׂר tien. 15. שִׁשִּׁים zestig. 22. הָלַךְ gaan., wandelen. וַיִּתְהַלֵּךְ en hij wandelde. 24. וְאֵינֶנּוּ en hij was niet meer. 25. שְׁמֹנִים tachtig. 29. נָחַם (נִחֵם) troosten. יְנַחֲמֵנוּ zal ons troosten. מַעֲשֶׂה werk. מִמַּעֲשֵׂנוּ over ons werk. וּמֵעִצְּבוֹן יָדֵינוּ en over onzen moeijelijken handarbeid. אֵרְרָהּ hij heeft hem (haar) vervloekt.

HOOFDSTUK VI.

1. הֵחֵל begon. רָבָה vermenigvuldigen. לָרֹב te vermenigvuldigen. בַּת dochter. וּבָנוֹת en dochters. 2. וַיִּרְאוּ toen zagen. בָּחַר verkiezen. מִכֹּל אֲשֶׁר בָּחָרוּ uit allen die zij verkozen. 3. דּוּן regten, strijden. לֹא יָדוֹן

hij zal niet strijden. בְּשַׁגָּם dewijl hij toch ook is. 4. נָפִיל reus. הַנְּפִלִים de reuzen. הֵם deze, die. אַחֲרֵי־כֵן daarna. הֵמָּה dat zijn. הַגִּבֹּרִים de helden. אֲנָשִׁים mannen. אַנְשֵׁי הַשֵּׁם mannen van naam. 5. רַבָּה, רַב veel, menigvuldig. רָעָה boosheid. רָעַת הָאָדָם de boosheid des menschdoms. יֵצֶר gedichtsel. מַחֲשָׁבָה gedachten. לֵב hart. מַחְשְׁבֹת לִבּוֹ de gedachten zijns harten. רַק רַע enkel boosheid. 6. נָחֹם berouw hebben. וַיִּנָּחֶם toen berouwde het. עָצֹב bedroefd zijn. וַיִּתְעַצֵּב en het smertte hem. 7. מָחֹה verdelgen. אֶמְחֶה Ik zal verdelgen. 8. חֵן gunst. עַיִן oog. בְּעֵינֵי in de oogen van.

נֹחַ

9. צַדִּיק regtvaardig. תָּמִים volkomen (deugdzaam). דֹּר geslacht, tijdgenooten. בְּדֹרֹתָיו onder zijne tijdgenooten. 11. שָׁחֹת bederven. וַתִּשָּׁחֵת zij was toen bedorven. לִפְנֵי voor. מָלֹא vol zijn. וַתִּמָּלֵא en zij werd vervuld. חָמָס geweldddadigheid. 12. דֶּרֶךְ weg, wandel. אֶת־דַּרְכּוֹ zijnen wandel. 13. שָׁחֵת verderven. וְהִנְנִי מַשְׁחִיתָם daarom zal ik hen verdelgen. 14. תֵּבָה arke (schip). תֵּבַת עֲצֵי־גֹפֶר eene arke van Gofer-hout. קֵן hok. קִנִּים hokken. כָּפֹר bestrijken. וְכָפַרְתָּ אֹתָהּ gij

zult ze bestrijken. בַּיִת huis. מִבַּיִת van binnen. חוּץ buiten. וּמִחוּץ en van buiten. בַּכֹּפֶר met pek. 15. אַמָּה el. אֹרֶךְ lengte. חֲמִשִּׁים vijftig. רֹחַב breedte. רָחְבָּהּ hare breedte. קוֹמָה hoogte. קוֹמָתָהּ hare hoogte. 16. צֹהַר eene verlichting. כָּלָה (כַּלֵּה) afnemen, eindigen. תְּכַלֶּנָּה zult gij ze laten afnemen. מַעְלָה boven. מִלְמַעְלָה van boven. פֶּתַח deur. צַד zijde. בְּצִדָּהּ aan hare zijde. שׂוּם plaatsen. תָּשִׂים zult gij plaatsen. תַּחַת beneden, onder. תַּחְתִּיִּם שְׁנִיִּם וּשְׁלִשִׁים met onderste, tweede en derde (verdiepingen). 17. הִנְנִי מֵבִיא zie! ik zal brengen. מַבּוּל zondvloed. לְשַׁחֵת om te verderven. בּוֹ waarin. גָּוַע omkomen. יִגְוָע hij zal omkomen. 18. קוּם oprigten. וַהֲקִמֹתִי doch ik zal oprigten. בְּרִית verbond. בְּרִיתִי mijn verbond. אִתָּךְ met u. וּבָאתָ gij zult komen. 21. לָקַח nemen. קַח neem. יֵאָכֵל gegeten wordt. אָסַף verzamelen. וְאָסַפְתָּ en verzamel ze. לְהַחֲיוֹת tot levensbehoud.

HOOFDSTUK VII.

2. טָהוֹר rein. הַבְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה het reine vee. 3. לְחַיּוֹת om te behouden. 4. אָנֹכִי מַמְטִיר zal Ik doen regenen. מָחָה verdelgen. וּמָחִיתִי en Ik zal verdelgen. כָּל־הַיְקוּם al wat bestaat. 6. בֶּן was oud (zoon). 11. חֹדֶשׁ maand.

בַּחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי in de tweede maand. בָּקַע splijten, los-breken. נִבְקְעוּ braken los. מַעְיָן welle. כָּל־מַעְיְנוֹת תְּהוֹם רַבָּה alle wellen des grooten afgronds. אֲרֻבָּה sluis. וַאֲרֻבֹּת הַשָּׁמַיִם en de sluizen des hemels. פָּתַח openen. נִפְתָּחוּ werden geopend. 12. גֶּשֶׁם regen. 13. בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה op dezen zelfden dag. וּשְׁלֹשֶׁת en de drie (het drietal). 16. הֵמָּה zij. כָּל־צִפּוֹר alle vogelen. כָּל־כָּנָף al wat vleugels heeft. 16. וְהַבָּאִים en zij die kwamen. סָגַר toesluiten. וַיִּסְגֹּר en hij sloot toe. בְּעַד achter. בַּעֲדוֹ achter hem. 17. נָשָׂא opheffen. וַיִּשְׂאוּ en zij hieven op. רוּם oprijzen. וַתָּרָם zoodat zij oprees. 18. גָּבַר geweldig worden. וַיִּגְבְּרוּ zij werden geweldig. וַתֵּלֶךְ zij dreef voort (zij ging). 19. כָּסָה bedekken. וַיְכֻסּוּ zoodat bedekt werden. הַר berg. הָרִים bergen. גָּבֹהַּ hoog. כָּל־הֶהָרִים הַגְּבֹהִים alle hooge bergen. 22. חָרָבָה drooge. בֶּחָרָבָה op het drooge. 23. וַיִּמַח aldus werd verdelgd. שָׁאַר overblijven. וַיִּשָּׁאֶר toen bleef over. אַךְ alléén.

HOOFDSTUK VIII.

1. זָכַר gedenken. וַיִּזְכֹּר nu gedacht. עָבַר voeren. וַיַּעֲבֵר en Hij voerde. שָׁכַךְ bedaren, zich leggen. וַיָּשֹׁכּוּ

הַמָּיִם waardoor de wateren zich legden. 2. סָכַר sluiten. וַיִּסָּכְרוּ toen werden gesloten. חָסֵר ontbreken, verminderen. וַיַּחְסְרוּ zoodat verminderd waren. 4. נוּחַ rusten. וַתָּנַח zij rustte. 5. הָלוֹךְ וְחָסוֹר namen al meer en meer af (*letterlijk* gaande en afnemende). נִרְאוּ werden zigtbaar. רֹאשׁ hoofd, top. רָאשֵׁי הֶהָרִים de toppen der bergen. 6. חַלּוֹן venster. 7. שָׁלַח (שְׁלַח) zenden. וַיְשַׁלַּח toen zond hij. עֹרֵב raaf. יָבֵשׁ droog zijn. יְבֹשֶׁת opgedroogd. 8. יוֹנָה duif. קָלַל verminderen, vallen. הֲקַלּוּ of gevallen waren. 9. מָנוֹחַ rustplaats. כַּף bal, geer. לְכַף רַגְלָהּ voor de geer van haren voet. אֵלָיו tot hem. חִלֵּל wachten, verbeiden. 10. וַיָּחֶל hij verbeidde hierop. עוֹד nog. אֲחֵרִים anderen. יָסַף vermeerderen, weder doen. וַיֹּסֶף שַׁלַּח en hij zond wederom. 11. עֵת tijd. לְעֵת tegen den tijd. זַיִת olijf. עֲלֵה־זַיִת olijfblad. טָרָף afgeplukt. בְּפִיהָ in haren bek. וַיֵּדַע toen merkte. 12. יָחַל wachten, verbeiden. וַיִּיָּחֶל nu verbeidde hij. וְלֹא יָסְפָה שׁוּב zij keerde niet weder. 13. בָּרִאשׁוֹן in de eerste (maand). חָרַב opdroogen. חָרְבוּ dat opgedroogd waren. סוּר afnemen. וַיָּסַר en hij nam af. 16. יָצָא uitgaan. צֵא ga uit. 17. הַיְצֵא doe uitgaan. וְשָׁרְצוּ dat zij zich voortplanten. 19. מִשְׁפָּחָה geslacht. לְמִשְׁפְּחֹתֵיהֶם naar hunne geslachten. 20. בָּנָה

bouwen. וַיִּבֶן nu bouwde. מִזְבֵּחַ een altaar. עֹלָה brandoffer. עֹלֹת brandoffers. 21. רוּחַ ruiken, rieken. וַיָּרַח en hij rook. רֵיחַ reuk, geur. נִיחֹחַ liefelijk. רֵיחַ הַנִּיחֹחַ den liefelijken geur. לֵב hart. אֶל לִבּוֹ tot zich zelven. קָלַל (קִלֵּל) vloeken. לְקַלֵּל te vervloeken. כִּי want. יֵצֶר het gedichtsel. רַע (is) boos. נְעֻרִים jeugd. מִנְּעֻרָיו van zijne jeugd af aan. נָכָה slaan. לְהַכּוֹת te slaan. 22. זֶרַע zaad. קָצִיר oogst. קֹר koude. חֹם hitte. קַיִץ zomer. חֹרֶף winter. שָׁבַת ophouden. יִשְׁבֹּתוּ zullen ophouden.

HOOFDSTUK IX.

2. מוֹרָא vrees. וּמוֹרַאֲכֶם uwe vrees. חִתָּה verschrikking. וְחִתְּכֶם en uwe verschrikking. נִתָּנוּ zijn zij overgegeven. 4. דָּם bloed. דָּמוֹ zijn bloed. דָּרַשׁ eischen. אֶדְרֹשׁ zal Ik eischen. אֶדְרְשֶׁנּוּ zal Ik het eischen. מִיַּד אִישׁ אָחִיו van de hand van elken broeder deszelven. 6. שָׁפַךְ vergieten. שֹׁפֵךְ wie vergiet. יִשָּׁפֵךְ zal vergoten worden. 11. כָּרַת uitroeijen. וְלֹא יִכָּרֵת opdat niet uitgeroeid worde. מִמֵּי door de wateren. 12. אוֹת teeken. דֹּר tijd, geslacht. לְדֹרֹת עוֹלָם tot eeuwige tijden. 13. קֶשֶׁת boog. קַשְׁתִּי mijn boog. עָנָן wolk. בֶּעָנָן in de wolken. 14. בְּעַנְנִי עָנָן als ik eene wolk laat drijven.

19. נָפֹץ verspreiden. נָפְצָה כָל־הָאָרֶץ werd de gansche aarde verspreid. 20. נָטַע planten, וַיִּטַּע en hij plantte. כֶּרֶם een wijngaard. 21. שָׁתָה drinken. וַיֵּשְׁתְּ en hij dronk. יַיִן wijn. שָׁכַר dronken worden. וַיִּשְׁכָּר en hij werd dronken. גָּלָה ontblooten. וַיִּתְגַּל en hij ontblootte zich. אֹהֶל tent. אָהֳלֹה zijne tent. 22. עֶרְוָה schaamte. עֶרְוַת אָבִיו de schaamte zijns vaders. נָגַד zeggen, berigten. וַיַּגֵּד berigtte hij het. 23. הַשִּׂמְלָה het kleed. שְׁכֶם schouder. אֲחֹרַנִּית achterwaards. וַיְכַסּוּ en zij bedekten. וּפְנֵיהֶם en hunne aangezigten. יָקֹץ ontwaken. וַיִּיקֶץ als hij ontwaakte. מִיֵּינוֹ van zijnen wijn. 26. בָּרוּךְ geloofd. עֶבֶד knecht. 27. פָּתָה uitbreiden. יַפְתְּ hij breide uit. שָׁכַן wonen. וְיִשְׁכֹּן en hij wone. לָמוֹ hun.

HOOFDSTUK X.

1. וַיִּוָּלְדוּ er werden geboren. 5. פָּרַד afdeelen. נִפְרְדוּ hebben zich (werden) afgedeeld. אִי eiland, volkplanting. גּוֹי volk. אִיֵּי הַגּוֹיִם de bijzondere volkplantingen. לָשׁוֹן spraak. אִישׁ לִלְשׁוֹנוֹ elk naar zijne spraak. 9. צַיִד jagt, jager. גִּבֹּר צַיִד een geweldige jager. עַל־כֵּן daarom. 10. מַמְלָכָה koningrijk. רֵאשִׁית מַמְלַכְתּוֹ de aanvang zijns rijks. 18. נָפֹץ uitbreiden. נָפֹצוּ hebben zich

uitgebreid. 19. בֹּאֲכָה waar men gaat (waar gij komt). עַד tot. 25. פָּלַג verdeelen. נִפְלְגָה werd verdeeld. 30. (יָשַׁב wonen, rusten). מוֹשָׁב woonplaats. מוֹשָׁבָם hunne woonplaats.

HOOFDSTUK XI.

1. שָׂפָה taal. אֶחָת eenerlei. דָּבָר bewoording. וּדְבָרִים אֲחָדִים en eenerlei bewoordingen. 2. נָסַע vertrekken. בְּנָסְעָם als zij togen. בִּקְעָה vlakte. 3. רֵעֶה vriend. רֵעֵהוּ zijn vriend. אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ de een tot den anderen. הָבָה welaan! לְבֵנָה tigchel. לָבֵן tigchelen bereiden. נִלְבְּנָה לְבֵנִים laat ons tigchelen bereiden. שָׂרַף branden, bakken. וְנִשְׂרְפָה לִשְׂרֵפָה en met vuur bakken (*letterlijk* en branden tot een brand). אֶבֶן steen. חֵמָר leem. חֹמֶר kalk. לַחֹמֶר in plaats van kalk. 4. מִגְדָּל een toren. פּוּץ verstrooijen. פֶּן נָפוּץ opdat wij niet verstrooid worden. 5. יָרַד nederdalen. וַיֵּרֶד hij daalde neder. 6. הֵן nu, zie! עַם volk. חָלַל aanvangen. וְזֶה הַחִלָּם לַעֲשׂוֹת dit is [slechts] het begin van hetgeen zij doen. וְעַתָּה en nu. בָּצַר mislukken. לֹא יִבָּצֵר מֵהֶם zal hun niets mislukken. זָמַם denken. יָזְמוּ zij denken. 7. נֵרְדָה laat ons nederdalen. בָּלַל verwarren. וְנָבְלָה en laat ons verwarren. חָדַל ophouden. וַיַּחְדְּלוּ en zij

hielden op. 9. הֵפִיצָם heeft hen verstrooid. 10. שְׁנָתַיִם twee jaren. 21. וּמָאתַיִם en twee honderd jaren. 28. מוֹלֶדֶת geboorte. בְּאֶרֶץ מוֹלַדְתּוֹ in het land zijner geboorte. 30. עֲקָרָה onvruchtbaar. וָלָד kind. 31. כַּלָּה bruid, schoondochter. כַּלָּתוֹ zijne schoondochter.

HOOFDSTUK XII. (לֶךְ־לְךָ)

1. לֶךְ־לְךָ begeef u. וּמִבֵּית אָבִיךָ en uit uws vaders huis. אַרְאֶךָּ Ik zal aantoonen. 2. גָּדֹל groot zijn. וַאֲגַדְּלָה en Ik zal groot maken. בְּרָכָה een zegen. 3. בָּרַךְ (בֵּרֵךְ) zegenen. וַאֲבָרְכָה מְבָרְכֶיךָ Ik zal zegenen die u zegenen. קָלַל (קִלֵּל) vloeken. אָרַר vervloeken. וּמְקַלֶּלְךָ אָאֹר en die u vloeken zal Ik vervloeken. 4. בְּצֵאתוֹ bij zijn vertrek. 5. רְכוּשׁ have. רָכַשׁ verkrijgen. רָכָשׁוּ zij hadden verkregen. עָשׂוּ zij hadden verworven. 7. מָקוֹם plaats. אֵלוֹן bosch. אָז toen. עָתַק opbreken. וַיַּעְתֵּק en hij brak op. נָטָה opslaan. וַיֵּט en hij sloeg op. מִיָּם ten westen. 9. הָלוֹךְ וְנָסוֹעַ reisde gedurig verder (*letterlijk* gaande en reizende). נֶגֶב zuid. הַנֶּגְבָּה naar het zuiden. 10. רָעָב honger. וַיֵּרֶד hij toog af. גּוּר zich ophouden. לָגוּר שָׁם om zich daar op te houden. כָּבֵד zwaar. 11. קָרַב naderen. כַּאֲשֶׁר הִקְרִיב

als hij naderde, (יָפֶה) יָפָה schoon. יְפַת־מַרְאֶה schoon van aanzien. 13. לְמַעַן opdat. יִיטַב־לִי het mij wel ga. בִּגְלַל wege. בִּגְלָלֵךְ uwentwege. 15. שַׂר vorst. שָׂרֵי פַרְעֹה de vorsten van Pharaö. הָלַל (הִלֵּל) roemen. וַיְהַלְלוּ zij prezen haar. 16. בָּקָר runderen. חֲמוֹר ezel. שִׁפְחָה dienstmaagd. אָתוֹן ezelin. גָּמָל kameel. 17. נָגַע (נִגַּע) plagen. וַיְנַגַּע maar hij plaagde. נֶגַע plaag. נְגָעִים גְּדֹלִים zware plagen. עַל דְּבַר wegens. 20. עָלָיו omtrent hem.

HOOFDSTUK XIII.

1. עָלָה opgaan, optrekken. וַיַּעַל hij toog op. עִמּוֹ met hem. כָּבֵד rijk (zwaar). מִקְנֶה vee. כֶּסֶף zilver. זָהָב goud. 3. מַסָּע reis. לְמַסָּעָיו volgens zijne [vorige] dagreizen. בַּתְּחִלָּה in den beginne. 4. בָּרִאשֹׁנָה in het eerst. 6. יַחְדָּו zamen. רָב veel, 7. רִיב twist. 8. אַל niet. נָא toch. מְרִיבָה twist. אֲנָשִׁים אַחִים bloedverwanten (verbroederde mannen). אֲנַחְנוּ wij (zijn). 9. הֲלֹא is niet. הִפָּרֶד scheid u. אִם is het. הַשְּׂמֹאל links. הֵימִין regts (kiezen). וְאֵימִנָה dan zal ik regts kiezen. הַיָּמִין regts. הַשְׂמְאִיל links (kiezen). וְאַשְׂמְאִילָה dan zal ik links kiezen. 10. כִּכָּר vlakte. כֻּלָּהּ door en door. מַשְׁקֶה waterrijk. בֹּאֲכָה tot dat men komt. 11. בָּחַר

kiezen. וַיִּבְחַר hij koos. 12. אָהַל tenten opslaan. וַיֶּאֱהַל en hij sloeg zijne tenten op. 13. וְאַנְשֵׁי de mannen van. וְחַטָּאִים en zondaars. 14. אַחֲרֵי na dat. נָשָׂא opheffen. שָׂא hef op. צָפוֹן noord. צָפֹנָה noordwaarts. וָקֵדְמָה oostwaarts. וָיָמָּה en westwaarts. 16. וְשַׂמְתִּי Ik zal maken. עָפָר stof. כַּעֲפַר als het stof. יָכֹל kunnen. יוּכַל hij zal kunnen. מָנָה tellen. לִמְנוֹת om te tellen.

HOOFDSTUK XIV.

1. מֶלֶךְ koning. 2. מִלְחָמָה strijd. 3. חָבַר vereenigen. חָבְרוּ zij vereenigden zich. עֵמֶק dal. מֶלַח zout. יָם הַמֶּלַח de zoutzee. 4. שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה twaalf. עָבַד dienen. עָבְדוּ zij hadden gediend. מָרַד afvallen. מָרָדוּ vielen zij af. 5. מְלָכִים koningen. 6. הַר (הָרָר, הֶרֶר) berg, gebergte. בְּהַרְרָם op hun gebergte. מִדְבָּר woestijn. 7. שָׂדֶה veld. שְׂדֵה הָעֲמָלֵקִי het veld van den Amalekiet. 8. עָרַךְ in slagorde stellen. וַיַּעַרְכוּ en zij stelden zich in slagorde. 10. בְּאֵר put, bron. בֶּאֱרֹת בֶּאֱרֹת vol putten. נוּס vlugten. וַיָּנֻסוּ toen zij vlugtten. נָפַל vallen. וַיִּפְּלוּ en zij vielen. וְהַנִּשְׁאָרִים de overigen. הֶרָה naar het gebergte. 11. אֹכֶל spijs, mondvoorraad. אָכְלָם hunnen mondvoorraad. 13. פָּלִיט vlugteling.

עִבְרִי Hebreër. בַּעֲלֵי־בְרִית bondgenooten. 14. שָׁבָה gevangen nemen. נִשְׁבָּה gevangen was. רִיק (הֵרִיק) wapenen. וַיָּרֶק en hij wapende. חָנִיךְ een geoefende. חֲנִיכָיו zijne geoefende [manschappen]. יְלִיד, יָלִיד een ingeborene. יְלִידֵי בֵיתוֹ de ingeborenen van zijn huis. רָדַף najagen. וַיִּרְדֹּף en hij jaagde na. 15. חָלַק verdeelen. וַיֵּחָלֵק hij verdeelde zich. עֲלֵיהֶם tegen hen. 16. וַיָּשֶׁב hij bragt weder. 17. לִקְרָאתוֹ hem te gemoet. 18. הוֹצִיא hij bragt naar buiten (liet naar buiten brengen). לֶחֶם brood. כֹּהֵן priester. אֵל God. עֶלְיוֹן de allerhoogste. 19. קָנָה koopen, voortbrengen. קֹנֵה שָׁמַיִם וָאָרֶץ die hemel en aarde heeft voortgebragt. 20. מָגַן (מִגֵּן) leveren. אֲשֶׁר מִגֵּן die geleverd heeft. צָר vijand. צָרֶיךָ uwe vijanden. מַעֲשֵׂר de tiende. 21. תֶּן־לִי geef mij. 22. רוּם opheffen. הֲרִמֹתִי ik heb opgeheven. 23. חוּט draad. שְׂרוֹךְ riem. נַעַל schoen. מִחוּט וְעַד שְׂרוֹךְ נַעַל van draad tot schoenriem. עָשַׁר rijk zijn. הֶעֱשַׁרְתִּי ik heb rijk gemaakt. בִּלְעָדַי verre van mij! רַק slechts. חֵלֶק het deel. אִתִּי met mij. חֶלְקָם hun deel.

HOOFDSTUK XV.

1. אַחַר kort na. הַדְּבָרִים gebeurtenissen. הָאֵלֶּה deze. מַחֲזֶה een gezigt. בַּמַּחֲזֶה in een gezigt. יָרֵא vreezen.

אַל תִּירָא vrees niet. מָגֵן schild. שָׂכָר loon. שְׂכָרְךָ uw loon. הַרְבֵּה groot, veel. 2. עֲרִירִי kinderloos. וּבֶן מֶשֶׁק en de verzorger. 3. יָרַשׁ erven. יוֹרֵשׁ erfgenaam. יוֹרֵשׁ אֹתִי zal mijn erfgenaam zijn. אֵלָיו hem. לֹא יִירָשְׁךָ זֶה niet deze zal uw erfgenaam zijn. כִּי־אִם maar. מֵעִים ingewanden. מִמֵּעֶיךָ uit uwe ingewanden. 5. וַיּוֹצֵא hij deed gaan. הַחוּצָה naar buiten. נָבַט zien. הַבֶּט־נָא zie toch! סָפַר tellen. וּסְפֹר en tel. כֹּה zoo. 6. אָמַן gelooven. וְהֶאֱמִין hij geloofde. חָשַׁב rekenen, aanrekenen. וַיַּחְשְׁבֶהָ לּוֹ en Hij rekende het hem aan. צְדָקָה (tot) deugd. 7. לְרִשְׁתָּהּ tot erfelijke bezitting. 8. בַּמָּה waaraan. 9, עֶגְלָה kalf. מְשֻׁלֶּשֶׁת, מְשֻׁלָּשׁ driejarig. עֵז geit. אַיִל ram. תֹּר tortelduif. גּוֹזָל jonge duif. 10. בָּתַר (בִּתֵּר) doorsnijden. וַיְבַתֵּר hij sneed door. בַּתָּוֶךְ midden. בֶּתֶר stuk. אִישׁ בִּתְרוֹ ieder stuk. 11. עַיִט roofgevogelte. פֶּגֶר aas. הַפְּגָרִים de azen. נָשַׁב wegjagen. וַיַּשֵּׁב en hij joeg weg. 12. שֶׁמֶשׁ zon. לָבוֹא aan het ondergaan. אֵימָה angst. חֲשֵׁכָה duister, naar. אֵימָה חֲשֵׁכָה גְדֹלָה een nare, groote angst. 13. גֵּר vreemdeling. וַעֲבָדוּם men zal hen dienstbaar maken. עָנָה verdrukken. וְעִנּוּ en (zij zullen) verdrukken. 14. וְגַם maar ook. דּוּן regten. דָּן אָנֹכִי zal Ik regten. 15. שָׁלוֹם

vrede. קָבֹר begraven. תִּקָּבֵר gij zult begraven worden. שֵׂיבָה ouderdom. 16. הֵנָּה herwaarts. שָׁלֵם volkomen. עָוֹן misdrijf. עַד הֵנָּה tot nu toe. 17. עֲלָטָה duisternis. תַּנּוּר oven. עָשָׁן rook. תַּנּוּר עָשָׁן ovenrook. לַפִּיד fakkel. אֵשׁ vuur. גֶּזֶר stuk. הַגְּזָרִים de stukken. 18. כָּרֹת snijden, maken. כָּרַת maakte hij. בְּרִית een verbond.

HOOFDSTUK XVI.

1. וְלָהּ en zij had (*letterlijk* en tot haar). שִׁפְחָה dienstmaagd. מִצְרִית egyptische. 2. עָצֹר versluiten. עֲצָרַנִי Hij heeft mij versloten. אוּלַי misschien. אִבָּנֶה zal ik gebouwd worden. 3. וַתִּתֵּן en zij gaf. 4. הָרָתָה zij was zwanger. נָקֹל gering zijn. וַתֵּקַל toen werd gering. גְּבֶרֶת gebiedster. גְּבִרְתָּהּ hare gebiedster. 5. חֲמָסִי mijne verongelijking. שָׁפֹט regten. יִשְׁפֹּט regte, zal regten. 7. בָּרֹחַ ontvlieden. וַתִּבְרַח zoodat zij ontvlood. עַיִן oog, wel. עֵין הַמַּיִם waterwel. מִדְבָּר woestijn. דֶּרֶךְ weg. 8. אֵי מִזֶּה van waar. בָּאת komt gij. וְאָנָה en waarheen. 9. שׁוּבִי keer terug. עָנֹה vernederen. וְהִתְעַנִּי en verneder u. 10. מַלְאָךְ engel. מֵרֹב wegens de menigte. 11. הִנָּךְ gij zijt nu. עֳנִי ellende, geschrei. עָנְיֵךְ uw geschrei. 12. פֶּרֶא wild (woudezel). רֳאִי alziende.

אֵל רֳאִי alziende God. הֲגַם heb ik ook. הֲלֹם hier (eene trede). 14. בְּאֵר bron. 16. בְּלֶדֶת toen zij baarde.

HOOFDSTUK XVII.

1. וַיֵּרָא toen verscheen. שַׁדַּי de Almagtige. 4. וְהָיִיתָ en gij zult worden. הֲמוֹן menigte, vele. 5. יִקָּרֵא men zal noemen (zal genoemd worden). נְתַתִּיךָ heb Ik u bestemd. 6. פָּרֹה vruchtbaar maken. וְהִפְרֵיתִי Ik zal vruchtbaar maken, 8. מָגוּר woning, oponthoud. אֵת אֶרֶץ מְגֻרֶיךָ het land van uw oponthoud. אֲחֻזָּה bezitting. 10, נִמֹּל, מוּל besnijden. הִמּוֹל (om) te besnijden. 11. וּנְמַלְתֶּם gij zult besnijden. בְּשַׂר het vleesch van. עָרְלַתְכֶם uwe voorhuid. יְלִיד בָּיִת een huisgeboren kind. וּמִקְנַת כֶּסֶף of dat voor geld gekocht is. נֵכָר vreemde. 14. וְעָרֵל זָכָר en een onbesneden manspersoon. וְנִכְרְתָה zal uitgeroeid worden. מֵעַמֶּיהָ uit zijn (haar) volk. 16. וּבֵרַכְתִּיהָ Ik zal haar zegenen. 17. צָחֹק lagchen. וַיִּצְחָק hij lachte. הַלְּבֶן מֵאָה שָׁנָה zal aan eenen honderdjarigen. יִוָּלֵד (nog) geboren worden. הֲבַת die oud is. 18. לוּ mogt slechts. 19. אֲבָל waarlijk! 20. נָשִׂיא vorst, נְשִׂיאִם vorsten. יוֹלִיד zal hij voortbrengen. 21. אָקִים zal Ik oprigten. לַמּוֹעֵד הַזֶּה in dezen tijd. 22. עָלָה

opvaren. וַיַּעַל hij voer op. 23. וַיָּמָל hij besneed. בְּעֶצֶם op denzelfden. 24. בְּהִמֹּלוֹ toen hem besneden werd. 26. נִמּוֹלוּ werden besneden.

וַיֵּרָא

HOOFDSTUK XVIII.

1. Daarna verscheen. כְּחֹם tegen het heete, 2. וַיִּשָּׂא Hij hief op. נִצָּבִים er stonden, רוּץ loopen. וַיָּרָץ hij liep. לִקְרָאתָם hun te gemoet. שָׁחֹה buigen. וַיִּשְׁתַּחוּ en hij boog zich. 4. יֻקַּח dat men neme (dat genomen worde). נָא toch. מְעַט een weinig. רָחֹץ wasschen. וְרַחֲצוּ en wascht. שָׁעֹן uitrusten. וְהִשָּׁעֲנוּ en rust uit. פַּת eene bete. סָעֹד sterken. וְסַעֲדוּ en sterkt. כִּי עַל־כֵּן daar toch. 6. מַהֵר haasten. וַיְמַהֵר hij haastte zich. סְאָה maat. סְאִים maten. קֶמַח סֹלֶת meelbloem. לוּשׁ kneden. לוּשִׁי kneed (het). עֻגָה koek. עֻגוֹת koeken. 7. בָּקָר rundvee. רַךְ malsch. 8. חֶמְאָה boter. חָלָב melk. עָמֹד staan. עֹמֵד stond. 10. כָּעֵת חַיָּה over een jaar omstreeks dezen tijd. 11. זָקֵן oud. זְקֵנִים waren oud. בָּאִים gevorderd. חָדֹל ophouden. חָדַל het had opgehouden. אֹרַח (naar) de wijze. 12. בְּקִרְבָּהּ bij zich zelve. בָּלֹה slijten, oud worden. אַחֲרֵי בְלֹתִי na dat ik oud geworden ben. עֶדְנָה wellust. אָדוֹן heer.

וַאדֹנִי en [ook] mijn heer. 13. הַאַף אֻמְנָם zoude ik waarlijk nog. 14. הֲיִפָּלֵא zou te wonderbaar zijn. 15. כָּחַשׁ (כַּחֵשׁ) loochenen. וַתְּכַחֵשׁ zij loochende. 16. שָׁקַף uitzien. וַיַּשְׁקִפוּ en zij zagen uit. עַל־פְּנֵי naar den kant. לְשַׁלְּחָם om hen te geleiden. 17. כָּסָה (כַּסֵּה) bedekken. הַמְכַסֶּה אֲנִי zoude ik verbergen. 18. וְעָצוּם en magtig. וְנִבְרְכוּ en zullen gezegend worden. בוֹ met hem. 19. יְדַעְתִּיו Ik heb hem verkozen. לְמַעַן opdat. יְצַוֶּה hij zal gebieden. שָׁמַר houden. וְשָׁמְרוּ zij zullen houden. צְדָקָה geregtigheid. מִשְׁפָּט regt. 20. זְעָקָה geschrei. זַעֲקַת סְדֹם het geschrei over Sedom. כִּי רָבָּה dat zoo groot. וְחַטָּאתָם en hare (hunne) zonden. כָּבְדָה zoo zwaar. 21. צְעָקָה geschrei. הַכְּצַעֲקָתָהּ indien naar het geschrei. הַבָּאָה dat gekomen is. כָּלָה verderf. אֵדָעָה zal Ik verschoonen. 22. פָּנָה keeren, wenden. וַיִּפְנוּ zij keerden zich. עוֹד, עוֹדֶנּוּ nog. 23. נָגַשׁ toetreden. וַיִּגַּשׁ hij trad toe. סָפָה verdelgen. תִּסְפֶּה zult gij verdelgen. רָשָׁע booswicht. 24. יֵשׁ zijn er. הַאַף תִּסְפֶּה zult gij ook verdelgen? נָשָׂא sparen. תִּשָּׂא gij zult sparen. 25. חָלִילָה onwaardig. חָלִלָה לְךָ het is uwer onwaardig. מֵעֲשׂת te doen. לְהָמִית te dooden. שֹׁפֵט regter. 26. וְנָשָׂאתִי zal ik sparen. 27. עָנָה

antwoordden. וַיַּעַן hij antwoordde. יָאֹל (הוֹאִיל) aanvangen. הוֹאַלְתִּי ik heb aangevangen. 28. חָסֵר ontbreken. יַחְסְרוּן zullen ontbreken. שָׁחַת verderven. הֲתַשְׁחִית zult gij verderven. חָרָה zich vertoonen. יִחַר hij zal zich vertoonen. 33. שָׁב keerde terug.

HOOFDSTUK XIX.

1. שַׁעַר poort. אַפַּיִם [met het] aangezigt, 2. סוּר inkeeren. סוּרוּ keert in. לוּן overnachten. וְלִינוּ overnacht. שָׁכַם vroeg opstaan. וְהִשְׁכַּמְתֶּם dan kunt gij vroeg opstaan. רְחוֹב straat. נָלִין wij willen overnachten. 3. פָּצַר aandringen. וַיִּפְצַר hij drong aan. מִשְׁתֶּה maaltijd. מַצָּה ongezuurd brood. וּמַצּוֹת en ongezuurde brooden. אָפָה bakken. אָפָה bakte hij. 4. טֶרֶם nog niet. שָׁכַב zich ter ruste leggen. יִשְׁכָּבוּ hadden zich ter ruste gelegd. סָבַב omsingelen. נָסַבּוּ zij omsingelden. נַעַר jong. מִקָּצֶה uit [alle] hoeken. 5. הוֹצִיאֵם voer ze uit. 6. הַפֶּתְחָה aan den ingang. דֶּלֶת deur. 7. רוֹעַ slecht handelen. אַל נָא תָּרֵעוּ handelt toch zoo slecht niet. 8. כַּטּוֹב wat (gelijk) goed is. הָאֵל deze. אַל־ דָּבָר niets. כִּי עַל כֵּן daar toch. צֵל schaduw. קוֹרָה dak. קֹרָתִי mijn dak. 9. נָגַשׁ naderen, treden. גֶּשׁ־הָלְאָה

verwijder u. לָגוּר als vreemdeling gekomen (te wonen). וַיִּשְׁפֹּט שָׁפוֹט en wil regter zijn. נָרַע wij zullen mishandelen. שָׁבֹר openbreken. לִשְׁבֹּר om open te breken. 10. וַיָּבִיאוּ en zij bragten 11. הִכּוּ sloegen zij. סַנְוֵרִים verblinding. לָאָה moede worden. וַיִּלְאוּ zoodat zij moede werden. 12. מִי wie. פֹּה hier. חָתָן schoonzoon. הוֹצֵא voer uit. 14. כִּמְצַחֵק als schertsende. 15. וּכְמוֹ en toen. שַׁחַר dageraad. אוּץ aandringen. וַיָּאִיצוּ drongen zij aan. הַנִּמְצָאֹת die tegenwoordig zijn. פֶּן תִּסָּפֶה opdat gij niet omkomt. בַּעֲוֹן door het misdrijf. 16. מָהָה dralen. וַיִּתְמַהְמָהּ doch hij draalde. חָזַק grijpen. וַיַּחֲזִיקוּ toen grepen. חֶמְלָה erbarming. בְּחֶמְלַת ה׳ עָלָיו dewijl zich de Eeuwige zijner erbarmde. וַיֹּצִאֻהוּ zij voerden hem uit. וַיַּנִּחֻהוּ en lieten hem. מִחוּץ buiten. 17. כְּהוֹצִיאָם als zij ze gebragt hadden. מָלַט zich redden. הִמָּלֵט red u. עַל נַפְשֶׁךָ om uws levens wil. אַל־תַּבִּיט zie niet. 19. וַתַּגְדֵּל en gij hebt groot gemaakt. חֶסֶד genade. אוּכַל ik kan. דָּבַק achterhalen. תִּדְבָּקַנִי zal mij achterhalen. וָמַתִּי en ik mogt [evenwel] sterven. 20. קְרֹבָה nabij. מִצְעָר klein. אִמָּלְטָה נָּא שָׁמָּה laat ik mij toch daarhenen redden. וּתְחִי opdat leven blijve. 21. נָשָׂאתִי heb ik ingewilligd. פָּנֶיךָ u ten gevalle.

לְבִלְתִּי dat niet. הָפְכִּי ik omkeere. 24. גָּפְרִית zwavel. 25. וְצֶמַח ook het gewas. 26. נְצִיב zuil van. מֶלַח zout. 28. קִיטֹר vurige rook. לָשֶׁבֶת te wonen. מְעָרָה spelonk *).

HOOFDSTUK XX.

1. נָסַע wegtrekken. וַיִּסַּע en hij toog. וַיָּגָר en hield zich op. 2. וַיִּקַּח en nam weg. 3. חֲלוֹם droom. בַּחֲלוֹם הַלָּיְלָה in eenen nachtelijken droom. הִנְּךָ מֵת gij zijt des doods. בַּעַל man. בְּעֻלַת בַּעַל aan eenen man gehuwd. קָרַב naderen. לֹא קָרַב was niet genaderd. הֲגוֹי גַּם צַדִּיק תַּהֲרֹג zult gij ook een onschuldig volk dooden? 5. בְּתָם לְבָבִי in de onschuld mijns harten. וּבְנִקְיֹן כַּפַּי en reinheid mijner handen. 6. חָשַׂךְ weêrhouden. וָאֶחְשֹׂךְ deshalve heb ik weêrhouden. חָטָא zondigen. מֵחֲטוֹ לִי van tegen mij te zondigen. לֹא נְתַתִּיךָ heb ik u niet toegelaten. נָגַע aanroeren. לִנְגֹּעַ om aan te roeren, 7. הָשֵׁב geef weder. נָבִיא profeet. פָּלַל bidden. וְיִתְפַּלֵּל dan zal hij bidden. וְאִם אֵינְךָ מֵשִׁיב doch geeft gij [haar] niet weder. 8. שָׁכַם zich vroeg opmaken. וַיַּשְׁכֵּם hij maakte zich vroeg op. אֹזֶן

*) Het overige van dit hoofdstuk blijft onopgehelderd.

oor. בְּאָזְנֵיהֶם ter ooren. יָרֵא vreezen. וַיִּירְאוּ en zij vreesden, zij geraakten in vrees. 9. מַמְלָכָה rijk. מַמְלַכְתִּי mijn rijk. חֲטָאָה eene zonde. מַעֲשֶׂה daad. מַעֲשִׂים daden. אֲשֶׁר לֹא יֵעָשׂוּ die niet behooren gedaan te worden. 11. רַק אֵין יִרְאַת אֱלֹהִים welligt is er geene vrees voor God. וַהֲרָגוּנִי dan zal men mij ombrengen. 12. אָמְנָה inderdaad. 13. תָּעָה dolen. הִתְעוּ deed dolen. חֶסֶד genegenheid. חַסְדֵּךְ uwe genegenheid. אִמְרִי לִי zeg van mij. 14. וַיָּשֶׁב hij gaf weder. 15. בַּטּוֹב בְּעֵינַיִךְ waar het goed is in uwe oogen. 16. אֶלֶף כֶּסֶף duizend zilverlingen. כְּסוּת עֵינַיִם dekking der oogen. וְאֵת כֹּל וְנֹכָחַת en tegen elk ander zult gij verdedigd worden. 17. רָפָא genezen. וַיִּרְפָּא en Hij genas. וַיֵּלֵדוּ zoodat zij baarden. 18. עָצַר toesluiten. כִּי עָצֹר עָצַר want hij had toegesloten. כָּל־רֶחֶם elke baarmoeder. עַל דְּבַר ter oorzake van.

HOOFDSTUK XXI.

1. פָּקַד bedenken. פָּקַד hij bedacht. 2. לִזְקֻנָיו in zijnen ouderdom. 3. הַנּוֹלַד die geboren was. 6. צְחֹק lagchen. מָלַל (מִלֵּל) toezeggen. מִי מִלֵּל wie heeft toegezegd. יָנַק zuigen. הֵינִיקָה zal zogen (heeft gezogen).

גָּמַל spenen. וַיִּגָּמַל en werd gespeend. בְּיוֹם הִגָּמֵל op den dag dat gespeend werd, 9. וַתֵּרֶא zij zag. מְצַחֵק spottende. 10. גָּרַשׁ verdrijven. גָּרֵשׁ drijf weg. אָמָה dienstmaagd. יִירַשׁ zal erven. 11. וַיֵּרַע mishaagde. עַל אוֹדֹת om. 13. אֲשִׂימֶנּוּ zal ik hem maken. 14. חֵמַת lederen zak. שִׁכְמָהּ haar schouder. תָּעָה verdwalen. וַתֵּתַע zij verdwaalde. 15. וַיִּכְלוּ als ten einde was (waren). שָׁלַךְ werpen. וַתַּשְׁלֵךְ wierp zij. אַחַד הַשִּׂיחִם een der boomen. 16. מִנֶּגֶד van verre. הַרְחֵק (op den) afstand. כִּמְטַחֲוֵי קֶשֶׁת van een boogschot. בָּכָה weenen. וַתֵּבְךְּ en zij weende. 17. יָרֵא vreezen. אַל־תִּירְאִי vrees niet! 18. נָשָׂא opnemen. שְׂאִי neem op. חָזַק ondersteunen. וְהַחֲזִיקִי en ondersteun. 19. פָּקַח openen. וַיִּפְקַח toen opende. מָלֵא (מָלֵא) vullen. וַתְּמַלֵּא zij vulde. וַתַּשְׁקְ en zij gaf te drinken. רָבָה schieten. רֹבֶה קַשָּׁת een boogschutter. 23. שָׁבַע zweren. הִשָּׁבְעָה zweer. שָׁקַר valsch worden. אִם־תִּשְׁקֹר dat gij niet valsch zult worden. נִין kind. נִינִי mijn kind. נֶכֶד kleinkind. נֶכְדִּי mijn kleinkind. עָשָׂה doen, bewijzen. תַּעֲשֶׂה עִמָּדִי zult gij mij bewijzen. גּוּר zich ophouden. אֲשֶׁר גַּרְתָּה בָּהּ waarin gij u opgehouden hebt. 24. אִשָּׁבֵעַ ik zal zweren. יָכַח berispen. וְהוֹכִחַ hij berispte. גָּזַל stelen, rooven. 25. גָּזְלוּ

geroofd hadden. 26. בִּלְתִּי dan. 28. נָצַב stellen. וַיַּצֵּב en hij stelde. כֶּבֶשׂ lam. כִּבְשׂוֹת הַצֹּאן lammeren. לְבַדְּהֶן en 29. לְבַדָּנָה bijzonder. 30. עֵדָה getuigenis. חָפַר graven. חָפַרְתִּי ik heb gegraven. 31. נִשְׁבְּעוּ zij hebben gezworen. 33. אֶשֶׁל geboomte. אֵל עוֹלָם eeuwig bestaande God. 34. יָמִים רַבִּים langen tijd.

HOOFDSTUK XXII.

1. נסה (נַסֵּה) beproeven. נִסָּה hij beproefde. 2. יָחִיד eenige. יְחִידְךָ uwen eenigen. אָהֵב beminnen. אָהַבְתָּ gij bemint. עָלָה opbrengen. וְהַעֲלֵהוּ en breng hem. לְעֹלָה tot een brandoffer. 3. חָבַשׁ zadelen. וַיַּחֲבֹשׁ hij zadelde. חֲמוֹר ezel. בָּקַע kloven. וַיְבַקַּע hij kloofde. 4. מֵרָחוֹק van verre. 5. יָשַׁב blijven. שְׁבוּ לָכֶם blijft. הָלַךְ gaan. נֵלְכָה wij zullen gaan. עַד כֹּה tot ginds. שָׁחָה zich bukken, zich aanbiddend nederwerpen. וְנִשְׁתַּחֲוֶה wij zullen ons aanbiddend nederwerpen. וְנָשׁוּבָה en terug keeren. 6. מַאֲכֶלֶת slagtmes. יַחְדָּו te zamen. 7. הִנֵּנִי hier ben ik. שֶׂה lam. 9. עָרַךְ rangschikken. וַיַּעֲרֹךְ en hij rangschikte. עָקַד binden. וַיַּעֲקֹד en hij bond. מִמַּעַל boven. 10. שָׁחַט slagten. לִשְׁחֹט om te slagten. 12. מְאוּמָה niets. 13. אַיִל een ram. אַחַר

daarna. אָחַז verwarren. נֶאֱחַז verward was. סְבַךְ struiken. קֶרֶן hoorn. וַיַּעֲלֵהוּ en bragt dien. 14. יֵאָמֵר gezegd wordt. 15. שֵׁנִית ten tweeden male. 16. נָאַם spreken. נְאֻם hij spreekt. יַעַן vermits. 17. חוֹל zand. וְכַחוֹל en als het zand. שָׂפָה oever. עַל שְׂפַת aan den oever. אוֹיֵב vijand. אֹיְבָיו zijne vijanden. 18. עֵקֶב ter belooning. 20. נָגַד zeggen, boodschappen. וַיֻּגַּד werd geboodschapt. 24. פִּילֶגֶשׁ bijwijf. וּפִילַגְשׁוֹ en zijn bijwijf.

חַיֵּי שָׂרָה

HOOFDSTUK XXIII.

1. חַיִּים leven. חַיֵּי שָׂרָה het leven van Sara. 2. סָפַד rouw bedrijven. לִסְפֹּד om rouw te bedrijven. בָּכָה weenen. וְלִבְכֹּתָהּ en haar te beweenen. 3. מֵת doode. מֵתוֹ zijne doode. 4. גֵּר וְתוֹשָׁב een vreemdeling en bijwoner. עִמָּכֶם onder u. תְּנוּ geeft. קֶבֶר begraafplaats. אֲחֻזַּת קֶבֶר erfelijke begraafplaats. 5. עָנָה antwoorden. וַיַּעֲנוּ en zij antwoordden. 6. קְבָרֵינוּ onze grafsteden. כָּלָה onthouden. יִכְלֶה zal onthouden. 8. נֶפֶשׁ wil. נַפְשְׁכֶם met uwen wil. פָּגַע bidden. וּפִגְעוּ לִי en doet mijnentwege eene bede. 9. בִּקְצֵה aan het einde. בָּאִי

die inkwamen. שַׁעַר poort. עִירוֹ zijne stad. 11. עַם volk. בְּנֵי עַמִּי kinderen mijns volks. 13. אַךְ toch! שָׁמָּה aldaar. 16. שָׁקֹל toewegen. וַיִּשְׁקֹל hij woog toe. עֹבֵר gangbaar. סֹחֵר koopman. 17. קוּם blijven, bevestigen. וַיָּקָם aldus werd bevestigd. גְּבֻל grenze. גְּבֻלוֹ zijne grenze. 18. קָנֹה koopen. לְמִקְנָה ten aankoop.

HOOFDSTUK XXIV.

1. בָּא בַּיָּמִים gevorderd in jaren (*letterl.* gekomen in dagen). 2. מָשֹׁל besturen. הַמֹּשֵׁל die bestuurde. יָרֵךְ heup. יְרֵכִי mijne heup. 3. וְאַשְׁבִּיעֲךָ en ik zal u doen zweren. 5. אָבֹה willen. לֹא תֹאבֶה zal zij niet willen. הָלֹךְ, יָלַךְ gaan, volgen. לָלֶכֶת om te volgen. הֶהָשֵׁב אָשִׁיב zal ik dan terugvoeren? 6. הִשָּׁמֶר לְךָ wacht u. פֶּן תָּשִׁיב dat gij niet voert. 8. נָקָה (נַקֵּה) vrij zijn. וְנִקִּיתָ dan zijt gij vrij. 10. גָּמָל kameel. גְּמַלִּים kemelen. וְכָל־טוּב en al het kostbare. 11. בָּרֵךְ nederknielen. וַיַּבְרֵךְ hij liet nederknielen. מִחוּץ buiten. שָׁאֹב scheppen. הַשֹּׁאֲבֹת de [water-]schepsters. 12. קָרֹה gelukken. הַקְרֵה־נָא laat toch gelukken. 14. נָטֹה neigen. הַטִּי neig. כַּד kruik. כַּדֵּךְ uwe kruik. יָכֹחַ toewijzen. הֹכַחְתָּ gij hebt toegewezen. 16. בְּתוּלָה eene maagd.

עַיִן (oog), wel. הָעַיְנָה naar de wel. וַתַּעַל en kwam naar boven. 17. גָּמָא slorpen. הַגְמִיאִינִי laat mij slorpen. 18. יָרַד nederlaten. וַתֹּרֶד zij liet neder. 20. עָרָה uitgieten. וַתְּעַר en zij goot uit. שֹׁקֶת drinkbak. 21. שָׁאָה verbazen. מִשְׁתָּאֵה was verbaasd. חָרַשׁ zwijgen. מַחֲרִישׁ hij zweeg. צָלַח voorspoedig zijn. הַהִצְלִיחַ of Hij had voorspoedig gemaakt. 22. נֶזֶם neusring. צָמִיד armband. צְמִידִים armbanden. מִשְׁקָל zwaar. מִשְׁקָלָם hunne zwaarte. 23. בַּת־מִי אַתְּ wiens dochter zijt gij? נָגַד zeggen, te kennen geven. הַגִּידִי geef te kennen. הֲיֵשׁ is er. 25. תֶּבֶן stroo. מִסְפּוֹא voeder. 26. נָקַד zich buigen. וַיִּקֹּד toen boog zich. 27. עָזַב onttrekken. לֹא־עָזַב niet onttrokken heeft. נָחַנִי hij heeft mij gevoerd. 31. פָּנָה opruimen. פִּנִּיתִי ik heb opgeruimd. 32. פָּתַח (פִּתֵּחַ) ontzadelen. וַיְפַתַּח en hij ontzadelde. 33. שׂוּם voorzetten. וַיּוּשַׂם men zettede voor. 36. זִקְנָה ouderdom. אַחֲרֵי זִקְנָתָהּ na dat zij oud geworden was. 41. אָלָה eed. מֵאָלָתִי van mijnen eed. נָקִי vrij zijn. 43. עַלְמָה jonge dochter. 47. שָׁאַל vragen. וָאֶשְׁאַל ik vroeg. עַל־אַפָּהּ aan haren neus. 48. נָחָה voeren. הִנְחַנִי mij gevoerd heeft. 53. כְּלִי kleinoden. בֶּגֶד kleed. וּבְגָדִים en kleeden.

וּמִגְדָּנֹת (מֶגֶד) en kostbaarheden. 55. יָמִים een jaar (dagen). עָשׂוֹר tien (maanden). 56. אַחֵר (אַחֵר) אַל־תְּאַחֲרוּ houdt niet op. 59. מֵנֶקֶת voedster. מֵנִקְתָּהּ hare voedster. 60. הֲיִי word. רְבָבָה tien duizend. שֹׂנֵא hater. שֹׂנְאָיו zijner hateren. 61. רָכַב rijden. וַתִּרְכַּבְנָה zij reden. 62. מִבּוֹא van eene reis. 63. שׂוּחַ bidden, wandelen. לָשׂוּחַ om te bidden (wandelen). לִפְנוֹת tegen. 65. הַלָּזֶה die. הַצָּעִיף den sluijer. כָּסָה dekken. וַתִּתְכָּס en zij bedekte zich. 66. סָפַר (סַפֵּר) vertellen. וַיְסַפֵּר hij vertelde. 67. אָהַב beminnen. וַיֶּאֱהָבֶהָ en hij beminde haar. נָחַם troosten. וַיִּנָּחֵם hij werd vertroost.

HOOFDSTUK XXV.

1. יָסַף weder doen. לָקַח nemen. וַיֹּסֶף אַבְרָהָם וַיִּקַּח Abraham nam weder. 6. מַתָּנָה geschenk. מַתָּנֹת geschenken. בְּעוֹדֶנּוּ terwijl hij nog. 8. גָּוַע verscheiden. וַיִּגְוַע alstoen verscheidde. שֵׂיבָה ouderdom. וְשָׂבֵעַ en [levens-]zat. אָסַף verzamelen. וַיֵּאָסֶף en hij werd verzameld. 11. מוֹת dood. 16. חָצֵר gehucht. בְּחַצְרֵיהֶם naar hunne gehuchten. טִירָה burgt. וּבְטִירֹתָם en naar hunne burgten. אֻמָּה volkstam. לְאֻמֹּתָם naar hunne volkstammen. נָפַל vallen, nederliggen. עַל־פְּנֵי כָל־אֶחָיו

נָפַל zijne ligging was tegenover al zijne broeders.

תּוֹלְדֹת

20. בְּקַחְתּוֹ toen hij nam. 21. עָתַר smeeken. וַיֶּעְתַּר hij smeekte. לְנֹכַח ten aanzien van. עֲקָרָה onvruchtbaar. וַיֵּעָתֵר Hij liet zich verbidden. 22. רוּץ loopen (zich hevig bewegen). וַיִּתְרֹצְצוּ nu bewogen zich hevig. לָמָּה־זֶּה waarom dan. דָּרַשׁ raadplegen. לִדְרֹשׁ om te raadplegen. 23. בֶּטֶן buik, schoot. בְּבִטְנֵךְ in uwen schoot. לְאֹם natie. לְאֻמִּים natiën. מֵעִים ingewanden. מִמֵּעַיִךְ van uwe ingewanden. אָמֵץ magtig zijn. יֶאֱמָץ is magtiger. רַב de oudste. צָעִיר den jongste. 24. מָלֵא vol zijn. וַיִּמְלְאוּ toen vervuld waren. תוֹמִים tweelingen. 25. אַדְמוֹנִי rood. כֻּלּוֹ geheel. אַדֶּרֶת mantel. שֵׂעָר hair. כְּאַדֶּרֶת שֵׂעָר als eenen hairigen mantel. אָחַז vasthouden. אֹחֶזֶת vasthield. עָקֵב verzen. בַּעֲקֵב עֵשָׂו Esaus verzen. 27. צַיִד wildjagt. יָדַע verstaan. יֹדֵעַ צַיִד die de jagt verstond. תָּם vroom. 28. כִּי צַיִד בְּפִיו omdat hij van zijn wild at. 29. זוּד kooken. וַיָּזֶד hij kookte. נָזִיד een geregt. עָיֵף afgemat. 30. לָעַט gretig nuttigen. הַלְעִיטֵנִי laat mij toch nuttigen. הָאָדֹם het roode. 31. מָכַר verkoopen. מִכְרָה verkoop. כַּיּוֹם

alsnu. בְּכֹרָה eerstgeboorte. בְּכֹרָתְךָ uw eerstgeboorte[-regt]. 34. עֲדָשִׁים linzen. בָּזָה versmaden. וַיִּבֶז en hij versmaadde.

HOOFDSTUK XXVI.

1. רָעָב hongersnood. מִלְּבַד behalve. הָרִאשׁוֹן de eerste. וַיֵּלֶךְ toen toog. גְּרָרָה naar Gerar. 2. רָאָה verschijnen. וַיֵּרָא Hij verscheen. שָׁכַן wonen. שְׁכֹן woon. 3. גּוּר zich ophouden. גּוּר houd u op. וַאֲבָרְכֶךָּ en Ik zal u zegenen. וַהֲקִמֹתִי Ik zal bevestigen. וְהִרְבֵּיתִי Ik zal vermenigvuldigen. 5. עֵקֶב ter belooning. מִשְׁמֶרֶת voorschrift. מִשְׁמַרְתִּי Mijn voorschrift. חֻקָּה wet. חֻקּוֹתַי mijne wetten. תּוֹרָה leer. וְתוֹרוֹתָי en mijne leeren. 6. וַיֵּשֶׁב hij woonde. 7. שָׁאַל vragen. וַיִּשְׁאֲלוּ als nu vroegen. מָקוֹם plaats. יָרֵא vreezen. כִּי יָרֵא want hij vreesde. פֶּן יַהַרְגֻנִי zouden mij welligt ombrengen. טוֹבַת מַרְאֶה schoon van aanzien. 8. אָרַךְ lang zijn. כִּי אָרְכוּ לוֹ שָׁם הַיָּמִים als hij er eenen langen tijd geweest was. שָׁקַף uitzien. וַיַּשְׁקֵף hij zag uit. מְצַחֵק schertste. 10. כִּמְעַט hoe ligt. אָשָׁם schuld. וְהֵבֵאתָ עָלֵינוּ אָשָׁם dan hadt gij eene schuld over ons gebragt. 11. הַנֹּגֵעַ wie aanroert. 12. וַיִּזְרַע hij zaaide. מֵאָה שְׁעָרִים honderdvoudig. 13. וַיֵּלֶךְ הָלוֹךְ וְגָדֵל werd hoe langer hoe grooter

(*letterlijk* ging, gaande en grooter wordende). 14. מִקְנֵה־צֹאן kleinvee. מִקְנֵה בָקָר rundvee. עֲבֻדָּה akkerbouw. קָנָא (קַנֵּא) benijden. וַיְקַנְאוּ zij benijdden. 15. חָפַר graven. חָפְרוּ zij hadden gegraven. סָתַם (סַתֵּם) stoppen. סִתְּמוּם zij hadden ze gestopt. 16. עָצַם magtig zijn. כִּי עָצַמְתָּ want gij zijt magtiger. 17. חָנָה zich legeren. וַיִּחַן en hij legerde zich. נַחַל dal. 18. וַיְסַתְּמוּם zij hadden gestopt. 20. רִיב twisten. וַיָּרִיבוּ doch zij twistten. עָשַׂק verontrusten. כִּי הִתְעַשְּׂקוּ עִמּוֹ omdat zij hem verontrust hadden. 22. עָתַק opbreken. וַיַּעְתֵּק hij brak op. רָחַב ruimte maken. הִרְחִיב Hij heeft ons ruimte gemaakt. 25. כָּרָה graven. וַיִּכְרוּ en zij groeven. 26. וַאֲחֻזַּת מֵרֵעֵהוּ met een gevolg zijner vertrouwden. שַׂר צְבָאוֹ zijn krijgsoverste. 28. אָלָה eed. בֵּינֹתֵינוּ tusschen ons. 35. מֹרָה verdriet. מֹרַת רוּחַ zielsverdriet.

HOOFDSTUK XXVII.

1. כָּהָה donker worden. וַתִּכְהֶיןָ en zij werden donker. מֵרְאוֹת om te kunnen zien. 3. כְּלִי gereedschap. תְּלִי pijlkoker. כֵּלֶיךָ תֶּלְיְךָ וְקַשְׁתֶּךָ uw [jagt-]gereedschap, uwen pijlkoker en uwen boog. צוּד jagen. וְצוּדָה לִי en jaag mij. 4. טָעַם smaken. מַטְעַמִּים smakelijke spijzen.

9. גְּדָיֵי עִזִּים geitenbokjes. 11. שָׂעִר hairig. חָלָק glad. 12. מָשַׁשׁ betasten. יְמֻשֵּׁנִי zal mij betasten. כִּמְתַעְתֵּעַ als een misleider. קְלָלָה vloek. בְּרָכָה zegen. 15. הַחֲמֻדֹת de kostelijke. לָבַשׁ (לְבֹשׁ) kleeden. וַתַּלְבֵּשׁ zij kleedde. 16. עוֹר vel. עֹרֹת vellen. צַוָּאר hals. וְעַל חֶלְקַת צַוָּארָיו en op het gladde van zijn' hals. 19. יָשַׁב zitten, zich zetten. שְׁבָה zet u. 20. מָהֹר (מַהֵר) spoedig doen. מָצָא vinden. מַה־זֶּה מִהַרְתָּ לִמְצֹא hoe hebt gij zoo spoedig iets gevonden. קָרֹה ontmoeten. כִּי הִקְרָה omdat Hij het mij deed ontmoeten. 23. נָכַר herkennen. וְלֹא הִכִּירוֹ hij herkende hem dus niet. שְׂעִרֹת hairig. 26. נָשַׁק kussen. וּשְׁקָה לִּי en kus mij. 27. וַיִּשַּׁק hij kuste hem. 28. טַל dauw. מִשְׁמָן vettigheid. וּמִשְׁמַנֵּי en (van) de vettigheden. דָּגָן koren. וְתִירשׁ en most. 29. גְּבִיר heer. 33. חָרֹד verschrikken. וַיֶּחֱרַד hij verschrikte. חֲרָדָה ontsteltenis. מִי־אֵפוֹא wie is hij dan. 34. צָעַק schreeuwen. וַיִּצְעַק צְעָקָה schreeuwde hij overluid. וּמָרָה en bitter. 35. מִרְמָה slimheid. 36. הֲכִי waarlijk! daarom. עָקֹב den voet ligten. וַיַּעְקְבֵנִי omdat hij mij den voet heeft geligt. פַּעֲמַיִם twee maal. אָצַל voorbehouden. הֲלֹא אָצַלְתָּ לִּי hebt gij mij niet voorbehouden. 37. סָמַךְ ondersteunen, verzorgen. סְמַכְתִּיו heb ik hem verzorgd. וּלְכָה en voor u.

39. מוֹשָׁבֶךָ uwe woning. 40. חֶרֶב zwaard. חַרְבְּךָ uw zwaard. רוּד omzwerven, lijden. כַּאֲשֶׁר תָּרִיד als gij genoeg geleden zult hebben. פָּרַק afwerpen. וּפָרַקְתָּ dan zult gij afwerpen. עֹל juk. עֻלּוֹ zijn juk. 41 שָׂטַם haten. וַיִּשְׂטֹם hij haatte. אֵבֶל rouw. 42. נָחַם van besluit veranderen, wrokken. מִתְנַחֵם לְךָ wrokt tegen u. 43. בָּרַח vlugten. בְּרַח לְךָ vlugt heen. 44. יָמִים אֲחָדִים eenigen tijd. חֵמָה gramschap. חֲמַת אָחִיךָ de gramschap uws broeders. 45. שָׁכַח vergeten. וְשָׁכַח en hij vergeten hebbe. שָׁכֹל beroofd zijn. אֶשְׁכַּל ik zal beroofd zijn. 46. קוּץ weêrzin hebben. קַצְתִּי ik heb weêrzin.

HOOFDSTUK XXVIII.

3. קָהָל menigte. לִקְהַל עַמִּים tot eene menigte volkeren.

וַיֵּצֵא

11. פָּגַע ontmoeten, geraken. וַיִּפְגַּע hij geraakte. רֹאשׁ hoofd. מְרַאֲשֹׁתָיו aan zijn hoofdeinde. 12. חָלַם droomen. וַיַּחֲלֹם nu droomde hij. סֻלָּם ladder. נָצַב staan. מֻצָּב gesteld. נָגַע reiken. מַגִּיעַ reikte. מַלְאָךְ engel. מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים de engelen Gods. עָלָה opklimmen.

יָרַד afdalen. עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ klommen langs dezelve op en af. 14. עָפָר stof. כַּעֲפַר הָאָרֶץ als het stof der aarde. יָם west. קֶדֶם oost. צָפוֹן noord. נֶגֶב zuid. יָמָּה וָקֵדְמָה וְצָפֹנָה וָנֶגְבָּה ten westen, oosten, noorden en zuiden. 16. יָקַץ ontwaken. וַיִּיקַץ hij ontwaakte. שֵׁנָה slaap. מִשְּׁנָתוֹ van zijnen slaap. אָכֵן voorzeker. 17. נוֹרָא ontzaggelijk. שַׁעַר poort. 18. מַצֵּבָה gedenkteeken. יָצַק gieten. וַיִּצֹק en hij goot. שֶׁמֶן olie. 19. וְאוּלָם echter. 20. נָדַר gelofte doen. וַיִּדַּר hij deed eene gelofte. נֶדֶר gelofte. 21. בֶּגֶד kleed. 22. עָשַׂר (עַשֵּׂר) de tiende geven. עַשֵּׂר אֲעַשְּׂרֶנּוּ לָךְ zal ik u de tiende geven.

HOOFDSTUK XXIX.

2. עֵדֶר kudde. עֶדְרֵי צֹאן kudden kleinvee. רָבַץ nederliggen. רֹבְצִים עָלֶיהָ lagen daar neder. שָׁקָה drenken. יַשְׁקוּ drenkte men (drenkten zij). 3. אָסַף verzamelden. וְנֶאֶסְפוּ daarom verzamelden. גָּלַל wentelen, וְגָלֲלוּ en zij wentelden. וְהִשְׁקוּ en zij drenkten. וְהֵשִׁיבוּ en bragten weder. 4. מֵאַיִן van waar. 5. יָדַע kennen. הַיְדַעְתֶּם kent gij. יָדָעְנוּ wij kennen [hem]. 10. וַיָּגֶל en hij wentelde. 11. בָּכָה weenen. וַיֵּבְךְּ en hij weende. 12. נָגַד te kennen gevende. וַיַּגֵּד

hij gaf te kennen. שֵׁמַע tijdingen. חָבַק omarmen. נָשַׁק (נַשֵּׁק) kussen. וַיְחַבֶּק לוֹ וַיְנַשֶּׁק לוֹ omarmde hem en kuste hem. 15. חִנָּם om niet. מַשְׂכֹּרֶת loon. מַה־מַּשְׂכֻּרְתֶּךָ wat uw loon zal zijn. 19. נָתַן (תֵּת) geven. תִּתִּי dat ik geve. הָבָה geef! 25. רָמָה (רַמֵּה) bedriegen. וְלָמָּה רִמִּיתָנִי waarom hebt gij mij dan bedrogen? 27. שָׁבוּעַ week. שְׁבֻעַ זֹאת de [bruilofts-]week van deze. עֲבֹדָה dienst. בַּעֲבֹדָה voor de dienst. 31. שְׂנוּאָה niet bemind. 32. עֳנִי druk. עָנְיִי mijn druk. 34. לָוָה hechten. יִלָּוֶה zal gehecht zijn. יָדָה roemen, danken. אוֹדֶה ik wil danken.

HOOFDSTUK XXX.

1. וַתֵּרֶא als zij zag. קָנָא (קַנֵּא) benijden. וַתְּקַנֵּא toen benijdde. הָבָה־לִּי verschaf mij. 2. וַיִּחַר אַף toen ontstak de toorn. הֲתַחַת אֱלֹהִים אָנֹכִי ben ik dan in de plaats van God. מָנַע onthouden. אֲשֶׁר מָנַע מִמֵּךְ die van u onthouden heeft. פְּרִי בָטֶן lijfsvrucht. 3. אָמָה dienstmaagd. אֲמָתִי mijne dienstmaagd. בֶּרֶךְ knie, schoot. עַל בִּרְכַּי op mijnen schoot. בָּנָה bouwen. וְאִבָּנֶה dan zal ik gebouwd worden. מִמֶּנָּה door haar. 6. דָּנַנִּי hij heeft mij regt gedaan. 8. פָּתַל (נִפְתֹּל) worstelen. נַפְתּוּלֵי אֱלֹהִים נִפְתַּלְתִּי worstelingen Gods,

heb ik geworsteld. יָכֹלְתִּי ik heb overwonnen. 9. עָמַד ophouden. כִּי עָמְדָה dat zij ophield. מִלֶּדֶת van baren. 11. בָּא גָד geluk is gekomen. 13. אֹשֶׁר gelukzaligheid. בְּאָשְׁרִי tot mijne gelukzaligheid. אָשַׁר (אִשֵּׁר) gelukzalig roemen. כִּי אִשְּׁרוּנִי want zij roemen mij gelukzalig. 14. קָצִיר oogst. קְצִיר חִטִּים tarwenoogst. דּוּדָאִים alruinen. 15. הַמְעַט is het niet genoeg. קַחְתֵּךְ dat gij wegneemt. שָׁכַב liggen. יִשְׁכַּב hij zal liggen. תַּחַת voor. 16. לִקְרַאת te gemoet. לִקְרָאתוֹ hem te gemoet. שָׂכַר huren. כִּי שָׂכֹר שְׂכַרְתִּיךָ want ik heb u gehuurd. 20. זָבַד toedeelen. זֶבֶד deel. זְבָדַנִי · זֶבֶד טוֹב hij heeft mij een schoon deel toebedeeld. זָבַל bijwonen. יִזְבְּלֵנִי hij zal mij bijwonen. רַחְמָהּ hare baarmoeder. 23. אָסַף wegnemen. אָסַף hij heeft weggenomen. חֶרְפָּה smaad. חֶרְפָּתִי mijn smaad. 24. יָסַף vermeerderen, toevoegen. יֹסֵף zal toegen. 26. תְּנָה geef. בָּהֵן om welke. 27. נָחַשׁ (נִחֵשׁ) vermoeden. נִחַשְׁתִּי ik vermoed. וַיְבָרְכֵנִי heeft mij gezegend. 28. נָקַב bepalen. נָקְבָה bepaal. 30. פָּרַץ uitbreiden. וַיִּפְרֹץ heeft zich uitgebreid. לְרַגְלִי op mijne intrede. מָתַי wanneer. לְבֵיתִי voor mijn huisgezin. 31. אָשׁוּבָה אֶרְעֶה zal ik wederom weiden. 32. הָסֵר afzonderende. שֶׂה lam. נָקֹד geplekt. וְטָלוּא

en bont. חוּם donkerrood. עֵז geit. בָּעִזִּים onder de geiten. 33. עָנָה antwoorden, getuigenis geven. וְעָנְתָה בִּי zal mij getuigenis geven. מָחָר morgen. גָּנַב stelen. גָּנוּב gestolen. 34. לוּ יְהִי het zij dan. 35. תַּיִשׁ bok. הַתְּיָשִׁים הָעֲקֻדִּים וְהַטְּלֻאִים de voetgeteekende en bonte bokken. לָבָן wit. 36. יָתַר meer zijn. הַנּוֹתָרוֹת het overige. 37. מַקֵּל roede. לִבְנֶה witte populier. לַח versch. לוּז hazelaar. עַרְמוֹן kastaniënboom. פָּצַל (פִּצֵּל) schillen. וַיְפַצֵּל en hij schilde. פְּצָלוֹת strepen. חָשַׂף ontblooten. מַחְשֹׂף door te ontblooten. יָצַג stellen. וַיַּצֵּג en hij stelde. רַהַט goot. רְהָטִים goten. שִׁקֲתוֹת הַמָּיִם drinkbakken. יָחַם (יָחֵם) zich verhitten. וַיֶּחֱמְנָה en zij zich verhitteden. 40. שׁוּת stellen, maken. וַיָּשֶׁת לוֹ en maakte zich. 41. קָשַׁר vroeg werpen. הַמְקֻשָּׁרוֹת de vroeg werpende (*letterl.* de gebondene, de sterke). עָטַף laat werpen. וּבְהַעֲטִיף als het laatwerpend was. הָעֲטֻפִים des laatgeworpene.

HOOFDSTUK XXXI.

1. כָּבוֹד heerlijkheid, heerlijke rijkdom. 2. תְּמוֹל gisteren. שִׁלְשׁוֹם eergisteren. 7. תָּלַל te leur stellen. הֵתֵל heeft te leur gesteld. חָלַף veranderen. הֶחֱלִיף

heeft veranderd. מַשְׂכֻּרְתִּי mijn loon. מֹנִים maal, malen. 9. נָצַל afzonderen. וַיַּצֵּל hij heeft afgezonderd. 10. וּבְרֻדִּים en hagelvlakkig. 12. עַתּוּד ram. עַתּוּדִים rammen. 13. מָשַׁח zalven. מָשַׁחְתָּ gij hebt gezalfd. 14. חֵלֶק deel. נַחֲלָה erve. 15. נָכְרִיּוֹת vreemden. חָשַׁב achten. נֶחְשַׁבְנוּ zijn wij geacht. מָכַר koopen. כִּי מְכָרָנוּ daar hij ons verkocht heeft. 16. עֹשֶׁר rijkdom. 18. נָהַג voeren. וַיִּנְהַג en hij voerde. 19. גָּזַז scheren. לִגְזֹז om te scheren. 20. גָּנַב stelen, verschalken. וַיִּגְנֹב hij verschalkte. עַל־בְּלִי daar niemand (niet). 23. דָּבַק inhalen. וַיַּדְבֵּק en haalde hem in. 25. נָשַׂג bereiken. וַיַּשֵּׂג hij had bereikt. תָּקַע opslaan. תָּקַע had opgeslagen. 26. כִּשְׁבֻיוֹת חָרֶב als krijgsgevangenen (*letterl.* als gevangenen door het zwaard). 27. חָבָא verbergen. נַחְבֵּאתָ לִבְרֹחַ zijt gij heimelijk ontvloden. הִגַּדְתָּ gij hebt te kennen gegeven. וָאֲשַׁלֵּחֲךָ dan had ik u weggezonden. בְּשִׂמְחָה met vreugde. שִׁיר gezang. בְּשִׁרִים met gezangen. בְּתֹף met rinkelbom. 28. נָטַשׁ toelaten. וְלֹא נְטַשְׁתַּנִי gij hebt mij niet eens toegelaten. לְנַשֵּׁק te kussen. סָכַל onverstandig zijn. הִסְכַּלְתָּ עֲשׂוֹ gij hebt onverstandig gehandeld. 29. אֵל magt. יֶשׁ לְאֵל יָדִי ik heb de magt in handen. אֶמֶשׁ afgeloopen nacht. 30. כָּסַף ver-

langen. כִּי נִכְסֹף נִכְסַפְתָּה omdat gij zoo zeer verlangdet. גָּנַבְתָּ hebt gij gestolen. 31. כִּי יָרֵאתִי omdat ik bevreesd was. 32. מָצָא vinden. תִּמְצָא zult gij vinden. נָכַר (vreemd zijn, en) kennen, onderzoeken. הַכֶּר־לְךָ onderzoek. גְּנָבָתַם ze gestolen had. 34. הַתְּרָפִים de *Teraphim* (huisgoden). כַּר zadelkussen. גָּמָל kemel. מָשַׁשׁ (מִשֵּׁשׁ) tastten. וַיְמַשֵּׁשׁ nu doortastte. 35. חָפַשׂ (חִפֵּשׂ) doorzoeken. וַיְחַפֵּשׂ hij doorzocht. 36. רוּב of רִיב twisten, uitvaren. וַיָּרֶב בְּלָבָן en hij voer uit tegen Laban. פֶּשַׁע misdaad. מַה־פִּשְׁעִי wat is mijne misdaad? דָּלַק nazetten. כִּי דָלַקְתָּ אַחֲרָי dat gij mij nagezet hebt? 37. כְּלִי (כֵּלִי) vat, huisraad. וְיוֹכִיחוּ dat zij beslissen. 38. שָׁכֹל (שִׁכֵּל) miswerpen. רָחֵל schaap. רְחֵלֶיךָ uwe schapen. לֹא שִׁכֵּלוּ hebben niet misgeworpen. 39. טְרֵפָה het verscheurde. חָטָא (חִטֵּא) boeten. אָנֹכִי אֲחַטֶּנָּה ik zelf moest het boeten. בָּקַשׁ (בִּקֵּשׁ) vorderen. תְּבַקְשֶׁנָּה kondet gij het vorderen. גָּנַב stelen. גְּנֻבְתִי het gestolene. 40. אָכַל eten, verteren. חֹרֶב hitte. אֲכָלַנִי חֹרֶב dat mij de hitte verteerde. קֶרַח de koude. נָדַד wijken. שֵׁנָה slaap. וַתִּדַּד שְׁנָתִי en de slaap week. 41. עֲבַדְתִּיךָ ik heb u gediend. חָלַף veranderen. מַשְׂכֹּרֶת loon. וַתַּחֲלֵף אֶת מַשְׂכֻּרְתִּי gij hebt mijn loon veranderd.

מֹנִים malen. 42. לוּלֵא ware niet. וּפַחַד en de Geeerbiedigde. רֵיקָם ledig. עֳנִי verdrukking. אֶת עָנְיִי mijne verdrukking. וְאֶת יְגִיעַ en de arbeid. וַיּוֹכַח en Hij besliste. 44. לְעֵד tot getuige. 45. רוּם (הֵרִים) oprigten. וַיְרִימֶהָ מַצֵּבָה en rigtte dien op tot een gedenkteeken. 46. לָקֹט opzamelen, bij elkander zoeken. לִקְטוּ zoekt bij elkander. גַּל (גָּל) hoop. 47. יְגַר hoop. שָׂהֲדוּתָא getuigenis (*hetzelfde als* גַּל־עֵד). 49. צָפֹה toezien. יִצֶף Hij zal toezien. סָתֹר verbergen. כִּי נִסָּתֵר wanneer wij verborgen zullen zijn. 50. עָנֹה (עַנֵּה) mishandelen. אִם תְּעַנֶּה zoo gij mishandelt. 51. יָרֹה werpen. אֲשֶׁר יָרִיתִי hetwelk ik opgeworpen heb. 54. זָבֹחַ slagten. וַיִּזְבַּח Hij slagtte. זֶבַח een stuk vee, slagtoffer. מַחֲנֶה heirleger.

HOOFDSTUK XXXII.

2. וַיִּפְגְּעוּ־בוֹ zij ontmoetten hem.

וַיִּשְׁלַח

5. גַּרְתִּי heb ik mij onthouden. אָחֹר vertoeven. וָאֵחַר en ik heb [er] vertoefd. 6. שׁוֹר os, ossen. 8. יָצֹר beangst zijn. וַיֵּצֶר לוֹ en hij werd beangst. חָצֹה verdeelen.

וַיַּחַץ en hij verdeelde. 9. לִפְלֵיטָה tot redding. 10. יָטַב weldoen. וְאֵיטִיבָה עִמָּךְ en Ik zal u wel doen. 11. קָטֹן gering zijn. קָטֹנְתִּי ik ben te gering. חֶסֶד weldaad. מִכֹּל הַחֲסָדִים voor al de weldaden. הָאֱמֶת de trouw. מַקֵּל stok. בְּמַקְלִי met mijnen stok. 12. נָצַל redden. הַצִּילֵנִי־נָא red mij toch. נָכָה slaan, ombrengen. וְהִכַּנִי en mij ombrenge. חוֹל zand. כְּחוֹל הַיָּם als het zand der zee. יִסָּפֵר geteld worden. מֵרֹב wegens de menigte. 14. לוּן (לִין) vernachten. וַיָּלֶן שָׁם Hij vernachtte aldaar. מִנְחָה een geschenk. 15. תַּיִשׁ bok. וּתְיָשִׁים en bokken. רְחֵלִים ooijen, וְאֵלִים rammen. 16. יָנַק zuigen. מֵינִיקוֹת zogende. פָּרָה koe. פָּרוֹת koeijen. פָּר stier. פָּרִים stieren. אָתוֹן ezelin. אֲתֹנֹת ezelinnen. עַיִר ezel. וַעְיָרִים en ezels. 17. עֵדֶר kudde. רֶוַח tusschenruimte. בֵּין עֵדֶר וּבֵין עֵדֶר tusschen de eene kudde en de andere. 18. פָּגַשׁ ontmoeten. כִּי יִפְגָּשְׁךָ wanneer u ontmoet. 19. שְׁלוּחָה gezonden. 20. בְּמֹצַאֲכֶם als gij aantreft. כִּפֵּר bedekken, verzoenen. אֲכַפְּרָה פָנָיו ik wil hem verzoenen (*letterl.* zijn aangezigt bedekken). אוּלַי יִשָּׂא פָנָי misschien zal hij mij dan gunstig opnemen. 22. וְהוּא לָן hij bleef. 23. מַעֲבַר veer. 24. הַנַּחַל de beek. 25. יָתַר terugblijven. וַיִּוָּתֵר hij bleef terug. אָבַק worstelen.

וַיֵּאָבֵק en hij worstelde. 26. יָגַע raken, grijpen. וַיִּגַּע en hij greep. יָקַע verwringen, וַתֵּקַע toen werd verwrongen. כַּף יְרֵכוֹ het gewricht der heup. 27. הַשָּׁחַר de dageraad. 29. שָׂרָה strijden. כִּי־שָׂרִיתָ want gij hebt [om den voorrang] gestreden. 32. זָרַח schijnen. וַיִּזְרַח לוֹ toen bescheen hem. צָלַע hinken. וְהוּא צֹלֵעַ en hij hinkte. גִּיד spier. 33. גִּיד הַנָּשֶׁה de verwrongen spier.

HOOFDSTUK XXXIII.

3. פְּעָמִים malen. נָגַשׁ naderen. עַד גִּשְׁתּוֹ tot dat hij genaderd was. 4. חָבַק (חִבֵּק) omhelzen. וַיְחַבְּקֵהוּ hij viel hem om den hals. וַיִּשָּׁקֵהוּ hij kustte hem. חָנַן begunstigen. אֲשֶׁר חָנַן waarmede begunstigd heeft. 9. יֶשׁ לִי ik heb (*letterl.* er is mij). רָב genoeg. 10. רָצָה gunstig opnemen. וַתִּרְצֵנִי en gij mij gunstig opgenomen hebt. 11. הֻבָאת gebragt is geworden. פָּצַר aandringen. וַיִּפְצַר־בּוֹ hij drong op hem aan. 12. לְנֶגְדֶּךָ naast u. 13. רַכִּים teeder. עָלוֹת die zoogend zijn. עָלָי op mij ligt. דָּפַק drijven. וּדְפָקוּם als men ze overdrijft. 14 נָהַל (נִהֵל) leiden, voortgaan. וַאֲנִי אֶתְנָהֲלָה en ik zal voortgaan. לְאַט zachtjes. לְאִטִּי met mijnen zachten

tred. לְרֶגֶל naar den gang. הַמְּלָאכָה des bedrijfs. 15. אַצִּיגָה laat mij stellen. 16. שֵׂעִירָה naar Seïr. 17. סֻכָּה hut. סֻכֹּת hutten. 18. שָׁלֵם behouden. 19. קָנָה koopen. וַיִּקֶן en hij kocht. חֶלְקָה deel, stuk. חֶלְקַת הַשָּׂדֶה het stuk lands. נָטָה opslaan. אֲשֶׁר נָטָה שָׁם waar hij had opgeslagen. קְשִׂיטָה *kesita* *).

HOOFDSTUK XXXV §).

1. וְשֶׁב־שָׁם en blijf aldaar. בְּבָרְחֲךָ toen gij vlugtet. 2. סוּר weg doen, הָסִרוּ doet weg. נֵכָר vreemd. אֶת אֱלֹהֵי הַנֵּכָר de vreemde goden, טָהֹר rein zijn, reinigen. וְהִטַּהֲרוּ reinigt u. חָלֹף verwisselen. שִׂמְלָה kleed. וְהַחֲלִיפוּ שִׂמְלֹתֵיכֶם en verwisselt uwe kleederen. 3. צָרָה nood. צָרָתִי mijner benaauwdheid. 4. טָמַן verbergen. וַיִּטְמֹן en hij verborg. הָאֵלָה den lindenboom 5. חִתָּה angst. חִתַּת אֱלֹהִים eene angst van God. סָבִיב omtrek. סְבִיבוֹת omliggende plaatsen. אֲשֶׁר סְבִיבוֹתֵיהֶם die rondom hen waren. 7. גָּלָה ontdekken, openbaren. נִגְלוּ had zich geopenbaard. 8. מֵינֶקֶת voedster. תַּחַת הָאַלּוֹן

---

*) Eene munt = $^1/_{20}$ Sekel. Sommigen vertalen קְשִׂיטָה met schaap.

§) Het 34ste hoofdstuk blijft zonder verklaring.

onder den eik. בָּכוּת weenen. אַלּוֹן בָּכוּת treur-eik. 11. חֲלָצִים lendenen. מֵחֲלָצֶיךָ uit uwe lendenen. 14. נָסַךְ plengen, gieten. וַיַּסֵּךְ עָלֶיהָ hij plengde er op. נֶסֶךְ dankoffer. 16. כִּבְרָה streek. כִּבְרַת הָאָרֶץ eene streek lands. קָשָׁה (קָשֶׁה) het zwaar hebben. יָלַד, לֶדֶת baren. וַתְּקַשׁ בְּלִדְתָּהּ zij had het zwaar in haar baren. 17. וַיְהִי בְהַקְשֹׁתָהּ (in *Hiphil*) als zij het nu zwaar had. הַמְיַלֶּדֶת de vroedvrouw. 20. מַצֵּבָה gedenkteeken, zark. קְבֻרָה graf. קְבֻרָתָהּ haar graf. 21. מֵהָלְאָה aan gene zijde. 22. שָׁכַן wonen. וַיְהִי בִּשְׁכֹּן toen woonde. פִּילֶגֶשׁ bijwijf. 26. יֻלַּד geboren zijn.

HOOOFDSTUK XXXVI.

6. נֶפֶשׁ persoon. וְאֶת־כָּל־נַפְשׁוֹת בֵּיתוֹ en alle personen zijns huizes. 7. יָשַׁב wonen. מִשֶּׁבֶת om te wonen. יָכֹל kunnen. וְלֹא יָכְלָה en kon niet. נָשָׂא dragen. לָשֵׂאת אֹתָם hen te dragen. 15. אַלּוּף stamvorst *). אַלּוּפֵי de stamvorsten van. 19. אַלּוּפֵיהֶם hunne stamvorsten. 24. הַיֵּמִם de *Jemim* (v. s. muilezels; v. a. warme bronnen; n. a. dappere volken). מִדְבָּר woestijn.

---

*) V. s. stam (Zie *Ben-Chananja*, II Jaargang, blz. 123). אַלּוּף beteekent ook *vriend*, *echtgenoot* en *rund*.

בַּמִּדְבָּר in de woestijn. בִּרְעֹתוֹ toen hij weidde. לְאַלֻּפֵיהֶם naar hunne vorstendommen. 43. לְמֹשְׁבֹתָם naar hunne woonsteden. בְּאֶרֶץ אֲחֻזָּתָם in het land hunner bezitting.

וַיֵּשֶׁב

HOOFDSTUK XXXVII.

2. הָיָה רֹעֶה weidde. נַעַר jongeling. דִּבָּה laster, kwaad gerucht. אֶת דִּבָּתָם רָעָה het kwade gerucht van hen. 3. בֶּן־זְקֻנִים zoon des ouderdoms. כְּתֹנֶת rok. פַּסִּים veelkleurig. שָׂנֵא haten. וַיִּשְׂנְאוּ zij haatten. דַּבְּרוֹ hem toespreken. לְשָׁלֹם vriendelijk. 7. אָלַם (אֵלֵם) binden. אֲנַחְנוּ מְאַלְּמִים wij bonden. אֲלֻמָּה schoof. אֲלֻמִּים en אֲלֻמּוֹת schoven. וְגַם נִצָּבָה en bleef ook staan. סָבַב rondom staan. תְּסֻבֶּינָה zij stelden zich rondom. 9. סָפַר (סַפֵּר) vertellen. וַיְסַפֵּר hij vertelde [dit]. גָּעַר berispen. וַיִּגְעַר־בּוֹ hij berispte hem. קָנָא (קַנֵּא) benijden. וַיְקַנְאוּ־בוֹ zij benijdden hem. שָׁמַר bewaren, in geheugen houden. וְאָבִיו שָׁמַר doch zijn vader hield in geheugen. 12. לִרְעוֹת om te weiden. 14. וַהֲשִׁבֵנִי דָבָר en breng mij narigt. 15. תָּעָה omzwerven. וְהִנֵּה תֹעֶה terwijl hij omzwierf. בָּקַשׁ (בַּקֵּשׁ) zoeken. מַה־תְּבַקֵּשׁ wat zoekt gij? 16. אָנֹכִי מְבַקֵּשׁ ik zoek. 18. מֵרָחֹק

van verre. נָכַל arglistig handelen, een aanslag maken. וַיִּתְנַכְּלוּ אֹתוֹ zij maakten een aanslag tegen hem. 19. בַּעַל הַחֲלֹמוֹת de droomer (*letterl.* de man der droomen). 20. שָׁלַךְ werpen. וְנַשְׁלִכֵהוּ en laat ons hem werpen. בּוֹר put. הַבֹּרוֹת de putten. נָצַל redden, verlossen. וַיַּצִּלֵהוּ en hij verlostte hen. נָכָה slaan. לֹא נַכֶּנּוּ נָפֶשׁ laat ons hem niet om het leven brengen. 22. שָׁפַךְ vergieten. אַל תִּשְׁפְּכוּ דָם vergiet geen bloed. שָׁלַךְ werpen. הַשְׁלִיכוּ אֹתוֹ werpt hem. שָׁלַח zenden, slaan. וְיָד אַל־תִּשְׁלְחוּ־בוֹ maar slaat geene hand aan hem. הַצִּיל te verlossen. 23. פָּשַׁט uittrekken. וַיַּפְשִׁיטוּ en zij trokken uit. 24. וַיִּקָּחֻהוּ zij namen hem. וַיַּשְׁלִכוּ en zij wierpen. רֵק ledig. 25. לֶאֱכָל om te eten. אֹרְחָה reisgezelschap. בָּאָה komende. נֹשְׂאִים droegen. נְכֹאת specerijen. וּצְרִי balsem. וָלֹט en welriekende gom (v. a. Lotus). לְהוֹרִיד om [het] af te brengen. 26 מַה־בֶּצַע welk voordeel. כָּסָה (כִּסָּה) bedekken. וְכִסִּינוּ en wij bedekken. 27. מָכַר verkoopen. וְנִמְכְּרֶנּוּ laat ons hem verkoopen. 28. מָשַׁךְ trekken. עָלָה ophalen. וַיִּמְשְׁכוּ וַיַּעֲלוּ trokken en haalden zij. כֶּסֶף zilverlingen. 29 וַיָּשָׁב als hij nu wederkeerde. קָרַע verscheuren. וַיִּקְרַע en hij verscheurde. 30. אֵינֶנּוּ is er niet. אָנָה אֲנִי בָא

waar zal ik nu heen. 31. שְׂעִיר bok. שְׂעִיר עִזִּים eenen geitenbok. טָבַל doopen. וַיִּטְבְּלוּ en zij doopten. נָכַר herkennen. הַכֶּר־נָא herken toch. 33. וַיַּכִּירָהּ hij herkende denzelven. חַיָּה רָעָה een wild dier. אֲכָלָתְהוּ heeft hem verslonden. טָרַף verscheuren. טָרֹף טֹרַף יוֹסֵף Joseph is zekerlijk verscheurd. 34. שִׂמְלֹתָיו zijne kleederen. שַׂק eenen zak. מָתְנַיִם (*dualis*) lendenen. בְּמָתְנָיו om zijne lendenen. אָבַל treurig zijn. וַיִּתְאַבֵּל en hij treurde. 35. לְנַחֲמוֹ om hem te troosten. מֵאֵן weigeren. וַיְמָאֵן doch hij weigerde. לְהִתְנַחֵם zich te laten troosten. אֵרֵד ik zal dalen. אָבֵל rouwbedrijvende. שְׁאוֹל graf. שְׁאֹלָה in het graf. 36. סָרִיס hofbeambte. סְרִיס פַּרְעֹה eenen hofbeambten van Phar'ö. שַׂר den oversten. טַבָּח slagter, lijfwacht. הַטַּבָּחִים der lijfwachten.

HOOFDSTUK XXXVIII.

1. וַיֵּרֶד toen toog af. נָטָה zich vervoegen. וַיֵּט en vervoegde zich. עֲדֻלָּמִי uit Adullam. 2. כְּנַעֲנִי koopman. 5. בְּלִדְתָּהּ אֹתוֹ toen zij hem baarde. 7. וַיְמִתֵהוּ en Hij liet hem sterven. יָבַם (יִבֵּם) den zwagerlijken echt voltrekken. וְיַבֵּם אֹתָהּ trouw haar in uws broeders naam. וְהָקֵם en verschaf. זֶרַע kroost, nakomelingen. 9. וְשִׁחֵת

verspilde hij [zijne kracht]. לְבִלְתִּי נְתָן om niet te geven. 11. כַּלָּה bruid, schoondochter. כַּלָּתוֹ zijne schoondochter. שְׁבִי blijf. אַלְמָנָה [als] weduwe. 12. נָחַם berouw hebben, zich troosten. וַיִּנָּחֶם als hij nu getroost was. רֵעַ vriend. רֵעֵהוּ zijn vriend. 13. וַיֻּגַּד men boodschapte. חָם of חָמָה schoonvader. חָמִיךְ uw schoonvader. גָּזַז scheren. לָגֹז om te scheren. 14. בִּגְדֵי אַלְמְנוּתָהּ de kleederen haars weduwschaps. כָּסָה (כַּסֵּה) dekken. וַתְּכַס zij dekte zich. בַּצָּעִיף met eenen sluijer. עָלַף bedekken, zich omhullen. וַתִּתְעַלָּף en omhulde zich. בְּפֶתַח עֵינַיִם op de openbare straat (*letterl.* aan de zigtbare opening). לְזוֹנָה voor eene ontuchtige vrouw. 16. הָבָה נָּא veroorloof toch! 17. גְּדִי bokje. גְּדִי עִזִּים geitenbokje. עֵרָבוֹן een pand. 18. חֹתָמְךָ uwen zegelring. וּפְתִילֶךָ uwen doek. וּמַטְּךָ en uwen staf. 19. לָבַשׁ aantrekken, zich kleeden. וַתִּלְבַּשׁ en zij trok aan. לָקַח nemen. לָקַחַת om te nemen. 21. קְדֵשָׁה openbare vrouw. זָנְתָה zij heeft ontucht gepleegd. שָׂרַף verbranden. וְתִשָּׂרֵף dat zij verbrand worde. 25. הִיא מוּצֵאת terwijl zij uitgevoerd werd. 26. צָדַק regtvaardig zijn. צָדְקָה מִמֶּנִּי zij is regtvaardiger dan ik. לְדַעְתָּהּ haar bij te wonen. 27. בְּלִדְתָּהּ als zij nu baren zoude. תְּאוֹמִים (= תוֹמִם)

tweelingen. 28. קָשַׁר binden. וַתִּקְשֹׁר zij bond. שָׁנִי een scharlaken draad. רִאשֹׁנָה het eerst. 29. כְּמֵשִׁיב als hij terug trok. פָּרַץ doordringen. מַה־פָּרַצְתָּ wat hebt gij doorgedrongen. פֶּרֶץ of פָּרֶץ scheur, bres, doorbraak.

HOOFDSTUK XXXIX.

1. הוּרַד was afgevoerd geworden. אֲשֶׁר הוֹרִדֻהוּ die hem gebragt hadden. 2. צָלַח gelukken. אִישׁ מַצְלִיחַ een man dien [alles] gelukte. 4. שָׁרֹת (שֵׁרֵת) bedienen. וַיְשָׁרֶת en hij bediende. פָּקַד aanstellen. וַיַּפְקִדֵהוּ en hij stelde hem aan. 5. בִּגְלַל wegens, om...wil. בִּרְכַּת ה׳ de zegen des Eeuwigen. 6. וַיַּעֲזֹב hij liet. מְאוּמָה iets. לֹא מְאוּמָה niets. 8. וַיְמָאֵן doch hij weigerde. 9. אֵינֶנּוּ hij zelf is niet. אַתָּה m. אַתְּ vr. gij. וְאֵיךְ en hoe. 10. אֶצְלָהּ bij haar. 12. תָּפַשׂ grijpen. וַתִּתְפְּשֵׂהוּ zij greep hem. נוּס vlugten. וַיָּנָס hij vlugtte. 14. לְצַחֵק om te spotten. 15. כִּי הֲרִימֹתִי dat ik verhief. 20. אֲדֹנֵי יוֹסֵף de heer van Joseph. סֹהַר gevangenis. אָסוּר en אָסִיר gevangene, opgeslotene. אֲשֶׁר אֲסִירֵי הַמֶּלֶךְ אֲסוּרִים waar des konings gevangenen opgesloten waren. 21. חֶסֶד en חָסֶד welwillendheid. וַיִּתֵּן חִנּוֹ en gaf hem gunst. 22. כָּל־אֲשֶׁר עֹשִׂים שָׁם en alles wat men daar deed.

HOOFDSTUK XL.

1. מַשְׁקֵה de schenker van. וְהָאֹפֶה en de bakker. 2. קָצַף vergramd zijn. וַיִּקְצֹף toen was vergramd, 3. בְּמִשְׁמַר in hechtenis. 5. פִּתְרוֹן uitlegging. אִישׁ כְּפִתְרוֹן חֲלֹמוֹ en ieders droom kwam [naderhand] met de uitlegging overeen (*letterl.* ieder naar de uitlegging zijns drooms). 6. זָעַף bedrukt zijn. וְהִנָּם זֹעֲפִים dat zij bedrukt waren. 8. פָּתַר uitleggen. וּפֹתֵר אֵין אֹתוֹ en er is niemand die hem uitleggen kan. 9. גֶּפֶן een wijnstok. 10. שָׂרִיג rank. שָׂרִיגִם ranken. פָּרַח bloeijen, uitbotten. כְפֹרַחַת als bottende. נִצָּה (meerv. נִצָּנִים) bloesem. עָלְתָה נִצָּהּ er kwam bloesem aan. בָּשַׁל koken, rijp worden. אֶשְׁכֹּל (meerv. אֶשְׁכֹּלוֹת en אַשְׁכְּלוֹת) tros. עֵנָב druif. הִבְשִׁילוּ אַשְׁכְּלֹתֶיהָ עֲנָבִים zijne trossen bragten rijpe druiven voort. 11. וְכוֹס en de beker. שָׂחַט uitdrukken. וָאֶשְׂחַט ik drukte uit. עַל־כַּף op de hand. 13. בְּעוֹד binnen. נָשָׂא nemen, opheffen. יִשָּׂא hij zal opnemen. כֵּן plaats, post, voet. עַל כַּנֶּךָ op uwen [vorigen] voet. כַּמִּשְׁפָּט naar de wijze. 14. זָכַר denken, vermelden, zich herinneren. כִּי אִם זְכַרְתַּנִי אִתְּךָ als gij u dan mijner herinnert. וְהִזְכַּרְתַּנִי dat gij melding van mij maakt. 15. גָּנַב stelen. גֻּנֹּב גֻּנַּבְתִּי ik ben gestolen. בַּבּוֹר in dezen

kerker. 16. סַל korf. חֹר hol, traliewerk. סַלֵּי חֹרִי getraliede korven. 19. יִשָּׂא hij zal afnemen. תָּלָה ophangen. וְתָלָה en hij zal hangen. עֵץ hout, galg. 20. הֻלֶּדֶת geboorte. יוֹם הֻלֶּדֶת geboortedag. מִשְׁתֶּה een maaltijd. 21. עַל מַשְׁקֵהוּ in zijnen schenkerspost. שָׁכַח vergeten. וַיִּשְׁכָּחֵהוּ en hij vergat hem.

מִקֵּץ

HOOFDSTUK XLI.

1. שְׁנָתַיִם twee jaren. יָמִים dagen. שְׁנָתַיִם יָמִים twee volle jaren. הַיְאֹר de rivier. 2. וַתִּרְעֶינָה en zij weidden. בָּאָחוּ in het oevergras. 3. עָמַד staan, stellen. וַתַּעֲמֹדְנָה en zij stelden zich. עַל שְׂפַת aan den oever. 4. דַּק dun, mager. וְדַקּוֹת en mager. וְהַבְּרִיאֹת die vet waren. יָקַץ ontwaken. וַיִּיקַץ toen ontwaakte. 5. יָשַׁן slapen. וַיִּישָׁן doch hij sliep weder in. שֵׁנִית andermaal. שִׁבֹּלֶת korenaar. שִׁבֳּלִים korenairen. קָנֶה halm. בְּקָנֶה אֶחָד in eenen halm. בְּרִיאוֹת וְטֹבוֹת die dik en goed waren. 6. שָׁדַף uitdorschen, verzorgen. וּשְׁדוּפֹת קָדִים en uitgedorscht van den oostenwind. 7. בָּלַע verzwelgen. וַתִּבְלַעְנָה toen verzwolgen. וְהַמְּלֵאוֹת en de volle. 8. פָּעַם kloppen, verontrust zijn. וַתִּפָּעֶם רוּחוֹ

was zijn geest verontrust. חַרְטֹם beeldschriftkundige. חַרְטֻמֵּי מִצְרַיִם beeldschriftkundigen van Egypte. חָכָם wijze. חֲכָמֶיהָ zijne wijzen. 9. אֲנִי מַזְכִּיר herdenk ik. 14. רוּץ loopen (in *Hiphil* spoedig doen komen). וַיְרִיצֻהוּ zij haalden hem spoedig. גִּלַּח scheren. וַיְגַלַּח hij liet zich scheren. 16. בִּלְעָדָי dat staat aan mij niet. עָנָה antwoorden, verkondigen. יַעֲנֶה Hij zal verkondigen. 19. דַּלּוֹת schraal. כָּהֵנָּה dergelijke (*letterlijk* als deze). 21. קֶרֶב binnenste, buik. אֶל־קִרְבֶּנָה in haren buik. תְּחִלָּה begin. כַּאֲשֶׁר בַּתְּחִלָּה zoo als in den beginne, 23. צְנֻמוֹת dorre. 29. שָׂבָע overvloed. כָּלָה (כַּלֵּה) vernielen. וְכִלָּה הָרָעָב en de honger zal vernielen. כָּבֵד zwaar. כִּי כָבֵד הוּא מְאֹד want dezelve zal zeer zwaar zijn. 32. שָׁנָה herhalen. וְעַל הִשָּׁנוֹת en dat herhaald is. נָכוֹן vast bepaald. 33, נָבוֹן een verstandige. שׁוּת stellen. וִישִׁיתֵהוּ en stelle hem. 34. פָּקַד aanstellen. פָּקִיד opziener. וְיַפְקֵד פְּקִדִים en stelde opzieners aan. חָמַשׁ (חַמֵּשׁ) het vijfde opbrengen. וְחִמֵּשׁ en late het vijfde opbrengen. 35. קָבַץ verzamelen. וְיִקְבְּצוּ dat zij verzamelen. אֹכֶל spijze. צָבַר opleggen. וְיִצְבְּרוּ dat zij opleggen. בָּר koren. 36. לְפִקָּדוֹן tot voorraad. כָּרַת vernielen. וְלֹא תִכָּרֵת en niet vernield

worde. 40. פִּי mond, bevel. נָשַׁק verzorgen. וְעַל־פִּיךָ יִשַּׁק door uw bevel zal verzorgd worden. כִּסֵּא stoel, troon. רַק הַכִּסֵּא slechts den troon. מִמֶּךָּ dan gij. 42. טַבַּעַת ring. אֶת־טַבַּעְתּוֹ zijnen ring. שֵׁשׁ fijn linnen. רָבִיד keten. רְבִד הַזָּהָב een gouden keten. 43. רָכַב rijden. וַיַּרְכֵּב אֹתוֹ en deed hem rijden. מֶרְכָּבָה wagen. בְּמִרְכֶּבֶת הַמִּשְׁנֶה in den tweeden wagen. 47. קֹמֶץ eene hand vol. לִקְמָצִים bij handen vol 48. אֹכֶל שְׂדֵה הָעִיר de spijzen des velds van elke stad. 49. חָדַל ophouden. עַד כִּי חָדַל zoodat men ophield. אֵין־מִסְפָּר ontelbaar. 51. עָמָל rampspoed. אֶת כָּל־עֲמָלִי allen mijnen rampspoed. 52. פָּרָה vruchtbaar zijn. הִפְרַנִי hij heeft mij vruchtbaar gemaakt. רָעֵב honger lijden. 55. וַתִּרְעַב toen begon honger te voelen. שָׁבַר verkoopen (*ook* breken, kwetsen). וַיִּשְׁבֹּר en hij verkocht [koren]. חָזַק sterk worden, toenemen. וַיֶּחֱזַק הָרָעָב want de honger nam toe.

HOOFDSTUK XLII.

1. שֶׁבֶר graan, koren. לָמָּה תִּתְרָאוּ waarom ziet gij elkander aan? 4. קָרָה treffen, wedervaren. אָסוֹן onheil, ramp. יִקְרָאֶנּוּ אָסוֹן en mogt hem eene ramp we-

dervaren. 6. הַשַּׁלִּיט de beheerscher. הַמַּשְׁבִּיר de verkoo-
per. 7. נָכַר vreemd zijn. וַיִּתְנַכֵּר doch hij hield zich
als vreemd. קָשֶׁה, קָשָׁה hard. קָשׁוֹת harde [woorden].
9. רָגַל (רַגֵּל) verspieden. מְרַגְּלִים verspieders. עֶרְוָה
naaktheid. אֶת עֶרְוַת הָאָרֶץ de naaktheid des lands
(waar het land bloot ligt). 11. אֲנַחְנוּ, נַחְנוּ wij. כֵּן
(van כּוּן) regt, eerlijk. כֵּנִים אֲנַחְנוּ wij zijn eerlijke lieden.
15. בָּחַן beproeven. בְּזֹאת תִּבָּחֵנוּ hieraan zult gij be-
proefd worden. 16. אָסַר binden, gevangen nemen.
וְאַתֶּם הֵאָסְרוּ gijlieden echter blijft gevangen. 19. בְּבֵית
מִשְׁמַרְכֶם in het huis waar gij in hechtenis waart.
רְעָבוֹן honger, nooddruft. רַעֲבוֹן בָּתֵּיכֶם [voor] de nood-
druft uwer huizen. 20. אָמַן vast zijn. וְיֵאָמְנוּ dan
zullen bevestigd worden. 21. אֲבָל voorwaar. אָשַׁם
schuldig zijn. אֲשֵׁמִים אֲנַחְנוּ wij zijn schuldig. חָנַן
smeeken. בְּהִתְחַנְנוֹ toen hij smeekte. הַצָּרָה de be-
naauwdheid. דָּרַשׁ zoeken. נִדְרָשׁ wordt gezocht. 23. הַמֵּלִיץ
de tolk. 24. סָבַב afwenden. וַיִּסֹּב hij wendde zich af.
וַיֶּאֱסֹר hij liet binden. 25. וַיְמַלְאוּ dat men zoude vullen.
צֵדָה teerkost. 27. אַמְתַּחַת voederzak. בְּפִי אַמְתַּחְתּוֹ
boven aan in zijnen voederzak. 28. וַיֵּצֵא לִבָּם toen
ontging hun het hart. חָרַד verschrikken. וַיֶּחֶרְדוּ en

zij verschrikten. 29. הַקֹּרֹת אֹתָם wat hun wedervaren was. 34. סָחַר omreizen. וְאֶת הָאָרֶץ תִּסְחָרוּ en gij kunt in het land [vrij] omreizen. 35. רִיק ledigen. וַיְהִי הֵם מְרִיקִים terwijl zij ledigden. צְרוֹר bundel. 36. שָׁכֹל (שִׁכֵּל) kinderloos worden. אֹתִי שִׁכַּלְתֶּם mij maakt gij kinderloos. 38. שָׁאַר verblijven. וְהוּא לְבַדּוֹ נִשְׁאָר hij alleen is overgebleven. שֵׂיבָה grijsheid. שֵׂיבָתִי mijne grijsheid. בְּיָגוֹן met kommer.

HOOFDSTUK XLIII.

3. עוּד of עוֹד bij herhaling zeggen, waarschuwen. הָעֵד הֵעִד בָּנוּ de man heeft ons ten sterkste gewaarschuwd. 9. עָרֹב borg staan. אָנֹכִי אֶעֶרְבֶנּוּ ik wil borg voor hem zijn. וְהִצַּגְתִּיו en hem stel. 10. כִּי לוּלֵא הִתְמַהְמָהְנוּ want hadden wij niet gedraald. 11. אֵפוֹא zoo. אִם כֵּן אֵפוֹא als het dan zoo is. זִמְרָה uitgelezene. מִזִּמְרַת הָאָרֶץ van het uitgelezene des lands. דְּבַשׁ honig. בָּטְנִים pistaciën. שְׁקֵדִים amandelen. 12. מִשְׁנֶה dubbel. מִשְׁגֶּה misvatting 14. רַחֲמִים barmhartigheid. כַּאֲשֶׁר שָׁכֹלְתִּי שָׁכָלְתִּי moet ik van kinderen beroofd zijn.... zoo zij ik er van beroofd. 16. טָבֹחַ slagten. וּטְבֹחַ טֶבַח laat slagten. כּוּן bereiden. וְהָכֵן en [eenen maaltijd] bereiden. צָהֳרַיִם

middag. 18. אֲנַחְנוּ מוּבָאִים worden wij binnengebragt. גָּלַל rollen, overvallen. לְהִתְגֹּלֵל עָלֵינוּ om ons te overrompelen. 21. מִשְׁקָל gewigt. בְּמִשְׁקָלוֹ naar hetzelfde gewigt. 21. מַטְמוֹן een schat. 25, וַיָּכִינוּ en zij bereidden. 29. חָנַן genadig zijn. יָחְנְךָ Hij zij u genadig. 30. כָּמַר ontgloeijen. רַחֲמִים tederheid, ontferming. כִּי נִכְמְרוּ רַחֲמָיו want zijne tederheid ontgloeide. חֶדֶר vertrek. הַחַדְרָה in het binnenvertrek. 31. אָפַק bedwingen. וַיִּתְאַפַּק hij bedwong zich. 32. תּוֹעֵבָה een gruwel. 33. צְעִירָה jong, jeugd. כִּצְעִרָתוֹ naar zijne mindere jaren. תָּמַהּ verwonderen. וַיִּתְמְהוּ en zij verwonderden zich. 34. מַשְׂאֵת geschenk, geregt. וַיִּשָּׂא מַשְׂאֹת men bragt geregten. חָמֵשׁ יָדוֹת vijf maal. שָׁכַר dronken zijn. וַיִּשְׁכְּרוּ en zij werden beschonken.

HOOFDSTUK XLIV.

2. גְּבִיעַ beker. גְּבִיעִי mijn beker. גְּבִיעַ הַכֶּסֶף den zilveren beker. 3. הַבֹּקֶר אוֹר zoodra de morgen was aangelicht. וְהָאֲנָשִׁים שֻׁלְּחוּ liet men de mannen henentrekken. 4. רָחַק verwijderen. לֹא הִרְחִיקוּ [en] nog niet verwijderd waren. נָשַׂג achterhalen. וְהִשַּׂגְתָּם en als gij ze achterhaalt. שָׁלֵם (שִׁלֵּם) betalen, vergelden.

שִׁלַּמְתֶּם hebt gij vergolden. 5. נָחַשׁ (נַחֵשׁ) verborgene zaken ontdekken. וְהוּא נַחֵשׁ יְנַחֵשׁ בּוֹ en waardoor hij verborgene dingen ontdekken kan. 8. הֱשִׁיבֹנוּ hebben wij terug gebragt. 10. נָקִי ook נָקִיא, נְקִיִּם vrij, onschuldig, 12. חָלַל aanvangen. הֵחֵל begon hij. 13. עָמַס laden. וַיַּעֲמֹס en hij laadde. 15. כָּמֹנִי gelijk ik. צָדַק regtvaardig zijn. וּמַה־נִּצְטַדָּק hoe zullen wij ons regtvaardigen.

וַיִּגַּשׁ

30. קָשַׁר verbinden. קְשׁוּרָה is verbonden. בְּיָגוֹן met kommer.

HOOFDSTUK XLV.

1. יָדַע kennen. בְּהִתְוַדַּע toen hij zich te kennen gaf. 2. בִּבְכִי in weenen. 3. בָּהַל verschrikken. נִבְהֲלוּ zij waren verschrikt. 5. עָצַב bedroefd zijn. אַל תֵּעָצְבוּ weest niet bedroefd. וְאַל יִחַר בְּעֵינֵיכֶם en laat het in uwe oogen niet verdrieten. לְמִחְיָה tot levensbehoud. 6. חָרִישׁ ploeging. שְׁאֵרִית blijvend bestaan. לִפְלֵיטָה tot redding. 8. וּלְאָדוֹן en tot heer. 11. כּוּל onderhouden. וְכִלְכַּלְתִּי ik zal onderhouden. יָרַשׁ erven, in *Niphil:* arm worden. פֶּן תִּוָּרֵשׁ opdat gij niet tot

ellende vervalt. 14. צַוָּאר hals. עַל צַוְּארֵי om den hals van. 17. טָעַן laden. בְּעִיר lastdier. טַעֲנוּ אֶת בְּעִירְכֶם laadt uwe lastdieren. 18. אֶת־חֵלֶב het vette. 19. עֲגָלָה wagen. עֲגָלוֹת wagens. 20. חוּס verschoonen. וְעֵינְכֶם אַל־תָּחֹס laat het u niet leed doen (*letterl.* uw oog zal niet verschoonen). 22. חֲלִיפָה verwisseling. שִׂמְלָה (= שַׂלְמָה) kleed. חֲלִיפוֹת שְׂמָלֹת een paar eerekleederen (*letterl.* verwisselings-kleederen). 23. וּמָזוֹן en [andere] spijze. 24. רָגַז twisten, angstig zijn. אַל תִּרְגְּזוּ maakt u niet angstig (v. a. twist niet). 26. פּוּג bezwijken. וַיָּפָג לִבּוֹ doch zijn hart bezweek. 28. רַב het is genoeg.

HOOFDSTUK XLVI.

2. בְּמַרְאֹת in een gezigt. 3. מֵרְדָה af te trekken. 4. וְאָנֹכִי אַעַלְךָ גַם עָלֹה doch ik zal u ook zekerlijk weder opwaarts brengen. שׁוּת leggen. יָשִׁית zal leggen. 26. יֹצְאֵי יְרֵכוֹ die uit hem zelven (*lettterl.* uit zijne heup) voortgesproten waren. 27. אֲשֶׁר יֻלַּד לוֹ die hem geboren werden. 28. יָרָה leeren, wijzen. לְהוֹרֹת om aanwijzing te doen. 32. אַנְשֵׁי מִקְנֶה veelieden. 33. מַעֲשֶׂה bedrijf. מַה־מַּעֲשֵׂיכֶם wat zijn uwe bedrijven? 33. נְעוּרִים (*meervoudig*) jeugd. מִנְּעוּרֵינוּ van onze jeugd af.

HOOFDSTUK XLVII.

1. וְהִנָּם en zij zijn thans. 2. וּמִקְצֵה en uit de jongste. 4. מִרְעֶה weide. 6. בְּמֵיטַב in het beste. חַיִל kracht, dapperheid, sterkte. אַנְשֵׁי־חַיִל kloeke mannen. שָׂרֵי מִקְנֶה opperveehoeders. 7. עָמֹד staan. וַיַּעֲמִדֵהוּ en stelde hem. 8. כַּמָּה hoe veel. 9. שְׁנֵי מְגוּרַי de jaren mijner omzwervingen. וְלֹא הִשִּׂיגוּ en zij hebben niet bereikt. 11. וַיּוֹשֵׁב hij liet bezetten. 12. וַיְכַלְכֵּל hij onderhield. 13. לָהָה versmachten. וַתֵּלַהּ toen versmachtte. 14. לָקֹט (לַקֵּט) vergaren. וַיְלַקֵּט hij vergaarde. 15. תָּמֹם op zijn. וַיִּתֹּם toen op was. 16. אָפֹס op zijn. כִּי אָפֵס omdat op is. 17. סוּס paard. בַּסּוּסִים voor paarden. נָהֹל (נַהֵל) onderhouden. וַיְנַהֲלֵם en hij onderhield hen. 18. כָּחֹד (כַּחֵד) loochenen, verbergen. לֹא נְכַחֵד wij kunnen het niet verbergen. כִּי אִם תַּם dat op is. גְּוִיָּה lijf. גְּוִיָּתֵנוּ ons lijf. 19. זֶרַע zaaikoorn. שָׁמֹם woest zijn. לֹא תֵשָׁם niet woest worde. 21. וְעַד קָצֵהוּ tot het andere einde. 22. חֹק bepaalde [bedeeling]. 23. הֵא לָכֶם hier hebt gij. 24. תְּבוּאָה oogst. וְהָיָה בַּתְּבוּאֹת als het tot oogsten komt. חֲמִישִׁית het vijfde deel. וְאַרְבַּע הַיָּדוֹת vier deelen echter. וְלֶאֱכָלְכֶם tot spijze voor u. 25. הֶחֱיִתָנוּ gij hebt ons

in het leven behouden. 27. אָחַז eigendom verkrijgen. וַיֵּאָחֲזוּ בָהּ zij verkregen er eigendom in.

וַיְחִי

31. מִטָּה legerstede. עַל רֹאשׁ הַמִּטָּה naar het hoofdeinde der legerstede.

HOOFDSTUK XLVIII.

1. חֹלֶה ziek. 2. חָזַק sterk zijn. וַיִּתְחַזֵּק toen maakte zich sterk. וַיֵּשֶׁב en zette zich [overeind]. 3. נִרְאָה verscheen. 4. פָּרָה vruchtbaar zijn. הִנְנִי מַפְרְךָ ik zal vruchtbaar maken. וְהִרְבִּיתִךָ u vermenigvuldigen. וּנְתַתִּיךָ en u maken. 6. נַחֲלָה erfdeel. בְּנַחֲלָתָם in hun erfdeel. 7. בְּרַת zekere afstandsmaat. כִּבְרַת eene streek (zie XXXVI. 16). 9. קָחֶם voer hen. 10. כָּבֵד zwaar zijn. כָּבְדוּ waren bezwaard. מִזֹּקֶן door ouderdom. 11. פָּלַל (פִּלֵּל) meenen. לֹא פִלָּלְתִּי ik heb niet gemeend. 14. וַיָּשֶׁת en legde ze. שָׂכַל (שִׂכֵּל) met opzet leggen. שִׂכֵּל hij legde met opzet. 15. מֵעוֹדִי van dat ik was. 16. גָּאַל verlossen. הַגֹּאֵל אֹתִי die mij verlost heeft. דָּגָה vermeerderen. וְיִדְגּוּ dat zij zich als de visschen vermeerderen. 17. תָּמַךְ vatten. וַיִּתְמֹךְ en hij vatte.

19. מָאֵן weigeren. וַיְמָאֵן doch hij weigerde. 21. שְׁכֶם een deel. שְׁכֶם אַחַד één deel vooruit.

HOOFDSTUK XLIX.

1. קָרָא ontbieden, wedervaren. וַיִּקְרָא hij ontbood. יִקְרָא zal wedervaren. אַחֲרִית later. בְּאַחֲרִית הַיָּמִים in latere dagen. 2. קָבַץ vergaderen. הִקָּבְצוּ vergadert u. 3. כֹּחַ kracht. אוֹן vermogen. כֹּחִי וְרֵאשִׁית אוֹנִי mijne kracht en de eersteling mijns vermogens. יֶתֶר uitmuntend. שְׂאֵת [in] aanzien. עָז [in] magt. 4. פַּחַז de overijling. יָתַר voorrang hebben. אַל תּוֹתַר gij behoudt den voorrang niet. חָלַל (חִלֵּל) ontheiligen. יָצוּעַ legerstede. אָז חִלַּלְתָּ יְצוּעִי עָלָה toen hebt gij [hem] ontheiligd, [die] mijne legerstede beklom. 5. כְּלֵי חָמָס werktuigen des gewelds. מְכֵרָה verwantschap (v.a. zwaard). מְכֵרֹתֵיהֶם hunne verwantschap. 6. סוֹד raad. בְּסֹדָם in hunnen raad. יָחַד vereenigd zijn. אַל תֵּחַד worde niet vereenigd. רָצוֹן wil, moedwil. עָקַר (עִקֵּר) verlammen. וּבִרְצֹנָם עִקְּרוּ in hunnen moedwil verlamden zij. 7. עָז sterk, onverbiddelijk. עֶבְרָה woede. קָשָׁה hard, onverzettelijk zijn. כִּי קָשָׁתָה die onverzettelijk is. חָלַק (חִלֵּק) verdeelen. אֲחַלְּקֵם ik zal hen verdeelen.

פוץ verstrooijen. וַאֲפִיצֵם en ik zal hen verstrooijen. 8. יָדָה prijzen, huldigen. יוֹדוּךָ u zullen huldigen. עֹרֶף nek. 9. גּוּר אַרְיֵה een jonge leeuw. מִטֶּרֶף van roof. כָּרַע knielen. רָבַץ zich nederleggen. כָּרַע רָבַץ hij knielt, legt zich neder. וּכְלָבִיא en als leeuwin. 10. סוּר wijken. לֹא יָסוּר שֵׁבֶט de schepter zal niet wijken. וּמְחֹקֵק noch de wetgever. רֶגֶל voet. רַגְלָיו zijne voeten (v. a. nakomelingschap). יְקָהָה verzameling. וְלוֹ יִקְּהַת עַמִּים en volken zich tot hem verzamelen. 11. אָסַר binden. אֹסְרִי hij bindt. עַיִר veulen. עִירוֹ zijn veulen. שׂרֵקָה, שׂרֵק edele wijnstok of rank. כָּבַס (כַּבֵּס) wasschen. כִּבֵּס hij wascht. לְבוּשׁ kleed. לְבֻשׁוֹ zijn kleed. סוּת (= כְּסוּת) gewaad. סוּתוֹ zijn gewaad. 12. חַכְלִילִי rood. לָבָן (לָבֵן) wit. שֵׁן tand. וּלְבֶן שִׁנַּיִם en wit van tanden. 13. חוֹף strand. אֳנִיָּה, אֳנִי schip. לְחוֹף אֳנִיֹּת aan een scheeprijk strand. יַרְכָה of יְרֵכָה grenspaal. וְיַרְכָתוֹ zijne grenspaal. 14. גֶּרֶם been, schonk. חֲמוֹר גָּרֶם een sterk gebeende ezel. בֵּין הַמִּשְׁפְּתָיִם tusschen de afschutsels. 15. מְנֻחָה de rust. נָעֵם, נָעֵמָה bekoorlijk. סָבַל dragen, torschen. לִסְבֹּל om te torschen. מַס schatting, cijns. וַיְהִי לְמַס עֹבֵד en werd, als schatpligtige, dienstbaar. 17. שְׁפִיפֹן een adder. אֹרַח voetpad.

נָשַׁךְ bijten. עָקֵב verzenen. הַנֹּשֵׁךְ עִקְּבֵי סוּס die het paard in de verzenen bijt. רֹכֵב ruiter. רֹכְבוֹ zijn ruiter. אָחוֹר achterover. 18. יְשׁוּעָה hulp. לִישׁוּעָתְךָ op Uwe hulp. קָוֹה (קַוֵּה) hopen. קִוִּיתִי hope ik. 19. גְּדוּד schaar, bende. גּוּד overvallen. גָּד גְּדוּד יְגוּדֶנּוּ Gad wordt van menige stroopbende overvallen. וְהוּא יָגֻד doch hij valt haar aan. 29. שְׁמֵנָה, שָׁמֵן vet. מַעֲדַנִּים lekkernijen. 21. אַיָּלָה hinde. שְׁלֻחָה vlug. נָתַן voortbrengen. שֶׁפֶר sierlijk. הַנֹּתֵן אִמְרֵי שָׁפֶר Hij brengt sierlijke redenen voort. 21. בֵּן een telg. פֹּרָת vruchtbaar. עֲלֵי־עָיִן bij eene waterwel. בָּנוֹת loten. צָעַד stijgen. צָעֲדָה zij stijgen. שׁוּר muur. 23. מָרַר verbitteren. רָבַב schieten. וַיְמָרֲרֻהוּ וָרֹבּוּ bitterlijk vervolgden hem en schoten op hem. שָׂטַם haten. וַיִּשְׂטְמֻהוּ zij, die hem haatten. בַּעֲלֵי חִצִּים de pijlschieters (*letterl.* de mannen der pijlen). 24. אֵיתָן kracht, vastheid. וַתֵּשֶׁב בְּאֵיתָן קַשְׁתּוֹ doch zijn boog bleef gespannen. פָּזַז vaardig zijn. וַיָּפֹזּוּ zij bleven vaardig. זְרֹעֵי יָדָיו armen [en] handen. אֲבִיר de magtige. אֶבֶן de grondsteen. 25. עָזַר helpen. וְיַעְזְרֶךָּ die u zal helpen. תְּהוֹם diepte. רֹבֶצֶת תָּחַת laagliggende. שָׁדַיִם borsten. וָרַחַם en moederschoot. 26, גָּבַר te boven gaan. גָּבְרוּ gaan te boven.

הוֹרִים ouders. הוֹרַי mijner voorvaderen. תַּאֲוָה grenze. עַד תַּאֲוַת tot aan de grenzen van. גִּבְעָה heuvel. עוֹלָם eeuwig. גִּבְעֹת עוֹלָם der eeuwige heuvelen. תִּהְיֶיןָ dat zij komen. קָדְקֹד schedel. נָזִיר gekroonde. וּלְקָדְקֹד נְזִיר אֶחָיו op den schedel des gekroonden onder zijne broederen. 27. זְאֵב wolf. יִטְרָף verscheurend. עַד roof. שָׁלָל buit. 29. צַוֹּה (צַוֵּה) gebieden. וַיְצַו eindelijk gebood hij. אֲנִי נֶאֱסָף ik word verzameld. 33. לְצַוֹּת om te gebieden. וַיְכַל יַעֲקֹב לְצַוֹּת als Jakob het laatste bevel gegeven had.

HOOFDSTUK L.

2. רוֹפֵא arts, geneesheer. אֶת־הָרֹפְאִים den artsen. חָנַט balsemen. לַחֲנֹט om te balsemen. 3. הַחֲנֻטִים het balsemen. 4. בְּכִית geween. בְּכִיתוֹ om hem te beweenen. 5. כָּרֹה delven. אֲשֶׁר כָּרִיתִי לִי dat ik mij gedolven heb. 9. רֶכֶב wagen. פָּרָשׁ ruiter. גַּם־רֶכֶב גַּם פָּרָשִׁים zoo wagens als ruiters. 10. גֹּרֶן schuur. אָטָד doornstruik. עַד־גֹּרֶן הָאָטָד tot de van doornstruiken [omheinde] schuur. סָפַד klagen. מִסְפֵּד rouwklagte. וַיִּסְפְּדוּ־שָׁם מִסְפֵּד hielden zij aldaar eene rouwklagte. אֵבֶל rouw. 11. בְּעֵבֶר aan de zijde. 12. כַּאֲשֶׁר צִוָּם gelijk hij hun geboden had. 15. לוּ יִשְׂטְמֵנוּ welligt

zal hij ons vijandig zijn. 17. אָנָּא och! שָׂא נָא vergeef toch. פֶּשַׁע de misdaad. גָּמַל vergelden, aandoen. כִּי רָעָה גְמָלוּךָ dat zij u kwaad aangedaan hebben. בְּדַבְּרָם toen men aldus sprak. 18. הִנֶּנּוּ wij willen zijn. 19. תַּחַת plaats. הֲתַחַת אֱלֹהִים אָנִי ben ik dan in Godes plaats. 20. חָשַׁב denken. וְאַתֶּם חֲשַׁבְתֶּם gijlieden hadt wel gedacht. 21. אֲכַלְכֵּל ik zal verzorgen. נָחַם troosten. וַיְנַחֵם zoo troostte hij. וַיְדַבֵּר עַל לִבָּם en stelde hun hart gerust. 23. בְּנֵי שִׁלֵּשִׁים kinderen tot in het derde lid. פָּקַד denken. פָּקֹד יִפְקֹד Hij zal zekerlijk denken. 25. וְהַעֲלִיתֶם dan zult gij opvoeren. אֶת עַצְמֹתַי mijne beenderen. 26. וַיִּישֶׂם en hij werd gelegd. בָּאָרוֹן in eene kist.

חזק.

In het eerste boek Genesis בְּרֵאשִׁית, zijn 12 wekelijksche afdeelingen, als בְּרֵאשִׁית (bl. 1), נֹחַ (bl. 14), לֶךְ־לְךָ (bl. 21), וַיֵּרָא (bl. 28), חַיֵּי שָׂרָה (bl. 36), תּוֹלְדֹת (bl. 40), וַיֵּצֵא (bl. 44), וַיִּשְׁלַח (bl. 51), וַיֵּשֶׁב (bl. 56), מִקֵּץ (bl. 62), וַיִּגַּשׁ (bl. 68) en וַיְחִי (bl. 71), bevattende te zamen 50 Hoofdstukken (of 43 massoretisch afdeelingen) en 1534 verzen. — De helft van het boek is וְעַל חַרְבְּךָ תִחְיֶה (Genesis XXVII. 40).

סֵפֶר

שְׁמוֹת

הוא

סֵפֶר הַיְצִיאָה

HET

TWEEDE BOEK VAN MOZES,

GENAAMD

EXODUS.

Bevattende, van den dood van Joseph tot de oprigting des tabernakels, 140 *jaren.*

1. הַבָּאִים die kwamen. 6. וַיָּמָת toen stierf. דּוֹר geslacht. וְכָל־הַדּוֹר הַהוּא en dat gansche geslacht. 7. פָּרוּ werden vruchtbaar. וַיִּשְׁרְצוּ hadden vele kinderen. וַיִּרְבּוּ vermenigvuldigden. עָצֹם magtig zijn. וַיַּעַצְמוּ בִּמְאֹד מְאֹד en werden uitermate magtig. מָלֵא vol zijn. וַתִּמָּלֵא zoodat vervuld werd. 8. קוּם opstaan. וַיָּקָם er stond op. חָדָשׁ nieuwe. 9. רַב וְעָצוּם מִמֶּנּוּ wordt ons te veel en te magtig. 10. חָכַם verstandig zijn. נִתְחַכְּמָה laat ons met verstand handelen. קָרָא (= קָרָה) ontstaan, ontmoeten. כִּי תִקְרֶאנָה wanneer ontstaan mogt. יָסַף bijvoegen. וְנוֹסַף zich voege. שֹׂנֵא vijand. עַל שֹׂנְאֵינוּ bij onze vijanden. לָחַם strijden, beoorlogen. וְנִלְחַם־בָּנוּ ons beoorlooge. וְעָלָה en optrekke. 11. שַׂר vorst, beambte. מַס schatting, cijns. שָׂרֵי מִסִּים beambten der heerendiensten. עָנָה (עַנֵּה) onderdrukken. סְבָלָה zware arbeid. לְמַעַן עַנֹּתוֹ בְּסִבְלֹתָם om het door hunnen zwaren arbeid te onderdrukken. עָרֵי מִסְכְּנוֹת voorraadsteden. 12. פָּרַץ zich uitbreiden. וְכֵן יִפְרֹץ en hoe meer het zich uitbreidde. קוּץ verdrietig zijn. וַיָּקֻצוּ zoodat zij verdrietig werden. מִפְּנֵי wegens. עָבַד werken. 13. וַיַּעֲבִדוּ zij deden werken. בְּפָרֶךְ met strengheid. 14. וַיְמָרְרוּ zij verbitterden. בְּחֹמֶר וּבִלְבֵנִים

in leem en in tigchelsteenen. 15. מְיַלֶּדֶת vroedvrouw. עִבְרִיָּה hebreeuwsche. לַמְיַלְּדֹת הָעִבְרִיֹּת tot de hebreeuwsche vroedvrouwen. 16. בְּיַלֶּדְכֶן als gij in het baren helpt. הָאָבְנָיִם de barensstoel. וַהֲמִתֶּן אֹתוֹ zult gij hem dooden. וָחָיָה zoo moge zij leven. 17. וַתִּירֶאןָ Doch zij vreesden. וַתְּחַיֶּיןָ maar behielden in het leven. 18. מַדּוּעַ waarom. 19. כַּנָּשִׁים הַמִּצְרִיֹּת als de egyptische vrouwen. חָיוֹת vlug. 20. יָטַב wel doen. וַיֵּיטֶב Hij deed wel. 21. וַיַּעַשׂ לָהֶם בָּתִּים deed hij [nieuwe] huizen uit dezelve ontstaan. 22. כָּל־הַבֵּן הַיִּלּוֹד elk jonggeboren zoon. שָׁלַךְ werpen. תַּשְׁלִיכֻהוּ zult gij hem werpen. תְּחַיּוּן zult gij in het leven behouden.

HOOFDSTUK II.

2. טוֹב schoon. צָפַן verbergen. וַתִּצְפְּנֵהוּ verborg zij hem. יֶרַח maand. יְרָחִים maanden. 3. וְלֹא יָכְלָה toen zij niet kon. הַצְּפִינוֹ hem verbergen. תֵּבָה kistje. תֵּבַת גֹּמֶא een kistje van biezen. חָמַר bekleven. וַתַּחְמְרָה zij bekleefde het. זֶפֶת pek. בַּחֵמָר וּבַזָּפֶת met leem en pek. בַּסּוּף in het riet. שָׂפָה oever. עַל שְׂפַת הַיְאֹר aan den oever der rivier. 4. נָצַב stellen. וַתֵּתַצַּב zij stelde zich. מֵרָחֹק van verre. לְדֵעָה om te weten.

מַה־יֵּעָשֶׂה לוֹ wat hem wedervaren zal. 5. רָחַץ wasschen, zich baden. לִרְחֹץ om zich te baden. עַל־יַד langs den kant. אָמָה maagd, slavin. אֶת־אֲמָתָהּ hare slavin. 6. פָּתַח openen. וַתִּפְתַּח zij opende [het]. בֹּכֶה weenend. חָמַל ontfermen. וַתַּחְמֹל toen ontfermde zij zich. 7. יָנַק zuigen, zogen. מֵינֶקֶת eene zogende vrouw, min, voedster. וְתֵינִק opdat zij zoge, 8. לְכִי ga henen. הָעַלְמָה het meisje. אֵם הַיָּלֶד de moeder van het kind. 9. הָלַךְ medenemen, voeren. הֵילִכִי neem mede. שָׂכָר loon. שְׂכָרֵךְ uw loon. 10. מָשָׁה uittrekken. מְשִׁיתִהוּ heb ik hem getrokken. 11. וַיִּגְדַּל toen hij volwassen was. מִצְרִי een egyptenaar. אִישׁ מִצְרִי een' egyptischen man. נָכָה slaan. מַכֶּה slaande. אִישׁ עִבְרִי eenen hebreeuwschen man. 12. פָּנָה wenden. וַיִּפֶן Hij wendde zich. כֹּה וָכֹה herwaarts en derwaarts. וַיַּךְ versloeg hij. וַיִּטְמְנֵהוּ en verborg hem. בַּחוֹל in het zand. 13. נָצָה twisten. נִצִּים twistten [met elkander]. רָשָׁע booswicht. וַיֹּאמֶר לָרָשָׁע hij zeide tot dengenen die onregt had. לָמָּה תַכֶּה waarom slaat gij. רֵעֶךָ uwen naasten. 14. שׂוּם maken. מִי שָׂמְךָ wie heeft u gemaak. שַׂר overste. וְשֹׁפֵט en regter. הַלְהָרְגֵנִי אַתָּה אֹמֵר denkt gij mij om te brengen. וַיִּירָא hij werd bevreesd. אָכֵן

waarlijk. נוֹדַע is bekend geworden. 15. בָּקַשׁ (בִּקֵּשׁ) zoeken. וַיְבַקֵּשׁ en zocht. וַיִּבְרַח toen vlood. עַל הַבְּאֵר bij eene bron. 16. כֹּהֵן priester. וּלְכֹהֵן מִדְיָן de priester van Midjan had. דָּלָה scheppen, putten. וַתִּדְלֶנָה putteden [water]. הָרְהָטִים de watergoten. 17. גָּרַשׁ (גֵּרֵשׁ) verdrijven. וַיְגָרְשׁוּם en verdreven ze. יָשַׁע helpen. וַיּוֹשִׁעָן hielp haar. 18. מָהַר (מִהֵר) haasten. מַדּוּעַ מִהַרְתֶּן בֹּא הַיּוֹם hoe komt gij heden zoo spoedig terug? 19. נָצַל verlossen. הִצִּילָנוּ heeft ons verlost. 20. אַיֵּה waar. וְאַיּוֹ en waar is hij? עֲזַבְתֶּן hebt gij daar gelaten. 21. יָאַל bewilligen. וַיּוֹאֶל hij bewilligde. נָכְרִיָּה vreemd, onbekend. 23. אָנַח zuchten. וַיֵּאָנְחוּ en zij zuchtten. זָעַק schreijen. וַיִּזְעָקוּ en zij schreiden. שַׁוְעָה weeklagen. שַׁוְעָתָם hunne weeklagte. 24. נְאָקָה gekerm. נַאֲקָתָם hun gekerm.

HOOFDSTUK III.

1. חֹתֵן schoonvader. חֹתְנוֹ zijn schoonvader. נָהַג voeren. וַיִּנְהַג hij voerde. מִדְבָּר woestijn. אַחַר הַמִּדְבָּר achteraan in de woestijn. 2. לַבָּה (= לַהַב) vlam. לְבַּת־אֵשׁ in eene vuurvlam. הַסְּנֶה het doornbosch. אֵינֶנּוּ אֻכָּל werd niet verteerd. 3. סוּר wenden. אָסֻרָה

ik wil mij [derwaarts] wenden. בָּעַר verbranden. לֹא יִבְעַר niet verbrandt. 4. כִּי סָר dat hij zich [derwaarts] wendde. 5. קָרֹב naderen. אַל תִּקְרַב nader niet. הֲלֹם herwaarts. נָשַׁל uittrekken. נַעַל schoenzool. שַׁל נְעָלֶיךָ trek uwe schoenzolen. אַתָּה עוֹמֵד gij staat. אַדְמַת קֹדֶשׁ הוּא is heilige grond. 6. סָתַר verbergen. וַיַּסְתֵּר hij verborg. נָבַט aanschouwen, zie. מֵהַבִּיט om te zien. 7. עֳנִי (bij eene pausa עֹנִי) ellende. צְעָקָה geschrei. אֶת צַעֲקָתָם en hun geschrei. נָגַשׂ onderdrukken. נֹגְשָׂיו zijne onderdrukkers. מַכְאֹב smart. כִּי יָדַעְתִּי אֶת מַכְאֹבָיו want zijne smarten zijn Mij [wel] bekend. 8. לְהַצִּילוֹ om het te redden. רְחָבָה, רָחָב ruim. זָבָה vloeijen. זָבַת vloeijende van. 9. לָחַץ verdrukken. הַלַּחַץ de verdrukking. לֹחֲצִים zij verdrukken. 10. וְהוֹצֵא en voer. 11. וְכִי אוֹצִיא en dat ik zal voeren. 12. הָיֹה zijn. אֶהְיֶה ik zal zijn. הָאוֹת het teeken. 14. אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה Ik ben het Wezen hetwelk eeuwig is. 15. זֵכֶר en זֵכֶר aandenken. וְזֶה זִכְרִי en dit is mijn gedenkwoord. 16. אָסֹף verzamelen. לֵךְ וְאָסַפְתָּ ga heen en verzamel. זָקֵן een oud man. אֶת זִקְנֵי de oudsten van. עָשָׂה geschieden, doen. וְאֶת הֶעָשׂוּי en wat u geschiedt. 18. קָרֹה ontmoeten. נִקְרָה עָלֵינוּ is ons ontmoet. 19. לַהֲלֹךְ

henen te gaan. 20. נִפְלָאִים en נִפְלָאוֹת wonderen. בְּכֹל נִפְלְאֹתַי door alle mijne wonderen. 21. רֵיקָם ledig. 22. וְשָׁאֲלָה zij zal vragen. שָׁכֵן buurman. שְׁכֵנָה en שְׁכֵנֶת buurvrouw. מִשְּׁכֶנְתָּהּ van hare buurvrouw. וּמִגָּרַת בֵּיתָהּ en van de inwoonster haars huizes. נִצַּל ledig maken, uitruimen. וְנִצַּלְתֶּם en alzoo uitruimen.

HOOFDSTUK IV.

1. וְהֵן maar zie! אָמַן gelooven. לֹא יַאֲמִינוּ zij zullen niet gelooven. 2. מַטֶּה staf, stok. 3. וַיָּנָס מִפָּנָיו zoodat hij er voor vlugtte. 4. שְׁלַח strek uit. אָחַז grijpen. זָנָב staart. וֶאֱחֹז בִּזְנָבוֹ en grijp aan haar staart. כַּף hand, palm. בְּכַפּוֹ in zijne hand. 6. הָבֵא נָא steek eens. חֵיק schoot, boezem. בְּחֵיקֶךָ in uwen boezem. מְצֹרַעַת melaatsch. שֶׁלֶג sneeuw. כַּשָּׁלֶג [wit] als sneeuw. 7. הָשֵׁב steek nogmaals (*letterl.* breng terug). שָׁבָה zij was weder geworden. 9. שָׁפַךְ uitgieten. וְשָׁפַכְתָּ הַיַּבָּשָׁה en giet het uit op het drooge. 10. תְּמוֹל gisteren. שִׁלְשֹׁם eergisteren. גַּם מִתְּמוֹל גַּם מִשִּׁלְשֹׁם noch van gisteren noch van eergisteren. כְּבַד פֶּה zwaar van mond. וּכְבַד לָשׁוֹן en zwaar van tong. 11. אִלֵּם stom. חֵרֵשׁ doof. פִּקֵּחַ scherp hoorende. עִוֵּר blind. יָרָה leeren.

וְהוֹרֵיתִיךָ en Ik zal u leeren. שָׂמַח zich verblijden. וְשָׂמַח בְּלִבּוֹ en hij zal zich hartelijk verblijden. 18. הַעוֹדָם חַיִּים of zij nog leven. 19. הַמְבַקְשִׁים אֶת נַפְשֶׁךָ die u naar het leven stonden. 20. וַיַּרְכִּבֵם deed hen rijden. מוֹפֵת wonderteeken. כָּל הַמֹּפְתִים al de wonderteekens. חָזַק (חִזֵּק) verstokken. וַאֲנִי אֲחַזֵּק ik zal verstokken. 22. בְּנִי בְכֹרִי mijn eerstgeborene zoon. 23. וַתְּמָאֵן doch gij weigert. הִנֵּה אָנֹכִי הֹרֵג daarom zal Ik ombrengen. 24. בַּמָּלוֹן in het nachtverblijf. פָּגַשׁ treffen, over iemand komen. וַיִּפְגְּשֵׁהוּ dat over hem kwam. 25. צֹר eenen scherpen steen. כָּרַת afsnijden. עָרְלָה voorhuid. וַתִּכְרֹת אֶת עָרְלַת בְּנָהּ zij sneed haren zoon de voorhuid af. נָגַע leggen, doen aanraken. וַתַּגַּע legde ze. חָתָן bruidegom. חֲתַן דָּמִים een bloed-bruidegom. 26. לַמּוּלֹת [doch slechts] tot besnijding. 31. קָדַד buigen. וַיִּקְּדוּ zij bogen zich.

HOOFDSTUK V.

1. חָגַג vieren. וְיָחֹגּוּ לִי dat zij Mij een feest vieren. 3. פָּגַע bezoeken. פֶּן יִפְגָּעֵנוּ opdat Hij ons niet bezoeke. בַּדֶּבֶר met de pest. אוֹ בֶחָרֶב of het zwaard. 4. פָּרַע afhouden. לָמָּה תַפְרִיעוּ waarom wilt gij afhouden?

מִמַּעֲשָׂיו van zijne verrigtingen. עַם הָאָרֶץ het gemeene volk (*letterl.* het volk des lands). 5. שָׁבַת storen, afhouden. וְהִשְׁבַּתֶּם אֹתָם en gij wilt hen storen. 6. שֹׁטֵר ambtman. וְאֶת שֹׁטְרָיו en zijne ambtlieden. 7. אָסַף (= יָסַף) niet langer doen. תֶּבֶן stroo. לֹא תֹאסִפוּן לָתֵת תֶּבֶן gij zult voortaan geen stroo meer geven. קָשַׁשׁ opzoeken. וְקֹשְׁשׁוּ לָהֶם en zelven opzoeken. הֵם עֹשִׂים zij maakten. 8. מַתְכֹּנֶת aantal. גָּרַע verminderen. לֹא תִגְרְעוּ מִמֶּנּוּ gij zult er niets van verminderen. רָפָה slap worden, lui zijn. נִרְפִּים ledigloopers. 9. כָּבֵד zwaar maken. תִּכְבַּד הָעֲבֹדָה Het werk moet zwaar gemaakt worden. וְיַעֲשׂוּ־בָהּ opdat zij daarmede bezig zijn. שָׁעָה zich [op iets] verlaten. שֶׁקֶר bedriegelijk. וְאַל יִשְׁעוּ בְּדִבְרֵי שָׁקֶר en zij zich niet op bedriegelijke woorden verlaten. 11. כִּי אֵין נִגְרָע doch er wordt niet verminderd. 12. וַיָּפֶץ Het verspreidde zich. קַשׁ stoppelen. 13. אוּץ dringen. אָצִים waren dringend. כַּלּוּ maakt af. דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ ieder dag zijn dagwerk. 14. וַיֻּכּוּ toen werden geslagen. לֹא כִלִּיתֶם hebt gij niet afgemaakt. חֹק het bepaalde. חָקְכֶם לִלְבֹּן uw bepaald tigchelwerk. 15. כֹּה aldus. 16. מֻכִּים worden geslagen. חָטָא misdadig zijn. וְחָטָאת עַמֶּךָ en uw volk wordt als misdadigers

behandeld. 18. וְתֹכֶן en het volle getal. 21. בָּאַשׁ stinken. רֵיחַ reuk. אֲשֶׁר הִבְאַשְׁתֶּם אֶת־רֵיחֵנוּ dat gij ons in zoo kwaden reuk gebragt hebt (d. i. gehaat hebt gemaakt). 22. לָמָה הֲרֵעֹתָה waarom laat Gij het zoo slecht gaan. 23. הֵרַע behandelt hij nog erger.

וָאֵרָא

HOOFDSTUK VI.

3. לֹא נוֹדַעְתִּי ben ik niet bekend geweest. 5. מַעֲבִדִים אֹתָם hen tot den arbeid dwingen. וָאֶזְכֹּר en Ik heb gedacht. 6. גָּאַל verlossen. וְגָאַלְתִּי Ik zal verlossen. זְרֹעַ arm. בִּזְרוֹעַ נְטוּיָה met uitgestrekten arm. וּבִשְׁפָטִים גְּדֹלִים en met groote [straf-]gerigten. 8. נָשָׂא opheffen. אֲשֶׁר נָשָׂאתִי אֶת יָדִי over hetwelk ik mijne hand opgeheven heb. מוֹרָשָׁה tot een erfdeel. קֹצֶר kort. מִקֹּצֶר רוּחַ wegens moedeloosheid (*letterl.* kortheid van geest). 12. אֵיךְ hoe. עָרֵל onbesneden. עֲרַל שְׂפָתַיִם onbesneden van lippen (d. i. niet welbespraakt). 14. רֹאשׁ hoofd. רָאשֵׁי de hoofden van. 20. דּוֹד oom. דּוֹדָה moei, tante. דֹּדָתוֹ zijne moeije. 26. צָבָא heirschaar. עַל צִבְאֹתָם met hunne heirscharen.

HOOFDSTUK VII.

1. נְתַתִּיךָ Ik heb u gesteld. נָבִיא profeet. נְבִיאֶךָ zal uw profeet zijn. 2. אַתָּה תְדַבֵּר gij zult [tot hem] spreken. 3. וַאֲנִי אַקְשֶׁה doch ik zal verharden. וְהִרְבֵּיתִי en vermenigvuldigen. 5. נָטָה uitstrekken. בִּנְטֹתִי als ik uitstrek. 9. וְהַשְׁלֵךְ werp [hem]. תַּנִּין eene slang. 11. מְכַשֵּׁף wichelaar. וְלַמְכַשְּׁפִים en de wichelaars. לְהָטִים en לָטִים geheime kunsten. בְּלַהֲטֵיהֶם door hunne geheime kunsten. 12. בָּלַע verslinden. וַיִּבְלַע toen verslond. 13. וַיֶּחֱזַק dus werd verstokt. 14. מֵאֵן hij weigert. 15. וְנִצַּבְתָּ stel u. הָפַךְ veranderen. אֲשֶׁר נֶהְפַּךְ die veranderd is geworden. 18. דָּג en דָּגָה visch. לָאָה moede zijn, walgen. וְנִלְאוּ zij zullen er van walgen. לִשְׁתּוֹת om te drinken. 19. נָהָר stroom. אֲגַם meer. מִקְוֶה de zamelplaats. עַל נַהֲרֹתָם·· וְעַל אַגְמֵיהֶם וְעַל כָּל־מִקְוֵה מֵימֵיהֶם naar hunne stroomen... en meren, en naar alle verzamelplaatsen hunner wateren. 20. רוּם opheffen. וַיָּרֶם hij hief op. 23. פָּנָה omkeeren. וַיִּפֶן hij keerde zich om. וְלֹא שָׁת לִבּוֹ en zijn hart stoorde zich niet. 24. חָפַר graven. וַיַּחְפְּרוּ zij groeven. סְבִיבֹת, סָבִיב rondom. 25. מָלֵא vol zijn, verstrijken. וַיִּמָּלֵא zoo verstreken. אַחֲרֵי הַכּוֹת nadat hij geslagen had.

27. נָגַף slaan. הִנֵּה אָנֹכִי נֹגֵף dan sla ik. צְפַרְדֵּעַ vorsch. בַּצְפַרְדְּעִים met vorschen. 28. וְשָׁרַץ dan zal wemelen. וּבַחֲדַר מִשְׁכָּבְךָ en in uw slaapvertrek. וְעַל מִטָּתֶךָ en op uw bed. וּבְתַנּוּרֶיךָ in uwe ovens. מִשְׁאֶרֶת baktrogge. וּבְמִשְׁאֲרוֹתֶיךָ en in uwe baktroggen. 29. וּבְכָה aan u.

HOOFDSTUK VIII.

2. וַתְּכַס en bedekte. 4. הַעְתִּירוּ smeekt. וְיָסֵר dat Hij wegneme. 5. פאר (פָּאֵר) roem dragen. הִתְפָּאֵר עָלַי draag roem op mij. מָתַי wanneer. לְמָתַי tegen wanneer. אַעְתִּיר zal ik smeeken. כָּרַת uitroeijen. לְהַכְרִית om uit te roeijen. שָׁאַר overblijven. תִּשָּׁאַרְנָה zullen zij overblijven. 6. לְמָחָר tegen morgen. לְמַעַן תֵּדַע opdat gij ondervindet. כִּי־אֵין dat niets is. 9. חָצֵר voorhof. מִן־הַחֲצֵרֹת uit de voorhoven. 10. צָבַר verzamelen. חֹמֶר hoop. וַיִּצְבְּרוּ אֹתָם חֳמָרִם חֳמָרִם men verzamelde ze bij hoopen. 11. רְוָחָה verademing. וְהַכְבֵּד (*onbep. wijze voor* וְהִכְבִּיד) versterkte hij. 12. נָכָה slaan. וְהַךְ en sla. כִּנִּים, כִּנָּם en כִּנָּם ongedierte. 15. אֶצְבַּע een vinger. 16. וְהִתְיַצֵּב en stel u. הַמָּיְמָה naar het water. שַׁלַּח laat henen trekken. 17. הִנְנִי מַשְׁלִיחַ dan zal Ik zenden. אֶת־הֶעָרֹב allerlei wild gedierte. 18. פָּלָה

onderscheiden. וְהִפְלֵיתִי Ik zal onderscheiden. 19. וְשַׂמְתִּי Ik zal maken. פְּדֻת eene scheiding. 20. כֵּן alzoo. 22. תֹּעֵבָה gruwel. זָבַח slagten, offeren. כִּי תוֹעֲבַת מִצְרַיִם נִזְבַּח want wat den Egyptenaren een gruwel is moeten wij offeren. סָקַל steenigen. וְלֹא יִסְקְלֻנוּ zullen zij ons niet steenigen? 24. רָחַק verwijderen. רַק הַרְחֵק לֹא תַרְחִיקוּ לָלֶכֶת doch gaat niet al te ver heen. 25. הָתֵל (= הֵתֵל) te leur stellen, spotten. לְבִלְתִּי שַׁלַּח dat hij niet laat heentrekken.

HOOFDSTUK IX.

2. הֹוֶיָה zal zijn. דֶּבֶר eene pest. 5. וַיָּשֶׂם ה׳ מוֹעֵד de Eeuwige bepaalde eenen tijd. 6. מִמָּחֳרָת den volgenden dag. 8. חָפְנַיִם vuisten. מְלֹא חָפְנֵיכֶם uwe beide vuisten vol. פִּיחַ roet. פִּיחַ כִּבְשָׁן ovenroet. זָרַק werpen. וּזְרָקוֹ en dat hij het werpe. הַשָּׁמַיְמָה hemelwaarts. 9. לְאָבָק tot stuifzand. לִשְׁחִין tot eene [huid-] ontsteking. פָּרַח uitbreken. אֲבַעְבֻּעָה ettergezwel. פֹּרֵחַ אֲבַעְבֻּעֹת uitbrekende in ettergezwellen. 14. מַגֵּפָה plaag. אֶת־כָּל־מַגֵּפֹתַי alle mijne plagen. 15. כָּחַד verdelgen. וַתִּכָּחֵד zoodat gij verdelgd waart geworden. 16. וְאוּלָם maar. וּלְמַעַן סַפֵּר en opdat verkondigd worde.

סָלַל onderdrukken. עוֹדְךָ מִסְתּוֹלֵל onderdrukt gij nog langer. 18. אֲשֶׁר לֹא הָיָה כָמֹהוּ hoedanige niet geweest is. יָסַד grondvesten. הִוָּסְדָה het gegrondvest is. 19. עָזַז in zekerheid brengen. הָעֵז laat in zekerheid te zamen brengen. הַבָּרָד de hagel. 20. נוּס vlugten. הֵנִיס deed vlugten. 23. קוֹל stem, slag. קֹלֹת donderslagen. וַתִּהֲלַךְ אֵשׁ en het [bliksem-]vuur voer. 24. וְאֵשׁ מִתְלַקַּחַת een vlammende bliksem. 25. שָׁבַר (שִׁבֵּר) breken. שִׁבֵּר verbrak dezelve. 27. חָטָא zondigen. חָטָאתִי ik heb gezondigd. 29. פָּרַשׂ opheffen. אֶפְרֹשׂ zal ik opheffen. אֶת כַּפַּי mijne handen. חָדַל ophouden. הַקֹּלוֹת יֶחְדָּלוּן de donderslagen zullen ophouden. 31. הַפִּשְׁתָּה het vlas. הַשְּׂעֹרָה de garst. נֻכָּתָה werd verbrijzeld. אָבִיב [was in de] air. גִּבְעֹל [had] knoppen [geschoten]. 32. הַחִטָּה de tarwe. וְהַכֻּסֶּמֶת en de spelt. לֹא נֻכּוּ werden niet verbrijzeld. אֲפִילָה laatrijpend. כִּי אֲפִילֹת הֵנָּה omdat zij laatrijpend waren. 33. נָתַךְ storten. לֹא נִתַּךְ stortte niet.

בֹּא

HOOFDSTUK X.

1. לְמַעַן שִׁתִי opdat ik doe. 2. עָלַל verrigten. אֵת

אֲשֶׁר הִתְעַלַּלְתִּי wat Ik verrigt heb. 3. עַד מָתַי hoe lang nog. עָנָה vernederen. לֵעָנֹת [u] te vernederen. 4. אַרְבֶּה sprinkhanen. גְּבוּל grenze. בִּגְבֻלֶךָ in uwe grenzen, 5. עַיִן gezigt, oog. אֶת־עֵין הָאָרֶץ het gezigt der aarde. יֶתֶר het overschot van. הַפְּלֵטָה het geredde. הַנִּשְׁאֶרֶת wat overgebleven is. צָמַח groeijen. הַצֹּמֵחַ לָכֶם die voor u groeit. 6. וּבָתֵּי en de huizen van. 7. לְמוֹקֵשׁ tot een valstrik. אָבְדָה te gronde gaat. 8. וַיּוּשַׁב Hierop bragt men weder terug. מִי וָמִי wie zijn het dan eigentlijk. 9. חַג een feest. 10. כִּי רָעָה נֶגֶד פְּנֵיכֶם hoe gij kwaad in het oog hebt (*letterl.* het kwaad is voor uw gezigt). 11. לֹא כֵן niet alzoo. גֶּבֶר man. הַגְּבָרִים de mannen. 13. נָהַג (נְהֹג) leiden, voeren. נִהַג hij voerde. רוּחַ קָדִים eenen oostenwind. נָשָׂא had aangevoerd. 14. חָשַׁךְ duister zijn. וַתֶּחְשַׁךְ zoodat verduisterd werd. אֲשֶׁר הוֹתִיר die overgelaten had. וְלֹא נוֹתַר כָּל יֶרֶק en er bleef geen groen over. 16. מָהַר (מַהֵר) haasten. וַיְמַהֵר hij haastte zich. 17. נָשָׂא vergeven. שָׂא נָא vergeef toch. 19. הָפַךְ veranderen. וַיַּהֲפֹךְ Hij deed veranderen. רוּחַ יָם westenwind. תָּקַע storten. וַיִּתְקָעֵהוּ en stortte denzelven. 21. מוּשׁ (= מָשַׁשׁ) tastbaar, aanhoudend zijn. וְיָמֵשׁ חֹשֶׁךְ zoodat de duisternis

tastbaar (*of* aanhoudend) zij. 22. חֹשֶׁךְ־אֲפֵלָה stik donkere duisternis. 23. מִתַּחְתָּיו van zijne plaats. 24. יֻצָּג laat staan blijven. 26. פַּרְסָה klaauw. לֹא תִשָּׁאֵר פַּרְסָה er mag geen klaauw achter blijven. נִקַּח moeten wij nemen. 27. אָבָה willen. וְלֹא אָבָה en deze wilde niet. 28. הִשָּׁמֶר לְךָ wacht u. אַל תֹּסֶף רְאוֹת dat gij niet weder ziet. 29. כֵּן דִּבַּרְתָּ gij hebt wel gesproken.

HOOFDSTUK XI.

1. אָבִיא zal Ik brengen. כְּשַׁלְּחוֹ als hij [u dan] laat heen trekken. כָּלָה ganschelijk. גָּרֵשׁ יְגָרֵשׁ zal hij uitdrijven. 2. אֹזֶן oor. בְּאָזְנֵי ten aanhoore van. וְיִשְׁאֲלוּ אִישׁ dat ieder man vrage. רֵעֵהוּ zijn vriend. רְעוּת vriendin. רְעוּתָהּ haar vriendin. (חֲצִי en חֵצִי helft). חֲצוֹת midden. כַּחֲצֹת הַלַּיְלָה te middernacht. 5. הָרֵחַיִם handmolen. 6. לֹא נִהְיָתָה niet geweest is. לֹא תֹסִף niet weder zijn zal. 7. חָרַץ roeren. לֹא יֶחֱרַץ zal niet roeren. כֶּלֶב een hond. פָּלָה onderscheiden. אֲשֶׁר יַפְלֶה ה׳ dat de Eeuwige een onderscheid maakt. 8. בָּחֳרִי אָף met ontbranden toorn. 9. מוֹפֵת wonder. מוֹפְתַי Mijne wonderen.

HOOFDSTUK XII.

2. רֹאשׁ חֳדָשִׁים het begin der maanden. 3. בֶּעָשׂר op den tienden. לְבֵית אָבֹת voor zijn stamhuis (*lettterl.* huis der vaderen). 4. מָעַט klein zijn. בַּיִת huisgezin. וְאִם יִמְעַט הַבַּיִת Is het huisgezin echter te klein. וּשְׁכֵנוֹ en zijn gebuur. מִכְסָה getal. בְּמִכְסַת נְפָשֹׁת naar het getal der personen. לְפִי אָכְלוֹ naar evenredigheid van zijn eten. כָּסַס tellen. תָּכֹסּוּ gij zult mede tellen. 5. תָּמִים zonder gebrek. בֶּן־שָׁנָה [niet boven] een jaar oud. 6. לְמִשְׁמֶרֶת in bewaring. וְשָׁחֲטוּ dan zullen slagten. קָהָל vergadering. עֵדָה gemeente. כֹּל קְהַל עֲדַת יִשְׂרָאֵל de gansche vergadering der gemeente van Israël. בֵּין הָעַרְבָּיִם tusschen de beide avonden. 7. מְזוּזָה deurpost. עַל שְׁתֵּי הַמְּזוּזֹת op de beide deurposten. הַמַּשְׁקוֹף de bovendorpel. 8. הַבָּשָׂר het vleesch. צְלִי gebraden. צְלִי־אֵשׁ aan het vuur gebraden. מַצָּה ongezuurd brood. וּמַצּוֹת en ongezuurde brooden [er bij]. מָרוֹר bittere plant. (מְרֹרָה bitterheid). עַל מְרֹרִים met bittere kruiden. 9. נָא half gebraden. בָּשַׁל (בִּשֵּׁל) koken. וּבָשֵׁל מְבֻשָּׁל noch gekookt. כְּרָעַיִם kniestukken. קֶרֶב binnenste, ingewanden. עַל כְּרָעָיו וְעַל קִרְבּוֹ met deszelfs kniestukken en ingewanden.

10. יָתַר overlaten. וְלֹא תוֹתִירוּ gij moogt niet overlaten. וְהַנֹּתָר en wat overblijft. שָׂרַף verbranden. תִּשְׂרֹפוּ zult gij verbranden. 11. וְכָכָה en aldus. מָתְנַיִם lendenen. חָגַר omgorden. מָתְנֵיכֶם חֲגֻרִים uwe lendenen omgord. וּמַקֶּלְכֶם en uwen stok. בְּחִפָּזוֹן met haast. פֶּסַח overschrijdings-offer. 13. פָּסַח overschrijden, bevrijden. וּפָסַחְתִּי ik zal heenschrijden. נֶגֶף לְמַשְׁחִית plaag ter verdelging. 14. לְזִכָּרוֹן tot een gedenkdag. חָגַג vieren. וְחַגֹּתֶם gij zult vieren. חֻקָּה wet. חֻקַּת עוֹלָם als eene eeuwige wet. תְּחָגֻּהוּ zult gij denzelven vieren. שָׁבַת uitruimen. תַּשְׁבִּיתוּ zult gij ruimen. שְׂאֹר zuurdeeg. חָמֵץ gedeesemd. 16. מִקְרָא קֹדֶשׁ uitroeping der heiligheid. אַךְ slechts. לְכָל־נֶפֶשׁ eenen iegelijk. לְבַד alleen. הוּא לְבַדּוֹ dit alleen. עָשָׂה verrigten. יֵעָשֶׂה mag verrigt worden. לָכֶם ten uwen behoeve. 19. מַחְמֶצֶת het gedeesemde. וּבָאֶזְרָח als een ingeborene. 21. מִשְׁכוּ וּקְחוּ haalt of koopt. וְשַׁחֲטוּ en slagt. 22. אֲגֻדַּת אֵזוֹב een bondel hijzop. טָבַל indoopen. סַף bekken. וּטְבַלְתֶּם בַּדָּם אֲשֶׁר בַּסַּף doop het in het bloed, dat in het bekken is. נָגַע brengen, aanmaken. וְהִגַּעְתֶּם en brengt. וְלֹא יִתֵּן הַמַּשְׁחִית en Hij zal den verdelger niet toelaten. לִנְגֹּף om te slaan. 26. מָה

wat beduidt. 29. שְׁבִי gevangene. עַד בְּכוֹר הַשְּׁבִי tot den eerstgeborene des gevangenen. בְּבֵית הַבּוֹר. in den kerker. 33. חָזַק hard aanhouden. וַתֶּחֱזַק מִצְרַיִם de Egyptenaren hielden hard aan. לְמַהֵר לְשַׁלְּחָם om hen spoedig te doen henen gaan. 34. בָּצֵק deeg. אֶת־בְּצֵקוֹ zijn deeg. צָרַר inbinden. שִׂמְלָה bovenkleed. צְרֻרֹת בְּשִׂמְלֹתָם in hunne bovenkleederen ingebonden. עַל שִׁכְמָם op hunne schouders. 36. וַיַּשְׁאִלוּם zoodat zij het hun verleenden. וַיְנַצְּלוּ dus ledigden zij uit. 37. רַגְלִי voetgangers. גֶּבֶר man. הַגְּבָרִים mannen [alleen]. 38. עֵרֶב רַב eene groote gemengde hoop. 39. אָפָה bakken. וַיֹּאפוּ en zij bakten. עֻגָה broodkoek. עֻגֹת מַצּוֹת ongezuurde broodkoeken. כִּי גֹרְשׁוּ want zij werden gedreven. צֵדָה teerkost. 41. צָבָא heir. צִבְאוֹת heiren. 42. שִׁמֻּרִים in achtneming. 43. נֵכָר vreemd. כָּל־בֶּן־נֵכָר elk die vreemde goden dient. 44. מִקְנָה koop. מִקְנַת כָּסֶף die voor geld gekocht is. וּמַלְתָּה אֹתוֹ dien zult gij besnijden. 45. תּוֹשָׁב een bijwonende vreemdeling. שָׂכִיר daglooner. 26. חוּצָה buiten. שָׁבַר breken. לֹא תִשְׁבְּרוּ gij zult niet breken. 48. הִמּוֹל לוֹ zoo moet bij hem besneden worden. עָרֵל onbesnedene. 49. תּוֹרָה leer. לְאֶזְרָח voor den inboorling. 51. עַל צִבְאֹתָם naar hunne heiren.

HOOFDSTUK XIII.

2. קדשׁ (קִדֵּשׁ) heiligen. קַדֶּשׁ־לִי heilig Mij, פֶּטֶר opening, eerstgeboorte. רֶחֶם moederschoot פֶּטֶר כָּל־רֶחֶם al wat den moederschoot opent. חֹזֶק sterkte. בְּחֹזֶק יָד met eene sterke hand. 4. בְּחֹדֶשׁ הָאָבִיב in de airenmaand. 8. בַּעֲבוּר זֶה wegens hetgeen. 12. שֶׁגֶר werping. וְכָל פֶּטֶר שֶׁגֶר בְּהֵמָה van al wat het vee het eerste werpt. 13. פָּדָה lossen. תִּפְדֶּה zult gij lossen. עָרַף den nek breken. וַעֲרַפְתּוֹ zult gij het den nek breken. 14. כִּי יִשְׁאָלְךָ als u zal vragen. מָחָר eens. מַה־זֹּאת wat beteekent dat? 15. כִּי הִקְשָׁה als hij zich verzette. עַל־כֵּן אֲנִי זֹבֵחַ daarom offer ik. 16. עַל־יָדְכָה op uwe hand. וּלְטוֹטָפֹת en tot voorhoofdband.

בְּשַׁלַּח

17. נָחָה voeren. וְלֹא נָחָם א׳ voerde God hen niet. כִּי קָרוֹב הוּא omdat (v. a. ofschoon) het zeer nabij is. פֶּן יִנָּחֵם het mogt berouw hebben. 18. סָבַב omvoeren. וַיַּסֵּב daarom liet hij een omweg nemen. חֲמֻשִׁים, חָמוּשׁ gewapend. 19. כִּי הַשְׁבֵּעַ הִשְׁבִּיעַ want daarom had deze doen zweren. 21. יוֹמָם des daags. עַמּוּד zuil. עָנָן wolk. עַמּוּד עָנָן wolkzuil. נָחָה leiden. לַנְחֹתָם

om hen te leiden. אוֹר lichten. לְהָאִיר om te lichten. מוּשׁ wijken. לֹא יָמִישׁ Hij liet niet wijken.

HOOFDSTUK XIV.

2. שׁוּב terug keeren. חָנָה legeren. וְיָשֻׁבוּ וְיַחֲנוּ dat zij terug keeren en zich legeren. נֹכַח tegen over. נִכְחוֹ tegen over hem. 3. בּוּךְ verdolen. נְבֻכִים הֵם zij zijn verdoold. סָגַר sluiten. סָגַר עֲלֵיהֶם הַמִּדְבָּר de woestijn heeft hen ingesloten. 4. רָדַף najagen. וְרָדַף dat hij hen najage. כָּבֵד *(in Niphil)* geëerd, verheerlijkt worden. וְאִכָּבְדָה Ik zal verheerlijkt worden. חַיִל heir. וּבְכָל חֵילוֹ en zijn gansch heir. 5. בָּרַח vlieden. כִּי בָרַח dat de vlugt nam. הָפַךְ veranderen. וַיֵּהָפֵךְ toen veranderde. לֵב, לֵבָב hart. לֵב, לְבַב hart van. אֶל הָעָם omtrent het volk. 6. אָסַר aanspannen. וַיֶּאְסֹר hij spande aan. רֶכֶב wagen. רִכְבּוֹ zijnen wagen. בָּחוּר uitgelezene. שָׁלִישׁ krijgsoverste. וְשָׁלִשִׁם met krijgsoversten. עַל כֻּלּוֹ over die allen. 8. רָמָה, רָם opgeheven. 9. נָשַׂג bereiken. וַיַּשִּׂיגוּ en bereikten. 10. קָרַב naderen. הִקְרִיב naderde. 11. הַמִבְּלִי is het omdat er niet zijn. 12. חָדַל aflaten. חֲדַל laat af. וְנַעַבְדָה en laat ons dienen. טוֹב לָנוּ het is ons beter.

13. הִתְיַצְּבוּ houdt stand. יְשׁוּעָה hulp, redding. אֶת יְשׁוּעַת de redding van. 14. לָחֹם strijden. יִלָּחֵם zal strijden. חָרַשׁ stil zijn. וְאַתֶּם תַּחֲרִשׁוּן gij echter zult u stil houden. 15. וְיִסָּעוּ dat zij opbreken. 16. הָרֵם hef op. בָּקַע klieven. וּבְקָעֵהוּ en klief dezelve. 20. בֵּין מַחֲנֵה tusschen het leger. 21. יַלֵּךְ voeren, drijven. וַיּוֹלֶךְ ה׳ en de Eeuwige dreef. עַזָּה, עַז hevig. קָדִים oost. בְּרוּחַ קָדִים עַזָּה door een' hevigen oostenwind. וַיָּשֶׂם hij maakte. לֶחָרָבָה tot eene droogte. 22. חוֹמָה muur. מִימִינָם וּמִשְּׂמֹאלָם aan hunne regter- en linkerhand. 24. אַשְׁמֻרָה, אַשְׁמֹרֶת wake. בְּאַשְׁמֹרֶת הַבֹּקֶר in de ochtendwake. הָמֹם in verwarring brengen. וַיָּהָם hij bragt in verwarring. 25. וַיָּסַר hij deed afgaan. אֹפָן rad. אֹפַן מַרְכְּבֹתָיו de raderen hunner wagens. בִּכְבֵדֻת bezwaarlijk. אָנוּסָה ik wil vlugten. 27. לִפְנוֹת בֹּקֶר tegen den morgen. אֵיתָן kracht. לְאֵיתָנוֹ tot hare [vorige] kracht. נָעַר storten. וַיְנַעֵר ה׳ en de Eeuwige stortte. 31. וַיַּאֲמִינוּ en zij geloofden.

HOOFDSTUK XV.

1. שִׁיר, שׁוֹר zingen, אָז יָשִׁיר toen zong (*letterl.* zal zingen). הַשִּׁירָה den zang. גָּאֹה verheven zijn. כִּי גָאֹה גָּאָה die hoog verheven is. סוּס וְרֹכְבוֹ paard en

ruiter. רָמָה storten. רָמָה stortte hij. 2. עֹז zege. עָזִּי mijne zege. זִמְרָה snarenspel. וְזִמְרָת (*als of er stond* וְזִמְרָתִי) en mijn snarenspel. לִישׁוּעָה tot redding. נָוֶה roemen. וְאַנְוֵהוּ Hem wil ik roemen. רוּם verheffen. וַאֲרֹמְמֶנְהוּ Hem wil ik verheffen. 4. יָרָה slingeren. יָרָה בַיָּם slingerde Hij in de zee. מִבְחָר kleur. וּמִבְחַר en de keur van. טָבַע dompelen. טֻבְּעוּ zijn gedompeld. 5. יְכַסְיֻמוּ bedekten hen. מְצֻלָה, מְצוּלָה en מְצוֹלָה diepte. בִמְצוֹלֹת in de diepten. כְּמוֹ als. 6. אָדַר verheerlijken. נֶאְדָּרִי is verheerlijkt. בַּכֹּחַ door kracht. רָעַץ verpletteren. תִּרְעַץ אוֹיֵב verplettert den vijand. 7. גָּאוֹן verheffing. רֹב grootheid. וּבְרֹב גְּאוֹנְךָ in de grootheid uwer verheffing. הָרַס verbrijzelen. קָמִים tegenstrevers. תַּהֲרֹס קָמֶיךָ verbrijzelt gij uwe tegenstrevers. חָרוֹן brandende gramschap. תְּשַׁלַּח חֲרֹנְךָ Gij laat uwe brandende gramschap los. יֹאכְלֵמוֹ zij verteert hen. 8. עָרַם ophoopen. נֶעֶרְמוּ hoopten zich op. נֵד want. נֹזְלִים vloeistoffen. קָפָא stollen. קָפְאוּ תְהֹמֹת afgronden stolden. 9. שָׁלָל buit. רִיק ontblooten. אָרִיק חַרְבִּי ik ontbloot mijn zwaard. יָרַשׁ verdelgen. תּוֹרִישֵׁמוֹ verdelgt hen. 10. נָשַׁף blazen. נָשַׁפְתָּ Gij bliest. צָלַל zinken. צָלְלוּ zij zonken. כַּעוֹפֶרֶת als lood. אַדִּירִים, אַדִּיר

magtig, stroomend. 11. מִי־כָמֹכָה wie is als Gij. אֵל magtige. בָּאֵלִם onder de magtigen. בַּקֹּדֶשׁ in heiligheid. נוֹרָא geducht. תְּהִלָּה roem. נוֹרָא תְהִלֹּת geducht in roem. פֶּלֶא wonder. 12. בָּלַע verslinden. תִּבְלָעֵמוֹ verslond hen. 13. נָחָה voeren. נָחִיתָ zoo voerdet gij. זוּ dit. נָוֶה verblijf. גָּאַל verlossen. גָּאָלְתָּ dat gij bevrijd hebt. אֶל נְוֵה tot het verblijf van. רָגַז beven. יִרְגָּזוּן zij beven. חִיל rilling. אָחַז bevangen. אָחַז bevangt. יֹשְׁבֵי de bewonérs van. 15. בָּהַל verschrikken. אָז נִבְהֲלוּ nu verschrikken. רַעַד siddering. מוּג moedeloos zijn. נָמֹגוּ zijn moedeloos. 16. אֵימָתָה אֵימָה angst. פַּחַד vrees. דָּמַם verstijven. יִדְּמוּ dat zij verstijven. עָבַר doortrekken. עַד־יַעֲבֹר tot dat doortrekke. קָנָה verwerven. עַם זוּ קָנִיתָ dit volk, dat Gij verwierft. 17. תְּבִאֵמוֹ וְתִטָּעֵמוֹ Gij brengt hen heen en plant hen. נַחֲלָה eigendom. בְּהַר נַחֲלָתְךָ op den berg uws eigendoms. מָכוֹן plaats, zetel. שֶׁבֶת woning. לְשִׁבְתְּךָ tot uwe woning. פָּעַל maken. פָּעַלְתָּ Gij hebt gewrocht. מִקְּדָשׁ [in] het heiligdom. כּוּן vestigen. כּוֹנְנוּ dat gevestigd hebben. 20. הַנְּבִיאָה de profetes. הַתֹּף de rinkelbom. מְחֹלָה, מָחוֹל reijendans. וּבִמְחֹלֹת en met rijendans. 20. עָנָה aanheffen, toezingen. וַתַּעַן

zij zong toe. 22. וַיַּסַּע hij deed opbreken. 23 מַר מָרִים bitter. 24. לוּן morren. וַיִּלֹּנוּ הָעָם het volk morde. 25. יָרֹה leeren. וַיּוֹרֵהוּ en Hij leerde hem kennen. מָתֹק zoet worden. וַיִּמְתְּקוּ הַמָּיִם toen werd het water zoet. חֹק wet. וּמִשְׁפָּט en regt. נִסָּהוּ stelde Hij hen op de proef. 26. הַיָּשָׁר wat regt is. אֹזֶן het oor leenen. וְהַאֲזַנְתָּ en gij het oor leent. מַחֲלָה kwaal. כָּל־הַמַּחֲלָה al de kwalen. שׂוּם opleggen. לֹא אָשִׂים עָלֶיךָ zal ik u niet opleggen. תֹּמֶר, תָּמָר palmboom. וְשִׁבְעִים תְּמָרִים en zeventig palmboomen.

HOOFDSTUK XVI.

3. מִי יִתֵּן מוּתֵנוּ waren wij toch liever gestorven. סִיר pot. סִיר הַבָּשָׂר de vleeschpot. שָׂבָע, שֹׂבַע verzadiging, zatheid. 4. לָקֹט opzamelen. וְלָקְטוּ zij zullen opzamelen. דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ elken dag zijne dagelijksche [behoefte]. לְמַעַן אֲנַסֶּנּוּ opdat Ik het beproeve. 5. כּוּן bereiden. וְהֵכִינוּ als zij bereiden zullen. מִשְׁנֶה het dubbel. 7. כָּבוֹד heerlijkheid. אֶת־כְּבוֹד ה׳ de heerlijkheid des Eeuwigen. תְּלוּנָּה gemor. תְּלֻנֹּתֵיכֶם uw gemor. כִּי תַלִּינוּ dat gij mort. 10. פָּנֹה wenden. וַיִּפְנוּ wendden zij zich. נִרְאָה werd gezien. 13. הַשְּׂלָו

de kwartels. שְׁכָבָה laag. טַל dauw. שִׁכְבַת הַטַּל eene lage dauw. סָבִיב rondom. 14. וַתַּעַל als opgetrokken was. דַּק iets fijns. מְחֻסְפָּס gekorrelds. כַּכְּפֹר als de rijm. 15. מָן man (v. a. spijze). 16 אִישׁ לְפִי אָכְלוֹ een ieder naar hetgeen hij voor zijn eten [noodig heeft]. עֹמֶר een *omer*. לַגֻּלְגֹּלֶת voor ieder hoofd. מִסְפַּר naar het getal. 18. מָדֹד meten. וַיָּמֹדּוּ zij maten het. עָדַף over hebben. לֹא הֶעְדִּיף had niets over. חָסֹר te kort komen. לֹא הֶחְסִיר kwamen niet te kort. 20. רוּם zich verheffen, uitkruipen. תּוֹלֵעָה en תּוֹלַעַת made, worm. וַיָּרֻם תּוֹלָעִים toen kropen er maden uit. וַיִּבְאַשׁ en het stonk. וַיִּקְצֹף hij werd toornig. 21. חַם heet. מָסַס versmelten. וְנָמָס versmolt het. 22. נָשִׂיא vorst. נְשִׂיאֵי de vorsten van. 23. שַׁבָּת, שַׁבָּתוֹן een rustdag. אָפָה bakken. בָּשֵׁל (בִּשֵּׁל) bakken. אֵת אֲשֶׁר־תֹּאפוּ אֵפוּ וְאֵת אֲשֶׁר־תְּבַשְּׁלוּ בַּשֵּׁלוּ wat gij bakken wilt, bakt [heden], wat gij koken wilt, kookt [heden]. הָעֹדֵף wat overig is. נוּחַ staan laten. הַנִּיחוּ laat staan. לְמִשְׁמֶרֶת ter bewaring. וְרִמָּה en een worm. 28. עַד hoe lang. 29. עַל כֵּן daarom. יוֹמָיִם voor twee dagen. שְׁבוּ blijft. תַּחְתָּו waar hij is. שָׁבַת rusten. וַיִּשְׁבְּתוּ dus rustte het volk. 31. גַּד koriander. כְּזֶרַע גַּד

als korianderzaad. טַעַם smaak. וְטַעְמוֹ en zijn smaak was. כְּצַפִּיחִת als koek. 33. צִנְצֶנֶת kruik. וְהַנַּח אֹתוֹ en zet het. 34. עֵדוּת getuigenis. לִפְנֵי הָעֵדֻת voor [de arke der] getuigenis. 35. נוֹשָׁבֶת bewoner. קְצֵה grenze van. 36. עֲשִׂרִית een tiende.

HOOFDSTUK XVII.

1. מַסַּע, מַסָּע togt. לְמַסְעֵיהֶם naar hunne togten. 2. רִיב twisten. וַיָּרֶב toen twistte. 3. צָמֵא dorst hebben. וַיִּצְמָא als het dorstte. 4. סָקַל steenigen. עוֹד מְעַט וּסְקָלֻנִי het scheelt weinig, of zij steenigen mij. 6. הַצּוּר de rots. 7. אִם אָיִן of niet. 9. בָּחַר kiezen. בְּחַר kies uit. וְצֵא en trek uit. רֹאשׁ הַגִּבְעָה top des heuvels. 11. כַּאֲשֶׁר יָרִים wanneer hij in de hoogte hield. וְכַאֲשֶׁר יָנִיחַ maar wanneer hij liet zakken. גָּבַר magtig zijn. כָּבֵד, כְּבֵדִים zwaar. תָּמַךְ ondersteunen. תָּמְכוּ בְיָדָיו ondersteunden zijne handen. אֱמוּנָה opgeheven (*ook* trouw, geloof). 13 חָלַשׁ verzwakken, verslaan. וַיַּחֲלֹשׁ hij versloeg. 14. כָּתַב schrijven. כְּתֹב schrijf. זִכָּרוֹן ter gedachtenis. כִּי מָחֹה אֶמְחֶה want Ik zal uitdelgen. 15. נֵס banier. נִסִּי is mijne banier. 16. כִּסֵּא, כֵּס troon. מִדֹּר דֹּר van geslacht tot geslacht.

יִתְרוֹ

HOOFDSTUK XVIII.

2. חֹתֵן schoonvader. שִׁלּוּחִים terugzending. אַחַר שִׁלּוּחֶיהָ na dat deze haar terug gezonden had. 3. נָכְרִי, נָכְרִיָּה vreemd, uitheemsch. 4. עֵזֶר hulp. בְּעֶזְרִי is mij tot hulpe geweest. וַיַּצִּלֵנִי en heeft mij gered. 5. חָנָה zich legeren. אֲשֶׁר־הוּא חֹנֶה שָׁם waar hij gelegerd was. 8. עַל אוֹדֹת wegens. תְּלָאָה moeijelijkheid. 9. חָדָה verheugen. וַיִּחַדְּ hij verheugde zich. 11. זוּד moedwillig zijn, wreveldaad plegen. כִּי בַדָּבָר אֲשֶׁר זָדוּ want de wreveldaad die zij [wilden] plegen. 12. עֹלָה וּזְבָחִים brand- en slagtoffers. 13. וַיְהִי מִמָּחֳרָת den volgenden morgen. שָׁפַט rigten. לִשְׁפֹּט om te rigten. 14. מַדּוּעַ waarom. 15. דָּרַשׁ onderrigt vragen, raadplegen. לִדְרֹשׁ אֱלֹהִים om in goddelijke [dingen] onderrigt te vragen. 18. נָבַל bezwijken. נָבֹל תִּבּוֹל gij zult zekerlijk bezwijken. 19. יָעַץ raad geven. אִיעָצְךָ ik zal u raden. מוּל tegen over, bij. 20. זָהַר inscherpen. וְהִזְהַרְתָּה אֶתְהֶם scherp hun in. 21. חָזָה omzien. תֶּחֱזֶה gij zult omzien. חַיִל kracht, dapperheid. אַנְשֵׁי חַיִל kloeke mannen. בֶּצַע eigenbaat. שֹׂנְאֵי בֶצַע die eigenbaat haten. שׂוּם

aanstellen. וְשַׂמְתָּ gij zult aanstellen. 22. עֵת tijd. בְּכָל־עֵת ten allen tijde. קָלַל ligt maken. וְהָקֵל מֵעָלֶיךָ daardoor zal het u ligter worden. 26. יִשְׁפּוּטוּ הֵם zullen zij zelven rigten.

HOOFDSTUK XIX.

4. וָאֶשָּׂא ik heb gedragen. נֶשֶׁר arend. כַּנְפֵי נְשָׁרִים op arendsvleugelen. 5. סְגֻלָּה bijzonder eigendom. 6. מַמְלָכָה koningrijk. מַמְלֶכֶת כֹּהֲנִים een koningrijk van priesters. 7. וַיָּשֶׂם לִפְנֵיהֶם en legde hun voor. 8. וַיַּעֲנוּ toen antwoordde. יַחְדָּו eenparig. 9. עָב dik. בְּעַב הֶעָנָן in eene dikke wolk. 10. קָדַשׁ (קִדֵּשׁ) voorbereiden, zich heilig houden. וְקִדַּשְׁתָּם laat hen zich heilig houden. 11. נְכֹנִים, נָכוֹן bereid zijn. 12. גָּבַל beperken. וְהִגְבַּלְתָּ gij zult eene beperking maken. נָגַע aanroeren. קָצֶה einde. וּנְגֹעַ בְּקָצֵהוּ of zijn einde aan te roeren. 13. לֹא תִגַּע בּוֹ יָד geene hand zal hem echter aanroeren. סָקַל steenigen. יָרָה schieten, werpen. כִּי סָקוֹל יִסָּקֵל אוֹ יָרֹה יִיָּרֶה maar hij zal gesteenigd of doorschoten (v. a. doodgeworpen) worden. מָשַׁךְ aanhouden, doorblazen. יוֹבֵל hoorn. בִּמְשֹׁךְ הַיֹּבֵל als de hoorn in eenen toon doorblaast. 14. כָּבַס (כִּבֵּס) wasschen. וַיְכַבְּסוּ en zij wiesschen. 16. בָּרָק bliksem. קֹלֹת וּבְרָקִים donderslagen

en bliksemen. שֹׁפָר bazuin. וְקֹל שֹׁפָר en bazuingeluid. חָרַד sidderen. וַיֶּחֱרַד toen sidderde. 17. וַיִּתְיַצְּבוּ en zij stelden zich. בְּתַחְתִּית aan den voet. 18. עָשַׁן roken. עָשַׁן כֻּלּוֹ rookte overal. עָשָׁן rook. וַיַּעַל עֲשָׁנוֹ zijn rook steeg op. כְּעֶשֶׁן הַכִּבְשָׁן als de rook eens kalk-ovens. 21. עוּד waarschuwen. הָעֵד waarschuw. הָרַס voordringen. פֶּן יֶהֶרְסוּ dat zij niet voordringen. 22. יִתְקַדָּשׁוּ moeten zich heilig houden. פָּרַץ breken, nederlaag aanrigten. פֶּן יִפְרֹץ opdat Hij geene nederlaag aanrigte. 23. הַעֵדֹתָה בָּנוּ Gij hebt ons toch gewaarschuwd. הַגְבֵּל stel eene beperking. וְקִדַּשְׁתּוֹ en heilig hem.

HOOFDSTUK XX.

4. פֶּסֶל afgodsbeeld. תְּמוּנָה gelijkende gestalte. מִמַּעַל boven. מִתַּחַת beneden. 5. קַנָּא ijverzuchtig. פָּקַד gedenken, verhalen. פֹּקֵד die verhaal. עָוֹן misdaad. עֲוֹן אָבוֹת de misdaad der ouders. עַל שִׁלֵּשִׁים וְעַל רִבֵּעִים op het derde en op het vierde geslacht. 6. אָהַב beminnen. לְאֹהֲבַי die Mij beminnen. וּלְשֹׁמְרֵי מִצְוֹתָי en Mijne geboden in acht nemen. 7. נָשָׂא uitspreken. לֹא תִשָּׂא gij zult niet uitspreken. לַשָּׁוְא ijdellijk. נָקָה (נִקָּה) ongestraft laten. לֹא יְנַקֶּה Hij zal

niet ongestraft laten. 9. עָבֹד arbeiden. תַּעֲבֹד kunt gij arbeiden. 10. אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ die binnen uwe poort is. 11. נוּחַ rusten. וַיָּנַח en hij rustte. בָּרֵךְ (בָּרֵךְ) zegenen. עַל כֵּן בֵּרַךְ daarom heeft Hij gezegend. 12. כַּבֵּד (כַּבֵּד) eeren. כַּבֵּד eer. אָרֹךְ lang zijn. לְמַעַן יַאֲרִיכוּן opdat verlengd worden. 13. רְצֹחַ moorden. לֹא תִרְצָח gij zult niet moorden. נָאֹף echtbreken. לֹא תִנְאָף gij zult niet echtbreken. עָנֹה verklaren. לֹא תַעֲנֶה gij zult niet verklaren. בְרֵעֲךָ tegen uwen naaste. עֵד שָׁקֶר als een valsch getuige. 14. חָמֹד begeeren. לֹא תַחְמֹד gij zult niet begeeren. 15. רָאֹה bemerken. רֹאִים bemerkte. לַפִּיד vlam. וְאֶת הַלַּפִּידִם de vuurvlammen. עָשֵׁן rookend. נוּעַ terug wijken. וַיָּנֻעוּ weken zij terug. מֵרָחֹק van verre. 17. לְבַעֲבוּר om. נַסּוֹת אֶתְכֶם u op de proef te stellen. יִרְאָה vrees. יִרְאָתוֹ de vreeze voor Hem. לְבִלְתִּי dat...niet. 18. נִגַּשׁ trad nader. עֲרָפֶל donkere wolk. 20. אִתִּי om nevens mij [te stellen]. 21. שְׁלָמִים vredeoffers. וְאֶת שְׁלָמֶיךָ en uwe vrede-offers. זָכֹר denken. אַזְכִּיר ik zal doen gedenken. 22. בָּנֹה bouwen. לֹא תִבְנֶה zult gij niet bouwen. גָזִית van gehouwen steenen. נוּף bewegen. חֶרֶב beitel. כִּי חַרְבְּךָ הֵנַפְתָּ want als gij uwen beitel bewogen hebt. חָלֵל

ontwijden. וַתְּחַלְלֶהָ hebt gij dezelve ontheiligd. 23. מַעֲלָה trap. בְּמַעֲלֹת met trappen. גָּלָה ontblooten. עֶרְוָה uwe schaamte, אֲשֶׁר לֹא תִגָּלֶה עֶרְוָתְךָ opdat uwe schaamte niet ontbloot worde.

מִשְׁפָּטִים

HOOFDSTUK XXI.

1. תָּשִׂים gij zult voorleggen. 2. לַחָפְשִׁי vrij. חִנָּם om niets. 3. גַּף lijf, persoon. בְּגַפּוֹ voor zijn' persoon alleen. בַּעַל echtgenoot. 6. אֶל הָאֱלֹהִים voor de goddelijke [regters]. הַדֶּלֶת de deur. הַמְּזוּזָה de post. רָצַע doorboren. וְרָצַע hij zal doorboren. בַּמַּרְצֵעַ met eenen priem. לְעֹלָם eeuwiglijk (d. i. tot het algemeene vrijheidsjaar). 7. וְכִי יִמְכֹּר wanneer iemand verkoopt. 8. יָעַד bestemmen. אֲשֶׁר (לֹא) לוֹ יְעָדָהּ dat hij haar niet voor zich bestemt. פָּדָה loskoopen. וְהֶפְדָּהּ dan zal hij haar doen loskoopen. לְעַם נָכְרִי aan eenen vreemden (*letterl.* aan een vreemd volk). בָּגַד liefdeloos behandelen. בְּבִגְדוֹ־בָהּ nadat hij haar liefdeloos behandeld heeft. 9. יִיעָדֶנָּה bestemt hij haar. 10. שְׁאֵר voedsel. כְּסוּת kleeding. עֹנָה woning, huwelijkspligt. שְׁאֵרָהּ כְּסוּתָהּ וְעֹנָתָהּ haar voedsel, hare kleeding en

hare woning. גָּרַע verminderen. לֹא יִגְרַע moet hij niet verminderen. 13. צָדָה lagen leggen. לֹא צָדָה heeft hij [hem] geene lagen gelegd. אָנָה (אַנֵּה) doen ontmoeten. אִנָּה heeft hem doen ontmoeten. וְשַׂמְתִּי Ik zal vaststellen. נוּס vlieden. יָנוּס hij vlugten kan. 14. וְכִי יָזִד··· לְהָרְגוֹ wanneer hij voorbedachtelijk ombrengt. בְּעָרְמָה met kwaad overleg. 17. קָלֹל (קַלֵּל) vloeken. וּמְקַלֵּל die vloekt. 18. וְכִי יְרִיבֻן wanneer twisten. בְּאֶגְרֹף met de vuist. 19. מִשְׁעֶנֶת staf. עַל מִשְׁעַנְתּוֹ op zijn' staf [geleund] (v. a. op zich zelven). נָקֹה (נַקֵּה) vrij zijn. וְנִקָּה dan zal vrij zijn. הַמַּכֶּה die geslagen heeft. שֶׁבֶת tijdverzuim. שִׁבְתּוֹ zijn tijdverzuim. רָפֹא (רַפֵּא) doen genezen. וְרַפֹּא יְרַפֵּא en hem laten genezen. 20. בַּשֵּׁבֶט met den tuchtstok. נָקֹם wreken. נָקֹם יִנָּקֵם zoo wordt zulks gewroken. 21. אַךְ doch. יוֹם אוֹ יוֹמַיִם een of twee dagen. לֹא יֻקַּם zal zulks niet gewroken worden. 22. נָצֹה in strijd geraken. וְכִי יִנָּצוּ wanneer in strijd geraken. נָגֹף kwetsen. וְנָגְפוּ en zij kwetsen. אָסוֹן doodelijk onheil. עָנֹשׁ straffen. עָנוֹשׁ יֵעָנֵשׁ dan zal gestraft worden. יָשִׁית hij oplegt. בִּפְלִלִים naar scheidsregters. 24. שֵׁן tand. תַּחַת voor. רֶגֶל voet. 25. כְּוִיָּה branding.

פֶּצַע wond. חַבּוּרָה buil. 26. וְשִׁחֲתָהּ dat het bedorven is. 27. יַפִּיל uitslaat. תַּחַת שִׁנּוֹ voor zijnen tand. 28. נָגַח stooten. וְכִי יִגַּח שׁוֹר wanneer een os stoot. נָקִי onschuldig. 29. נַגָּח stootig. יָעַד waarschuwen. וְהוּעַד בִּבְעָלָיו en zijn eigenaar er van gewaarschuwd was. וְהֵמִית zoo hij doodt. 30. כֹּפֶר losgeld. שׁוּת opleggen. יוּשַׁת wordt opgelegd. פִּדְיֹן vrijkooping. 33. פָּתַח open dekken. וְכִי יִפְתַּח אִישׁ wanneer iemand open dekt. כָּרָה graven. אוֹ כִּי יִכְרֶה אִישׁ of zoo iemand graaft. כָּסָה (כַּסֵּה) dekken. וְלֹא יְכַסֶּנּוּ en denzelven niet toedekt. 35. וְכִי יִגֹּף שׁוֹר wanneer de os kwetst. חָצָה deelen. יֶחֱצוּן, וְחָצוּ zij zullen deelen. 36. אוֹ נוֹדַע is het echter bekend geweest. 37. טָבַח slagten. וּטְבָחוֹ וּמְכָרוֹ en slagt of verkoopt het. שָׁלֵם (שַׁלֵּם) betalen. יְשַׁלֵּם zal hij betalen.

HOOFDSTUK XXII.

1. בַּמַּחְתֶּרֶת bij het inbreken. מָצָא vinden, betrappen. יִמָּצֵא betrapt wordt. הַגַּנָּב de dief. דָּמִים bloedschuld. 2. זָרַח schijnen. אִם זָרְחָה··עָלָיו heeft er echter op geschenen. גְּנֵבָה diefstal. בִּגְנֵבָתוֹ voor zijnen diefstal. 4. בָּעַר afweiden, aansteken. כִּי יַבְעֶר־אִישׁ wanneer

iemand doet afweiden. כֶּרֶם wijngaard. בְּעִיר vee. וְשִׁלַּח אֶת בְּעִירוֹ hij drijft namelijk zijn vee. מֵיטַב het beste. וּמֵיטַב כַּרְמוֹ of het beste zijns wijnstoks. 5. וּמָצְאָה dat aangrijpt. קֹצִים doornen. גָּדִישׁ een hoop schoven. הַקָּמָה het staande koren. בְּעֵרָה brand. הַמַּבְעִר אֶת הַבְּעֵרָה welke den brand aangestoken heeft. 6. כֵּלִים huisraad. 7. בַּעַל הַבַּיִת de eigenaar des huizes. אֶל הָאֱלֹהִים voor de goddelijke regters. מְלָאכָה (= מְלֶאכֶת) goed. בִּמְלֶאכֶת aan het goed van. רֵעֵהוּ zijnen naasten. 8. דָּבָר zaak. דְּבַר פֶּשַׁע ontvreemde zaak. שַׂלְמָה kleed. אֲבֵדָה verlorene zaak. רָשַׁע veroordeelen. אֲשֶׁר יַרְשִׁיעֻן אֱלֹהִים wien de goddelijke [regters] veroordeelen. 9. לִשְׁמֹר te bewaren. שָׁבַר beschadigen. שָׁבָה wegdrijven. אוֹ נִשְׁבַּר אוֹ נִשְׁבָּה of het wordt beschadigd, of weggedreven. 12. שְׁבוּעָה eed. שְׁבֻעַת ה׳ een eed bij den Eeuwige. 12. אִם טָרֹף יִטָּרֵף Is het echter [van wilde dieren] verscheurd geworden. הַטְּרֵפָה het verscheurde. 13. וְכִי יִשְׁאַל אִישׁ wanneer iemand ter leen vraagt. 14. שָׂכִיר gehuwd. 15. פָּתָה (פַּתֵּה) verleiden. יְפַתֶּה hij zal verleiden. בְּתוּלָה eene maagd. אָרַשׂ (אָרֵשׂ) ondertrouwen, verloofd zijn. אֲשֶׁר לֹא אֹרָשָׂה welke niet verloofd is.

מָהֹר [tot eene vrouw] nemen. מָהֹר יִמְהָרֶנָּה zoo zal hij haar nemen. 16. אִם מָאֵן יְמָאֵן weigert hij echter. כְּמֹהַר als de bruidschat. 17. מְכַשֵּׁפָה eene wigchelares. לֹא תְחַיֶּה zult gij niet in het leven laten. חָרַם dooden, in den ban leggen. יָחֳרָם zal gedood en [al het zijne] in den ban gelegd worden. 20. יָנָה beleedigen. לֹא תוֹנֶה zult gij niet [met woorden] beleedigen. לָחַץ onderdrukken. וְלֹא תִלְחָצֶנּוּ noch hem onderdrukken. 21. לֹא תְעַנּוּן zult gij niet onderdrukken. 23. אַלְמָנָה weduwe. אַלְמָנוֹת weduwen. יָתוֹם wees. יְתוֹמִים weezen. 24. לָוָה leenen. תַּלְוֶה gij zult leenen. אֶת הֶעָנִי aan den armen. כְּנֹשֶׁה als [wreed] schuldeischer. נֶשֶׁךְ renten. 25. חָבַל ten onderpand nemen. אִם חָבֹל תַּחְבֹּל als gij u ten onderpand laat geven. עוֹר huid. לְעֹרוֹ voor zijne huid. חַנּוּן genadig. 27. (קִלֵּל) קָלַל vloeken. לֹא תְקַלֵּל zult gij niet vloeken. אָרַר verwenschen. לֹא תָאֹר zult gij niet verwenschen. מְלֵאָה volheid, eersteling. דֶּמַע traan. מְלֵאָתְךָ וְדִמְעֲךָ met de eerstelingen [van uwen dorschvloer] en de tranen [van uwe kuip]. אָחַר (אֵחַר) achterblijven. לֹא תְאַחֵר zult gij niet achterblijven. שָׁלַךְ werpen. לַכֶּלֶב תַּשְׁלִכוּן אֹתוֹ den hond zult gij het voorwerpen.

*

HOOFDSTUK XXIII.

1. שֵׁמַע gerucht. שֵׁמַע שָׁוְא valsch gerucht. אַל־תָּשֶׁת יָדְךָ leen uwe hand niet. עֵד חָמָס getuige tot regtvaardigheid. 2. עָנָה eene meening uitbrengen. רִב twistgeding. וְלֹא תַעֲנֶה עַל רִב breng in een twistgeding uwe meening niet [zoodanig] uit. נָטָה buigen, neigen. לִנְטֹת אַחֲרֵי רַבִּים dat gij u naar de menigte neigt. לְהַטֹּת om het regt te buigen. 3. דָּל geringe. הָדַר ten gunste zijn. וְדָל לֹא תֶהְדַּר doch ook den geringe wees niet ten dienste. 4. כִּי תִפְגַּע wanneer gij aantreft. אֹיִבְךָ uw hater. תֹּעֶה die verdwaald geraakt is. הָשֵׁב תְּשִׁיבֶנּוּ breng hem weder terug. 5. שֹׂנַאֲךָ uw vijand. רָבַץ bezwijken. מַשָּׂא last. רֹבֵץ תַּחַת מַשָּׂאוֹ bezwijkende onder zijnen last. חָדַל onttrekken. וְחָדַלְתָּ gij zoudt u willen onttrekken. עָזֹב helpen. מֵעֲזֹב לוֹ hem te helpen. עָזֹב תַּעֲזֹב עִמּוֹ help hem weleer. 6. אֶבְיוֹן behoeftige. מִשְׁפַּט אֶבְיֹנְךָ het regt uws behoeftigen. נָקִי onschuldig. צַדִּיק regtvaardige, vrijgesprokene. וְנָקִי וְצַדִּיק die onschuldig [bevonden] of vrijgesproken is. צָדַק vrijlaten. כִּי לֹא אַצְדִּיק want Ik zal niet vrijlaten. 8. שֹׁחַד omkooping. עוֹר (עִוֵּר) blind maken. יְעַוֵּר פִּקְחִים maakt de scherp-

zienden blind. סָלַף (סַלֵּף) verdraaijen. וִיסַלֵּף en verdraait. 10. זָרַע bezaaijen. תִּזְרַע zult gij bezaaijen. אָסַף verzamelen. תְּבוּאָה voortbrengsel. וְאָסַפְתָּ אֶת תְּבוּאָתָהּ en de voortbrengselen er van verzamelen. 11. וְהַשְּׁבִיעִת en het zevende [jaar]. שָׁמַט braakliggen. נָטַשׁ verlaten. תִּשְׁמְטֶנָּה וּנְטַשְׁתָּהּ zult gij het braak laten liggen en geheel verlaten. יֶתֶר het overige. וְיִתְרָם en wat zij overlaten. זַיִת olijf, olijfgaard. לְכַרְמְךָ לְזֵיתֶךָ met uwen wijn- [en] olijfgaard. 12. שָׁבַת, נוּחַ rusten. תִּשְׁבֹּת zult gij rusten. יָנוּחַ hij zal rusten. נָפַשׁ zich verademen. וְיִנָּפֵשׁ en zich verademe. 13. זָכַר vermelden. לֹא תַזְכִּירוּ zult gij niet vermelden. לֹא יִשָּׁמַע hij zal niet gehoord worden. רֶגֶל voet, maal (*thans ook:* feest). שָׁלשׁ רְגָלִים drie malen. חָגַג feest vieren. תָּחֹג zult gij feest vieren. 15. חַג feest. חֹדֶשׁ maand. לְמוֹעֵד חֹדֶשׁ הָאָבִיב op den bepaalden tijd in de airenmaand. רֵיקָם ledig. 16. וְחַג הַקָּצִיר het feest van den oogst. בַּכּוּרָה, בִּכּוּרָה eersteling. בִּכּוּרִים eerstelingen. בִּכּוּרֵי מַעֲשֶׂיךָ de eerstelingen van uwen [veld-]arbeid. הָאָסִף de inzameling. 17. זָכָר, זָכוּר man. manspersoon. כָּל־זְכוּרְךָ ieder manspersoon onder u. הָאָדֹן de Heer. 18. חֵלֶב vet. חֵלֶב חַגִּי

het vet mijns feestoffers. 19. גְּדִי bokje, jong vee. חָלָב melk. בַּחֲלֵב אִמּוֹ in de melk zijner moeder. 20. כּוּן bereiden. אֲשֶׁר הֲכִנֹתִי die Ik bereid heb. 21. מָרָה weerspannig zijn. אַל תַּמֵּר בּוֹ wees niet weêrspannig tegen hem. פֶּשַׁע misdaad. כִּי לֹא יִשָּׂא לְפִשְׁעֲכֶם want hij zal uwe misdaad niet verdragen. 22. אָיַב vijandig zijn. וְאָיַבְתִּי אֶת אֹיְבֶיךָ dan zal Ik uwen vijanden vijandig zijn. צָרַר tegenstreven. וְצַרְתִּי אֶת צֹרְרֶיךָ en uwen tegenstrevers tegenstreven. 23. כָּחַד verdelgen. וְהִכְחַדְתִּיו en Ik zal hem verdelgen: 24. הָרַס (הָרֵס) vernielen. כִּי הָרֵס תְּהָרְסֵם veeleer zult gij hem vernielen. סוּר weren. וַהֲסִרֹתִי en Ik zal weren. מַחֲלָה [alle] ziekte. 26. מְשַׁכֵּלָה eene misdragtige. עֲקָרָה eene onvruchtbare. מִסְפָּר getal. אֲמַלֵּא zal Ik vol laten zijn. 27. אֵימָה verschrikking. אֶת אֵימָתִי Mijne verschrikking. הָמַם in verwarring brengen. וְהַמֹּתִי Ik zal in verwarring brengen. עֹרֶף nek. 28. הַצִּרְעָה de horzelen. 29. שְׁמָמָה woest, woestheid. רָבַב magtig worden. וְרַבָּה עָלֶיךָ en u niet te magtig worde. 30. מְעַט מְעַט allengskens, van tijd tot tijd. פָּרָה uitbreiden. עַד אֲשֶׁר תִּפְרֶה intusschen zult gij u kunnen uitbreiden. נָחַל in bezit nemen. וְנָחַלְתָּ en gij

zult in bezit nemen. 31. שׁוּת stellen. וְשַׁתִּי Ik zal stellen. וְגֵרַשְׁתָּמוֹ en gij zult ze verdrijven. 33. חָטָא zondigen. פֶּן יַחֲטִיאוּ opdat zij niet doen zondigen. לְמוֹקֵשׁ ten valstrik.

HOOFDSTUK XXIV.

4. וַיִּכְתֹּב toen schreef. וַיַּשְׁכֵּם maakte zich vroeg op. מַצֵּבָה zuil. 6. חֲצִי הַדָּם de helft des bloeds. אַגָּן bekken. בָּאַגָּנֹת in bekkens. זָרַק sprengen. זָרַק sprengde hij. 7. קָרָא lezen. וַיִּקְרָא en las het. בְּאָזְנֵי הָעָם ten aanhooren des volks. 10. מַעֲשֶׂה werk. לִבְנָה witheid, glans. כְּמַעֲשֵׂה לִבְנַת הַסַּפִּיר als het werk van glinsterend saffier. עֶצֶם zelf. וּכְעֶצֶם הַשָּׁמַיִם als de hemel zelf. לָטֹהַר in klaarheid. 11. אָצִיל aanzienlijk, edel. וְאֶל אֲצִילֵי doch aan deze aanzienlijken van. חָזָה aanschouwen. וַיֶּחֱזוּ zij aanschouwden. 12. לוּחַ tafel. אֶת־לֻחֹת הָאֶבֶן de steenen tafelen. 13. מְשָׁרֵת dienaar. מְשָׁרְתוֹ zijn dienaar. 14. שְׁבוּ לָנוּ blijft ons wachten. בָּזֶה hier. מִי בַעַל דְּבָרִים wie een regtsgeding heeft (*letterl.* wie een man van woorden is). יִגַּשׁ kan zich vervoegen. 16. כָּסָה (כַּסֵּה) bedekken. וַיְכַסֵּהוּ zij bedekte hem. 17. מַרְאֶה verschijning. וּמַרְאֵה כְּבוֹד ה׳

en de verschijning van de heerlijkheid des Eeuwigen. אָכַל verteren. כְּאֵשׁ אֹכֶלֶת als een verterend vuur.

תְּרוּמָה

HOOFDSTUK XXV.

2. תְּרוּמָה heffing. נָדַב gewillig maken. לֵב hart. אֲשֶׁר יִדְּבֶנּוּ לִבּוֹ wiens hart hem daartoe gewillig maakt. Mijne heffing. 3. נְחֹשֶׁת koper. 4. תְּכֵלֶת hemelsblaauwe [wol]. אַרְגָּמָן purperroode [wol]. תּוֹלַעַת שָׁנִי hoogroode [wol] (*letterl.* dubbelde worms-[draad]). שֵׁשׁ zes draadsch byssusgaren. עִזִּים geitenhaar. 5. עוֹר vel. עֹרֹת אֵלִים ramsvellen. מְאָדָּמִים roodgeverfde. 6. לַמָּאוֹר tot verlichting. סַמִּים, בְּשָׂמִים, בֹּשֶׂם specerijen. לְשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה tot zalfolie. קְטֹרֶת reukwerk, wierook. וְלִקְטֹרֶת הַסַּמִּים en tot ontsteking van specerijen (*of* reukwerk). 7. מִלֻּאִים invatting. וְאַבְנֵי מִלֻּאִים en edelgesteenten om ingevat te worden. לָאֵפֹד voor den bovenmantel. וְלַחֹשֶׁן en voor het borstschild. 9. תַּבְנִית afbeeldsel. מִשְׁכָּן tabernakel. כָּל־כֵּלָיו al zijne vaten. 10. אָרוֹן arke. אֲרוֹן eene arke van. אַמָּתַיִם twee el. וָחֵצִי en eene halve. אָרְכּוֹ hare lengte. רָחְבּוֹ hare breedte. קֹמָתוֹ hare hoogte. 11. צָפָה (צַפֵּה) beleggen. וְצִפִּיתָ

gij zult beleggen. טָהוֹר rein, fijn. זָהָב טָהוֹר fijn goud. זֵר eene krans. 12. וְיָצַקְתָּ לּוֹ gij zult er toe gieten. טַבַּעַת ring. טַבְּעֹת זָהָב gouden ringen. וְנָתַתָּה en [dezelve] plaatsen. פַּעַם hoek. פַּעֲמֹתָיו hare hoeken. צֵלָע, צֶלַע zijde. צַלְעוֹ hare zijde. 13. בַּד draagboom. בַּדֵּי draagboomen van. 14. וְהֵבֵאתָ אֶת־הַבַּדִּים de draagboomen zult gij steken. לָשֵׂאת om te dragen. לֹא יָסֻרוּ מִמֶּנּוּ zij zullen er nimmer uitgenomen worden. 16. הָעֵדֻת het getuigenis. 17. כַּפֹּרֶת een deksel. 18. מִקְשָׁה gedreven werk. קָצָה einde. מִשְּׁנֵי קְצוֹת uit de beide einden van. 20. פָּרַשׂ uitbreiden. פֹּרְשֵׂי כְנָפַיִם de vleugels uitbreidende. סָכַךְ overdekken, bedekken. סֹכְכִים overdekkende. וּפְנֵיהֶם en hunne aangezigten. אִישׁ אֶל אָחִיו tegen elkander. 22. יָעַד bepaald verschijnen. וְנוֹעַדְתִּי dan zal Ik op bepaalde tijden verschijnen. מֵעַל van boven. 23. שֻׁלְחָן een tafel. 25. מִסְגֶּרֶת lijst, rand. טֹפַח, טֶפַח eene hand breed. לְמִסְגַּרְתּוֹ aan zijne lijst. 26. פֵּאָה hoek. הַפֵּאֹת de hoeken. 27. לְעֻמַּת tegen over, digt onder. לְבָתִּים tot huisjes. 29. קְעָרָה schotel. כַּף schaal. קְשָׂוֹת (*bij zamenvoeg.* קְשׂוֹת) stutten. מְנַקִּיּוֹת reinigings-pijpen. קְעָרֹתָיו וְכַפֹּתָיו וּקְשׂוֹתָיו וּמְנַקִּיֹּתָיו zijne schotels, schalen,

stutten en reinigingspijpen. אֲשֶׁר יֻסַּךְ בָּהֵן waarmede [het brood] bedekt werd. 30. לֶחֶם brood. פָּנִים aangezigt. לֶחֶם־פָּנִים toonbrooden. 31. מְנֹרָה luchter. מְנֹרַת een luchter van. תֵּעָשֶׂה zal gemaakt worden. יָרֵךְ voetstuk. קָנֶה schacht, pijp, stang. יְרֵכָהּ וְקָנָהּ zijn voetstuk en hoofdsteng. גָּבִיעַ kelk. כַּפְתֹּר knop. פֶּרַח bloem. גְּבִיעֶיהָ כַּפְתֹּרֶיהָ וּפְרָחֶיהָ zijne kelken, knoppen en bloemen. מִמֶּנּוּ יִהְיוּ zullen uit denzelven [uitgewerkt] worden. 32. צַד zijde. מִצִּדֶּיהָ uit zijne zijden. 33. מְשֻׁקָּדִים amandelvormig. 37. נֵר lamp. עָלָה ontsteken. וְהֶעֱלָה אֶת־נֵרֹתֶיהָ als men de lampen ontsteekt. אוֹר licht geven. עֵבֶר zijde. וְהֵאִיר עַל עֵבֶר פָּנֶיהָ zal het licht naar de voorzijde schijnen. 38. מַלְקָחַיִם tang. מַחְתָּה aschbak, vuurpan. וּמַלְקָחֶיהָ וּמַחְתֹּתֶיהָ zijne tangetjes en aschbakje. 39. כִּכַּר זָהָב een *Kikkar* of talent gouds [= 3000 Sikkelen. Een Kikkar = 60 Mana; een Mana = 25 Sela, en voor het heilige = 60 Sela of Sikkelen].

HOOFDSTUK XXVI.

1. יְרִיעָה tapijt. יְרִיעֹת tapijten. שָׁזוּר tweernen. שֵׁשׁ מָשְׁזָר zesdraadsch getweernd byssusgaren. מַעֲשֵׂה

חֹשֵׁב kunstweverswerk. 2. מִדָּה maat. 3. חָבַר zamenvoegen. תִּהְיֶיןָ חֹבְרֹת zullen aan elkander worden gevoegd. 4. לֻלָאוֹת lissen. לֻלְאֹת תְּכֵלֶת lissen van hemelsblaauwe [wol]. עַל שְׂפַת aan den kant van. מִקָּצָה בַּחֹבָרֶת hetwelk bij de zamenvoeging het uiterste is. הַקִּיצוֹנָה het uiterste. 5. מַקְבִּילֹת tegen elkander over staande. מַקְבִּילֹת הַלֻּלָאֹת אִשָּׁה אֶל אֲחֹתָהּ de lissen moeten naauwkeurig op elkander passen. 6. קֶרֶס, קָרָס haak. קְרָסִים haken. קַרְסֵי זָהָב gouden haken. וְחִבַּרְתָּ als gij dan zamen voegt. 8. עַשְׁתֵּי עֶשְׂרֵה elf. 9. כָּפַל verdubbelen, omslaan. וְכָפַלְתָּ zult gij omslaan. מוּל tegen. 12. סָרַח overhangen. סֶרַח het afhangende. עֹדֵף overschot. וְסֶרַח הָעֹדֵף het afhangend overschot. הָעֹדֶפֶת hetwelk overschiet. תִּסְרַח zal overhangen. עַל אֲחֹרֵי aan de achterzijde van. יִהְיֶה סָרוּחַ zal overhangen. 13. לְכַסֹּתוֹ om denzelven te dekken. 14. מִכְסֶה dekken. מִלְמָעְלָה daarover heen. 15. קֶרֶשׁ plank. הַקְּרָשִׁים de planken. קַרְשֵׁי de planken van. עֹמְדִים overeind staande. 16. יַד pin. שְׁתֵּי יָדוֹת twee pinnen. שָׁלֹב (שִׁלֵּב) als laddersporten inzetten. מְשֻׁלָּבֹת om als laddersporten ingezet te worden. 18. פֵּאָה zijde. לִפְאַת נֶגְבָּה aan de zuidzijde. 19. אֶדֶן voetstuk

(*meerv.* אֲדָנִים). אַדְנֵי כֶסֶף zilveren voetstukken. לִשְׁתֵּי יְדֹתָיו voor hare twee pinnen. 22. יַרְכְּתַיִם achterwand. וּלְיַרְכְּתֵי aan den achterwand van. 24. וְיִהְיוּ תֹאֲמִם, תַּמִּים zij zullen in elkander sluiten (*letterl.* zij zullen tweelingen zijn). מִלְּמַטָּה beneden. מִקְצוֹעַ hoek. לִשְׁנֵי הַמִּקְצֹעֹת aan beide hoeken. 26. בְּרִחַ grendelen. בְּרִיחַ sluitboom, grendel. בְּרִחִים sluitboomen. הַתִּיכֹן middelste. 28. מַבְרִחַ aan elkander grendelende. 30. כְּמִשְׁפָּטוֹ naar de wijze. 31. פָּרֹכֶת voorhangsel. 32. עַמּוּד zuil. עַמּוּדֵי zuilen van. מְצֻפִּים belegd. וָו kram. וָוִים krammen. וָוֵיהֶם wier krammen. 33. וְהִבְדִּילָה zoodat het eene scheiding zal maken. קֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים het allerheiligste. 35. נֹכַח tegen over. עַל־צֶלַע aan den zijdewand. 36. מָסָךְ een afscheidend behangsel. רָקַם borduren. מַעֲשֵׂה רֹקֵם borduurderswerk.

HOOFDSTUK XXVII.

1. רָבוּעַ vierkant. 2. קֶרֶן hoorn. קַרְנֹתָיו zijne horens. פִּנָּה hoek. פִּנֹּתָיו zijne hoeken. מִמֶּנּוּ uit een stuk. וְצִפִּיתָ אֹתוֹ נְחֹשֶׁת en gij zult hetzelve met koper beleggen. 3. סִיר pot. סִירֹתָיו zijne potten. דָּשֵׁן vet zijn. (In *piël* דִּשֵּׁן van asch reinigen). לְדַשְּׁנוֹ om het van

asch te reinigen. יָעָה schop. מִזְרָק sprengbekken. וְיָעָיו וּמִזְרְקֹתָיו וּמִזְלְגֹתָיו וּמַחְתֹּתָיו מִזְלָגָה, מִזְלֵג vork. en zijne schoppen, sprengbekkens, vorken en vuurpannen. 4. מִכְבָּר rooster. מַעֲשֵׂה רֶשֶׁת netwerk. 5. כַּרְכֹּב uitstekende rand. מִלְמָטָּה nederwaarts. 8. נְבוּב hol. לֻחֹת van platen zamengevoegd. כַּאֲשֶׁר הֶרְאָה gelijk Hij getoond heeft. 9. חָצֵר hof. חֲצַר הַמִּשְׁכָּן het voorhof voor den tabernakel. קְלָעִים (*van* קֶלַע) gevlochtene gordijnen. 10. חָשׁוּק roede. וַחֲשֻׁקֵיהֶם en hare roeden. 13. מִזְרָח oost. לִפְאַת קֵדְמָה מִזְרָחָה aan de oostzijde. 14. כָּתֵף zijde. 16. וּלְשַׁעַר הֶחָצֵר en tot de poort des voorhofs. 19. עֲבֹדָה dienst. בְּכֹל עֲבֹדָתוֹ voor elke dienst deszelven. יָתֵד pen, pin. יְתֵדֹתָיו zijne pennen.

תְּצַוֶּה

20. זָךְ zuiver. כָּתִית gestooten. שֶׁמֶן זַיִת זָךְ כָּתִית de zuiverste gestooten olijfolie. לְהַעֲלֹת om te ontsteken. נֵר תָּמִיד bestendig licht. 21. אֹהֶל tent. בְּאֹהֶל מוֹעֵד in de tent der zamenkomst. עָרַךְ toebereiden. יַעֲרֹךְ hij zal toebereiden. חֻקָּה wet. חֻקַּת עוֹלָם eene eeuwigdurende wet.

HOOFDSTUK XXVIII.

1. כָּהַן (כִּהֵן) tot priesterlijke dienst wijden. לְכַהֲנוֹ לִי om hem tot Mijne priesterlijke dienst te wijden. 2. לְכָבוֹד tot achtbaarheid. וּלְתִפְאָרֶת en tot sieraad 3. חָכָם wijze. חֲכָמִים wijzen. חַכְמֵי־לֵב vernuftige kunstenaren. (*letterlijk* wijzen van hart). רוּחַ חָכְמָה geest der wijsheid. 4. מְעִיל een onderkleed. כְּתֹנֶת lijfrok. וּכְתֹנֶת תַּשְׁבֵּץ een gemaliede lijfrok. מִצְנֶפֶת een hoofdhulsel. וְאַבְנֵט en een gordel. 7. (כָּתֵף schouder). כְּתֵפֹת schouderstukken. חֹבְרֹת aangevoegde. חָבֹר (חָבֵר) aan een voegen. וְחֻבָּר waardoor dezelve aan een gevoegd wordt. 8. חֵשֶׁב gordelband. אֵפֹדָה bovenmantel. וְחֵשֶׁב אֲפֻדָּתוֹ en de gordelband zijns bovenmantels. כְּמַעֲשֵׂהוּ מִמֶּנּוּ יִהְיֶה zal van hetzelfde werk, en uit een stuk met denzelven zijn. 9. פָּתַח (פִּתֵּחַ) graveren. וּפִתַּחְתָּ en gij zult graveren. 10. כְּתוֹלְדֹתָם naar de opvolging hunner geboorte. 11. מַעֲשֵׂה naar den kunstarbeid van. חָרַשׁ אֶבֶן eens steensnijders. חֹתָם een zegel. פִּתּוּחֵי חֹתָם gelijk men een zegel graveert. תְּפַתַּח zult gij graveren. מֻסַבֹּת omvat. מִשְׁבְּצֹת kas. מִשְׁבְּצוֹת זָהָב in gouden kassen. 12. זִכָּרֹן gedachtenis. אַבְנֵי זִכָּרֹן steenen der gedachtenis. 14. שַׁרְשְׁרֹת ket-

tingje. שַׁרְשְׁרֹת זָהָב טָהוֹר kettingjes van fijn goud. מִגְבָּלֹת met eindknoopen voorzien. עֲבֹת gevlochten. מַעֲשֵׂה עֲבֹת van gevlochten draadwerk. אֶת שַׁרְשְׁרֹת הָעֲבֹתֹת de gevlochtene kettingjes. 16. כָּפוּל dubbel. רָבוּעַ יִהְיֶה כָּפוּל het zal vierkant zijn, [nadat het] dubbel gelegd is. זֶרֶת eene span. 17. מִלֵּאתָ אֶבֶן met invattingssteenen. טוּר rij. טוּרִים rijen. 20. מִשְׁבְּצִים זָהָב in gouden kassen. יִהְיוּ בְּמִלּוּאֹתָם hunne invattingen zullen bestaan. 21. שֵׁבֶט, שָׁבֶט stam. 22. שַׁרְשֹׁת גַּבְלֻת kettingjes met eindknoopen. 24. עֲבֹתֹת הַזָּהָב de gevlochtene gouden [kettingjes]. 25. אֶל מוּל פָּנָיו aan de buitenzijde. 26. אֶל עֵבֶר aan den zoom. בָּיְתָה binnenwaarts. 27. מַחְבֶּרֶת zamenvoeging. לְעֻמַּת מַחְבַּרְתּוֹ ter plaatse waar [de bovenmantel] zamengevoegd wordt. 28. רָכַס verbinden. וְיִרְכְּסוּ dan zal men verbinden. מִטַּבְּעֹתָיו met zijne ringen. פָּתִיל snoer, draad. בִּפְתִיל תְּכֵלֶת door eene snoer van hemelsblaauwe [wol]. זָחַח afrukken. וְלֹא יִזַּח opdat niet afgerukt worde. 31. כָּלִיל geheel. כְּלִיל תְּכֵלֶת geheel van hemelsblaauwe [wol]. 32. פִּי opening. וְהָיָה פִי רֹאשׁוֹ בְּתוֹכוֹ deszelfs opening van boven zal binnenwaarts omgeslagen zijn. שָׂפָה een boord. מַעֲשֵׂה אֹרֵג weverswerk. תַּחְרָא pantser.

כְּפִי תַחְרָא gelijk de opening eens pantsers. קָרַע inscheuren. לֹא יִקָּרֵעַ opdat dezelve niet inscheure. 33. שׁוּלַיִם zoomen. עַל שׁוּלָיו aan zijne zoomen. רִמּוֹן granaatappel. רִמֹּנֵי granaatappelen van. פַּעֲמֹן schelletje. וּפַעֲמֹנֵי זָהָב en gouden schelletjes. 35. לְשָׁרֵת bij de dienst (*letterl.* om te dienen). 36. צִיץ eene voorhoofdsplaat. פִּתּוּחֵי חֹתָם gelijk men een zegel graveert. 38. מֵצַח voorhoofd. עֲוֹן de schuld van. מַתָּנָה gave. מַתְּנֹת קָדְשֵׁיהֶם hunne geheiligde gaven. מִצְחוֹ zijn voorhoofd. לְרָצוֹן tot [verwerving van] welgevallen. 39. וְשִׁבַּצְתָּ הַכְּתֹנֶת שֵׁשׁ den lijfrok zult gij met maliën doen weven. 40. וּמִגְבָּעוֹת en hooge mutsen. וּמִלֵּאתָ אֶת יָדָם gij zult hen inwijden (*letterl.* hunne handen vullen). 42. מִכְנָסַיִם broek. מִכְנְסֵי־בָד linnen broeken. מִמָּתְנַיִם van de lendenen. וְעַד יְרֵכַיִם tot de dijen. 43. וְלֹא יִשְׂאוּ עָוֹן opdat zij geene schuld op zich laden.

HOOFDSTUK XXIX.

2. חַלָּה koek. וְחַלֹּת מַצֹּת ook ongezuurde koeken. בְּלוּלֹת aangemengd. מְשֻׁחִים bestreken. רָקִיק vlade. וּרְקִיקֵי מַצּוֹת en ongezuurde vladen. סֹלֶת meel. סֹלֶת חִטִּים tarwenmeel. 5. וְאָפַדְתָּ לוֹ en hem den mantel

vastbinden. 6. נֵזֶר kroon. נֵזֶר הַקֹּדֶשׁ de heilige kroon. 7. יָצַק gieten. וְיָצַקְתָּ en gij zult gieten. 9. חָגַר omgorden. וְחָגַרְתָּ gij zult omgorden. חָבַשׁ opzetten. וְחָבַשְׁתָּ לָהֶם gij zult hen opzetten. 10. סָמַךְ leggen. וְסָמַךְ hij zal leggen. 12. קַרְנֹת de horens van. בְּאֶצְבָּעֶךָ met uwen vinger. אֶל יְסוֹד aan den voet. 13. הַחֵלֶב het vet. הַקֶּרֶב de ingewanden. הַיֹּתֶרֶת het net. עַל הַכָּבֵד over de lever. וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיֹת en de beide nieren. קָטַר in rook opgaan. וְהִקְטַרְתָּ en [dit alles] in rook doen opgaan. 14. וְאֶת בְּשַׂר הַפָּר het vleesch des varren. וְאֶת עֹרוֹ en zijne huid. וְאֶת פִּרְשׁוֹ als ook zijn mest. חַטָּאת een zondoffer. 16. זָרַק sprengen. וְזָרַקְתָּ en gij zult sprengen. 17. נָתַח (נִתַּח) in stukken deelen. נֵתַח stuk. תְּנַתֵּחַ לִנְתָחָיו zult gij in stukken deelen. כְּרָעַיִם kniestukken. וְרָחַצְתָּ קִרְבּוֹ וּכְרָעָיו gij zult zijn ingewand en kniestukken afwasschen. 18. אִשֶּׁה een vuuroffer. 20. תְּנוּךְ kraakbeen. בֹּהֶן duim. 21. נָזָה spatten. וְהִזֵּיתָ en gij zult het spatten. וְקָדַשׁ הוּא waardoor hij zal heilig zijn. 22. הָאַלְיָה de staart. שׁוֹק bovenschinkel. וְאֵת שׁוֹק הַיָּמִין en den regter bovenschinkel. מִלֻּאִים inwijding. כִּי אֵיל מִלֻּאִים הוּא want het is de ram der inwijding. 23. כִּכָּר bol. וְכִכַּר

וְחַלַּת לֶחֶם ook een broodbol. חַלָּה koek. לֶחֶם אַחַת een broodkoek. וְרָקִיק אֶחָד en eene vlade. 24. נוּף bewegen, opheffen. וְהֵנַפְתָּ אֹתָם תְּנוּפָה en gij zult er eene wending [naar alle zijden] mede maken. 26. הֶחָזֶה het borststuk. לְמָנָה ten deel. 27. חֲזֵה הַתְּנוּפָה het borststuk der wending. שׁוֹק הַתְּרוּמָה bovenschinkel der opheffing. רוּם opheffen. אֲשֶׁר הוּנַף וַאֲשֶׁר הוּרָם welke men gewend en opwaarts geheven heeft. מֵאֲשֶׁר לְאַהֲרֹן die aan Aäron toebehoort. 28. זֶבַח offer. שְׁלָמִים vredeoffers. מִזִּבְחֵי שַׁלְמֵיהֶם van hunne vrede-offers. 22. לְמָשְׁחָה בָהֶם om [hen] daarin te zalven. וּלְמַלֵּא בָם אֶת יָדָם en hen daardoor in te wijden, (*letterl.* en daarmede hunne hand te vullen). 30. תַּחְתָּיו in zijne plaats. 31. וּבִשַּׁלְתָּ en gij zult koken. 33 כָּפַר (כִּפֵּר) verzoening doen. אֲשֶׁר כֻּפַּר בָּהֶם welke hier-door verzoening erlangd hebben. וְזָר en een vreemde (d. i. die niet tot de priesterlijke huisgezinnen behoort). 34. יָתַר overblijven. וְאִם יִוָּתֵר blijft echter [iets] over. אֶת הַנּוֹתָר het overgeblevene. 35. כָּכָה aldus. כְּכֹל אֲשֶׁר צִוִּיתִי אֹתָכָה alles, gelijk Ik u bevolen heb. 36. עַל הַכִּפֻּרִים behalve de verzoenings[-rammen.] חָטָא (חִטֵּא) ontzondigen. וְחִטֵּאתָ gij zult ontzondigen.

בְּכַפֵּרְךָ עָלָיו door verzoening over hetzelve te doen. כָּל־הַנֹּגֵעַ wat aanraakt. 38. כֶּבֶשׂ lam. כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה éénjarige lammeren. תָּמִיד [en aldus] geduriglijk. 40. עִשָּׂרֹן een tiende [Epha]. רְבִיעִת, רֶבַע een vierde. מִנְחָה spijsoffer. נֶסֶךְ plengoffer. 41. כְּמִנְחַת הַבֹּקֶר וּכְנִסְכָּהּ hetzelfde spijs- en plengoffer als des morgens. 42. אֲשֶׁר אִוָּעֵד לָכֶם שָׁמָּה waar Ik op bepaalde tijden tot u zal verschijnen. 44. לְכַהֵן לִי om Mij als priesters te dienen. 46. לְשָׁכְנִי בְתוֹכָם om in hun midden te wonen.

HOOFDSTUK XXX.

1. קְטֹרֶת reukwerk. מִקְטַר קְטֹרֶת om reukwerk [daarop] te ontsteken. 3. גַּג dak. קִיר wand. אֶת גַּגּוֹ וְאֶת קִירֹתָיו zijn dakstuk en wanden. 7. סַמִּים specerijen. קְטֹרֶת סַמִּים reukwerk van specerijen. בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר elken morgen. יָטַב reinigen. בְּהֵיטִיבוֹ als hij reinigt. יַקְטִירֶנָּה zal hij het ontsteken. 9. קְטֹרֶת זָרָה vreemd reukwerk. נָסַךְ plengen. וְנֶסֶךְ לֹא תִסְּכוּ עָלָיו gij zult er geen plengoffers op gieten.

כִּי תִשָּׂא

12. נָשָׂא opnemen. כִּי תִשָּׂא als gij zult opnemen.

רֹאשׁ de hoofdsom. כֹּפֶר losgeld. נֶגֶף sterfte. פָּקֹד tellen. בִּפְקֹד אֹתָם als men hen telt. 13. כָּל הָעֹבֵר ieder die overgaat. עַל הַפְּקֻדִים tot de tellingen. מַחֲצִית een halve. 15. הֶעָשִׁיר de rijke. לֹא יַרְבֶּה zal niet meer geven. וְהַדַּל en de arme. לֹא יַמְעִיט zal niet minder opbrengen. 18. כִּיּוֹר een waschvat. כֵּן stelling. וְכַנּוֹ en zijne stelling. 23. רֹאשׁ voornaam. בְּשָׂמִים רֹאשׁ van de voornaamste specerijen. דְּרוֹר fijn. מֹר mirre. מָר־דְּרוֹר van de fijnste mirre. בֹּשֶׂם , בֶּשֶׂם specerij. וְקִנְּמָן בֶּשֶׂם specerij-kaneel. קָנֶה riet. וּקְנֵה בֹשֶׂם en specerij-riet. 24. קִדָּה kassia. 25. רָקַח mengen. מִרְקַחַת mengsel. רֹקֵחַ specerij-menger. רֹקַח מִרְקַחַת מַעֲשֵׂה רֹקֵחַ een weltoebereid mengsel naar de kunst des specerij-mengers. 32. יָסַךְ gieten. לֹא יִיסָךְ zal zij niet gegoten worden. מַתְכֹּנֶת afmeting. וּבְמַתְכֻּנְתּוֹ en naar dezelfde afmeting. 33. אִישׁ אֲשֶׁר יִרְקַח כָּמֹהוּ wie dergelijk mengsel toebereidt. עַל זָר op eenen vreemden. וְנִכְרַת zal uitgeroeid worden. 34. נָטָף dropbalsem. שְׁחֵלֶת zeenagelen. וְחֶלְבְּנָה en galbanum. זַכָּה zuiver. וּלְבֹנָה זַכָּה benevens zuiveren wierook. בַּד deel, gelijk gewigt. בַּד בְּבַד יִהְיֶה van elk even veel. 35. מָלַח zouten, mengen, dooreenroeren. מְמֻלָּח

wel door een geroerd. 36. שָׁחַק stooten. וְשָׁחַקְתָּ מִמֶּנָּה gij zult er van stooten. הָדֵק tot een fijn poeder. 38 רִיחַ ruiken. לְהָרִיחַ בָּהּ om er aan te ruiken.

HOOFDSTUK XXXI.

3. בְּחָכְמָה וּבִתְבוּנָה וּבְדַעַת met wijsheid, verstand en wetenschap. וּבְכָל מְלָאכָה en met [bekwaamheid tot] allerlei arbeid. 4. חָשַׁב denken. לַחְשֹׁב מַחֲשָׁבוֹת ten einde uit te denken, (letterl. om te denken denkbeelden). לַעֲשׂוֹת hoedanig te arbeiden. 5. וּבַחֲרֹשֶׁת ook in het werk. אֶבֶן van edele gesteenten. לְמַלֹּאת om ze in te vatten. וּבַחֲרֹשֶׁת עֵץ en in houtwerk. 6. חֲכַם לֵב vernuftige kunstenaren, (letterl. wijze van hart). 10. שְׂרָד pak. וְאֶת בִּגְדֵי הַשְּׂרָד de kleederen. om in te pakken. (v. a. de ambtskleederen). 14. חָלַל ontwijden, ontheiligen. מְחַלְלֶיהָ wie denzelven [in tegenwoordigheid van getuigen] ontheiligt. 15. יֵעָשֶׂה מְלָאכָה kan arbeid verrigt worden. שַׁבַּת שַׁבָּתוֹן is de sabbath der rust. שָׁבַת heeft hij gerust. נָפַשׁ (in Niphil) zijn doel bereiken. וַיִּנָּפַשׁ en heeft Hij Zijn doel bereikt. 18. כְּכַלֹּתוֹ toen hij geëindigd had.

HOOFDSTUK XXXII.

1. בּוֹשׁ vertoeven. *(in Piël)* בֹּשֵׁשׁ vertoefde. יָרַד afkomen. לָרֶדֶת af te komen. קָהַל zich verzamelen. (met אֶל bij, met עַל tegen iemand). וַיִּקָּהֵל הָעָם אֶל אַהֲרֹן verzamelde zich het volk tegen Aäron. 2. פָּרַק afnemen. פָּרְקוּ neemt af. נֶזֶם oorring. נִזְמֵי הַזָּהָב de gouden oorringen. 3. וַיִּתְפָּרְקוּ zij namen van zich af. 4. צוּר vormen, ontwerpen. וַיָּצַר ontwierp een beeld. בַּחֶרֶט in een vorm, (v. a. met een stift). מַסֵּכָה gegoten. 6. לֶאֱכֹל וְשָׁתוֹ te eten en te drinken. לְצַחֵק om moedwil te plegen. 7. לֶךְ־רֵד klim af. כִּי שִׁחֵת עַמְּךָ want uw volk heeft het verdorven. 8. מַהֵר spoedig, schielijk. 9. עֹרֶף nek. עַם קְשֵׁה עֹרֶף een hardnekkig volk. 10. כָּלָה (כַּלֵּה) verdelgen. וַאֲכַלֵּם en Ik hen verdelge. 11. חָלָה smeeken. וַיְחַל toen smeekte. יֶחֱרֶה zal ontbranden. אַפְּךָ Uw toorn. 12. בְּרָעָה tot [hun] onheil. 13. נָחַל erven, erfelijk bezitten. וְנָחֲלוּ zij zullen [het] als hun erfdeel bezitten. 15. וַיִּפֶן nu keerde hij zich om. כָּתַב schrijven. כְּתֻבִים beschreven. 16 מִכְתָּב het schrift. חָרוּת ingesneden. 17. רֵעַ gejuich. בְּרֵעוֹ = בְּרֵעֹה daar het juichte (in zijn gejuich). 18. עֲנוֹת, עֲנוֹת uitroeping, wedgezang. קוֹל עֲנוֹת גְּבוּרָה

uitroepingsgeschrei van overwinning. חֲלוּשָׁה nederlaag. קוֹל עַנּוֹת het geluid eens wetgezangs. 19. מָחוֹל dansrij. מְחֹלֹת dansrijen. וַיַּשְׁלֵךְ hij wierp. וַיְשַׁבֵּר אֹתָם en verbrak dezelve. 20. וַיִּשְׂרֹף בָּאֵשׁ ontbond het in vuur. טָחַן vergruizen. דַּק fijn. וַיִּטְחַן עַד אֲשֶׁר־דָּק vergruisde het tot dat het fijn was. זָרָה verspreiden. וַיִּזֶר verspreidde [het stof]. שָׁקָה drenken, laten drinken. וַיַּשְׁקְ en liet er van drinken. 22. כִּי בְרָע הוּא hoe kwalijk het gezind is. 23. מֶה־הָיָה לוֹ wat hem gebeurd is, 25. פָּרַע verwilderen. כִּי פָרֻעַ הוּא dat het verwilderd was. כִּי פְרָעֹה אַהֲרֹן dat Aäron zelf het had doen verwilderen. לְשִׁמְצָה tot smaad. קָמִים tegenstanders. בְּקָמֵיהֶם bij diegenen, die tegen hen zouden opstaan (v. a. bij hunne nakomelingen). 27. עַל־יְרֵכוֹ op zijne heup. קָרֹב bloedverwant. וְאִישׁ אֶת קְרֹבוֹ elk zijnen bloedverwant. 29. מִלְאוּ יֶדְכֶם הַיּוֹם treedt heden uwe dienst aan. 30. כִּפֵּר (כַּפֵּר) vergeving verwerven. אוּלַי אֲכַפְּרָה misschien kan ik vergeving verwerven. בְּעַד חַטַּאתְכֶם voor uwe zonde. 31. אָנָּא och! 32. אִם תִּשָּׂא חַטָּאתָם mogt Gij toch hunne zonden vergeven. וְאִם אַיִן zoo niet. 34. נְחֵה leid. 35. נָגַף verslaan, doen sterven. וַיִּגֹּף יְהוָה אֶת הָעָם de Eeuwige liet eene sterfte onder het volk komen.

HOOFDSTUK XXXIII.

3. פֶּן אֲכֶלְךָ Ik mogt u verdelgen. 4. אָבַל rouw bedrijven. וַיִּתְאַבָּלוּ bedreven zij rouw. שׁוּת aandoen. עֲדִי, עֶדְיוֹ versiersel. וְלֹא שָׁתוּ אִישׁ עֶדְיוֹ עָלָיו en niemand deed zijne versierselen aan. 5. רֶגַע oogenblik. נָצַל, יָרַד afleggen. הוֹרֵד leg af. 6. וַיִּתְנַצְּלוּ zij legden af. נָטָה opslaan. וְנָטָה sloeg ze op. 8. יָצַב staan blijven. וְנִצְּבוּ en bleef staan. וְהִבִּיטוּ en zij zagen na. עַד בֹּאוֹ tot dat hij was gegaan. 11. מוּשׁ wijken. לֹא יָמִישׁ week nimmer. 12. יָדַע bekend maken. וְאַתָּה לֹא הוֹדַעְתַּנִי Gij hebt mij echter niet bekend gemaakt. 14. נוּחַ te vreden stellen. פָּנַי יֵלֵכוּ Ik zal zelf mede trekken (v. a. Mijne gramschap zal bedaren). וַהֲנִחֹתִי לָךְ en Ik zal u te vreden stellen. 15. אִם אֵין פָּנֶיךָ הֹלְכִים zoo Gij niet zelf mede trekt (v. a. als Uwe gramschap niet bedaart). 16. וּבַמֶּה en waardoor. יִוָּדַע אֵפוֹא zal het anders bekend worden. וְנִפְלֵינוּ laat ons onderscheiden worden. 18. כָּבוֹד heerlijkheid. אֶת כְּבֹדֶךָ Uwe heerlijkheid. עָבַר voorbij trekken. אֲנִי אַעֲבִיר Ik zal voorbij laten trekken. כָּל טוּבִי alle Mijne goedertierenheid. 21. צוּר rots. עַל הַצּוּר op de rots. 22. וְשַׂמְתִּיךָ zal Ik u plaatsen. נִקְרָה kloof. בְּנִקְרַת הַצּוּר

in eene kloof der rots. שָׂכַךְ dekken. כַּף hand. וְשַׂכֹּתִי כַפִּי עָלֶיךָ en Ik zal Mijne hand over u dekken. 23. סוּר afnemen. וַהֲסִרֹתִי Als Ik dan afneme. אָחוֹר van achteren. וְרָאִיתָ אֶת־אֲחֹרָי zoo zult gij Mijne [verschijning] van achteren aanschouwen.

HOOFDSTUK XXXIV.

1. פָּסַל houwen. פְּסָל־לְךָ houw u. 2. כּוּן bereid zijn. וֶהְיֵה נָכוֹן wees bereid. וְנִצַּבְתָּ לִי שָׁם gij zult Mij aldaar afwachten. 3. אַל יֵרָא zal niet gezien worden. אֶל מוּל naar den kant. 6. רַחוּם albarmhartig. וְחַנּוּן en algenadig. אֶרֶךְ אַפַּיִם langmoedig. וְרַב חֶסֶד en van oneindige weldadigheid. 7. נָצַר bewaren. נֹצֵר die bewaart. לָאֲלָפִים tot op duizende geslachten. נָשָׂא vergeven. נֹשֵׂא עָוֹן die misdaad vergeeft. וָפֶשַׁע וְחַטָּאָה afval en zonde. (נַקֵּה) נָקָה straffeloos laten. וְנַקֵּה לֹא יְנַקֶּה die echter niets ongestraft laat. 9. סָלַח vergeven. וְסָלַחְתָּ doch vergeef. נָחַל tot eigendom aannemen. וּנְחַלְתָּנוּ en neem ons tot Uw bijzonder eigendom aan. 10. נֶגֶד voor. נִפְלָאָה wonder. נִפְלָאֹת wonderen. כִּי נוֹרָא הוּא dat hoog geducht is. 12. לְמוֹקֵשׁ tot een valstrik. 13. נָתַץ omver werpen. תִּתֹּצוּן zult Gij omver werpen.

אֲשֵׁרָה gewijd bosch. וְאֶת אֲשֵׁרָיו en hunne gewijde bosschen. כָּרַת nederhouwen. תִּכְרֹתוּן zult gij nederhouwen. 14. קַנָּא ijveraar, אֵל קַנָּא הוּא Hij is een ijverzuchtig God. 15. זָנָה ontucht plegen. וְזָנוּ als zij ontucht plegen. 16. וְהִזְנוּ dan zouden zij ook ontucht doen plegen. 19. תִּזָּכָר al wat het mannelijke zal werpen. 21. בֶּחָרִישׁ zoowel in den ploegtijd. וּבַקָּצִיר als in den oogst. 22. בִּכּוּרֵי eersteling. בִּכּוּרִים eerstelingen. 22. בִּכּוּרֵי קְצִיר חִטִּים [met] de eerstelingen van den tarwenoogst. חַג feest. וְחַג הָאָסִיף het feest der inzameling. הַתְּקוּפָה omloop. תְּקוּפַת הַשָּׁנָה als het jaar ten einde loopt. 23. כָּל זְכוּרְךָ ieder manspersoon onder u. 24. יָרַשׁ uitdrijven. כִּי אוֹרִישׁ want Ik zal uitdrijven. רָחַב uitbreiden. וְהִרְחַבְתִּי en Ik zal uitbreiden. וְלֹא יַחְמֹד אִישׁ niemand zal begeeren. 29. קָרַן stralen schieten. עוֹר vel. וְהִנֵּה קָרַן עוֹר פָּנָיו dat het vel zijns aangezichts stralen schoot. 30. מִגֶּשֶׁת אֵלָיו om tot hem te naderen. 33. מַסְוֶה een sluijer.

וַיַּקְהֵל

HOOFDSTUK XXXV.

1. קָהַל vergaderen. וַיַּקְהֵל hij deed vergaderen. 3.

בָּעַר ontsteken. לֹא תְבַעֲרוּ אֵשׁ gij zult geen vuur ontsteken. 18. מֵיתָר pees, zeel. וְאֶת מֵיתְרֵיהֶם en hunne zelen. 22. חָח oorring (v. a. armband). 5. כּוּמָז armband. (v. a. slot). כָּל־כְּלִי זָהָב allerlei gouden kleinooden. 25. טָוָה spinnen. בְּיָדֶיהָ טָווּ sponnen met eigen handen. מַטְוֶה het gesponnene. 34. יָרָה onderrigten. וּלְהוֹרֹת om anderen te onderrigten. 35. חָרָשׁ beeldhouwer. וְאֹרֵג en wever.

HOOFDSTUK XXXVI.

3. נְדָבָה vrijwillige bijdrage. בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר alle morgen. 5. דַּי (st. Constr. דֵּי) toereikend. מִדֵּי הָעֲבֹדָה לַמְּלָאכָה meer dan toereikend is te dienste des werks. 6. כָּלָא ophouden. וַיִּכָּלֵא הָעָם dus hield het volk op. 7. דַּיָּם toereikend. יָתַר overblijven. וְהוֹתֵר er bleef zelfs nog van over.

HOOFDSTUK XXXVIII.

8. מַרְאָה spiegel. צָבָא verzamelen. בְּמַרְאֹת הַצֹּבְאֹת van de [metalen] spiegels der verzamelde menigte. 19. צִפּוּי belegsel. וְצִפּוּי רָאשֵׁיהֶם en het belegsel van derzelver kapiteelen.

פְקוּדֵי

26. בֶּקַע een béka (zijnde een halve sikkel). בֶּקַע לַגֻּלְגֹּלֶת een béka voor ieder hoofd. 28. חָשַׁק (חִשֵּׁק) van roeden voorzien. וְחִשַּׁק אֹתָם en hij voorzag ze van roeden.

HOOFDSTUK XXXIX.

3. רָקַע (רִקֵּעַ) pletten. פַּח plaat (meerv. פַּחִים platen; st. Constr. פַּחֵי). וַיְרַקְּעוּ אֶת פַּחֵי הַזָּהָב zij pletteden namelijk gouden platen. קָצַץ (קִצֵּץ) snijden. וְקִצֵּץ פְּתִילִם en sneden er draden van. 28. פְּאֵר sieraad. וְאֶת פַּאֲרֵי הַמִּגְבָּעֹת het sieraad der hooge mutsen. 37. מַעֲרָכָה schikking. נֵרֹת הַמַּעֲרָכָה de daarop te zetten (*letterl.* de in orde geschikte) lampen.

HOOFDSTUK XL.

4. עָרַךְ schikken. עֵרֶךְ schikking, toestel. וְעָרַכְתָּ אֶת עֶרְכּוֹ gij zult haar toestel in orde schikken. 17. קוּם oprigten. הוּקַם dat opgerigt werd. 18. וַיָּקֶם hij rigtte op. 19. פָּרַשׂ uitspreiden. וַיִּפְרֹשׂ hij spreidde uit. 35. יָכֹל kunnen. וְלֹא יָכֹל hij kon niet. 36. עָלָה opheffen.

וּבְהֵעָלוֹת הֶעָנָן wanneer de wolk zich verhief. 38. מַסַּע togt. בְּכָל מַסְעֵיהֶם bij alle hunne togten.

חזק.

In het tweede boek Exodus שְׁמוֹת zijn 11 wekelijksche afdeelingen, als שְׁמוֹת (bl. 79), וָאֵרָא (bl. 87), בֹּא (bl. 91), בְּשַׁלַּח (bl. 97), יִתְרוֹ (bl. 105), מִשְׁפָּטִים (bl. 109), תְּרוּמָה (bl. 118), תְּצַוֶּה (bl. 123), כִּי תִשָּׂא (bl. 129), וַיַּקְהֵל (bl. 136), en פְּקוּדֵי (bl. 138), bevattende te zamen 40 Hoofdstukken (of 29 massoretische afdeelingen) en 1209 verzen. — De helft van het boek is אֱלֹהִים לֹא תְקַלֵּל (Exodus XXII. 27).

ZANGTEEKENS. שמות הנגינות

לספרדים

זרקא מקף־שופר הולך סגולתא פזר גדול ירח־בן־יומו
קרני פרה געיא תלישא אזלא גריש פסק ׀ רביע
שופר מהפך קדמא תרי קדמין זקף קטון זקף גדול
שלשלת שני גרישין תרי טעמי דרגא תביר מאריך
טרחא אתנח רפא דגש יתיב תרצא שבולת שבולת
מפיק בהא שבא־געיא געיא־שבא סוף פסוק :

לאשכנזים

מחוברות כפי סדר הלמוד, לקראם על פי נגונם, כאשר נמצאו בספרי תורת אלהים, המפסיקים עם משרתיהם לפניהם :

קדמא מונח זרקא מונח סגול מונח ׀ מונח רביע קדמא
מהפך פשטא מונח זקף־קטן זקף־גדול מרכא טפחא
מונח אתנחתא מונח מונח פזר תלישא־קטנה מונח
תלישא־גדולה קדמא ואזלא מונח אזלא־גרש מונח
גרשיים קדמא דרגא תביר מרכא תביר דרגא מונח
רביע יתיב קדמא־זקף־קטן מונח מונח זקף־קטן
מרכא טפחא מרכא סוף־פסוק :

מוֹרֶה דֶרֶךְ

לְהוֹרוֹת לְיַלְדֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל

הַעְתָּקַת כִּתְבֵי קֹדֶשׁ.

HANDLEIDING

VOOR EERSTBEGINNENDEN,

TOT HET LEEREN VERTALEN

DER

HEILIGE SCHRIFT,

DOOR

DR. S. I. MULDER,

Inspecteur der godsdienstige Israëlitische scholen.

TWEEDE STUKJE.

וַיִּקְרָא, בְּמִדְבַּר וּדְבָרִים.

TE AMSTERDAM, BIJ

J. B. DE MESQUITA.

5621—1861.

HOOFDSTUK I.

2. קָרֵב brengen. קָרְבָּן offer. אָדָם כִּי יַקְרִיב מִכֶּם קָרְבָּן indien iemand uwer een offer brengen wil. בְּהֵמָה vee. בָּקָר rund. צֹאן kleinvee. 3. רָצוֹן welgevallen. לִרְצֹנוֹ tot [verwerving van] welgevallen in hem. 4. וְנִרְצָה לוֹ zoo zal het hem tot welgevallen strekken. 5. אֶת־בֶּן הַבָּקָר het jonge rund. 6. פָּשַׁט aftrekken. וְהִפְשִׁיט אֶת־הָעֹלָה daarna zal men het brandoffer [de huid] aftrekken. וְאֶת־הַפָּדֶר en het vet. 9. קָטַר in rook opgaan. וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן de priester zal in rook laten opgaan. 10. כֶּשֶׂב schaap. מִן הַכְּשָׂבִים van schapen. זָכָר van het mannelijk geslacht. תָּמִים zonder ligchaamsgebrek. 11. עַל יֶרֶךְ op de zijde van. זָרַק sprengen. וְזָרְקוּ zij zullen sprengen. 12. וְאֶת־פִּדְרוֹ en zijn vet. 13. עֹלָה brandoffer. 14. תּוֹר torteldulf. מִן הַתֹּרִים van torteldulven. אוֹ of. מִן בְּנֵי הַיּוֹנָה van jonge duiven. 15. מָלַק afknijpen. וּמָלַק אֶת־רֹאשׁוֹ hij zal het den kop afknijpen. מָצָה uitdrukken. וְנִמְצָה דָמוֹ nadat zijn bloed uitgedrukt zal zijn. עַל קִיר op den wand van. 16. מֻרְאָה krop. נֹצָה vederen. אֶת־מֻרְאָתוֹ בְּנֹצָתָהּ den krop met zijne vederen. דֶּשֶׁן asch. אֶל מְקוֹם הַדָּשֶׁן op de aschplaats. 17. שָׁסַע (שִׁסַּע) verscheuren. וְשִׁסַּע

אֹתוֹ בִכְנָפָיו Hij zal het bij de vleugels inscheuren. בָּדַל verdeelen. לֹא יַבְדִּיל doch niet verdeelen.

HOOFDSTUK II.

1. וְנֶפֶשׁ een persoon. קָרְבַּן מִנְחָה een spijsoffer. סֹלֶת meelbloem. לְבֹנָה wierook. 2. קָמַץ afnemen. קֹמֶץ volle hand. וְקָמַץ מִשָּׁם מְלֹא קֻמְצוֹ [de priester] zal daarvan nemen zijne hand vol. אַזְכָּרָה gedenkoffer. אֶת־אַזְכָּרָתָהּ als een gedenkoffer. 3. וְהַנּוֹתֶרֶת wat overblijft. 4. מַאֲפֵה wat gebakken wordt. תַּנּוּר in den oven. 5. עַל הַמַּחֲבַת op de platte pan. 6. פָּתַת breken. פִּתִּים stukken. פָּתוֹת אֹתָהּ פִּתִּים men zal het in stukken breken. 7. מַרְחֶשֶׁת eene diepe pan. תֵּעָשֶׂה dan moet het toebereid worden. 8. אֲשֶׁר יֵעָשֶׂה hetwelk toebereid is. 11. חָמֵץ gedeesemd. שְׂאֹר zuurdeeg. דְּבַשׁ honig. 12. קָרְבַּן רֵאשִׁית als offer der eerstelingen. 13. מָלַח bestrooijen. מֶלַח zout. בַּמֶּלַח תִּמְלָח moet gij met zout bestrooijen. וְלֹא תַשְׁבִּית gij zult niet laten ontbreken. בְּרִית אֱלֹהֶיךָ [als] een verbond van uwen God. 14. בִּכּוּרִים eerste vruchten. אָבִיב rijpe airen. קָלָה schroeijen. קָלוּי בָּאֵשׁ bij het vuur geschroeid. גֶּרֶשׂ [en] van gestooten. כַּרְמֶל versche korrels. 15.

לְבֹנָה wierook. 16. מִגִּרְשָׂהּ וּמִשַּׁמְנָהּ van de gestooten korrels en de olie.

HOOFDSTUK III.

1. זֶבַח offer. זֶבַח שְׁלָמִים vredeoffer. 4. וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיֹת de beide nieren. כְּסָלִים, כֶּסֶל lendenen. יְסִירֶנָּה zal hij het afzonderen. 9. חֶלְבּוֹ al zijn vet (v. a. het vetste gedeelte). אַלְיָה staart. הָאַלְיָה תְמִימָה het geheele staartstuk. עָצֶה ruggegraad. לְעֻמַּת הֶעָצֶה digt bij den ruggegraad. 12. עֵז geit. 17. בְּכֹל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם in al uwe woonplaatsen.

HOOFDSTUK IV.

2. שָׁגָה dwalen. בִּשְׁגָגָה door dwaling. אֲשֶׁר לֹא תֵעָשֶׂינָה die niet gedaan mogen worden. 3. הַכֹּהֵן הַמָּשִׁיחַ de gezalfde priester. אַשְׁמָה schuld. לְאַשְׁמַת הָעָם waardoor eene schuld over het volk [gebragt wordt]. 6. טָבַל doopen. וְטָבַל hij zal doopen. וְהִזָּה en spatten. אֶת פְּנֵי tegen. 7. אֶל־יְסוֹד מִזְבַּח aan den voet van het altaar van. 8. יָרִים מִמֶּנּוּ zal hij er van afnemen. כַּאֲשֶׁר יוּרָם gelijk hetzelve afgenomen wordt. 12. שֶׁפֶךְ uitstorting. אֶל שֶׁפֶךְ הַדֶּשֶׁן waar de asch uitgestort

wordt. 13. עָלַם verborgen zijn. וְנֶעְלַם דָּבָר zoodat eene zaak verborgen was. 14. וְנוֹדְעָה naderhand wordt bekend. 21. חַטַּאת הַקָּהָל הוּא het is een zondoffer voor de vergadering. 23. שָׂעִיר bok. שְׂעִיר עִזִּים een geitenbok. 27. בַּעֲשֹׂתָהּ door te doen. 28. הוֹדַע אֵלָיו wordt hem bekend gemaakt. שְׂעִירַת עִזִּים eene geit. 31. סוּר afzonderen. יָסִיר כַּאֲשֶׁר הוּסַר zal hij afzonderen gelijk afgezonderd moet worden. וְנִסְלַח לוֹ en het zal hem vergeven worden. 34. בְּאֶצְבָּעוֹ met zijnen vinger.

HOOFDSTUK V.

1. קוֹל אָלָה de stem der eedzwering. וְהוּא עֵד terwijl hij als getuige zou optreden. 2. אוֹ hetzij. נְבֵלָה aas. בְּנִבְלַת aan het aas van. טָמֵא, טְמֵאָה onrein. חַיָּה טְמֵאָה een onrein wild dier. שֶׁרֶץ טָמֵא onrein kruipend gedierte. עָלַם vergeten zijn. וְנֶעְלַם מִמֶּנּוּ en het is hem vergeten. 4. בָּטָא (בַּטֵּא) uitspreken, ontglippen. לְבַטֵּא בִשְׂפָתַיִם hij laat namelijk over de lippen gaan. לְכֹל אֲשֶׁר יְבַטֵּא הָאָדָם en alles waarover de mensch zich ontglippen laat. 5. יָדָה belijden. וְהִתְוַדָּה zal hij belijden. 7. נָגַע (נָשַׂג) toereikend

zijn. וְאִם לֹא תַגִּיעַ דֵּי indien niet toereikend is. יָדוֹ zijn vermogen. 8. מִמּוּל עָרְפּוֹ achter onder den nek. 10. כַּמִּשְׁפָּט naar het gewone voorschrift. 11. וְאִם לֹא תַשִּׂיג יָדוֹ doch indien zijn vermogen [ook] niet toereikend is. 15. מָעַל verontrouwen. מַעַל ontrouw. נֶפֶשׁ כִּי תִמְעֹל מַעַל Een persoon, die iets verontrouwd zal hebben. תָּמִים zonder gebrek. בְּעֶרְכְּךָ ter waarde (*letterl.* ter uwer schatting). 19. אָשָׁם eene schuld begaan. אָשֹׁם אָשַׁם hij heeft eene schuld begaan. 21. עָמִית evenmensch. כָּחַשׁ loochenen. וְכִחֵשׁ בַּעֲמִיתוֹ hij loochent namelijk zijnen evenmensch iets af. בְּפִקָּדוֹן het zij wegens iets, dat hem ter bewaring gegeven is. אוֹ בִתְשׂוּמֶת יָד of anderzins toevertrouwd is. אוֹ בְגָזֵל of wegens iets, dat hij geroofd heeft. עָשַׁק onthouden. אוֹ עָשַׁק of ten onregte onthouden heeft. 22. אֲבֵדָה iets dat verloren was. 23. אֶת־הַגְּזֵלָה het groofde. אוֹ אֶת־הָעֹשֶׁק of het [ten onregt] onthoudene. אֲשֶׁר הָפְקַד אִתּוֹ dat hem toevertrouwd is geworden. 24. בְּרֹאשׁוֹ hoofdsom. חֲמִישִׁית vijfde. וַחֲמִשִׁתָיו en het vijfde deel er van.

צַו

HOOFDSTUK VI.

1. יָקַד branden. מוֹקְדָה de vuurplaats. תּוּקַד בּוֹ

zal op hetzelve branden. מַד kleed. בַּד linnen. מִדּוֹ בַד zijn linnen kleed. 4. פָּשַׁט uittrekken. וּפָשַׁט deze zal uittrekken. 5. כָּבָה uitblusschen. לֹא תִכְבֶּה het zal niet worden uitgebluscht. 13. מַחֲצִית de helft, מַחֲצִיתָהּ de helft daarvan. 14. רָבַךְ afkooken. מֻרְבֶּכֶת afgekookt. תֻּפִינִים tweebak. תֻּפִינֵי twee maal gebakken. מִנְחַת פִּתִּים en in stukken gebroken. 15. כָּלִיל geheel. כָּלִיל תָּקְטָר het moet geheel in rook opgaan. 16. כָּלִיל תִּהְיֶה zal geheel geofferd worden. 19. חָטָא (חַטֵּא) zondigen. הַכֹּהֵן הַמְחַטֵּא אֹתָהּ de priester, welke de dienst des zondoffers verrigt. 21. חֶרֶשׂ aarden. וּכְלִי חֶרֶשׂ een aarden vat. מָרַק schuren. שָׁטַף uitspoelen. וּמֹרַק וְשֻׁטַּף dan moet het geschuurd en uitgespoeld worden.

HOOFDSTUK VII.

7. כַּחַטָּאת כָּאָשָׁם gelijk het zondoffer zal ook het schuldoffer zijn. אֲשֶׁר יְכַפֶּר בּוֹ die er verzoening mede doet. 10. חָרֵב, חֲרֵבָה droog. וַחֲרֵבָה of het droog is. 12. תּוֹדָה dank. עַל זֶבַח הַתּוֹדָה bij het dankoffer. 25. זֶבַח תּוֹדַת שְׁלָמָיו dit dank- en vredeoffer. 16. נֶדֶר gelofte. נְדָבָה vrijwillig offer. 18. רָצָה tot welgevallen aannemen. לֹא יֵרָצֶה zal het niet tot welgevallen

aangenomen worden. לֹא יֵחָשֵׁב לוֹ het zal hem niet worden toegerekend. פִּגּוּל יִהְיֶה het zal verworpen zijn. 21. שֶׁקֶץ afschuwelijk gedierte. 23. כָּל חֵלֶב···לֹא תֹאכֵלוּ geen [verboden] vet... zult gij eten. 33. לְמָנָה ten deel. 35. זֹאת מִשְׁחַת אַהֲרֹן dit is het zalvings[-regt] van Aäron. לְכַהֵן om als priesters te dienen. 37. וְלַמִּלּוּאִים ook voor de inwijdingsoffers.

HOOFDSTUK VIII.

2. מִשְׁחָה zalving. שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה de zalfolie. 7. בְּחֵשֶׁב הָאֵפֹד met den gordelband des bovenmantels. וַיֶּאְפֹּד לוֹ בּוֹ en bond hem den bovenmantel daarmede vast. אֶת־הָאוּרִים וְאֶת הַתֻּמִּים (*wordt doorgaans onvertaald gelaten*, de Urim en Tummim; *sommigen vertalen echter*) הָאוּרִים het licht (d. i. de openbaring), הַתֻּמִּים de waarheid. 9. נֵזֶר kroon. נֵזֶר הַקֹּדֶשׁ de heilige kroon. 13. וַיַּלְבִּשֵׁם כֻּתֳּנֹת bekleedde hen met lijfrokken. וַיַּחְגֹּר אֹתָם אַבְנֵט omgordde hen met een gordel. חָבַשׁ binden, opzetten. וַיַּחֲבֹשׁ לָהֶם מִגְבָּעוֹת en zettede hun hooge mutsen op. 15. יְסוֹד voet grond. אֶל יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ aan den voet des altaars. 33. עַד יוֹם מְלֹאת tot den

dag dat vol zullen zijn. יְמֵי מִלֻּאֵיכֶם uwe inwijdingsdagen. יְמַלֵּא אֶת־יֶדְכֶם zal uwe inwijding duren.

שְׁמִינִי

HOOFDSTUK IX.

4. נִרְאָה zal verschijnen. 7. וְכַפֵּר בַּעַדְךָ en doe verzoening voor u. 8. אֲשֶׁר לוֹ hetwelk voor hem was. 12. מָצָא toereiken. וַיַּמְצִאוּ zij reikten toe. 13. הִמְצִיאוּ אֵלָיו reikten zij hem toe. לִנְתָחֶיהָ in zijne stukken. 15. כָּרִאשׁוֹן gelijk het eerste maal. כַּמִּשְׁפָּט naar het gewone voorschrift. 20. אֶת־הַחֲלָבִים de vetstukken. חָזֶה borst. עַל הֶחָזוֹת op de borststukken. 21. שׁוֹק bovenschinkel. תְּנוּפָה wending. 24. וַתֵּצֵא toen kwam uit. וַתֹּאכַל en verteerde. רָנַן juichen. וַיָּרֹנּוּ zij juichten. וַיִּפְּלוּ עַל פְּנֵיהֶם en vielen op hun aangezigt neder.

HOOFDSTUK X.

1. אִישׁ מַחְתָּתוֹ elk zijne rookpan. זָרָה vreemd. 3. בִּקְרֹבַי door diegenen die tot Mij naderen. אֶקָּדֵשׁ zal Ik geheiligd worden. אֶכָּבֵד zal Ik verheerlijkt worden. דָּמַם zwijgen. וַיִּדֹּם en hij zweeg stil. 4. דּוֹד

oom. קִרְבוּ treedt toe. מֵאֵת פְּנֵי־הַקֹּדֶשׁ van voor het heiligdom weg. אֶל מִחוּץ tot buiten. 5. וַיִּשָּׂאֻם en droegen hen. בְּכֻתֳּנֹתָם in hunne lijfrokken. 6. פָּרַע verwilderen. רָאשֵׁיכֶם אַל תִּפְרָעוּ uw hoofd[-haar] zult gij niet wilt laten groeijen. פָּרַם verscheuren. לֹא תִפְרֹמוּ zult gij niet verscheuren. קָצַף vergramd zijn. יִקְצֹף vergramd worde. שָׂרַף verbranden. אֶת־הַשְּׂרֵפָה den brand. אֲשֶׁר שָׂרַף ה׳ dien de Eeuwige ontstoken heeft. 7. שֶׁמֶן מִשְׁחַת ה׳ de zalfolie des Eeuwigen. 9. שֵׁכָר dronken makende drank. שָׁתָה drinken. אַל תֵּשְׁתְּ zult gij niet drinken. 10. הַחֹל het onheilige. 13. כִּי חָקְךָ dewijl het uw bescheiden deel is. 16. דָּרַשׁ onderzoeken. דָּרֹשׁ דָּרַשׁ hij deed onderzoek. וְהִנֵּה שֹׂרָף en ziet! hij was verbrand. הַנּוֹתָרִם de overgeblevene. 17. מַדּוּעַ waarom. קֹדֶשׁ קָדָשִׁים allerheiligst. 18. הֵן לֹא הוּבָא is toch niet gebragt. פְּנִימָה binnen. 19. קָרָא (= קָרָה) wedervaren. וַתִּקְרֶאנָה אֹתִי כָּאֵלֶּה en dusdanig iets is mij wedervaren. הַיִּיטַב zoude dit welbehagelijk geweest zijn?

HOOFDSTUK XI.

2. הַחַיָּה het gedierte. הַבְּהֵמָה het viervoetig gedierte.

3. פָּרַס verdeelen. פַּרְסָה hoeve. כֹּל מַפְרֶסֶת פַּרְסָה al wat verdeelde hoeven heeft. שָׁסַע splijten. וְשֹׁסַעַת שֶׁסַע פְּרָסֹת waarvan namelijk de hoeven geheel gespleten zijn. מַעֲלַת גֵּרָה herkaauwend (*letterl.* wat de herkaauwde spijs ophaalt). 4. מִמַּעֲלֵי הַגֵּרָה van die herkaauwend zijn. וּמִמַּפְרִסֵי הַפַּרְסָה en die verdeelde hoeven hebben. הַגָּמָל de kemel. וּפַרְסָה לֹא הִפְרִיסָה, וּפַרְסָה לֹא יַפְרִיס, וּפַרְסָה אֵינֶנּוּ מַפְרִיס doch geen verdeelde klaauwen heeft. 5. שָׁפָן de konijn. 6. אַרְנֶבֶת haas. 7. הַחֲזִיר het zwijn. גָּרַר herkaauwen. וְהוּא גֵּרָה לֹא יִגָּר doch dat niet herkaauwend is. 9. כְּנַפִּיר vinnen. קַשְׂקֶשֶׂת schubben. בַּיַּמִּים וּבַנְּחָלִים in zeeën of in rivieren. 10. מִכֹּל שֶׁרֶץ הַמַּיִם van al wat in het water wemelt. שֶׁקֶץ הֵם לָכֶם zal ulieden een afschuw zijn. 11. וְאֶת־נִבְלָתָם en van derzelver aas. תְּשַׁקֵּצוּ zult gij een afschuw hebben. 13. מִן הָעוֹף onder het gevogelte. הַנֶּשֶׁר de [gewone] arend. הַפֶּרֶס de beenbreker. הָעָזְנִיָּה de zwarte arend. 14. הַדָּאָה de witte havik. הָאַיָּה de zwarte havik. 15. עֹרֵב raaf. 16. בַּת הַיַּעֲנָה de struisvogel. הַתַּחְמָס de zwaluw (v. a. de valk). הַשָּׁחַף de meeuw. הַנֵּץ de sperwer. 17. הַכּוֹס de steenuil. הַשָּׁלָךְ de duikelaar. הַיַּנְשׁוּף de nachtuil 18. הַתִּנְשֶׁמֶת

de kaauw (v. a. de vledermuis), הַקָּאָת de pellikaan. הָרָחָם de groenspecht. 19. הַחֲסִידָה de ooijevaar. הָאֲנָפָה de reiger (v. a. de reiger). הַדּוּכִיפַת de oorhaan. הָעֲטַלֵּף de hoppe. 20. כֹּל שֶׁרֶץ הָעוֹף alle kruipend gevogelte. 21. עַל אַרְבַּע op vier [poten]. אֲשֶׁר לוֹ כְרָעַיִם wat twee springpoten heeft. מִמַּעַל לְרַגְלָיו boven zijne eigenlijke poten. לְנַתֵּר om te springen. 22. הָאַרְבֶּה, הַסָּלְעָם, הַחַרְגֹּל, הֶחָגָב vier soorten van sprinkhanen. 26. וְשֶׁסַע אֵינֶנָּה שֹׁסַעַת doch welke niet geheel gespleten zijn. 27. עַל כַּפָּיו op zijne voetzolen. 29. בַּשֶּׁרֶץ onder het kruipend gedierte. הַחֹלֶד de wezel. הָעַכְבָּר de muis. הַצָּב de loofvorsch (v. a. de schildpad). 30. הָאֲנָקָה de egel. הַכֹּחַ de kleine krokodil. הַלְּטָאָה de hagedis. הַחֹמֶט de blindslang (v. a. de slak). הַתִּנְשָׁמֶת de mol. 32. מִכָּל־כְּלִי עֵץ van elk houten vat. אוֹ עוֹר אוֹ שָׂק huid of zak. כָּל־כְּלִי elk tuig. בַּמַּיִם יוּבָא moet in water gestoken worden. 33. אֶל תּוֹכוֹ, בְּתוֹכוֹ er in. וְאֹתוֹ תִשְׁבֹּרוּ en het [vat] zelf moet gij breken. 35. תַּנּוּר bakoven. וְכִירַיִם of haard. נָתַץ omverwerpen. יֻתָּץ moet omver geworpen worden. 36. אַךְ slechts. מַעְיָן eene wel. בּוֹר put. וּבוֹר מִקְוֵה מַיִם of een waterput. 37. עַל כָּל־זֶרַע זֵרוּעַ op eenig

zaad. אֲשֶׁר יִזָּרֵעַ dat tot uitzaaijen bestemd is. 42. כָּל הוֹלֵךְ עַל־גָּחוֹן zoo wel al wat op den buik kruipt. עַד כָּל־מַרְבֵּה רַגְלַיִם of ook al wat meer voeten heeft. 46. הָרֹמֶשֶׂת hetwelk wriemelt. הַשֹּׁרֶצֶת hetwelk kruipt.

תַזְרִיעַ.

HOOFDSTUK XIII *).

2. עוֹר huid. בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ op de huid van zijn vleesch. שְׂאֵת verhevene plaats. מִסְפַּחַת, סַפַּחַת opgeloopene plaats, verzwering. בַּהֶרֶת vlak. נֶגַע plaag, ongemak. צָרַעַת melaatschheid. וְהָיָה···לְנֶגַע צָרַעַת welke tot eene plaag der melaatschheid worden kon. 3. וְשֵׂעָר als nu het haar. הָפַךְ veranderen, worden. הָפַךְ לָבָן wit geworden is. וּמַרְאֵה הַנֶּגַע en het ongemak schijnt te zijn. עָמֹק diep. עָמֹק מֵעוֹר בְּשָׂרוֹ dieper dan de [overige] huid zijns vleesches. טָמֵא (טִמֵּא) onrein verklaren. וְטִמֵּא אֹתוֹ zal hij hem onrein verklaren. 4. בַּהֶרֶת לְבָנָה eene witte vlak. סָגַר sluiten. וְהִסְגִּיר dan zal opsluiten. אֶת־הַנֶּגַע [hem die] de plaag heeft. 5. פָּשָׂה verspreiden. לֹא פָשָׂה en zich niet verspreid

*) Hoofdstuk XII vindt men aan het einde van dit stukje.

heeft. שֵׁנִית andermaal, ten tweeden male. כֵּהָה dof. טַהֵר rein verklaren. וְטִהֲרוֹ dan zal hem rein verklaren. כַּבֵּס (כִּבֵּס) wasschen. וְכִבֶּס בְּגָדָיו וְטָהֵר hij zal zijne kleederen wasschen en rein zijn. אַחֲרֵי הֵרָאֹתוֹ nadat dezelve bezien is geworden. לְטָהֳרָתוֹ ter reinverklaring. 9. וְהוּבָא dan zal hij gebragt worden. 10. שְׂאֵת לְבָנָה verhevéne witte plaats. וְהִיא הָפְכָה welke heeft doen worden. שֵׂעָר לָבָן het haar wit. מִחְיָה plaag, merkteeken. בָּשָׂר חַי wild vleesch. וּמִחְיַת בָּשָׂר חַי בַּשְׂאֵת of dat wild vleesch (*letterl.* de plaag van wild vleesch) in de verhevene plaats [gegroeid] is. 11. נוֹשֶׁנֶת, נוֹשָׁן verouderd, verjaard. צָרַעַת נוֹשֶׁנֶת הִיא dan is het eene verouderde melaatschheid. לֹא יַסְגִּרֶנּוּ hij zal hem niet doen opsluiten. 12. פָּרַח uitbotten. וְאִם פָּרוֹחַ תִּפְרַח doch wanneer uitbot. וְכִסְּתָה en zij bedekt. לְכָל מַרְאֵה zoo veel zien kunnen. 13. כֻּלּוֹ הָפַךְ wanneer alles geworden is. 16. אוֹ כִי יָשׁוּב···וְנֶהְפַּךְ לְלָבָן doch als het weder veranderd en wit wordt. 18. שְׁחִין ontsteking. וְנִרְפָּא die genezen wordt. 19. אֲדַמְדֶּמֶת hoogrood. בַהֶרֶת לְבָנָה אֲדַמְדֶּמֶת eene witte en hoogroode vlak. 20. מַרְאֶהָ derzelver schijn. שָׁפָל laag. שָׁפָל מִן הָעוֹר lager is dan de [overige] huid. בִּשְׁחִין פָּרָחָה welke op de [plaats der]

ontsteking uitgebot is. 23. צָרֶבֶת likteeken. 24. מִכְוָה, מִכְוַת־אֵשׁ brandzweer. וְהָיְתָה מִחְיַת הַמִּכְוָה en [na] de genezing der brandzweer ontstaat. אוֹ לְבָנָה of [enkel] witte vlak. 25. בַּמִּכְוָה op de [plaats der] brandzweer. 28. שְׂאֵת הַמִּכְוָה הִיא dan is het slechts de verhevenheid van de brandzweer. 29. זָקָן baard. 30. צָהֹב goudgeel. דַּק dun. וּבוֹ שֵׂעָר צָהֹב דָּק en er dun goudgeel haar in is. נֶתֶק hoofdzeer. אֶת נֶגַע הַנֶּתֶק [hem die] de plaag des hoofdzeers [heeft]. 33. גִּלַּח (גַּלֵּחַ) scheren. וְהִתְגַּלָּח dan zal zoodanig een zich doen scheren. לֹא יְגַלֵּחַ zal hij niet doen scheren. 36. בִּקֵּר (בַּקֵּר) onderzoeken. לֹא יְבַקֵּר hij zal niet eerst onderzoek doen. 37. עָמַד blijven. וְאִם בְּעֵינָיו עָמַד is echter onveranderd gebleven. שָׁחֹר zwart. צָמַח בּוֹ er is op gegroeid. 38. בֶּהָרֹת בֶּהָרֹת לְבָנֹת witte vlakken. כֵּהוֹת לְבָנֹת dof witte. בֹּהַק vurige uitslag. 40. מָרַט uitvallen. כִּי יִמָּרֵט רֹאשׁוֹ wanneer het hoofdhaar uitvalt. קֵרֵחַ kaalhoofd. 41. מִפְּאַת aan den kant van. גִּבֵּחַ voorkaalhoofd. 42. בַקָּרַחַת van het kale hoofd. בַגַּבַּחַת aan het kale voorhoofd. לָבָן אֲדַמְדָּם wit en hoogrood. 44. אִישׁ צָרוּעַ een melaatsch man. 45. פְּרֻמִים gescheurd. פָּרוּעַ wild. שָׂפָם knevelbaard. עָטָה om-

hullen. וְעַל שָׂפָם יַעְטֶה hij zal tot over den knevelbaard omhuld gaan. 46. יִטְמָא zal hij onrein [verklaard] blijven. בָּדָד eenzaam. מוֹשָׁבוֹ zijne woonplaats. 47. בֶּגֶד צֶמֶר een wollen kleed. בֶּגֶד פִּשְׁתִּים een linnen kleed. 41. שְׁתִי ketting. עֵרֶב inslag. מְלֶאכֶת werk, wat gemaakt wordt. 49. יְרַקְרַק donker groen. אֲדַמְדָּם donker rood. כְּלִי עוֹר leder tuig. וְהָרְאָה en moet vertoond worden. 50. מַמְאֶרֶת aanstekend. 51. אַחֲרֵי הֻכַּבֵּס na dat afgewasschen is. פְּחֶתֶת eene invreting. בְּקָרַחְתּוֹ אוֹ בְגַבַּחְתּוֹ aan de verkeerde of regte kant. 56. קָרַע uitscheuren. וְקָרַע zoo zal hij uitscheuren. 57. פֹּרַחַת הִיא dan is het eene weder uitbottende [melaatschheid]. 59. לְטַהֲרוֹ אוֹ לְטַמְּאוֹ om het rein of onrein te verklaren.

מְצֹרָע

HOOFDSTUK XIV.

2, 3 הַצָּרוּעַ, הַמְּצֹרָע de melaatsche. 4. הַיּוֹת gezond. שְׁתֵּי צִפֳּרִים חַיּוֹת twee gezonde vogelen. עֵץ אֶרֶז cederenhout. וּשְׁנִי תוֹלַעַת een hoog rooden [wollen draad]. וְאֵזֹב en hijzop. 5. כְּלִי חֶרֶשׂ aarden vat. עַל מַיִם חַיִּים boven versch water. 7. הַמִּטַּהֵר die zich reinigen wil. וְשִׁלַּח en loslaten. 8. וְגִלַּח en afscheren.

וַיָּשַׁב doch zal hij zich moeten ophouden. 9. וְאֶת זְקָנוֹ zijnen baard. וְאֶת גַּבֹּת עֵינָיו en zijne wenkbraauwen. 11. הַמְטַהֵר die de reiniging verrigt. וְאֹתָם benevens [de offerschapen]. 13. בִּמְקוֹם הַקֹּדֶשׁ op de heilige plaats. 21. דַּל een arme. יָדוֹ zijn vermogen. מַשֶּׂגֶת toereikt. לֹג log (eene vochtmaat). 35. אֲשֶׁר לוֹ wien toebehoort. כְּנֶגַע iets gelijk de plaag [der melaatschheid]. נִרְאָה heeft zich vertoond. 36. וּפִנּוּ dat men ruime. בְּטֶרֶם vóór. 37. קִיר muur. בְּקִירֹת in de muren. שְׁקַעֲרוּרֹת diepten. יְרַקְרַקֹּת donkergroene. שָׁפָל lager. מִן הַקִּיר dan de [overige] muur. 40. חָלֵץ (חַלֵּץ) uithalen. וְחִלְּצוּ dat men uithale. 41. קָצֹה, קַצֵּעַ afschrapen. יַקְצִעַ zal hij doen afschrapen. וְשָׁפְכוּ en doen uitstorten. אֶת־הֶעָפָר de [kalk-]stof. אֲשֶׁר הִקְצוּ die men afgeschraapt heeft. 42. טוּחַ bestrijken. וְטָח en men zal bestrijken. 43. הִקְצוֹת afgeschraapt is. הִטּוֹחַ bestreken is. 45. נָתֹץ omverwerpen. וְנָתַץ men zal omverwerpen.

אַחֲרֵי מוֹת

HOOFDSTUK XVI *).

1. בְּקָרְבָתָם als zij [namelijk] genaderd waren. 2. מִבֵּית

*) Hoofdstuk XV vindt men op het einde van dit stukje.

binnen. 3. בְּזֹאת met het volgende. 4. כְּתֹנֶת בַּד קֹדֶשׁ een linnen lijfrok des heiligdoms. וּלְבֵשָׁם en dezelve daarna aantrekken. 6. בַּעֲדוֹ וּבְעַד בֵּיתוֹ over zich en over zijn huis. 8. גּוֹרָל lot. גּוֹרָלוֹת loten. 9. עָלָה komen, vallen. אֲשֶׁר עָלָה עָלָיו waarop gevallen is. 10. עֲזָאזֵל (de naam eener *hooge rots* in de woestijn). יָעֳמַד zal gesteld worden. 12. גַּחֶלֶת kool (*meerv.* גֶּחָלִים, st. constr. גַּחֲלֵי). מְלֹא הַמַּחְתָּה גַּחֲלֵי אֵשׁ de rookpan vol kolen vuurs. וּמְלֹא חָפְנָיו en zijne beide vuisten vol. דַּקָּה fijn [gestooten]. 21. יָדָה belijden. וְהִתְוַדָּה עָלָיו en hij zal daarop belijden. וְנָתַן אֹתָם hij zal dezelve hierdoor brengen. עִתִּי besteld. בְּיַד אִישׁ עִתִּי door eenen daartoe bestelden man. 22. גְּזֵרָה woest. 27. אֲשֶׁר הוּבָא אֶת דָּמָם wier bloed is gebragt geworden. 29. עָנָה (עַנֵּה) kastijden, vasten. תְּעַנּוּ אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם zult gij vasten (*letterl.* uwe personen kastijden). וְעִנִּיתֶם אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם en gij moet [op denzelven] vasten.

HOOFDSTUK XVII.

3. מִחוּץ buiten. 4. חָשַׁב rekenen. דָּם יֵחָשֵׁב tot bloedschuld zal gerekend worden. 5. אֶת־זִבְחֵיהֶם hun slagtvee. אֲשֶׁר הֵם זֹבְחִים hetwelk zij gewoon waren

te slagten. 7. שָׂעִיר woudgod, boschduivel. לַשְּׂעִרִים den woudgoden. זָנָה boeleren, ontucht plegen. אֲשֶׁר הֵם זֹנִים אַחֲרֵיהֶם welke zij boelerende aanhangen. 10. וְנָתַתִּי פָנַי zal Ik Mijne gramschap wenden. בַּנֶּפֶשׁ הָאֹכֶלֶת אֶת־הַדָּם tegen dien bloedetenden persoon. 11. נֶפֶשׁ הַבָּשָׂר de levensgeest van [alle] vleesch. 13. צוּד vangen. אֲשֶׁר יָצוּד die vangen zal. צַיִד (st. constr. צֵיד) wild, aas. כָּסָה (כַּסֵּה) bedekken. וְכִסָּהוּ en moet het bedekken. 14. דָּמוֹ בְנַפְשׁוֹ הוּא is het bloed in het levende dier.

קְדֹשִׁים

HOOFDSTUK XIX *).

3. יָרֵא eerbiedigen. תִּירָאוּ zult gij eerbiedigen. 4. אֱלִיל nietigheid; *meerv.* אֱלִילִם afgoden. 5. רָצוֹן welgevallen. לִרְצֹנְכֶם תִּזְבָּחֻהוּ dan zult gij het alzoo slagten, dat het u tot welgevallen aangenomen worde. 7. פִּגּוּל verworpen. 9. כָּלָה (כַּלֵּה) volbrengen. קָצַר afmaaijen. קָצִיר oogst. לֹא תְכַלֶּה···לִקְצֹר zult gij niet geheel afmaaijen. פֵּאָה hoek. פְּאַת שָׂדְךָ den uitersten

---

*) Hoofdstuk XVIII vindt men op het einde van dit stukje.

hoek van. לֶקֶט afval. לָקֹט (לַקֵּט) oplezen. וְלֶקֶט קְצִירְךָ ook de enkele airen, welke bij uwen oogst afvallen. לֹא תְלַקֵּט zult gij niet oplezen. 10. עָלַל (עוֹלֵל) nalezing houden. וְכַרְמְךָ לֹא תְעוֹלֵל [In] uwen wijngaard zult gij geene nalezing houden. פֶּרֶט enkele druiven. עָנִי arme. עָזֹב laten. תַּעֲזֹב אֹתָם zult gij ze laten. 11. כָּחַשׁ afloochenen. וְלֹא תְכַחֲשׁוּ gij zult niets afloochenen. 13. עָשַׁק wederregtelijk onthouden. רֵעֶה, רֵעַ naaste, evenmensch. לֹא תַעֲשֹׁק אֶת־רֵעֲךָ gij zult uwen naasten niets wederregtelijk onthouden. גָּזֹל stelen, rooven. וְלֹא תִגְזֹל en [hem] niet berooven. פְּעֻלָּה werksloon. שָׂכִיר dagloonerer. לֹא תָלִין פְּעֻלַּת שָׂכִיר gij zult het werksloon des daglooners niet laten vernachten. 14 קָלַל (קִלֵּל) vloeken. לֹא תְקַלֵּל gij zult niet vloeken. מִכְשֹׁל struikelblok. לֹא תִתֵּן מִכְשֹׁל zult gij geen struikelblok voorleggen. 15. עָוֶל onregt. נָשָׂא verschoonen, nadragen. לֹא תִשָּׂא פְנֵי־דָל gij zult den geringen niet verschoonen. וְלֹא תֶהְדַּר פְּנֵי גָדוֹל noch het aanzien der grooten vereeren. בְּצֶדֶק naar de geregtigheid. 16. רָכִיל aanbrenger. עָמֹד terugblijven. לֹא תַעֲמֹד gij zult niet terugblijven. עַל דַּם רֵעֶךָ bij het gevaar (*letterl.* het bloed) uws naasten. 17. יָכַח berispen.

*

הוֹכֵחַ תּוֹכִיחַ אֶת עֲמִיתֶךָ gij zult uwen evenmensch [wanneer hij onregt doet], berispen. וְלֹא תִשָּׂא עָלָיו חֵטְא maar gij moet hem geene zonde nadragen. 18. נָקַם wreken. נָטַר haatdragend zijn. לֹא תִקֹּם וְלֹא תִטֹּר gij zult u niet wreken noch haatdragend zijn. 19. רָבַע doen vermengen, paren. כִּלְאַיִם tweederlei. שַׁעַטְנֵז een weefsel [of kleed] van wollen en linnen draden. בְּהֶמְתְּךָ לֹא תַרְבִּיעַ כִּלְאַיִם uw vee zult gij niet in tweederlei soort doen paren. שָׂדְךָ לֹא תִזְרַע כִּלְאַיִם uw veld niet met tweederlei zaadsoorten bezaaijen. וּבֶגֶד כִּלְאַיִם שַׁעַטְנֵז en een kleed, hetwelk van tweederlei soorten [namelijk van wol en linnen] gewerkt is. 20. נֶחֱרֶפֶת afgestaan. פָּדָה loskoopen. וְהָפְדֵּה לֹא נִפְדָּתָה doch die niet geheel losgekocht is. חֻפְשָׁה vrijheid. בִּקֹּרֶת onderzoek. חָפַשׁ (חִפֵּשׁ) vrijmaken. כִּי לֹא חֻפָּשָׁה omdat zij niet vrijgemaakt is. 23. עָרֵל een voorhuid hebben. וַעֲרַלְתֶּם עָרְלָתוֹ dan zult gij als eene voorhuid beschouwen. 24. הִלּוּלִים dankbetuiging. 25. תְּבוּאָתוֹ zijne inkomst. 26. לֹא תְנַחֲשׁוּ gij zult aan geene voorbeduidingen gelooven. עָנַן (עוֹנֵן) wigchelarij plegen door de wolken gade te slaan. וְלֹא תְעוֹנֵנוּ noch aan gunstige of ongunstige dagen gelooven. 27. נָקַף

rondom afscheren. פֵּאָה hoek. לֹא תַקִּפוּ פְּאַת רֹאשְׁכֶם gij zult de hoeken uws hoofds niet rondom afscheren. שָׁחַת bederven, geheel afnemen. וְלֹא תַשְׁחִית gij zult niet met den wortel afnemen. 28. שֶׂרֶט insnijding. נֶפֶשׁ doode, lijk. וְשֶׂרֶט לָנֶפֶשׁ לֹא תִתְּנוּ om eenen doode zult gij u geene insnijding maken. כְּתֹבֶת schrift, teeken. קַעֲקַע prikking. וּכְתֹבֶת קַעֲקַע לֹא תִתְּנוּ בָּכֶם en gij zult geen merkteeken op u doen inprikken. 29. לְהַזְנוֹתָהּ door haar ontucht te doen plegen. זִמָּה schandelijke ontucht. 31. אֹב doodenbezweerder. הָאֹבֹת de doodenbezweerders. יִדְּעֹנִי waarzegger. הַיִּדְּעֹנִים de waarzeggers. 32. שֵׂיבָה grijsaard. וְהָדַרְתָּ en gij zult vereeren. פְּנֵי זָקֵן het aanzien eens ouden. 33. יָנָה beleedigen. לֹא תוֹנוּ zult gij niet beleedigen. 34. כָּמוֹךָ als u zelven. 35. בַּמִּדָּה met de vlaktemaat. בַּמִּשְׁקָל met het gewigt. וּבַמְּשׂוּרָה of met de inhoudsmaat. 36. מֹאזְנַיִם weegschalen. מֹאזְנֵי צֶדֶק regte weegschalen. אַבְנֵי צֶדֶק regte gewigten. אֵיפַת צֶדֶק regte droogmaat. וְהִין צֶדֶק en regte vochtmaat.

HOOFDSTUK XX.

2. מִזַּרְעוֹ van zijn kroost. מֹלֶךְ Moloch (een afgod

der Ammoniten). רָגֹם doodwerpen. יִרְגְּמֻהוּ zullen hem doodwerpen. 3. וְהִכְרַתִּי en Ik zal uitroeijen. 4. וְאִם הַעְלֵם יַעְלִימוּ wanneer wij zouden aftrekken. 5. אֶת־פָּנַי Mijnen toorn. כָּל־הַזֹּנִים אַחֲרָיו allen die hen navolgen. 7. וְהִתְקַדִּשְׁתֶּם houdt u heilig. 9. יְקַלֵּל zal vloeken. קִלֵּל hij heeft gevloekt *) — 22. קוֹא uitspuwen. וְלֹא תָקִיא opdat niet uitspuwe. לָשֶׁבֶת בָּהּ om er in te wonen. 23. אֲשֶׁר אֲנִי מְשַׁלֵּחַ dat Ik uitdrijf. וָאָקֻץ בָּם heb Ik eene walg van hen gekregen. 24. בָּדֵל afscheiden. הִבְדַּלְתִּי Ik heb afgescheiden. 25. וְלֹא תְשַׁקְּצוּ gij zult niet tot een afschuw maken. אֲשֶׁר תִּרְמֹשׂ wat kruipt. 27. דְּמֵיהֶם hunne bloedschuld. בָּם is op hen.

אֱמֹר

HOOFDSTUK XXI.

1. לְנֶפֶשׁ aan een lijk. 2. שְׁאֵר nabestaande. כִּי אִם לִשְׁאֵרוֹ alleen aan zijnen nabestaanden. הַקָּרֹב אֵלָיו die met hem naauw verwant is. 3. הַקְּרוֹבָה אֵלָיו die bij hem inwoont. 4. לְהֵחַלּוֹ en zich daardoor ontheiligen.

*) Van vers 10 tot 22 zie op het einde van dit stukje.

5. קָרְחָה kale plek. קָרֹחַ eene plek maken. לֹא יִקְרְחוּ קָרְחָה zij zullen geene kale plek maken. וּבִבְשָׂרָם en op hun ligchaam. שָׂרֶטֶת insnijding. שָׂרַט eene insnijding maken. 7. לֹא יִשְׂרְטוּ שָׂרָטֶת zullen zij geene insnijding maken. 7. זֹנָה eene ontuchtige. וַחֲלָלָה en eene ontwijde. גְּרוּשָׁה eene verstootene. 9. חָלַל ontheiligen. כִּי תֵחֵל die zich ontheiligt. הִיא מְחַלֶּלֶת die ontheiligt. 10. לֹא יִפְרָע zal hij niet wild laten groeijen. לֹא יִפְרֹם zal hij niet verscheuren. 12. כִּי נֵזֶר want de kroon. שֶׁמֶן מִשְׁחַת אֱלֹהָיו de zalfolie zijns Gods. 13. בִבְתוּלֶיהָ in haren maagdelijken staat. יִקָּח zal hij huwen. 17. מוּם een ligchaamsgebrek. חָרֻם die een platgedrukt neusbeen heeft. שָׂרוּעַ die eenig lid te lang heeft. 20. גִבֵּן een gebulte (v. a. die lange wenkbraauwen heeft). דַּק een dwerg (v. a. die geene wenkbraauwen of die een vlies over het oog heeft). תְּבַלֻּל ineengeloopen. אוֹ תְּבַלֻּל בְּעֵינוֹ of die een ineengeloopen oog heeft. גָּרָב drooge schurft. יַלֶּפֶת vochtige schurft.

HOOFDSTUK XXII.

2. זור vervreemden, zich onthouden. וְיִנָּזְרוּ dat zij

zich onthouden. 4. צָרוּעַ melaatsche. זָב vloeijende. 8. נְבֵלָה וּטְרֵפָה gestorven of verscheurd vee. 9. מִשְׁמַרְתִּי mijne inzetting. וּמֵתוּ בוֹ en daardoor sterven. 10. זָר vreemde. תּוֹשָׁב huisgenoot. תּוֹשַׁב כֹּהֵן een huisgenoot eens priesters. 11. נֶפֶשׁ קִנְיַן כַּסְפּוֹ een persoon voor geld aangekocht. 12. כִּי תִהְיֶה welke huwt (*lettl.* welke zal zijn). בִּתְרוּמַת הַקֳּדָשִׁים van de heffing des heiligdoms. 13. כִּנְעוּרֶיהָ als in hare jeugd. 15. רוּם opnemen. אֵת אֲשֶׁר יָרִימוּ welke zij opnemen. 16. נָשָׂא dragen, opladen. וְהִשִּׂיאוּ אוֹתָם en dus [niet] op zich laden. 21. לְפַלֵּא־נֶדֶר [tot voldoening] eener bijzondere gelofte. 22. עַוֶּרֶת wat blind is. שָׁבוּר beschadigd. חָרוּץ verminkt. יַבֶּלֶת puistachtig. 23. שָׂרוּעַ hetwelk een lid te lang, וְקָלוּט of een lid te kort heeft. 24. מָעוּךְ verdrukt. כָּתוּת verbrijzeld. נָתוּק afgescheurd. כָּרוּת uitgesneden. 25. מָשְׁחָתָם hunne bedorvenheid. 27. וָהָלְאָה en vervolgens.

HOOFDSTUK XXIII.

2. מוֹעֵד bepaalde feestdag. מוֹעֲדֵי ה׳ de bepaalde feestdagen des Eeuwigen. מִקְרָא zamenkomst. מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ heilige zamenkomsten. 4. אֲשֶׁר תִּקְרְאוּ die gij

zult uitroepen. 10. וּקְצַרְתֶּם אֶת־קְצִירָהּ en gij den oogst inzamelen zult. מִמָּחֳרַת הַשַּׁבָּת daags na het feest, (den dag na dien feestdag). 14. קָלִי geschroeide airen. וְכַרְמֶל en versche airen. 15. סָפַר tellen. וּסְפַרְתֶּם gij zult tellen. תְּמִימֹת volle [weken]. 16. חָדָשׁ, חֲדָשָׁה nieuw. מִנְחָה חֲדָשָׁה een nieuw spijsoffer. 17. תְּנוּפָה ter wending. 24. זִכְרוֹן תְּרוּעָה een herinnerings[-feest] des bazuingeschals. 25. מְלֶאכֶת עֲבֹדָה dienstwerk. 27. בֶּעָשׂוֹר op den tienden. יוֹם הַכִּפֻּרִים de dag der verzoening. 32. תִּשְׁבְּתוּ שַׁבַּתְּכֶם zult gij uwen rustdag houden. 34. סֻכָּה loofhut. חַג הַסֻּכּוֹת loofhuttenfeest. 36. עֲצֶרֶת הִוא het is een [dag van] onthouding. 37. דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ elk op zijnen dag. 38. אֲשֶׁר תִּתְּנוּ die gij wijden zult. 40. פְּרִי עֵץ הָדָר eene vrucht van den boom Hadar (d. i. de *Ethrog*). כַּפָּה, כַּף twijg. תָּמָר palm. כַּפֹּת תְּמָרִים palmtwijgen. עָנָף tak. עֲנַף עֵץ עָבֹת een tak van den boom Aboth, (d. i. de *Hadas* of *Mirth*). עֲרָבִים wilgen. נַחַל beek. וְעַרְבֵי נָחַל en beekwilligen. כָּל הָאֶזְרָח elk inboorling. הוֹשַׁבְתִּי heb Ik doen wonen. 44. וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה Mozes maakte bekend.

HOOFDSTUK XXIV.

2. שֶׁמֶן זַיִת olijvenolie. זָךְ de zuiverste. כָּתִית ge-

stootene. לְהַעֲלֹת om te ontsteken. 3. יַעֲרֹךְ zal hij toebereiden. 4. הַטְּהֹרָה van fijn [goud]. 6. מַעֲרֶכֶת rij. שֵׁשׁ הַמַּעֲרָכֶת zes op eene rij. 7. לְאַזְכָּרָה tot gedenkoffer. בְּיוֹם הַשַּׁבָּת בְּיוֹם הַשַּׁבָּת op elken Sabbath-dag. 10. וַיִּנָּצוּ zij geraakten in strijd. יִשְׂרְאֵלִי een israëlitische man. יִשְׂרְאֵלִית eene israëlitische vrouw. 11. נָקֹב verwenschen. וַיִּקֹּב hij sprak uit met verwensching. וַיְקַלֵּל en vloekte. 12. פָּרֵשׁ bescheid doen. לִפְרֹשׁ לָהֶם tot dat hum bescheid gedaan werd. 14. הַמְקַלֵּל den vervloeker. וְסָמְכוּ dan zullen leggen. 16. בְּנָקְבוֹ שֵׁם als hij dezen naam met verwensching uitspreekt. 20. שֶׁבֶר breuk. כֵּן zoo. יִנָּתֶן בּוֹ moet ook hem toegebragt worden.

בְּהַר

HOOFDSTUK XXV.

3. זָמֹר snoeijen. תִּזְמֹר zult gij snoeijen. 5. סָפִיחַ opslag. אֵת סְפִיחַ קְצִירְךָ den opslag van uwen oogst. נָזִיר ongesnoeide wijnstok. עֵנָב wijndruif, וְאֶת־עִנְּבֵי נְזִירֶךָ ook de druiven uwer ongesnoeide wijnstokken. בָּצֹר afplukken. לֹא תִבְצֹר zult gij niet afplukken. 9. עָבֹר doen gaan, doen hooren. שׁוֹפָר bazuin. תְּרוּעָה

geblaas. וְהַעֲבַרְתָּ שׁוֹפַר תְּרוּעָה daarna zult gij een
bazuin-geblaas doen hooren. תַּעֲבִירוּ zult gij doen
hooren. 10. דְּרוֹר vrijlating. יוֹבֵל jubeljaar. 14. מִמְכָּר׳
מִמְכֶּרֶת verkoop, het verkochte. וְכִי תִמְכְּרוּ מִמְכָּר
wanneer gij iets verkoopt. 15. בְּמִסְפַּר naar het getal van.
שְׁנֵי תְבוּאֹת de [nog te komene] oogstjaren. 16. לְפִי
רֹב naar mate van de veelheid. וּלְפִי מְעֹט en naar
mate van het mindertal. 18. לָבֶטַח in veiligheid.
21. בְּרָכָה zegen. וְצִוִּיתִי אֶת־בִּרְכָתִי maar Ik zal Mijnen
zegen gebieden. וְעָשָׂת (*in plaats van* וְעָשְׂתָה) dat het
oplevere. 22. יָשָׁן oud, het oude. 23. לִצְמִתֻת voor
altijd. 24. גְּאֻלָּה lossing. 25. גָּאַל lossen. גֹּאֵל losser.
וּבָא גֹאֲלוֹ zoo kan zijn losser komen. וְגָאַל en lossen.
26. וְהִשִּׂיגָה יָדוֹ doch hij zelf geraakt weder tot vermo-
gen. וּמָצָא en verkrijgt. כְּדֵי גְאֻלָּתוֹ zoo veel als tot
zijne lossing toereikend is. 27. חָשַׁב (חִשֵּׁב) rekenen,
afrekenen. וְחִשַּׁב zoo zal hij afrekenen. וְהֵשִׁיב אֶת
הָעֹדֵף het overige uitkeeren. 29. מוֹשָׁב woonplaats.
בֵּית־מוֹשָׁב woonhuis. חוֹמָה muur. עִיר חוֹמָה eene
bemuurde stad. בֵּית מוֹשַׁב עִיר חוֹמָה een woonhuis
in eene bemuurde stad. תֹּם einde. עַד־תֹּם tot na
verloop van. 30. וְקָם הַבַּיִת zoo blijft het huis. לְדֹרֹתָיו

[en] aan zijne nakomelingen. 31. וּבָתֵּי הַחֲצֵרִים huizen op opene plaatsen. שְׂדֵה־הָאָרֶץ akkergrond. 34. מִגְרָשׁ gemeene weide, vrije grond, nabijheid. וּשְׂדֵה מִגְרַשׁ עָרֵיהֶם een veld, dat in de nabijheid hunner steden ligt. 35. מָכַךְ verarmen. וְכִי יָמוּךְ אָחִיךָ wanneer uw broeder verarmt. מוֹט zakken laten. וּמָטָה יָדוֹ en zijne hand zakken laat. חָזַק ondersteunen. וְהֶחֱזַקְתָּ בּוֹ zoo zult gij hem ondersteunen. 36. נֶשֶׁךְ renten. תַּרְבִּית overwinst. 39. עֲבֹדָה dienst. עֲבֹדַת עָבֶד slavendienst. 42. לֹא יִמָּכְרוּ מִמְכֶּרֶת עָבֶד zij moeten niet verkocht worden als slaven. 43. רָדָה heerschen. לֹא תִרְדֶּה בוֹ gij moet niet over hem heerschen. בְּפָרֶךְ met strengheid. 45. נָחַל erven. וְהִתְנַחַלְתֶּם אֹתָם gij zult ze als een erfelijk eigendom nalaten. 47. עֵקֶר afstammeling. לְעֵקֶר מִשְׁפַּחַת הַגֵּר of aan een afstammeling van een vreemd geslacht. 49. דּוֹד vaders broeder, oom. בֶּן־דֹּדוֹ de zoon van zijns vaders broeder, neef. 50. קֹנֶה kooper. עִם קֹנֵהוּ met zijnen kooper. כֶּסֶף מִמְכָּרוֹ het koopgeld. 51. לְפִיהֶן naar dezelfde verhouding.

HOOFDSTUK XXVI.

1. פֶּסֶל beeld. מַצֵּבָה zuil. מַשְׂכִּית beeldschrift. וְאֶבֶן

מַשְׂכִּית en een steen met beeldschrift. לְהִשְׁתַּחֲוֺת עָלֶיהָ om u ter aanbidding daarvoor neder te werpen.

בְּחֻקֹּתַי

4. גֶּשֶׁם regen. גִּשְׁמֵיכֶם uwe regens. יְבוּל gewas. יְבוּלָהּ zijn gewas. 5. דַּיִשׁ dorschtijd. בָּצִיר wijnoogst. יַשִּׂג zal reiken. אֶת־זָרַע [tot] den zaaitijd. לָשֹׂבַע tot verzadiging. 6. חָרַד schrikken. וְאֵין מַחֲרִיד niemand zal u verschrikken. וְהִשְׁבַּתִּי Ik zal verdrijven. 8. רְבָבָה tien duizend. 10. יָשָׁן נוֹשָׁן [van] het oude verjaarde. 11. גָּעַל afkeer hebben. וְלֹא־תִגְעַל נַפְשִׁי אֶתְכֶם en Mijn wezen zal geen afkeer van u hebben. 12. וְהִתְהַלַּכְתִּי Ik zal rondwandelen. 13. מוֹטָה gareel (v. a. dissel-boom). עֹל juk. מֹטֹת עֻלְּכֶם de gareelen uws juks. קוֹמְמִיּוּת regt op. 15. מָאַס versmaden. וְאִם···תִּמְאָסוּ wanneer gij zult versmaden. פּוּר verstoren. לְהַפְרְכֶם en gij verstoren zult. בֶּהָלָה verschrikking. שַׁחֶפֶת uittering. קַדַּחַת heete koorts. כָּלָה (כִּלֵּה) verteren. מְכַלּוֹת עֵינַיִם welke de oogen verteren. דָּאַב smachten, bedroeven. וּמְדִיבֹת נָפֶשׁ en het gemoed bedroeven. לָרִיק te vergeefs. 18. יָסַר (יִסֵּר) tuchtigen. לְיַסְּרָה om te tuchtigen. שֶׁבַע zevenvoudig. 19. גָּאוֹן trotschheid.

עֹז overmoed, magt. אֶת־גְּאוֹן עֻזְּכֶם uwen trotschen overmoed. 19. כַּבַּרְזֶל als ijzer. כַּנְּחֻשָׁה als koper. 20. וְתַם dan zal verspild worden. 21. בְּקֶרִי, קֶרִי wederstrevend. מַכָּה plaag. 22. שָׁכֹל (שִׁכֵּל) kinderloos maken. וְשִׁכְּלָה אֶתְכֶם dat zal u kinderloos maken. מָעַט verminderen. וְהִמְעִיטוּ en zal verminderen. שָׁמֵם verlaten zijn. וְנָשַׁמּוּ zoodat verlaten zullen zijn. 23. יָסַר tuchtigen. לֹא תִוָּסְרוּ gij niet getuchtigd zijt. 25. נָקַם wreken. נָקָם wraak. נֹקֶמֶת נְקַם בְּרִית dat wreken zal de wraak des verbonds. 26. מַטֶּה staf. מַטֵּה לֶחֶם broodstaf. תַּנּוּר oven. בַּמִּשְׁקָל bij het gewigt. 30. שָׁמַד verdelgen. בָּמָה hoogte. וְהִשְׁמַדְתִּי אֶת בָּמֹתֵיכֶם Ik zal uwe hoogten verdelgen. וְהִכְרַתִּי en ik zal uitroeijen. חַמָּנִים zonnebeelden. אֶת־חַמָּנֵיכֶם uwe zonnebeelden. פֶּגֶר levenloos ligchaam. גִּלּוּלִים walgelijke afgoden. אֶת־פִּגְרֵיכֶם עַל פִּגְרֵי גִּלּוּלֵיכֶם uwe levenlooze ligchamen op de levenlooze ligchamen uwer walgelijke afgoden. 31. חָרְבָּה eene woesternij. וַהֲשִׁמֹּתִי en Ik zal doen verwilderen. וְלֹא אָרִיחַ en niet meer ruiken. 32. וְשָׁמְמוּ עָלֶיהָ dat er over ontzetten zullen. 33. זָרָה verstrooijen. אֱזָרֶה zal Ik verstrooijen. וַהֲרִיקֹתִי en Ik zal uittrekken. שְׁמָמָה wildernis. 34. וְהִרְצָת, אָז תִּרְצֶה

dan zal vergoeden. 36. מֹרֶךְ vreesachtigheid. עָלֶה blad. קוֹל עָלֶה נִדָּף de stem van een ruischend blad. נוּס vlugten. מְנֻסָה vlugt. וְנָסוּ מְנֻסַת חֶרֶב zij zullen vlugten gelijk men voor een zwaard vlugt. 37. כְּמִפְּנֵי חֶרֶב als of het zwaard achter hen ware. תְּקוּמָה bestand. 39. נָמֹק wegkwijnen. יִמַּקּוּ zij zullen wegkwijnen. 40. וְהִתְוַדּוּ dan zullen zij beleiden. מַעַל trouwloosheid. מָעַל trouwloosheid plegen. בְּמַעֲלָם אֲשֶׁר מָעֲלוּ בִי dat zij trouwloosheid tegen mij gepleegd hebben. 41. אוֹ־אָז dan. כָּנַע verontmoedigen. יִכָּנַע zal verontmoedigd worden. לְבָבָם הֶעָרֵל hun onbesneden hart. 43. יַעַן daarom. וּבְיַעַן en in zoo verre.

HOOFDSTUK XXVII.

1. נֶדֶר geloften. פָּלָא afzonderen. אִישׁ כִּי יַפְלִא נֶדֶר wanneer iemand eene gelofte [tot afzondering] zal doen. עֵרֶךְ, בְּעֶרְכְּךָ schatting. 8. מָךְ onvermogend. 10. חָלַף verwisselen. לֹא יַחֲלִיפֶנּוּ hij mag het niet verwisselen. מִיר verruilen. וְלֹא יָמִיר noch verruilen. תְּמוּרָה ruiling. וְהָיָה הוּא וּתְמוּרָתוֹ zoo zal dat benevens het daarvoor verruilde. 16. זֶרַע חֹמֶר שְׂעֹרִים de bezaaijing van een 'Homer gerst. 18. גָּרַע aftrekken. וְנִגְרַע en

dit zal afgetrokken worden. 20. גָּאַל lossen. וְאִם גָּאַל יִגְאַל wanneer hij lossen wil. 21. חֵרֶם ban. כִּשְׂדֵה הַחֵרֶם als een verbannen veld. 23. אֵת מִכְסַת הָעֶרְכְּךָ de som der schatting. 26. בָּכוֹר (בִּכֵּר) door eerstgeboorte wijden. אֲשֶׁר יְבֻכַּר hetwelk door eerstgeboorte gewijd is. 29. כָּל חֵרֶם אֲשֶׁר יָחֳרַם die als verbannen is veroordeeld geworden. פָּדָה lossen, vrijkoopen. לֹא יִפָּדֶה kan niet worden vrijgekocht. 31. מִמַּעַשְׂרוֹ van zijn tiende. 32. הַשָּׁבֶט de staf. 33. בָּקַר (בִּקֵּר) uitzoeken. לֹא יְבַקֵּר men zal niet uitzoeken.

חזק.

In het boek Leviticus וַיִּקְרָא zijn 10 wekelijksche afdeelingen, als וַיִּקְרָא (bl. 143), צַו (bl. 147), שְׁמִינִי (bl, 150), תַזְרִיעַ (bl. 154), מְצֹרָע (bl. 157), אַחֲרֵי מוֹת (bl. 158), קְדֹשִׁים (bl. 160), אֱמֹר (bl. 164), בְּהַר bl. 168) en בְּחֻקֹּתַי (bl. 171), bevattende te zamen 27 Hoofdstukken (of 23 massoretische afdeelingen) en 859 verzen. — De helft van het boek is וְהַנֹּגֵעַ בִּבְשַׂר הַזָּב (Leviticus XV. 7).

ספר

בְּמִדְבַּר

הוּא

חֻמַּשׁ הַפְּקוּדִים

HET

VIERDE BOEK VAN MOZES,

GENAAMD

N U M E R I.

Bevattende, van den eersten dag der tweede maand in het tweede jaar, tot den eersten dag in de elfde maand van het veertigste jaar,
acht en dertig jaren en negen maanden.

HOOFDSTUK I.

2. נָשָׂא opnemen. שְׂאוּ neemt op. אֶת־רֹאשׁ de hoofdsom. מִשְׁפָּחָה geslacht. לְמִשְׁפְּחֹתָם naar hunne geslachten. בֵּית־אָב stamhuis (*letterl.* het huis des vaders). לְבֵית אֲבֹתָם naar hunne stamhuizen. בְּמִסְפַּר met optelling. גֻּלְגֹּלֶת schedel, hersenpan, hoofd. לְגֻלְגְּלֹתָם hoofd voor hoofd. 3. פָּקַד monsteren. תִּפְקְדוּ zult gij monsteren. צָבָא heir, krijg, strijd. כָּל־יֹצֵא צָבָא al wie ten strijde kan uittrekken 16. קָרוּא afgevaardigde, *meerv.* קְרוּאִים קְרוּאֵי הָעֵדָה de afgevaardigden der gemeente. 17. אֲשֶׁר נִקְּבוּ welke [hier] met name uitgedrukt zijn. 18. קָהַל vergaderen. הִקְהִילוּ deden zij vergaderen. וַיִּתְיַלְדוּ om hunne afkomst op te geven. 20. תּוֹלְדֹתָם naar hunne afkomst. 21. פְּקֻדִים gemonsterden. פְּקֻדֵיהֶם hunne gemonsterden. 47. לֹא הָתְפָּקְדוּ werden niet mede gemonsterd. 49. מַטֶּה stâm. 50. וְאַתָּה הַפְקֵד daarentegen zult gij het opzigt geven. הֵמָּה יִשְׂאוּ zij zullen dragen. וְהֵם יְשָׁרְתֻהוּ zij zullen denzelven bedienen. 51. נָסַע optrekken. וּבִנְסֹעַ wanneer optrekt. יָרַד doen zakken, uit elkander nemen. יוֹרִידוּ אֹתוֹ zullen denzelven uit elkander nemen. חָנָה zich legeren. וּבַחֲנֹת en wanneer zich legert. יָקִימוּ zullen

oprigten. 52. וְחָנוּ zij zullen zich legeren. דֶּגֶל banier. וְאִישׁ עַל דִּגְלוֹ en elk bij zijne banier. 53. קֶצֶף gramschap. מִשְׁמֶרֶת verordening.

HOOFDSTUK II.

2. אוֹת teeken. בְּאֹתֹת naar [hunne] teekenen. יַחֲנוּ zullen zich legeren. מִנֶּגֶד op eenen afstand. סָבִיב rondom. 3. מִזְרָח, קֶדֶם oostwaarts. קֵדְמָה מִזְרָחָה oostwaarts. 5. עָלָיו naast hem. 10. תֵּימָן zuid. תֵּימָנָה zuidwaarts. 16. וּשְׁנִיִּם יִסָּעוּ deze zullen bij den optogt de tweeden zijn. 17. וְנָסַע hierop zal optrekken. כַּאֲשֶׁר יַחֲנוּ כֵּן יִסָּעוּ zoo als zij gelegerd zijn, zoo zullen zij optrekken. 18. יָם west. יָמָּה westwaarts. 24. וְשְׁלִשִׁים יִסָּעוּ deze zullen bij den optogt de derden zijn.

HOOFDSTUK III.

1. תוֹלְדֹת geslachtsopvolging. 3. הַמְּשֻׁחִים die gezalfd waren. 6. וְשֵׁרְתוּ אֹתוֹ dat zij hun dienen. 9. נְתוּנִם נְתוּנִם הֵמָּה לוֹ zij zullen hem gegeven zijn. 10. כְּהֻנָּה priesterambt. וְשָׁמְרוּ אֶת־כְּהֻנָּתָם dat zij hun priesterambt waarnemen. 26. מֵיתָר pees, zeel. וְאֵת מֵיתָרָיו en deszelfs zelen. 29. עַל יֶרֶךְ aan de zijde

[van]. 40. וְשָׂא en neem op. 46. פְּדוּיֵם losgeld. וְאֵת פְּדוּיֵי en als losgeld van. הָעֹדְפִים die overig zijn. 47. חֲמֵשֶׁת חֲמֵשֶׁת שְׁקָלִים לַגֻּלְגֹּלֶת vijf sikkelen voor elk hoofd. 51. הַפְּדֻיִם der gelosten.

HOOFDSTUK IV.

5. מָסָךְ afscheidend. אֵת פָּרֹכֶת הַמָּסָךְ het afscheidend voorhangsel. 6. כְּסוּי, כָּסוּי dekkleed. וּפָרְשׂוּ zij zullen er over heenspreiden. כְּלִיל תְּכֵלֶת enkel hemelsblaauwe [wol]. 7. יִפְרְשׂוּ zullen zij spreiden. וְאֵת לֶחֶם הַתָּמִיד ook het toonbrood. 9. וְאֵת כָּל־כְּלֵי שַׁמְנָהּ en alle olie-gereedschappen. אֲשֶׁר יְשָׁרְתוּ־לָהּ בָּהֶם waarvan men voor denzelven gebruik maakt. 12. מָסָךְ behangsel. שָׁרֵת dienst. כְּלֵי הַשָּׁרֵת de dienstgereedschappen. עַל הַמּוֹט op de draagbaar. 13. וְדִשְּׁנוּ dan zullen zij van asch zuiveren. 15. מַשָּׂא draagpost. 16. פְּקֻדָּה toezigt. וּפְקֻדַּת en het toezigt van. 19. אִישׁ אִישׁ עַל עֲבֹדָתוֹ ieder op zijn werk. 20. כְּבַלַּע (כְּבֵלַע) omwikkelen. כְּבַלַּע אֶת־הַקֹּדֶשׁ als het heiligdom omwikkeld wordt.

נָשֹׂא

26. כָּל־אֲשֶׁר יֵעָשֶׂה לָהֶם al wat er bij te doen is.

וְעָבְדוּ zullen zij verrigten. 31. מִשְׁמֶרֶת מַשָּׂאָם de verordening van hetgeen zij te dragen hebben. 32. אֶת־כְּלֵי מִשְׁמֶרֶת מַשָּׂאָם welke gereedschappen zij in acht te nemen [en] te dragen hebben. 37. כָּל־הָעֹבֵד al wat arbeid verrigtte. 47. כָּל־הַבָּא al wie geschikt is. לַעֲבֹד עֲבֹדַת עֲבֹדָה eenigen arbeid te verrigten. וַעֲבֹדַת מַשָּׂא of eenigen last te dragen.

HOOFDSTUK V.

2. וִישַׁלְּחוּ dat zij wegzenden. וְכֹל טָמֵא en elk die zich verontreinigd heeft. לָנֶפֶשׁ aan een dood ligchaam. 3. אֶל מִחוּץ tot buiten. 6. לִמְעֹל מַעַל en [hierdoor] eene ontrouw begaat. וְאָשְׁמָה en zijne schuld erkent. וְהֵשִׁיב en wedergeven. אֶת־אֲשָׁמוֹ בְּרֹאשׁוֹ de hoofdsom van het verschuldigde. 7. לַאֲשֶׁר אָשַׁם לוֹ tegen wien men schuldig gemaakt heeft. גֹּאֵל bloedverwant, losser. הַמּוּשָׁב dat wedergegeven moet worden. 10. וְאִישׁ אֶת־קֳדָשָׁיו alle dingen die iemand heiligt. לוֹ יִהְיוּ behooren [nog] aan hem zelven. לוֹ יִהְיֶה zal voor dezen zijn *).

---

*) Het overige van dit Hoofdstuk vindt men aan het einde van dit stukje.

HOOFDSTUK VI.

2. פָּלָא zich onderscheiden. נָדַר eene gelofte doen. נָזִיר een nazireër, een onthoudende. כִּי יַפְלִא לִנְדֹּר נֶדֶר נָזִיר die zich door eene gelofte der onthouding zal onderscheiden. נָזַר zich onthouden. לְהַזִּיר לַה׳ van zich [namelijk] ter eere des Eeuwigen [van eenige zaken] te onthouden. 3. יַיִן wijn. וְשֵׁכָר of [andere] dronken makende drank. חֹמֶץ azijn. מִשְׁרָה vocht. וְכָל־מִשְׁרַת עֲנָבִים ook geen ander vocht van druiven. לַחִים וִיבֵשִׁים versche of gedroogde. 4. חַרְצָן kern. מֵחַרְצַנִּים van kernen. וְעַד זָג tot schil. 5. תַּעַר een scheermes. גָּדַל (גִּדֵּל) groeijen. פֶּרַע wild, verwildering. גַּדֵּל פֶּרַע שְׂעַר רֹאשׁוֹ latende zijn hoofdhaar wild groeijen. 7. בְּמֹתָם als zij dood zijn. 9. בְּפֶתַע onvoorziens. פִּתְאֹם plotseling. 11. מֵאֲשֶׁר חָטָא dat hij zich verzondigd heeft. עַל הַנָּפֶשׁ aan een dood ligchaam. 12. יִפְּלוּ zullen wegvallen. כִּי טָמֵא נִזְרוֹ omdat door onreinheid [is afgebroken geworden] zijne onthouding. 14. וְכַבְשָׂה אַחַת een ooilam. בַּת שְׁנָתָהּ, בֶּן שְׁנָתוֹ eenjarig. 17. עַל סַל הַמַּצּוֹת benevens den korf met ongezuurd gebak. 23. בָּרַךְ (בֵּרֵךְ) zegenen. כֹּה תְבָרְכוּ zoo zult gij zegenen. 24. יְבָרֶכְךָ zegene u. שָׁמַר behoeden.

וְיִשְׁמְרֶךָ en behoede u. 25. אוֹר toelichten. יָאֵר Hij late toelichten. חָנַן genadig zijn. וִיחֻנֶּךָּ en zij u genadig. 26. נָשָׂא wenden. יִשָּׂא Hij wende. שׂוּם verleenen. וְיָשֵׂם לְךָ en verleene u. שָׁלוֹם vrede. 27. וְשָׂמוּ אֶת־שְׁמִי zoo zullen zij Mijnen naam uitspreken.

HOOFDSTUK VII.

1. בְּיוֹם כַּלּוֹת ten dage dat hij voleindigd had. קוּם oprigten. לְהָקִים om op te rigten. וַיִּמְשָׁחֵם וַיְקַדֵּשׁ אֹתָם als hij dit alles gezalfd en geheiligd had. 2. נְשִׂיאֵי יִשְׂרָאֵל de vorsten van Israël. 3. עֲגָלָה wagen. עֶגְלֹת צָב overdekte wagens. 5. וְהָיוּ zij zullen strekken. אִישׁ elk. כְּפִי עֲבֹדָתוֹ naar gelang van zijne dienst. 8. בְּיַד onder opzigt van. 10. חֲנֻכָּה inwijding. אֵת חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ het inwijding[-offer] des altaars. 11. נָשִׂיא אֶחָד לַיּוֹם elken vorst zal op eenen bijzonderen dag. 13. קַעֲרָה schotel. קַעֲרַת כֶּסֶף een zilveren schotel. מִזְרָק sprengbekken. 14. כַּף אַחַת···זָהָב eene gouden schaal. 18. הִקְרִיב offerde, bragt. 84. בְּיוֹם הִמָּשַׁח אֹתוֹ ten dage dat het gezalfd was. קַעֲרֹת כֶּסֶף zilveren schotels. מִזְרְקֵי כֶסֶף zilveren sprengbekkens. כַּפּוֹת schalen. 89. מִדַּבֵּר sprekende. מֵעַל van boven. מִבֵּין van tusschen.

בְּהַעֲלֹתְךָ

HOOFDSTUK VIII.

2. בְּהַעֲלֹתְךָ als gij aansteekt. אֶל מוּל naar de voorzijde. יָאִירוּ zullen licht geven. 4. מִקְשָׁה gedreven werk. כַּמַּרְאֶה naar het afbeeldsel. 7. הַזֵּה spat. מֵי־חַטָּאת ontzondigingswater. כַּבֵּס wasschen. וְכִבְּסוּ en zij zullen wasschen. 14. וְהִבְדַּלְתָּ dusdanig zult gij afscheiden. 16. פִּטְרַת כָּל־רֶחֶם al wat den moederschoot opent. 19. נֶגֶף sterfte. בְּגֶשֶׁת als zij naderen. 21. וַיִּתְחַטְּאוּ zij ontzondigden zich. 24. זֹאת אֲשֶׁר לַלְוִיִּם dit is hetgene de leviten nog betreft. לִצְבֹא צָבָא om den post waar te nemen. מִצְּבָא הָעֲבֹדָה van den dienstpost. 26. וְשֵׁרֵת hij zal nog wel te dienste staan. בְּמִשְׁמְרֹתָם bij het hun verordende.

HOOFDSTUK IX.

2. בְּמוֹעֲדוֹ op den daartoe bepaalden tijd. 6. אֲשֶׁר הָיוּ טְמֵאִים die verontreinigd waren. לְנֶפֶשׁ אָדָם door het lijk eens menschen. וַיִּקְרְבוּ deze traden. 7. הָאֲנָשִׁים הָהֵמָּה deze lieden. נִגָּרַע minder zijn. לָמָּה נִגָּרַע waarom zullen wij minder zijn. 8. עִמְדוּ vertoeft. 10. רָחֹק,

לָכֶם het zij [thans] bij u. 12. שָׁאַר overblijven. לֹא יַשְׁאִירוּ מִמֶּנּוּ men zal er niet van overlaten. 13. חָדַל nalaten. וְחָדַל en nalaat. 14. כְּחֻקַּת הַפֶּסַח וּכְמִשְׁפָּטוֹ naar de wet en het voorschrift des Pésachs. 15. כְּמַרְאֵה־אֵשׁ als een schijn van vuur. 16. תָּמִיד geduriglijk. 17. עָלָה zich verheffen. וּלְפִי הֵעָלוֹת naar dat zich verhief. 19. אָרַךְ verblijven. וּבְהַאֲרִיךְ הֶעָנָן wanneer de wolk verbleef. יָמִים רַבִּים langen tijd. מִשְׁמֶרֶת verordening. 20. יָמִים מִסְפָּר een [klein] getal dagen. 21. וְנַעֲלָה zoodra zich verhief. 22. אוֹ יֹמַיִם of twee dagen. אוֹ יָמִים of een geheel jaar.

HOOFDSTUK X.

2. חֲצֹצְרָה trompet. חֲצוֹצְרֹת כֶּסֶף zilveren trompetten. לְמִקְרָא bij het zamenroepen. וּלְמַסַּע en bij den optogt. תָּקַע blazen. 3. וְתָקְעוּ בָּהֵן wanneer men op beiden blaast. וְנוֹעֲדוּ dan zal zich verzamelen. 5. רוֹעַ alarm blazen. תְּרוּעָה alarm. וּתְקַעְתֶּם תְּרוּעָה wanneer gijlieden alarm blaast. 7. תִּתְקְעוּ וְלֹא תָרִיעוּ zult gij [in eenen toon] voortblazen, doch niet met alarmgeluid. 9. צַר beleediger. צָרַר benaauwen. עַל הַצַּר

הַצֹּרֵר אֶתְכֶם tegen eenen beleediger die u benaauwt. וַהֲרֵעֹתֶם zoo zult gij alarm blazen. יָשַׁע redden, hulp vinden. וְנוֹשַׁעְתֶּם en gij zult hulp vinden. 10. שִׂמְחָה vreugde. וּבְיוֹם שִׂמְחַתְכֶם op uwe vreugdedagen. וּבְרָאשֵׁי חָדְשֵׁכֶם en op uwe nieuwemaansfeesten. 29. וְהֵטַבְנוּ לָךְ en wij zullen u weldoen. 3. אַל נָא תַּעֲזֹב אֹתָנוּ verlaat ons toch niet. חֲנֹתֵנוּ onze legeringsplaatsen. לְעֵינָיִם als tot oogen (d. i. wegwijzer). 33. תּוּר opsporen. לָתוּר om op te sporen. מְנוּחָה eene rustplaats. 35. קוּמָה welaan, op! פּוּץ verstrooijen. וְיָפֻצוּ dat verstrooid worden. וְיָנֻסוּ en dat vlieden. מְשַׂנְאֶיךָ uwe hateren. רִבְבוֹת אַלְפֵי יִשְׂרָאֵל de tienduizenden der duizenden van Israël.

HOOFDSTUK XI.

1. אָנַן (אוֹנֵן) oproerig zijn. וַיְהִי הָעָם כְּמִתְאֹנְנִים het volk was oproerig. רַע op eene boosaardige wijze. בָּעַר ontsteken. וַתִּבְעַר־בָּם toen onstak onder hen. קָצֶה uiterste. בִּקְצֵה הַמַּחֲנֶה het uiterste des legers. 2. שָׁקַע verdwijnen. וַתִּשְׁקַע הָאֵשׁ toen verdween het vuur. 3. כִּי בָעֲרָה בָם omdat onder hen ontbrand was. 4. הָאסַפְסֻף het opgeraapte volk. אָוָה lust hebben.

תַּאֲוָה lust. הִתְאַוּוּ תַּאֲוָה werd geduriglijk met lust bevangen. וַיָּשֻׁבוּ וַיִּבְכּוּ hierdoor begonnen zij wederom te weenen. 5. אֶת־הַדָּגָה aan den visch. חִנָּם om niet. הַקִּשֻּׁאִים de augurken. הָאֲבַטִּחִים de meloenen. הֶחָצִיר het look. הַבְּצָלִים de uijen. הַשּׁוּמִים het knoflook. 6. יְבֵשָׁה verdroogd. בִּלְתִּי slechts. 7. גַּד koriander. כְּזֶרַע גַּד als korianderzaad. עַיִן aanzien. וְעֵינוֹ כְּעֵין הַבְּדֹלַח en zijn aanzien als het aanzien van den Bedolach (v. s. kristal). 8. שׁוּט rondzwerven. שָׁטוּ הָעָם het volk zwierf rond. טָחַן malen. וְטָחֲנוּ בָרֵחַיִם en maalde het met handmolens. דָּכָה vergruizen. אוֹ דָכוּ בַּמְּדֹכָה of vergruisde het in eenen mortier. בַּפָּרוּר in eenen pot. עֻגָה, עֻגָה koek. וְעָשׂוּ אֹתוֹ עֻגוֹת of maakten er koeken van. טַעַם smaak. וְהָיָה טַעְמוֹ en zijn smaak was. לְשַׁד הַשָּׁמֶן een zoet oliegebak. 9. יָרַד nederdalen. טַל dauw. וּבְרֶדֶת הַטַּל als de dauw nederdaalde. 11. לָמָה הֲרֵעֹתָ waarom laat Gij het zoo slecht gaan? 12. הָרָה onder het hart dragen. הֶאָנֹכִי הָרִיתִי heb ik dan onder het hart gedragen. הָאֹמֵן de voedstervader. אֶת־הַיֹּנֵק den zuigeling. 13. מֵאַיִן van waar. 14. אָנֹכִי לְבַדִּי ik alleen. כִּי כָבֵד מִמֶּנִּי het is mij te zwaar. 16. אֶסְפָה־לִּי verzamel Mij. יָצַב stellen. וְהִתְיַצְּבוּ en

dat zij zich stellen. 17. אָצַל afzonderen. וְאָצַלְתִּי en Ik zal [iets] afzonderen. 18. הִתְקַדְּשׁוּ bereid u voor. 20. אַף neus. מֵאַפְּכֶם uit uwen neus. לְזָרָא tot een walg. מָאַס versmaden. יַעַן כִּי מְאַסְתֶּם omdat gij versmaad hebt. 21. רַגְלִי te voet. 22. יִשָּׁחֵט לָהֶם zal men voor hen slagten. אָסַף bijeen verzamelen. יֵאָסֵף voor hen bijeen verzameld worden. וּמָצָא לָהֶם dat zij genoeg hebben? 23. קָצַר te kort. הֲיַד ה׳ תִּקְצָר zoude des Eeuwigen hand te kort zijn? קָרָה uitkomen. הֲיִקְרְךָ of naar [uwen wensch] uitkomen zal. 24. סְבִיבֹת rondom. 25. וַיָּאצֶל Hij zonderde iets af. כְּנוֹחַ toen rustte. וַיִּתְנַבְּאוּ profeteerden zij. יָסַף herhalen. וְלֹא יָסָפוּ doch daarna niet meer, (v. a. en hielden [daarmede] niet op). 26. בַּכְּתֻבִים onder de opgeschrevene. 28. בְּחוּרִים jongelingschap. מִבְּחֻרָיו van zijne jongelingsjaren af. כָּלָא beletten. כְּלָאֵם belet het hun, (v. a. zet hen in hechtenis). 29. קָנָא (קִנֵּא) ijverzuchtig zijn. הַמְקַנֵּא אַתָּה לִי zijt gij ijverzuchtig voor mij? 31. גּוּז jagen, drijven. וַיָּגָז en jaagde. שְׂלָו kwartel. שַׂלְוִים kwartels. נָטַשׁ verspreiden. וַיִּטֹּשׁ en verspreidde ze. כְּדֶרֶךְ יוֹם omtrent een dag reizens. כֹּה aan deze zijde, aan gene zijde. הַמַּמְעִיט die weinig

had. שָׁטֹחַ uitspreiden. וַיִּשְׁטְחוּ לָהֶם שָׁטוֹחַ en zij spreidden ze uit. 33. בֵּין שִׁנֵּיהֶם tusschen hunne tanden. 34. קֶבֶר graf. קִבְרוֹת הַתַּאֲוָה de graven der begeerlijkheid. הַמִּתְאַוִּים hetwelk zoo begeerlijk was geweest.

HOOFDSTUK XII.

1. בְּמֹשֶׁה ten nadeele van Mozes. עַל אֹדוֹת wegens. 2. הֲרַק אַךְ בְּמֹשֶׁה דִּבֶּר ה׳ heeft de Eeuwige slechts met Mozes alleen gesproken. 3. עָנָו bescheiden. 4. פִּתְאֹם plotseling. 6. אִם יִהְיֶה נְבִיאֲכֶם indien iemand van u een profeet is. בַּמַּרְאָה in een schijngezigt. אֶתְוַדָּע maak Ik Mij bekend. 7. נֶאֱמָן הוּא is hij de getrouwe. 8. וּמַרְאֶה in een duidelijk gezigt. חִידָה raadsel. וְלֹא בְחִידֹת en niet door raadselen. תְּמוּנָה gestalte. וּתְמֻנַת ה׳ zelfs de gestalte [van de verschijning] des Eeuwigen. 10. סוּר wijken. סָר week. שֶׁלֶג sneeuw. 11. יָאַל dwaselijk handelen. אֲשֶׁר נוֹאַלְנוּ dat wij dwaselijk gehandeld hebben. מֵרֶחֶם אִמּוֹ uit den moederschoot. וַיֵּאָכֵל חֲצִי בְשָׂרוֹ wiens vleesch reeds half verteerd is. 13. אֵל נָא ô God! רְפָא נָא לָהּ genees haar toch! 14. יָרֹק spuwen. יָרֹק יָרַק gespogen had.

כָּלַם beschaamd zijn. הֲלֹא תִכָּלֵם zoude zij niet beschaamd zijn. סָגַר opsluiten. תִּסָּגֵר zij zal opgssloten blijven. וְאַחַר תֵּאָסֵף dan zal zij weder binnen mogen gebragt worden,

שְׁלַח־לְךָ

HOOFDSTUK XIII.

2. תּוּר verspieden. וְיָתֻרוּ en zij zullen verspieden. 16. לָתוּר om te verspieden. 18. הֶחָזָק הוּא of het sterk is. הֲרָפֶה dan zwak. מַחֲנֶה opene stad. מִבְצָר vaste stad. הַבְּמַחֲנִים אִם בְּמִבְצָרִים of het in opene dan wel in vaste steden is. 20. שְׁמֵנָה, שָׁמֵן vet. רָזָה mager. הַשְּׁמֵנָה הִיא אִם רָזָה of dezelve vet dan mager is. הֲיֵשׁ בָּהּ of er in is. אִם אַיִן dan niet. וְהִתְחַזַּקְתֶּם verstout u. 21. לְבֹא op den weg van. 22. עֲנָק (v. s. reus). 23. נַחַל dal. זְמוֹרָה eene rank. וְאֶשְׁכּוֹל een tros. בַּמּוֹט aan eenen draagboom. בִּשְׁנָיִם met hun beiden. הָרִמֹּנִים de granaatappelen. הַתְּאֵנִים de vijgen. 24. עַל אֹדוֹת wegens. 28. אֶפֶס edoch. עַז magtig. בְּצֻרוֹת versterkt. 29. וְעַל יַד en langs. הָסָה tot zwijgen brengen.. וַיַּהַס hij bragt tot zwijgen. 32. דִּבָּה kwaad gerucht. דִּבַּת הָאָרֶץ kwaad gerucht ten opzigte

des lands. מִדָּה maat. אַנְשֵׁי מִדּוֹת mannen van buitengewoone grootte. 33. נְפִלִים reuzen. כַּחֲגָבִים als de sprinkhanen.

HOOFDSTUK XIV.

1. וַתִּשָּׂא zij voer op. 2. וַיִּלֹּנוּ zij morden. לוּ מַתְנוּ waren wij toch gestorven. 3. לָבַז tot een roof. הֲלֹא טוֹב ware het niet beter. 6. מִן הַתָּרִים die onder de verspieders geweest waren. קָרְעוּ verscheurden. 8. חָפֵץ welgevallen hebben. אִם חָפֵץ בָּנוּ ה׳ indien de Eeuwige welgevallen in ons heeft. אֲשֶׁר הִיא זָבַת dat vloeijende is van. 9. מָרַד wederspannig zijn. אַךְ בַּה׳ אַל תִּמְרֹדוּ weest slechts niet wederspannig tegen den Eeuwige. כִּי לַחְמֵנוּ הֵם want zij zullen ons tot spijze zijn. סָר van hun is geweken. צֵל schaduwe. צִלָּם hunne schaduwe. 10. לִרְגּוֹם dat men zoude dood werpen. 11. עַד אָנָה tot hoe lang. נָאַץ vertoornen. יְנַאֲצֻנִי zal Mij vertoornen. 12. גָּדוֹל וְעָצוּם groot en magtig. 15. שֵׁמַע berigt. אֶת־שִׁמְעֲךָ het berigt van U. 16. יְכֹלֶת vermogen. מִבִּלְתִּי יְכֹלֶת ה׳ omdat de Eeuwige geen vermogen had. 17. יִגְדַּל־נָא laat de grootheid zich toonen. 19. סָלַח vergeven. סְלַח־נָא vergeef toch. כְּגֹדֶל naar de groot-

heid. 20. סָלַחְתִּי Ik vergeve. 21. וְאוּלָם maar. חַי אָנִי zoo waar Ik leef. 22. וַיְנַסּוּ אֹתִי die mij beproefd hebben. עֶשֶׂר פְּעָמִים tien malen. 24. עֵקֶב omdat. וַיְמַלֵּא אַחֲרָי en hij Mij getrouwelijk gevolgd heeft. 52. פְּנוּ wendt u om. וּסְעוּ en trekt weder. 27. עַד מָתַי hoe lang. מַלִּינִים עָלַי tegen Mij doen morren. תְּלֻנּוֹת gemor. 28. נְאֻם spreken. נְאֻם ה׳ spreekt de Eeuwige. בְּאָזְנָי ten mijnen aanhooren. 29. פִּגְרֵיכֶם uwe lijken. 30. לְשַׁכֵּן om te doen wonen. 31. וְטַפְּכֶם en uwe kleine kinderen. אֲשֶׁר מְאַסְתֶּם בָּהּ hetwelk gij verworpen hebt. 33. יִהְיוּ רֹעִים zullen omzwerven. זְנוּת trouwloosheid. אֶת זְנוּתֵיכֶם [de straf] uwer trouwloosheid. תֹּם vergaan. עַד תֹּם tot dat vergaan zullen zijn. תְּנוּאָה afwijking. וִידַעְתֶּם אֶת־תְּנוּאָתִי zoo zult gij ondervinden dat Ik Mij [van u] onttrek. 37. בַּמַּגֵּפָה door eene plaag. 41. צְלָח gelukken. וְהִוא לֹא תִצְלָח het zal niet gelukken. 44. עָפַל aandringen. וַיַּעְפִּלוּ zij echter drongen er blindelings op aan. מוּשׁ wijken. לֹא מָשׁוּ weken niet.

HOOFDSTUK XV.

2. מוֹשְׁבֹתֵיכֶם uwer woning. 3, לְפַלֵּא נֶדֶר tot vol-

doening eener bijzondere gelofte. אוֹ בִנְדָבָה of als een vrijwillig geschenk. 4. רְבִעִית een vierde. שְׁלִשִׁית een derde. 11 כָּכָה dusdanig. 15. חֻקָּה אַחַת eenerlei wet is er. 20. עֲרִיסָה deeg. עֲרִסֹתֵכֶם uw deeg. חַלָּה een stuk. גֹּרֶן schuur. 23. וָהָלְאָה en in het vervolg. 26. וְנִסְלַח aldus zal het vergeven worden. 28. שָׁגַג dwalen. נֶפֶשׁ הַשֹּׁגֶגֶת over den dwalenden persoon. שְׁגָגָה dwaling. 30. גֵּרֵף (גַּדֵּף) lasteren. הוּא מְגַדֵּף die lastert. 31. בָּזֹה versmaden. בָּזָה hij heeft versmaad. 33. קֹשֵׁשׁ sprokkelen. מְקֹשֵׁשׁ עֵצִים hout sprokkelende. 34. בַּמִּשְׁמָר in verzekerde bewaring. פָּרַשׁ bescheiden. כִּי לֹא פֹרַשׁ want het was nog niet duidelijk bescheiden. מַה־יֵּעָשֶׂה לוֹ wat hem gedaan moest worden. 38. צִיצִת schouwdraden. כָּנָף hoeken. כַּנְפֵי hoeken van. פָּתִיל snoer. פְּתִיל eene snoer van. (אַחַר) תּוּר nawandelen. וְלֹא תָתוּרוּ doch gij zult niet nawandelen. אֲשֶׁר אַתֶּם זֹנִים אַחֲרֵיהֶם die gij boelerende aanhangt. 40. לְמַעַן Hierdoor. 41. הוֹצֵאתִי die uitgevoerd heb.

קֹרַח

HOOFDSTUK XVI.

1. לָקַח nemen, zamenspannen. וַיִּקַּח hij spande zamen.

2. קוּם treden. וַיָּקֻמוּ zij traden. לִפְנֵי voor. קְרִאֵי zamengeroepenen. מוֹעֵד ter raadsvergadering. שֵׁם naam. 5 וְיֹדַע zal bekend maken. וְהִקְרִיב אֵלָיו dien Hij tot Zich doet naderen. אֲשֶׁר יִבְחַר בּוֹ dien Hij verkiest. 6. וְכָל עֲדָתוֹ en zijn gansche aanhang. 9. הַמְעַט מִכֶּם is het u te weinig. 10. וּבִקַּשְׁתֶּם en gij begeert. כְּהֻנָּה het priesterschap. 11. לָכֵן daarom. יָעַד te zamenspannen. הַנֹּעָדִים die zamengespannen hebt. 13. שָׂרַר overheerschen. כִּי־תִשְׂתָּרֵר עָלֵינוּ גַּם הִשְׂתָּרֵר dat gij ons nog oppermagtelijk overheerschen wilt. 14. נָקַר (נַקֵּר) uitsteken. הַעֵינֵי···תְנַקֵּר wilt gij de oogen uitsteken. 15. רוֹעַ beleedigen. וְלֹא הֲרֵעֹתִי en ik heb niet beleedigd. 21. בָּדַל afscheiden. הִבָּדְלוּ scheidt u af. כָּלָה (כַּלֵּה) verdelgen. וַאֲכַלֶּה אֹתָם dat Ik ze verdelge. כְּרָגַע in een oogenblik. 22. קָצַף vergramd zijn. תִּקְצֹף zult gij vergramd zijn. 24. הֵעָלוּ verwijdert u. 26. נָגַע aanraken. וְאַל תִּגְּעוּ en raakt niets aan. פֶּן־תִּסָּפוּ opdat gij niet omkoomt. 29. פְּקֻדָּה beschikking. וּפְקֻדַּת en de beschikking van. יִפָּקֵד beschikt wordt. 30. בְּרִיאָה eene [nieuwe] schepping. פָּצָה openen. וּפָצְתָה dat openen zal. בָּלַע verslinden. וּבָלְעָה en verslinden zal. 31. בָּקַע splijten. וַתִּבָּקַע

הָאֲדָמָה of de aarde spleet. 33. שְׁאֹל afgrond. שְׁאֹלָה in den afgrond. אָבַד verdwijnen. וַיֹּאבְדוּ en zij verdwenen. 34. פֶּן תִּבְלָעֵנוּ zij mogt ons verslinden.

HOOFDSTUK XVII.

2. רוּם opnemen, afzonderen. וְיָרֵם dat hij opneme. זָרֹה werpen. זְרֵה werpe. הָלְאָה ver weg. 3. רָקַע pletten. פַּחִים platen. וְעָשׂוּ אֹתָם רִקֻּעֵי פַחִים en dat men dezelve plette tot dunne platen. צִפּוּי tot belegging. 4. הַשְּׂרֻפִים de verbranden. 10. הֵרֹמּוּ zondert u af. 11. הַקֶּצֶף de gramschap. חָלַל aanvangen. הֵחֵל הַנֶּגֶף de sterfte heeft een' aanvang genomen. 13. עָצַר ophouden. וַתֵּעָצַר en zij hield op. 17. מַטֶּה staf. 20. פָּרַח bloeijen. יִפְרָח zal bloeijen. שָׁכַךְ stillen. וַהֲשִׁכֹּתִי daardoor zal Ik stillen. 23. צוּץ bloeijen, uitbotten. צִיץ bloem. וַיָּצֵץ צִיץ deze was in eene bloem uitgebot. גָּמַל rijpen. שָׁקֵד amandel. וַיִּגְמֹל שְׁקֵדִים en rijpte tot amandelen. 25. מֶרִי wederspannigheid. 27. גָּוַע verscheiden. הֵן גָּוַעְנוּ zie! wij verscheiden.

HOOFDSTUK XVIII.

1. תִּשְׂאוּ zult op u nemen. 2. לָוָה toevoegen. וְיִלָּווּ

עָלֶיךָ dat zij u toegevoegd worden. 3. מִשְׁמֶרֶת verordening. מִשְׁמַרְתְּךָ uwe verordening. 6. מַתָּנָה geschenk. 8. לְמָשְׁחָה als een zalvings[-regt]. חֹק regt. לְחָק־עוֹלָם tot een eeuwig regt. 12. כֹּל חֵלֶב al het edelste. יִצְהָר olie. תִּירוֹשׁ most. דָּגָן koren. רֵאשִׁיתָם hunne eerstelingen. 13. בִּכּוּרֵי de eerste vruchten van. 14. כָּל חֵרֶם al het verbannene. 17. בְּרִית מֶלַח een onvergankelijk verbond. 21. לְנַחֲלָה tot erfgoed. חֵלֶף tot loon. 27. מְלֵאָה volheid. יֶקֶב perskuip. 30. כִּתְבוּאַת גֹּרֶן als de voortbrengselen van de schuur. 31. שָׂכָר loon.

חֻקַּת

HOOFDSTUK XIX.

1. אֲדֻמָּה, אָדֹם rood. תְּמִימָה waar geen gebrek aan is. עֹל juk. מוּם gebrek. 9. אָסַף verzamelen. וְאָסַף hij zal verzamelen. אֵפֶר de assche. 10. הָאֹסֵף die verzamelt. 13. מֵי נִדָּה reinigingswater. זֹרַק gesprengd. 15. צָמִיד deksel. פָּתִיל עָלָיו vast aansluitend is. 16. חָלָל verslagene. בַּחֲלַל חֶרֶב die door het zwaard verslagen is. עֶצֶם אָדָם menschengebeente. קֶבֶר graf. 18. טָבַל indoopen. וְטָבַל בַּמַּיִם in water indoopen. 19. וְחִטְּאוֹ als hij hem ontzondigd zal hebben.

HOOFDSTUK XX.

3. רוֹב of רִיב twisten. וַיָּרֶב הָעָם het volk twistte. וְלוּ toch. גָּוַע verscheiden. בִּגְוַע אַחֵינוּ bij het verscheiden onzer broeders. 4. בְּעִיר vee. וּבְעִירֵנוּ en ons vee. 5. לֹא מְקוֹם זֶרַע het is geene plaats tot zaaijen. 8. סֶלַע steenrots. 10. מוֹרֶה ongehoorzame, מֹרִים ongehoorzamen. 12. אָמַן vertrouwen hebben. יַעַן לֹא־הֶאֱמַנְתֶּם בִּי omdat gijlieden geen vertrouwen in Mij gehad hebt. לְהַקְדִּישֵׁנִי om Mij te heiligen. 13. מְרִיבָה twist. מֵי מְרִיבָה de twistwateren. 14. הַתְּלָאָה de moeijelijkheid. 15. וַיָּרֵעוּ לָנוּ doch zij mishandelden ons. 17. מֵי בְאֵר bronwater. דֶּרֶךְ weg. דֶּרֶךְ הַמֶּלֶךְ den koninklijken weg. 19. מְסִלָּה gebaande weg. בַּמְסִלָּה נַעֲלֶה wij zullen den gebaanden weg optrekken. מֶכֶר waarde. וְנָתַתִּי מִכְרָם zal ik er de waarde voor geven. רַק אֵין דָּבָר er is geen kwaad bij (*letterl.* slechts geene [andere] zaak). בְּרַגְלַי te voet. 24 יֵאָסֵף hij zal verzameld worden. 26. פָּשַׁט uittrekken. וְהַפְשֵׁט trek uit. לָבַשׁ bekleeden. וְהִלְבַּשְׁתָּם en bekleed daarmede.

HOOFDSTUK XXI.

1. אָתָר verspieder. דֶּרֶךְ הָאֲתָרִים [langs] den weg

der verspieders. שְׁבִי, שֶׁבִי gevangene. וַיִּשְׁבְּ מִמֶּנּוּ שֶׁבִי en maakte eenige gevangenen (v. a. iemand gevangen). וְהַחֲרַמְתִּי zal ik verbannen. 3. (חֲרָמָה verbanning.) 4. קְצַר נֶפֶשׁ ongeduldig zijn (*letterl.* kort van ziel). וַתִּקְצַר נֶפֶשׁ־הָעָם doch het volk werd ongeduldig. 5. קוּץ weerzin hebben. וְנַפְשֵׁנוּ קָצָה en wij hebben (*letterl.* onze ziel heeft) een weerzin. קְלֹקֵל ellendig. בַּלֶּחֶם הַקְּלֹקֵל in de ellendige spijze. 6. שָׂרָף saraph (cerast of basiliscus; *eigenlijk* brandend, vergiftigend). הַנְּחָשִׁים הַשְּׂרָפִים de vergiftige slangen. נָשַׁךְ [נְשֹׁךְ] bijten. וַיְנַשְּׁכוּ welke beten. 7. הִתְפַּלֵּל bid. וְיָסֵר dat Hij afwende. 8. נֵס eene stang. וְהָיָה כָּל־הַנָּשׁוּךְ al die gebeten is. 9. אֶל נְחַשׁ הַנְּחֹשֶׁת naar den koperen slang. 11. עִי puinhoop. בְּעִיֵּי הָעֲבָרִים bij de puinhoopen van 'Abarim. 12. בְּנַחַל in het dal. 13. מֵעֵבֶר aan de overzijde van. גְּבוּל, גְּבֻל grenze. 15. אֶשֶׁד uitstorting. אֲשֶׁר נָטָה die zich wendt. שָׁעַן leunen. וְנִשְׁעַן en zich leunt. 16. אֱסֹף verzamel. 17. עָנָה begroeten, bezingen. עֱנוּ־לָהּ begroet haar met beurtgezang. 18. חֲפָרוּהָ die groeven. כָּרוּהָ die dolven. נָדִיב edele. נְדִיבֵי הָעָם de edelen des volks. בִּמְחֹקֵק met den bevelstaf. בְּמִשְׁעֲנֹתָם met hunne staven. 20. שָׁקַף uitzien. וְנִשְׁקָפָה

en uitziende. עַל־פְּנֵי הַיְשִׁימֹן naar den kant de wildernis. 23. וַיִּלָּחֶם en hij bestreed. 24. כִּי עַז want versterkt was. 25. בְּנֹתֶיהָ onderhoorigheden (*letterl.* dochteren). 27. מוֹשֵׁל dichter. הַמֹּשְׁלִים de dichters. (כּוֹנֵן) כון bevestigen. תִּבָּנֶה וְתִכּוֹנֵן dat opgebouwd en bevestigd worde. 28. לֶהָבָה eene vlam. קִרְיָה hofstad. מִקִּרְיַת סִיחוֹן uit Sichons hofstad. אָכְלָה zij verteerde. בַּעֲלֵי בָּמוֹת de bezitters van de hoogten. 29. אָבַדְתָּ verloren zijt gij. פָּלִיט vlugtende. נָתַן בָּנָיו פְּלֵיטִם zijne zonen liet hij vluchten. שְׁבִית gevangenschap. וּבְנֹתָיו בַּשְּׁבִית zijne dochters als gevangene [toevoeren]. 30. נִיר heerlijkheid. וַנִּירָם אָבַד hunne heerlijkheid is verdwenen. שָׁמֹם verwoesten. וַנַּשִּׁים wij hebben hen verwoest. 32. לְרַגֵּל om te bespieden. לָכֹד innemen. וַיִּלְכְּדוּ zij namen in. וַיּוֹרֶשׁ en men verdreef. 33. וַיִּפְנוּ zij wendden zich. 35. שָׂרִיד vlugteling, ontkomene. עַד־בִּלְתִּי הִשְׁאִיר־לוֹ שָׂרִיד zoo dat geen vlugteling (v. a. niets) van hem overbleef.

HOOFDSTUK XXII.

1. עֲרָבָה valei. בְּעַרְבוֹת מוֹאָב in de valleijen van Moäb.

בָּלָק

3. גּוּר vreezen. וַיָּגָר hij vreesde. קוּץ beangst zijn. וַיָּקָץ en hij was zeer beangst. 4. לָחַךְ afeten. יְלַחֲכוּ zij zullen afeten. יֶרֶק het groene. 5. עַיִן oog, gezigt. אֶת־עֵין הָאָרֶץ het gezigt der aarde. מִמֻּלִי tegen mij over. 6. וַאֲגָרְשֶׁנּוּ en het wegdrijven. אָרַר vervloeken. אָרָה־לִּי vervloek mij. וַאֲשֶׁר תָּאֹר en wien gij vervloekt. יוּאָר is vervloekt. 7. קֶסֶם waarzegging, tooverij. קְסָמִים waarzeggersgereedschap. 11. קָבַב verwenschen. קָבָה־לִּי אֹתוֹ verwensch mij hetzelve. 12. בָּרוּךְ gezegend. 13. כִּי מֵאֵן ה׳ want de Eeuwige weigert. 15. וְנִכְבָּדִים en aanzienlijker. 16. אַל נָא תִמָּנַע laat u toch niet weêrhouden. 18. מְלֹא בֵיתוֹ zijn huis vol. קְטַנָּה אוֹ גְדוֹלָה iets kleins of groots. 19. בָּזֶה hier. הַלָּיְלָה dezen nacht. 21. אָתוֹן ezelin. וַיַּחֲבֹשׁ אֶת־אֲתֹנוֹ hij zadelde zijne ezelin. 22. וַיִּתְיַצֵּב en hij stelde zich. שָׂטָן tegenstrever, aanklager, hindernis. לְשָׂטָן לוֹ om hem tot hindernis te zijn. 23. נִצָּב staande. שְׁלוּפָה, שָׁלוּף uitgetogen. וַתֵּט week zij af. וַיַּךְ en hij sloeg. לְהַטֹּתָהּ om haar weder te doen wenden. 24. מִשְׁעוֹל smal pad. גָּדֵר een wand. 25. לָחַץ dringen, klemmen וַתִּלָּחֵץ

drong zij zich. קִיר muur. וַתִּלָּחֵץ zij klemde hierdoor. וַיֹּסֶף לְהַכֹּתָהּ toen sloeg hij haar andermaal. 26. צַר, צָר naauw. 27. וַתִּרְבַּץ legde zij zich neder. בַּמַּקֵּל met eenen stok. 28. כִּי הִכִּיתָנִי dat gij mij geslagen hebt. זֶה שָׁלֹשׁ רְגָלִים reeds drie maal. 29. עָלַל smadelijk behandelen. כִּי הִתְעַלַּלְתְּ בִּי omdat gij mij zoo smadelijk behandeld hebt. יֶשׁ לוֹ had ik. 30. מֵעוֹדְךָ van dat gij mij hadt (*letterl.* van dat gij bestondt). סָכַן gewoon zijn. הַהַסְכֵּן הִסְכַּנְתִּי ben ik dan gewoon geweest. 31. גָּלָה (גַּלֵּה) doen open gaan. וַיְגַל ה׳ toen deed de Eeuwige open gaan. לְאַפָּיו op zijn aangezigt. 32. יָרַט tegen staan. דֶּרֶךְ reis. כִּי יָרַט הַדֶּרֶךְ om dat de reis mij tegen staat. 33. אוּלַי ware zij niet. 35. אֶפֶס niets, dan, slechts. 36. בִּקְצֵה הַגְּבוּל op het uiterste der grenze. 37. הַאֻמְנָם voorwaar! 38. מְאוּמָה iets. 41. וַיַּעֲלֵהוּ en hij voerde hem. בָּמוֹת op de hoogten. קְצֵה הָעָם een gedeelte des volks.

HOOFDSTUK XXIII.

1. בְּנֵה־לִי בָזֶה bouw mij hier. כּוּן stellen. וְהָכֵן en stel. 3. אוּלַי welligt. יִקָּרֵה zal hij komen. שְׁפִי bergtop (v. a. eenzaam). וַיֵּלֶךְ שֶׁפִי en hij ging naar den

top des bergs. 4. וַיִּקָּר hij ontmoette. וָאַעַל en ik heb geofferd. 7. מָשָׁל dichtspreuk. וַיִּשָּׂא מְשָׁלוֹ hij hief zijne dichtspreuk aan. יַנְחֵנִי deed mij komen. זָעַם schelden. וּלְכָה זֹעֲמָה kom! scheld. 8. מָה אֶקֹּב zal ik verwenschen. וּמָה אֶזְעֹם zal ik schelden. 9. רֹאשׁ top. צוּר rots. מֵרֹאשׁ צֻרִים van den top der rotsen. גִּבְעָה heuvel. שׁוּר aanschouwen. וּמִגְּבָעוֹת אֲשׁוּרֶנּוּ aanschouw het van de heuvelen. הֶן־עָם dit volk. לְבָדָד afgezonderd. וְלֹא יִתְחַשָּׁב zal niet mede gerekend worden. 10. מָנָה tellen. מִי מָנָה wie telt. עֲפַר [ontelbaar als] het stof. וּמִסְפָּר en wie berekent. רֹבַע het vierde deel. יָשָׁר regtvaardige. יְשָׁרִים regtvaardigen. אַחֲרִיתִי mijn einde. כָּמֹהוּ als het hunne (*letterl.* het zijne). 11. לָקֹב om te verwenschen. 13. וְקָבְנוֹ־לִי en verwensch het mij. 14. צֹפֶה wachter. שְׂדֵה צֹפִים naar het veld der wachters. 18. אָזַן luisteren. הַאֲזִינָה luister. עָדַי naar mij. בְּנוֹ zoon van. 19. כָּזַב (כָּזֵב) liegen. וִיכַזֵּב dat hij liegen zou. נָחַם van besluit veranderen. וּבֶן־אָדָם geen menschenzoon. וְיִתְנֶחָם dat Hij van besluit veranderen zou. 20. בָּרֵךְ tot zegenen. לָקָחְתִּי ben ik gelast. וְלֹא אֲשִׁיבֶנָּה ik kan het niet keeren. 21. לֹא הִבִּיט hij ontwaart niet. אָוֶן onregt, ramp. עָמָל boos-

heid, kommer. תְּרוּעָה verblijf. וּתְרוּעַת מֶלֶךְ בּוֹ houdt koninklijk verblijf onder hen. תּוֹעָפוֹת hooge magt. כְּתוֹעֲפֹת רְאֵם לוֹ zijne hooge magt is als die van een' reëm. 23. נַחַשׁ voorbeduiding. 24. כְּלָבִיא als eene leeuwin. וְכַאֲרִי en als een leeuw. יִתְנַשָּׂא verheft hij zich. טֶרֶף buit. חָלָל verslagene, (*meerv.* חֲלָלִים). 28. הַנִּשְׁקָף welke uitziet. עַל־פְּנֵי naar den kant van. הַיְשִׁימֹן de wildernis.

HOOFDSTUK XXIV.

1. כְּפַעַם־בְּפַעַם zoo als telkens van te voren. לִקְרַאת נְחָשִׁים om wigchelarij te plegen. 3. נְאֻם zoo spreekt. הַגֶּבֶר de man. שְׁתֻם scherpziende (v. a. gesloten). שְׁתֻם הָעָיִן wiens oog scherpziende is. 4. אֹמֶר woord, rede. (*meerv.* אֲמָרִים). אִמְרֵי־אֵל Gods redenen. מַחֲזֶה de verschijning. מַחֲזֵה שַׁדַּי de verschijning des Almagtigen. וּגְלוּי עֵינָיִם met opene oogen. 6. כִּנְחָלִים als beken. נִטָּיוּ [alom] verspreid כְּגַנֹּת als hoven. כַּאֲהָלִים als de aloës. כַּאֲרָזִים als de cederen. 7. נָזַל vloeijen. דְּלִי emmer. יִזַּל מַיִם מִדָּלְיָו uit zijne emmeren vloeit water. מַלְכוּת rijk. וְתִנַּשֵּׂא מַלְכֻתוֹ hoogverheven Zijn rijk. 8. צַר beleediger, (*meerv.* צָרִים). צָרָיו

zijne beleedigers. וְעַצְמֹתֵיהֶם en hunne gebeenten. גָּרַם verbrijzelen. יְגָרֵם zal Hij verbrijzelen. וְחִצָּיו met zijne pijlen. מָחַץ doorschieten. יִמְחָץ zal Hij [hen] doorschieten. 9. כָּרַע hij knielt. שָׁכַב legt zich neder. 10. סָפַק tegen elkander slaan. וַיִּסְפֹּק אֶת־כַּפָּיו dat hij zijne handen tegen elkander sloeg. 11. בְּרַח־לְךָ maak u weg. מָנַע weêrhouden. מְנָעֲךָ Hij heeft u weêrhouden. 13. מִלִּבִּי uit eigene beweging. 14. אִיעָצְךָ laat ik u raad geven. בְּאַחֲרִית הַיָּמִים in latere dagen. 16. דַּעַת wetenschap, meening. דַּעַת עֶלְיוֹן de meening des Allerhoogsten. 17. וְלֹא עַתָּה nog is hij niet. וְלֹא קָרוֹב doch niet nabij. כּוֹכָב eene star. דָּרַךְ treedt. שֵׁבֶט een schepter. פֵּאָה hoek, hoofd. פַּאֲתֵי מוֹאָב Moäbs opperhoofden. קוּר vernielen. וְקַרְקַר en vernielt. כָּל־בְּנֵי־שֵׁת alle zonen van Seth (v. a. alle vaste gebouwen). 18. יְרֵשָׁה verovering. חָיִל zege. עֹשֶׂה חָיִל zal de zege behalen. 19. רָדָה heerschen. וְיֵרְדְּ een heerscher zal komen. אָבַד verdelgen. וְהֶאֱבִיד die verdelgt. שָׂרִיד het overgeblevene. מֵעִיר van de steden. 20. אֹבֵד vernietiging. וְאַחֲרִיתוֹ עֲדֵי אֹבֵד zijn einde echter is vernietiging. 21. אֵיתָן vast. קֵן nest. וְשִׂים בַּסֶּלַע קִנֶּךָ uw nest op eene rots aangelegd. 22. בָּעַר (בָּעֵר)

verdrijven. לְבָעֵר om verdreven te worden. תִּשְׁבֶּךָּ zal hij u gevangen wegvoeren. 23. אוֹי ach! מִשֻּׂמוֹ אֵל als God hem [vernieling] opgelegd heeft. 24. צִי schip. וְצִים krijgsschepen. מִיַּד van de kusten van. עָנָה (עַנֵּה) krenken. וְעִנּוּ zij krenken. עֲדֵי אֹבֵד gaan te niet.

HOOFDSTUK XXV.

1. חָלַל beginnen. וַיָּחֶל begon. לִזְנוֹת ontucht te bedrijven. 2. לְזִבְחֵי tot de offerande van. 3. צָמַד nahangen. וַיִּצָּמֶד hij hing na. 4. יָקַע ophangen. וְהוֹקַע en laat ophangen. נֶגֶד הַשָּׁמֶשׁ op den klaren dag (*letterl.* voor de zon). וְיָשֹׁב dan zal zich afwenden. 5. הַנִּצְמָדִים diegene welke nagehangen zijn. 6. אֶת־הַמִּדְיָנִית eene Midjanitin. 7. רֹמַח eene spies. 8. הַקֻּבָּה het slaapvertrek. דָּקַר doorsteken. וַיִּדְקֹר en doorstak. קֵבָה buik. אֶל־קֳבָתָהּ door hunnen (*letterl.* haren) buik. עָצַר afwenden. וַתֵּעָצַר hierdoor werd afgewend.

פִּינְחָס

11. בְּקַנְאוֹ dewijl hij geijverd heeft. אֶת־קִנְאָתִי voor Mijne zaak. וְלֹא־כִלִּיתִי zoo dat Ik niet verdelgd heb. 14. הַמֻּכָּה, הַמֻּכָּה de verslagene. אֲשֶׁר הֻכָּה die

verslagen werd. רֹאשׁ אֻמּוֹת volkshoofd. 17. צָרוֹר vijandelijkheden uitoefenen. צָרוֹר (*onbepaalde in plaats van gebiedende wijze*) oefen vijandelijkheden uit. 18. נְכָלִים listen. בְּנִכְלֵיהֶם door hunne listen. נָכַל (נִכֵּל) verstrikken. אֲשֶׁר־נִכְּלוּ לָכֶם waarmede zij u verstrikken.

HOOFDSTUK XXVI.

9. נָצָה ophitsen. אֲשֶׁר־הִצּוּ die opgehitst hebben. בְּהַצֹּתָם toen zij hen ophitsten. 10. וַתִּבְלַע en verslond. בְּמוֹת הָעֵדָה en ook [de overige] aanhang omkwam. לְנֵס tot een voorbeeld. 55. חָלַק uitdeelen. תֵּחָלֵק zal uitgedeeld worden. בְּנַחֲלָה tot erfdeel. 54. לָרַב voor die talrijk is. תַּרְבֶּה zult gij grooter maken. וְלַמְעַט en voor die minder in getal is. תַּמְעִיט zult gij kleiner maken. יֻתַּן zal gegeven worden. 55. אַךְ־בְּגוֹרָל nogtans door het lot. יִנְחָלוּ zullen zij hun erfdeel verkrijgen.

HOOFDSTUK XXVII.

2. וַתַּעֲמֹדְנָה zij stelden zich. 3. הַנּוֹעָדִים die zich verzameld hadden. בְּחֶטְאוֹ om zijne zonde. 4. גָּרַע uitgaan. לָמָּה יִגָּרַע waarom zal uitgaan. 5. אֶת־מִשְׁפָּטָן hare regtszaak. 7. כֵּן regt. 11. לִשְׁאֵרוֹ aan zijnen

nabestaande. לְחֻקַּת מִשְׁפָּט tot eene wetsbepaling. 13. וְנֶאֱסַפְתָּ zult gij verzameld worden. כַּאֲשֶׁר נֶאֱסַף gelijk verzameld is. 14. כַּאֲשֶׁר מְרִיתֶם dewijl gij ongehoorzaam waart. פִּי aan Mijn bevel. בִּמְרִיבַת bij het twisten van. 16. פָּקַד aanstellen. יִפְקֹד stelle aan. יֵצֵא uitga. 17. יָבֹא inga. יוֹצִיאֵם hen uitvoere. יְבִיאֵם hen invoere. 18. וְסָמַכְתָּ en leg. 20. הוֹד aanzien. מֵהוֹדְךָ van uw aanzien. לְמַעַן יִשְׁמְעוּ opdat [naar hem] luisteren. 21. בְּמִשְׁפַּט naar het gerigt van.

HOOFDSTUK XXVIII.

אֶת־קָרְבָּנִי Mijne offergaven. לַחְמִי Mijne spijze. לְאִשַּׁי die Mijn vuur verteert. 3. הָאִשֶּׁה het vuuroffer. 5. עִשָּׂרוֹן, עֲשִׂירִת een tiende deel. 6. הָעֲשֻׂיָה gelijk het bereid is geworden. 7. נֶסֶךְ plengoffer. נָסֵךְ plengen. הַסֵּךְ נֶסֶךְ moet het plengoffer geplengd worden. 10. בְּשַׁבַּתּוֹ voor elken Sabbath. עַל behalve. עֹלַת הַתָּמִיד het gedurige brandoffer. 17. חַג is een feest. 18. מִקְרָא קֹדֶשׁ eene uitroeping der heiligheid. מְלֶאכֶת עֲבֹדָה dienstwerk. וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים op den dag der eerstelingen.

HOOFDSTUK XXIX.

1. יוֹם תְּרוּעָה een dag van bazuingeschal. וְעִנִּיתֶם אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם en gij zult vasten (zie Leviticus XVI. v. 29). 12. וְחַגֹּתֶם חַג en gij zult een feest vieren. 16. מִלְּבַד behalve. 39. אֵלֶּה תַּעֲשׂוּ deze [offers] zult gij bereiden. בְּמוֹעֲדֵיכֶם op uwe bepaalde feestdagen.

מַטּוֹת

HOOFDSTUK XXX.

2. רָאשֵׁי הַמַּטּוֹת de hoofden van de stammen. 3. כִּי יִדֹּר נֶדֶר die eene gelofde doet. שָׁבַע zweren. אוֹ־הִשָּׁבַע שְׁבֻעָה of eenen eed zweert. אָסַר verbinden. אִסָּר onthouding. לֶאְסֹר אִסָּר עַל־נַפְשׁוֹ waardoor hij zich tot eenige onthouding verbindt. חָלַל ontheiligen. לֹא יַחֵל dan zal hij niet ontheiligen. 4. בְּבֵית אָבִיהָ in haar vaders huis (*dat is*: ongehuwd). בִּנְעֻרֶיהָ in hare meisjesjaren. 5. חָרַשׁ zwijgen. וְהֶחֱרִישׁ לָהּ en hij zwijgt tegen haar. קוּם bestaan blijven. וְקָמוּ dan zullen blijven bestaan. 6. נוֹא verbieden. וְאִם הֵנִיא doch wanneer hij [zulks] verbiedt. 7. מִבְטָא [onbedacht] ontgaan woord. אוֹ מִבְטָא שְׂפָתֶיהָ of hetgeen harer lippen ontgaan is. 9. יָנִיא אוֹתָהּ haar zulks verboden. פּוּר

opheffen. וְהֵפֵר dan heeft hij opgeheven. 10. אַלְמָנָה weduwe. וּגְרוּשָׁה of verstootene. יָקוּם עָלֶיהָ zal op haar bestaan blijven. 13. כָּל־מוֹצָא al wat uitgegaan is. הֲפֵרָם heeft ze opgeheven. 14. לְעַנֹּת נָפֶשׁ tot kastijding van haren persoon. 15. הֵקִים אֹתָם hij heeft ze doen stand houden. 16. אַחֲרֵי שָׁמְעוֹ na dat hij het vernomen heeft. וְנָשָׂא אֶת־עֲוֺנָהּ dan zal hij hare schuld dragen.

HOOFDSTUK XXXI.

2. נָקֹם wreken. נְקָמָה wraak. נְקֹם נִקְמַת wreek de wraak van. 3. חָלַץ uitrusten. הֵחָלְצוּ rust uit. לַצָּבָא ten strijde. 5. מָסַר uitleveren, ligten. וַיִּמָּסְרוּ toen werden geligt. חֲלוּצֵי צָבָא tot den strijd uitgerust. 6. וַחֲצוֹצְרוֹת הַתְּרוּעָה en de trompetten tot alarm blazen. 7. צָבָא ten strijd trekken. וַיִּצְבְּאוּ zij trokken ten strijd. 8. עַל־חַלְלֵיהֶם onder de verslagenen. 9. וַיִּשְׁבּוּ zij namen gevangen. חַיִל vermogen, heir. וְאֶת־כָּל־חֵילָם al hun vermogen. בָּזָזוּ maakten zij buit. 10. טִירֹתָם hunne paleizen. 11. הַשָּׁלָל de buit. הַמַּלְקוֹחַ het genomene, het weggevoerde. 13. מִחוּץ tot buiten. 14. וַיִּקְצֹף hij werd vergramd. פְּקוּדֵי הֶחָיִל de bevelhebbers

des heirs. 15. הַחִיִּיתֶם hebt gij in het leven gelaten. 16. הֵן הֵנָּה הָיוּ deze zijn het toch. בִּדְבַר op aanraden. לִמְסָר־מַעַל tot trouweloosheid verleid hebben. 19. חֲנוּ legert u. תִּתְחַטְּאוּ zult u ontzondigen. 22. הַנְּחֹשֶׁת het koper. הַבַּרְזֶל het ijzer. הַבְּדִיל het tin. הָעֹפָרֶת het lood. 23. תַּעֲבִירוּ zult gij brengen, doen doorgaan. בְּמֵי נִדָּה door het reinigingswater. 26. רֹאשׁ מַלְקוֹחַ הַשְּׁבִי de hoofdsom van het genomene en den buit. 27. וְחָצִיתָ gij zult dan verdeelen. תֹּפְשֵׂי הַמִּלְחָמָה oorlogslieden (*letterl.* de voerders van den oorlog). 28. מֶכֶס belasting. 30. הָאָחֻז, אָחֻז zoo als het gegrepen wordt. יֶתֶר behalve. הַבָּז de [levenlooze] buit. 36. הַמֶּחֱצָה de helft. 42. אֲשֶׁר חָצָה welke helft hij afgetrokken had. 49. אֲשֶׁר בְּיָדֵנוּ die onder ons bevel geweest zijn. וְלֹא־נִפְקַד en er ontbreekt niet. 50. אֶצְעָדָה voetband. צָמִיד armband. טַבַּעַת vingerring. עָגִיל oorversiersel. כּוּמָז slot. 51. כְּלִי מַעֲשֶׂה bewerkte kleinoodiën.

HOOFDSTUK XXXII.

7. נוֹא verijdelen, afkeerig maken. וְלָמָּה תְנִיאוּן waarom toch wilt gij afkeerig maken. 9. לְבִלְתִּי־בֹא

dat zij niet mogten komen. 12. כִּי מִלְאוּ omdat zij getrouwelijk gevolgd hebben. 14. תַּרְבּוּת opvolgers. סָפָה (= יָסַף) vermeerderen. לִסְפּוֹת om te vermeerderen. 15. וְשִׁחַתֶּם en gij zult in het verderf brengen. 16. גְּדֵרָה kooi. גִּדְרֹת צֹאן schaapskooijen. 17. נֶחָלֻץ wel uitgerust. חֻשִׁים onmiddelijk. הֲבִיאֹנֻם wij hen gebragt zullen hebben. בְּעָרֵי הַמִּבְצָר in de vaste steden. 22. כָּבַשׁ veroveren. וְנִכְבְּשָׁה en veroverd zal zijn. וִהְיִיתֶם נְקִיִּם dan zult gij u [van uwen pligt] gekweten hebben (*letterl.* dan zult gij vrij zijn). 23. וּדְעוּ en gij zult gewaar worden. 30. וְנֹאחֲזוּ dan zullen zij hun erfelijk eigendom bekomen. 33. בִּגְבֻלֹת binnen deszelfs grenzen. 38. סָבַב veranderen. מוּסַבֹּת שֵׁם wier namen veranderd werden. בְּשֵׁמֹת naar de oude namen. 39. וַיִּלְכְּדֻהָ namen het in. 41. וַיִּלְכֹּד hij nam in. חַוֹּת dorpen. אֶת־חַוֹּתֵיהֶם hunne dorpen. 42. וְאֶת־בְּנֹתֶיהָ en hare onderhoorigheden.

מַסְעֵי

HOOFDSTUK XXXIII.

4. שְׁפָטִים [straf-] gerigten. 37. בְּהֹר הָהָר aan het gebergte Hor. 52. וְהוֹרַשְׁתֶּם zoo zult gij uitdrijven.

וְאִבַּדְתֶּם en gij zult vernielen. מַשְׂכִּית beeldschrift. כָּל־מַשְׂכִּיֹּתָם al hunne steenen met beeldschriften. צַלְמֵי מַסֵּכֹתָם gegotene beelden. בָּמוֹתָם hunne hoogten. שָׁמֵד verdelgen. תַּשְׁמִידוּ zult gij verdelgen. 54. הִתְנַחַלְתֶּם zult gij erven. 55. אֲשֶׁר תּוֹתִירוּ welke gij zult overlaten. לְשִׂכִּים tot doornen. וְלִצְנִינִם en tot prikkels, בְּצִדֵּיכֶם in uwe zijden. וְצָרְרוּ zij zullen beleedigen.

HOOFDSTUK XXXIV.

2. אֲשֶׁר תִּפֹּל לָכֶם dat u zal toevallen. 3. פְּאַת uithoek. פְּאַת־נֶגֶב de zuidelijke uithoek. מִקְצֵה van het uiteinde. מֶלַח zout. יָם־הַמֶּלַח zoutzee. 4. סָבַב zich wenden. וְנָסַב zij zal zich wenden. לְמַעֲלֵה naar den opgang van. 5. וְהָיוּ תוֹצְאֹתָיו en uitkomen. 7. תָּאָה (= תָּוָה) eene lijn trekken. תְּתָאוּ לָכֶם zult gijlieden u eene [grens-] lijn trekken. 10. וְהִתְאַוִּיתֶם לָכֶם gij zult u eene lijn trekken. 11. מָחָק raken. וּמָחָה tot dat zij raakt. 15. קֵדְמָה oostwaarts. מִזְרָחָה tegen zonnen opgang. 17. אֲשֶׁר־יִנְחֲלוּ לָכֶם die voor u als erfdeel zullen ontvangen. 29. לְנַחֵל om het erfdeel te geven.

HOOFDSTUK XXXV.

2. וּמִגְרָשׁ een vrije grond. 3. וְלִרְכֻשָׁם voor hunne

have. וּלְכָל חַיָּתָם en voor alle hunne [andere] levensbehoeften. 4. מִקִּיר van den muur. 5. וּמַדֹּתֶם voorts zult gij meten. בַּתָּוֶךְ in het midden. 6. עָרֵי הַמִּקְלָט de vrijsteden. לָנֻס שָׁמָּה opdat er naar toe kunne vlieden. הָרֹצֵחַ die een manslag begaan heeft. 11. קָרָה uitkiezen. וְהִקְרִיתֶם moet gijlieden uitkiezen. בִּשְׁגָגָה zonder opzet. 12. גֹּאֵל הַדָּם, גֹּאֵל bloedwreker. עַד עָמְדוֹ alvorens hij staat. לַמִּשְׁפָּט te regt. 14. מֵעֵבֶר aan deze zijde. 16. בִּכְלִי בַרְזֶל met een ijzeren werktuig. 17. בְּאֶבֶן יָד met eenen steen in de hand. 18. בִּכְלִי עֵץ־יָד met eenen houten werktuig in de hand. 19. בְּפִגְעוֹ־בוֹ waar hij hem aantreft. 20. בְּשִׂנְאָה uit haat. יֶהְדָּפֶנּוּ hij hem stoot. בִּצְדִיָּה met arglist. 21. בְּאֵיבָה uit vijandschap. 22. בְּפֶתַע onvoorziens. 23. בְּלֹא רְאוֹת zonder [hem] te zien. 25. הַכֹּהֵן הַגָּדֹל de hoogepriester. 30. לֹא יַעֲנֶה kan niet verklaren. 31. כֹּפֶר losgeld. 33. חָנַף schenden. וְלֹא תַחֲנִיפוּ gij zult niet schenden. לֹא יְכֻפַּר kan geene verzoening gedaan worden.

HOOFDSTUK XXXVI.

2. צֻוָּה is geboden. 3. גָּרַע verminderen. וְנִגְרְעָה dan wordt verminderd. יִגָּרַע zal verminderd worden. 4. יָסַף

voegen. וְנוֹסְפָה dan zal gevoegd blijven. 6. לַטּוֹב aan wien goed is. 7. סָבַב overgaan. וְלֹא תִסֹּב en zal niet overgaan. דָּבַק hechten. יִדְבְּקוּ zij zullen gehecht blijven. 8. וְכָל בַּת יֹרֶשֶׁת נַחֲלָה elke dochter die een erfdeel heeft.

חזק.

In het boek Numeri בְּמִדְבַּר zijn 10 wekelijksche afdeelingen, als: בְּמִדְבַּר (bl. 177), נָשֹׂא (bl. 179), בְּהַעֲלֹתְךָ (bl. 183), שְׁלַח־לְךָ (bl. 189), קֹרַח (bl. 192), חֻקַּת (bl. 195), בָּלָק (bl. 199), פִּינְחָס (bl. 204), מַטּוֹת (bl. 207) en מַסְעֵי (bl. 210), bevattende te zamen 36 Hoofdstukken, (of 32 massoretische afdeelingen) en 1288 verzen. — De helft van het boek is, וְהָיָה הָאִישׁ אֲשֶׁר אֶבְחַר־בּוֹ מַטֵּהוּ יִפְרָח (Numeri XVII. 20).

אותיות גדולות בתנ״ך

א אדם (ד״ה א׳), ב בראשית (בראשית א׳), ג והתגלח (ויקרא י״ג ל״ד), ד ה׳ אחד (דברים ו׳ ה׳), ה הלה (דברים ל״ב ה׳), ו גחון (ויקרא י״א י״ב), ז זכרו (מלאכי ג׳ כ״ב), ח חור (אסתר א׳ ו״), ט שבטו (איוב ט׳ ל״ד), י יגדל (במדבר י״ד י״ז), כ וכנה (תהלים פ׳ ט״ו), ל וישלכם (דברים כ״ט כ״ז), מ משלי שלמה (משלי א׳), נ נוצר (שמות ל״ד ז׳), ס סוף (קהלת י״ב י״ג), ע שמע (דברים ו׳ ה׳), פ בשפר פרא (דניאל ו׳ כ׳), צ צפו (ישעי׳ כ״ו י׳), ק קן (תהלים פ״ד ד׳), ר לאל אחר (שמות ל״ד י״ד), ש שיר (ש״ה א׳), ת ותכתב (אסתר ט׳ ט׳): ן אריכתא משפטן (במד׳ כ״ז ה׳), — ויש מוסיפין ט טוב שם (קהלת ז׳ א׳), וצ רצופיה (משלי ל״א כ״ז). (ועין במסורה רבתא ריש ד״ה).

אותיות קטנות

א ויקרא (ויקרא א׳), ב הכ הב (משלי ל ט״ו), ג וגוש (איוב ז׳ ה׳), ד אדם (משלי כ״ח י״ז), ה בהבראם (בראשית ב׳ ד׳), ו לשוא נפשו (תהלים כ״ד ד׳), ז ויזתא (אסתר ט׳ ט׳), ח חף (איוב ל״ג ע׳), ט טבעו (איכה ב׳ ט׳), י תשי (דברים ל״ב י״ח), כ ולבכותה (בראשית כ״ג ב׳), ל לוא (איכה א׳ י״ב), מ מוקדה (ויקרא ו׳ ב׳), נ נרגן (משלי י״ו כ״ח), ס בכופה (כתוס א׳ג), ע לעות אדם (איכה ג׳ ל״ו), פ בשפר פרא (דניאל ו׳ כ׳), צ וצוחת (ירמי׳ י״ד ב׳), ק קצתי (בראשית כ״ו מ״ו), ר יערי אורגים (שמואל ב׳ כ״א י״ט), ש פרמשתא (מגילה ט׳ ט׳), ת פרשנדתא (אסתר ט׳ ז׳).

ויש מוסיפין ו זעירא (צ״ל קטיעא) דאת בריתי שלום, ט זעירא דוטהרתים מכל טמאותם, מ זעירא דמפריד אלוף. (ועין בריש מסורה רבתא מערכת א.׳)

שלשה נוני״ן וצ׳ אחת אריכתא זעירא והן

נ נטע ארן (ישעי׳ מ״ד י״ד), נ ונכושזבן (ירמי׳ ל״ט י״ג), נ ונרגן מפריד אלוף (משלי י״ו כ״ח), צ על פני פרץ (איוב י״ו י״ד).

סֵפֶר

הַדְּבָרִים

הוּא

מִשְׁנֵה תּוֹרָה.

HET

VIJFDE BOEK VAN MOZES,

GENAAMD

DEUTERONOMIUM.

Bevattende, van den eersten dag der elfde maand in het veertigste jaar, tot dat de rouwdagen van Mozes ten einde waren, den zevenden dag in de eerste maand van het veertigste jaar,

twee maanden en zeven dagen.

HOOFDSTUK I.

1. בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן aan deze zijde der Jordaan. בָּעֲרָבָה in de vallei. מוֹל tegenover. 5. יָאַל beginnen. הוֹאִיל hij begon. בֵּאֵר te verklaren. 6. רַב lang. יָשַׁב vertoeven. רַב לָכֶם שֶׁבֶת gij hebt lang genoeg vertoefd. 7. שָׁכֵן naburig. כָּל־שְׁכֵנָיו al zijne naburige streken. בַּשְּׁפֵלָה in de laagte. חוֹף strand. וּבְחוֹף הַיָּם en aan het strand der zee. 8. יָרַשׁ in bezit nemen. וּרְשׁוּ en neemt in bezit. 9. וָאֹמַר ik zeide. יָכֹל kunnen. לֹא אוּכַל ik kan niet. לְבַדִּי alleen. נָשָׂא dragen. שְׂאֵת אֶתְכֶם u dragen. 10. וְהִנְּכֶם zoodat gij zijt. כְּכוֹכְבֵי als de sterren van. 11. יָסַף veel doen worden. יֹסֵף עֲלֵיכֶם כָּכֶם moge u nog duizendmaal zoo veel doen worden. טֹרַח moeite. מַשָּׂא last. רִיב twistzaak. טָרְחֲכֶם וּמַשַּׂאֲכֶם וְרִיבְכֶם uwe moeite, uwen last en uwe twistzaken. 13. הָבוּ schaft. נְבֹנִים verstandige. וִידֻעִים en welbekende. שִׂים aanstellen. וַאֲשִׂמֵם zoo zal Ik hen aanstellen. 15. וְשֹׁטְרִים ook ambtlieden. 16. שֹׁפְטֵיכֶם uwe regteren. שָׁפַט besluiten. וּשְׁפַטְתֶּם en besluit. צֶדֶק [na'ar] regtvaardigheid. 17. בַּמִּשְׁפָּט in het geregt. נָכַר erkennen. פָּנִים aanzien. לֹא תַכִּירוּ פָנִים gij zult geen aanzien erkennen. כַּקָּטֹן כַּגָּדֹל zoowel den gerin-

gen als den grooten. גּוּר vreezen. לֹא תָגוּרוּ מִפְּנֵי אִישׁ gij zult voor niemand bevreesd zijn. קָשָׁה moeijelijk zijn. אֲשֶׁר יִקְשֶׁה die te moeijelijk zal zijn. 21. עֲלֵה רֵשׁ trek op [en] neem het in bezit. אַל־תִּירָא vrees niet. חָתַת versaagd zijn. וְאַל־תֵּחָת en wees niet versaagd. 22. חָפַר onderzoeken. וְיַחְפְּרוּ לָנוּ die voor ons onderzoeken. וְיָשִׁבוּ en terugbrengen. 24. פָּנָה wendden. וַיִּפְנוּ zij wendden zich. רָגַל (רַגֵּל) bespieden. וַיְרַגְּלוּ en zij bespiedden. 25. יָרַד afbrengen. וַיּוֹרִדוּ en bragten ze af. 26. אָבָה willen. וְלֹא אֲבִיתֶם gij wildet niet. מָרָה ongehoorzaam zijn. וַתַּמְרוּ gij waart ongehoorzaam. 27. רָגַן wrokken. וַתֵּרָגְנוּ gij wroktet. שִׂנְאָה haat. בְּשִׂנְאַת uit haat van. 28. אָנָה waarheen. מָסַס doen smelten. הֵמַסּוּ hebben doen smelten. וּבְצוּרוֹת en versterkt. 29. עָרַץ kleinmoedig zijn. לֹא תַעַרְצוּן wees niet kleinmoedig. 20. יִלָּחֵם hij zal strijden. 32. אָמַן gelooven. אֵינְכֶם מַאֲמִינִם wilt gij niet gelooven. 33. לָתוּר om op te sporen. חָנָה legeren. לַחֲנֹתְכֶם waar gij u legeren zoudt. 34. וַיִּקְצֹף hij werd vergramd. 36. דָּרַךְ betreden. אֲשֶׁר דָּרַךְ בּוֹ dat hij betreden heeft. יַעַן omdat. מִלֵּא (מִלֵּא) אַחֲרֵי getrouwelijk volgen. אֲשֶׁר מִלֵּא אַחֲרֵי ה׳ hij den Eeuwige

getrouwelijk gevolgd heeft. 37. אָנַף vertoornd zijn. גַּם בִּי הִתְאַנַּף ook tegen mij werd vertoornd. בִּגְלַלְכֶם uwentwege. 38. חַזֵּק sterk [hem]. יַנְחִלֶנָּה zal het ten erve uitdeelen. 41. חָגַר aangorden. וַתַּחְגְּרוּ gij gordet aan. כְּלֵי מִלְחַמְתּוֹ zijn krijgswapen. הִין of הוּן bereid zijn. וַתָּהִינוּ en gij waart bereid. וְלֹא תִנָּגְפוּ opdat gij niet verslagen wordt. 43. וַתָּזִדוּ en gij verstouttet u. 44. דְּבוֹרָה bij. דְּבֹרִים bijen *). כָּתַת vervolgen. וַיַּכְּתוּ zij vervolgden. 45. וְלֹא הֶאֱזִין hij luisterde niet.

HOOFDSTUK II.

1. וַנֵּפֶן daarom wendden wij ons om. וַנִּסַּע en braken op. וַנָּסָב en togen om. 3. רַב לָכֶם סֹב gij zijt lang genoeg omgetogen. 4. וְיִירְאוּ zij zijn bevreesd. מִכֶּם voor U. 5. גָּרֹה strijdzoeken. אַל תִּתְגָּרוּ zoekt geen strijd. מִדְרַךְ כַּף רָגֶל een voet breed (*letterl.* [zoo veel plaats als] de voetbal betreedt). יְרֻשָּׁה erfgoed. 6. אֹכֶל spijze. תִּשְׁבְּרוּ, תִּכְרוּ zult gij koopen. 7. יָדַע hij heeft gade geslagen. לֶכְתְּךָ uwen togt. חָסֵר ontbreken. לֹא חָסַרְתָּ דָּבָר niets heeft u ontbroken.

---

*) Mannelijke vorm met vrouwelijke beteekenis.

9. אַל־תָּצַר gij zult geene vijandelijkheden uitoefenen. וְאַל־תִּתְגָּר בָּם מִלְחָמָה en geen krijg met hen zoeken. 10. לְפָנִים te voren. וָרָם en van hooge gestalte. 11. רָפָא reus. רְפָאִים reuzen. יֵחָשְׁבוּ werden zij gerekend. אֵמִים vreesselijke lieden. 12. יִירָשׁוּם zij dreven hen uit. וַיַּשְׁמִידוּם en zij verdelgden hen. 13. נַחַל beek. 14 עַד תֹּם tot dat vergaan waren. 15. הָמֹם wegmaken, verdelgen. לְהֻמָּם om hen weg te maken. 16. כַּאֲשֶׁר תַּמּוּ־לָמוּת toen uitgestorven waren. מִקֶּרֶב uit. 20. זַמְזֻמִּים slimme lieden. 23. תַּחְתָּם in hunne plaats. 24. הָחֵל רָשׁ maak een aanvang met veroveren. 25. אָחֵל zal ik een aanvang maken. תֵּת met te doen komen. פַּחְדְּךָ uwen schrik. וְיִרְאָתְךָ en uwe vrees. שֵׁמַע mare. אֲשֶׁר יִשְׁמְעוּן אֶת־שִׁמְעֲךָ die uwe mare zullen hooren. וְרָגְזוּ zij zullen sidderen. חוּל beven. וְחָלוּ en zij zullen beven. 27. בַּדֶּרֶךְ בַּדֶּרֶךְ אֵלֵךְ op den grooten weg zal ik gaan. 21. תַּשְׁבִּרֵנִי zult gij mij verkoopen. 30. אָבָה willen. וְלֹא אָבָה hij wilde niet. כִּי הִקְשָׁה want hij heeft verhard. וְאִמֵּץ en verstokt. כַּיּוֹם הַזֶּה gelijk nu [gebeurd] is. 33. וַנַּךְ wij versloegen. 34. וַנִּלְכֹּד wij veroverden. וַנַּחֲרֵם wij verbanden. כָּל־עִיר al wat [in de] steden was. מְתִם, מְתִים mannen.

שְׁאָר overlaten. שָׂרִיד vlugteling, ontkomene. לֹא הִשְׁאַרְנוּ שָׂרִיד wij lieten niets overig. 35. בָּזַזְנוּ plunderden wij. וּשְׁלַל en den buit van. 36. עַל שְׂפַת op den oever van. קִרְיָה [voorname] stad. שָׂגַב magtig zijn. אֲשֶׁר שָׂגְבָה מִמֶּנּוּ die ons te magtig was. 37. כָּל יַד den ganschen oever (*letterl.* hand).

HOOFDSTUK III.

1, וַנֵּפֶן וַנַּעַל wij wendden ons en togen op. 4. חֶבֶל streek. 5. עָרִים בְּצֻרֹת versterkte steden. חוֹמָה גְבֹהָה [met] hooge muren. דְּלָתַיִם וּבְרִיחַ poorten en sluitboomen. לְבַד מֵעָרֵי הַפְּרָזִי behalve de opene steden. 10. מִישֹׁר vlakte. 11. יֶתֶר het overige. מִיֶּתֶר הָרְפָאִים van de overige reuzen. עֶרֶשׂ sponde. הִנֵּה עַרְשׂוֹ עֶרֶשׂ בַּרְזֶל zijne bedsponde is eene sponde van ijzer. הֲלֹא הִוא zij is nog. בְּאַמַּת אִישׁ naar eens mans voorarm. 12. נַחַל beek. 13. אֶרֶץ רְפָאִים het reuzenland. 14. חַוֹּת dorpen. 17. אַשְׁדֹּת (v. s. van אֶשֶׁד) uitstorting. 15. חָלוּץ *meerv.* חֲלוּצִים wel toegerust. 20. נוּחַ rusten. עַד אֲשֶׁר יָנִיחַ tot dat Hij zal ter ruste brengen.

וָאֶתְחַנַּן

23. חָנַן smeeken. וָאֶתְחַנַּן ik had gesmeekt. 24. גְּבוּרָה

vermogen. וּכִגְבוּרֹתֶךָ en naar uwe vermogens. 25. אֶעְבְּרָה נָּא laat mij toch overtrekken. 26. עָבֹר (in *Hithpaël*), zich vertoornen. וַיִּתְעַבֵּר ה׳ בִּי doch de Eeuwige was tegen mij vertoornd. לְמַעַנְכֶם om uwentwil. 29. בַּגָּיְא in het dal.

HOOFDSTUK IV.

1. אֲשֶׁר אָנֹכִי מְלַמֵּד die ik leere, 2, לֹא תֹסִפוּ gij zult niets toedoen. וְלֹא תִגְרְעוּ en niets afnemen. 3. דָּבֹק gehecht zijn. הַדְּבֵקִים die gehecht bleeft. 6. בִּינָה verstand. חָכְמַתְכֶם וּבִינַתְכֶם uwe wijsheid en verstand. רַק slechts. 7. קְרֹבִים nabij. בְּכָל קָרְאֵנוּ אֵלָיו zoo dikwijls wij hem aanroepen. 2. פֶּן תִּשְׁכַּח dat gij niet vergeet. וְהוֹדַעְתָּם maak dezelve bekend. 10. קָהֹל verzamelen. הַקְהֶל־לִי verzamel mij. וְאַשְׁמִעֵם Ik wil hun doen hooren. 11. בֹּעֵר brandde. וַעֲרָפֶל en zware donkerheid. 12. תְּמוּנָה gestalte. 16. פֶּסֶל een afgodsbeeld. סֶמֶל, סֵמֶל beeld. תַּבְנִית een afbeeldsel. 17. עוּף vliegen. אֲשֶׁר תָּעוּף dat vliegt. 19. נָדֹחַ verleiden. וְנִדַּחְתָּ en u laat verleiden. חָלֹק ten deel geven. אֲשֶׁר חָלַק ה׳ die de Eeuwige ten deel gegeven heeft. כּוּר oven. מִכּוּר הַבַּרְזֶל uit den ijzeroven. 21. אָנֹף vertoornd

zijn. הִתְאַנַּף־בִּי is op mij vertoornd geworden. עַל דִּבְרֵיכֶם om uwentwil. 24. אֵשׁ אֹכְלָה הוּא is een verterend vuur. 25. יָשֵׁן lang wonen. וְנוֹשַׁנְתֶּם en gij lang in het land gewoond zult hebben. וְהִשְׁחַתֶּם en gij u dan bederft. כָּעַס vertoornen. לְהַכְעִיסוֹ om Hem tot toorn te verwekken. 26. עוּד getuigen. הַעִידֹתִי בָכֶם zoo roep ik tot getuigen tegen u aan. כִּי אָבֹד תֹּאבֵדוּן dat gij uit het land zult verloren gaan. מַהֵר weldra 26. לֹא תַאֲרִיכֻן gij zult niet verlengen. 27. פּוּץ verstrooijen. וְהֵפִיץ Hij zal verstrooijen. יְנַהֵג Hij zal wegvoeren. 28. רִיחַ rieken. וְלֹא יְרִיחֻן die niet rieken. 29. דָּרַשׁ opzoeken. כִּי תִדְרְשֶׁנּוּ wanneer gij Hem opzoeken zult. 30. בַּצַּר לְךָ als gij in benaauwdheid zult zijn. וּמְצָאוּךָ en u zullen treffen. בְּאַחֲרִית הַיָּמִים in latere dagen. 31. רָפָה zwichten. לֹא יַרְפְּךָ Hij zal u niet laten zwichten. 32. כִּי שְׁאַל־נָא ondervraag toch slechts. וּלְמִקְצֵה···וְעַד קְצֵה van het eene einde···tot het andere einde. הֲנִהְיָה of gebeurd is. 33. וַיֶּחִי en is in het leven gebleven. 34. אוֹ הֲנִסָּה of heeft beproefd. מַסָּה beproeving. בְּמַסֹּת בְּאֹתֹת וּבְמוֹפְתִים door beproevingen, teekens en wonderen. מוֹרָא geduchte daad. וּבְמוֹרָאִים גְּדֹלִים en door allerlei geduchte daden.

35. אַתָּה הָרְאֵתָ dit is u getoond geworden. לָדַעַת opdat gij erkent. 36. יָסֹר (יַסֵּר) tuchtigen. לְיַסְּרֶךָּ om u te tuchtigen. 37. בָּחֹר uitkiezen. וַיִּבְחַר en heeft uitverkoren. בְּפָנָיו voor zich heen. 38. לְהוֹרִישׁ om te verdrijven. וַעֲצֻמִים מִמְּךָ en magtiger dan gij. וַהֲשֵׁבֹתָ עַל לְבָבֶךָ en neem het wel ter harte. 42. לָנֻס om te vlugten. רוֹצֵחַ een doodslager. בִּבְלִי דַעַת onwetend. וְהוּא לֹא שֹׂנֵא לוֹ zonder dat hij zijn vijand geweest is. מִתְּמֹל שִׁלְשֹׁם van gisteren [en] eergisteren.

HOOFDSTUK V.

1. אֲשֶׁר אָנֹכִי דֹּבֵר die ik uitspreke. 14. נוּחַ rusten. לְמַעַן יָנוּחַ opdat ruste. 17. עֵד שָׁוְא als een valsch getuige. 18. אָוֹה lust hebben. וְלֹא תִתְאַוֶּה ook zult gij geen lust hebben. 19. וְלֹא יָסָף onophoudelijk (v. a. doch [naderhand] niet meer). 24. קְרַב אַתָּה nader gij. וְאַתְּ תְּדַבֵּר אֵלֵינוּ en spreek gij tot ons 25. בְּדַבֶּרְכֶם אֵלָי die gij tot mij spraakt. הֵיטִיבוּ het is goed. 30. וְטוֹב לָכֶם en het u welga. אֲשֶׁר תִּירָשׁוּן dat gij veroveren zult.

HOOFDSTUK VI.

4. ה׳ אֶחָד is een eenig eeuwig Wezen. 5. מְאֹד ver-

mogen. וּבְכָל מְאֹדֶךָ en met geheel uw vermogen. 6. שָׁנַן inscherpen. 7. וְשִׁנַּנְתָּם gij zult ze inscherpen. בְּשִׁבְתְּךָ als gij zit. וּבְלֶכְתְּךָ als gij gaat. וּבְשָׁכְבְּךָ als gij u nederlegt. וּבְקוּמֶךָ en als gij opstaat. 8. קָשַׁר binden. וּקְשַׁרְתָּם gij zult ze binden. לְטֹטָפֹת tot eenen voorhoofdband. 9. וּכְתַבְתָּם en gij zult ze schrijven. עַל מְזֻזוֹת בֵּיתֶךָ op de deurposten uws huizes. וּבִשְׁעָרֶיךָ en aan uwe poorten. 10. בָּנָה bouwen. אֲשֶׁר לֹא־בָנִיתָ die gij niet gebouwd hebt. 11. מָלֵא *meerv.* מְלֵאִים vol. כָּל טוּב met alles goeds. אֲשֶׁר לֹא מִלֵּאתָ die gij niet aangevuld hebt. בּוֹר waterbeek. חָצַב uithouwen. וּבֹרֹת חֲצוּבִים en uitgehouwen waterbakken. אֲשֶׁר לֹא־חָצַבְתָּ die gij niet uitgehouwen hebt. כֶּרֶם wijngaard. זַיִת olijfgaard. נָטַע planten. כְּרָמִים וְזֵיתִים אֲשֶׁר לֹא־נָטַעְתָּ wijn- en olijfgaarden, die gij niet geplant hebt. שָׂבַע verzadigen. וְשָׂבָעְתָּ en gij verzadigt u. 19. הָדַף wegstooten. לַהֲדֹף ten einde weg te stooten. 20. מָה הָעֵדֹת wat [beteekenen] de getuigenissen. 24. לְחַיֹּתֵנוּ en opdat wij leven mogen. 25. צְדָקָה deugd. וּצְדָקָה תִּהְיֶה־לָּנוּ ook zal het ons tot deugd gehouden worden.

HOOFDSTUK VII.

1. נָשַׁל uitroeijen. וְנָשַׁל en hij uitroeijen zal. 2.

וְלֹא תְחָנֵּם en gij zult hem geene gunst toestaan. 3. חָתַן verzwageren. וְלֹא תִתְחַתֵּן בָּם ook zult gij u niet met hem verzwageren. 4. סוּר afwijken. כִּי יָסִיר want hij zoude doen afwijken. 5. נָתַץ omverwerpen. מִזְבְּחֹתֵיהֶם תִּתֹּצוּ hunne altaren zult gij omver werpen. מַצֵּבָה standbeeld. שָׁבַר (שִׁבֵּר) verbrijzelen. וּמַצֵּבֹתָם תְּשַׁבֵּרוּ hunne standbeelden zult gij verbrijzelen. אֲשֵׁרָה gewijd bosch. גָּדַע (גִּדֵּעַ) omhakken. וַאֲשֵׁירֵהֶם תְּגַדֵּעוּן hunne gewijde bosschen zult gij omhakken. וּפְסִילֵיהֶם תִּשְׂרְפוּן בָּאֵשׁ en hunne afgodsbeelden zult gij met vuur verbranden. 6. סְגֻלָּה bijzonder eigendommelijk. 7. חָשַׁק behagen vinden. חָשַׁק ה׳ בָּכֶם heeft de Eeuwige behagen in u gevonden. 8. פָּדָה verlossen. וַיִּפְדְּךָ en heeft u verlost, 10. שָׁלַם (שִׁלֵּם) vergelden. וּמְשַׁלֵּם die echter vergeldt. אָבַד vernielen. לְהַאֲבִידוֹ om hem te vernielen. אָחַר (אֵחֵר) ten achteren blijven. לֹא יְאַחֵר hij blijft niet ten achteren. אֶל פָּנָיו onmiddelijk. יְשַׁלֶּם־לוֹ vergeldt Hij hem.

עֵקֶב

12. עֵקֶב loon, gevolg. 13. שֶׁגֶר de teelt. שְׁגַר אֲלָפֶיךָ de teelt uwer runderen. עַשְׁתְּרֹת aanwas, kudden.

וְעַשְׁתְּרֹת צֹאנֶךָ en der kudden van uw kleinvee. 14. עָקָר (mannel.), עֲקָרָה (vrouwel.) onvruchtbaar. 15. כָּל־חֳלִי alle ziekte. מַדְוֶה booze kwaal. וְכָל־מַדְוֵי al de booze kwalen van. 16. חוּס verschoonen. לֹא־תָחוֹס zal niet verschoonen. מוֹקֵשׁ valstrik. 20. הַצִּרְעָה de horzelen. סָתַר verbergen. וְהַנִּסְתָּרִים en die zich verborgen hebben. 21. עָרַץ kleinmoedig zijn. לֹא תַעֲרֹץ gij zult niet kleinmoedig zijn. 22. חַיַּת הַשָּׂדֶה het wild gedierte des lands. 23. הָמַם verschrikken. מְהוּמָה verschrikking. וְהָמָם מְהוּמָה גְדֹלָה Hij zal groote verschrikking over hen brengen. 24. יָצַב stand houden. לֹא יִתְיַצֵּב אִישׁ niemand zal stand houden. 25. יָקֹשׁ verstrikken. פֶּן תִּוָּקֵשׁ בּוֹ opdat gij er niet door verstrikt wordt. 26. תּוֹעֵבָה gruwel (st. constr. תּוֹעֲבַת). שִׁקֵּץ תְּשַׁקְּצֶנּוּ gij moet het verafschuwen. וְתַעֵב תְּתַעֲבֶנּוּ en er een' gruwel voor hebben. כִּי חֵרֶם הוּא want de ban ligt er op.

HOOFDSTUK VIII.

2. הָלַךְ gaan, leiden. אֲשֶׁר הוֹלִיכְךָ waarop Hij u geleid heeft. עָנָה (עַנֵּה) doen lijden. לְמַעַן עַנֹּתְךָ om u wederwaardigheden toe te zenden. 3. וַיְעַנְּךָ Hij zond

u dus wederwaardigheden toe. רָעֵב honger. וַיַּרְעִבֶךָ Hij deed u hongeren. וַיַּאֲכִלְךָ en spijzigde u. יָדַע weten, ondervinden. לְמַעַן הוֹדִיעֲךָ om u te doen ondervinden. עַל כָּל מוֹצָא פִּי ה׳ al wat de Eeuwige daartoe beschikt heeft. 4. שִׂמְלָה kleed. בָּלָה slijten. שִׂמְלָתְךָ לֹא בָלְתָה uw gewaad is niet van u afgesleten. בָּצֵק opzwellen. לֹא בָצֵקָה is niet opgezwollen. 5. (יִסֵּר) יָסַר tuchtigen. כַּאֲשֶׁר יְיַסֵּר אִישׁ gelijk een man tuchtigt. מְיַסְּרֶךָּ zoo heeft u getuchtigd. 7. נַחֲלֵי־מָיִם waterbeken. עֲיָנֹת wellen. וּתְהֹמֹת en diepe meren. בַּבִּקְעָה in de vlakte. 8. חִטָּה tarve. שְׂעֹרָה garst. גֶּפֶן wijnstokken. תְּאֵנָה vijgenboomen. רִמּוֹן granaatappelboomen. זֵית־שֶׁמֶן olievoortbrengende olijfboomen. 9. בְּמִסְכֵּנֻת met bekrompenheid. חָסֵר ontbreken. לֹא תֶחְסַר כֹּל בָּהּ waarin niets ontbreken zal. אֲשֶׁר אֲבָנֶיהָ בַרְזֶל welks steenen ijzer zijn. הֲרַר, הָרָר berg, gebergte, (*meerv.* הֲרָרִים). וּמֵהֲרָרֶיהָ en uit welks bergen. תַּחְצֹב gij houwen zult. 12. וְיָשָׁבְתָּ en dezelve bewoont. 13. יִרְבְּיֻן zullen vermenigvuldigen. 14. רוּם zich verheffen. וְרָם dat zich verhief. 15. הַמּוֹלִיכְךָ die u geleid heeft. נָחָשׁ slangen. שָׂרָף vergiftige slangen, saraphim. עַקְרָב schorpioenen. צִמָּאוֹן dorheid. צוּר rots. חַלָּמִישׁ kei.

מִצּוּר הַחַלָּמִישׁ uit de hardste keirots. 17. וְעֹצֶם יָדִי en de sterkte mijner hand. חַיִל vermogen. 19. יָעַד betuigen. הַעִדֹתִי בָכֶם zoo betuig ik tegen u.

HOOFDSTUK IX.

1. יָרַשׁ veroveren. לָרֶשֶׁת om te veroveren. 4. הָדַף wegstooten. בַּהֲדֹף wanneer hij wegstoot. צְדָקָה deugd. בְּצִדְקָתִי om mijne deugd. רִשְׁעָה boosheid. רִשְׁעַת de boosheid van. 5. וּבְיֹשֶׁר לְבָבְךָ en door de opregtheid uws harten. קוּם nakomen. וּלְמַעַן הָקִים en om na te komen. 6. עֹרֶף nek. קְשֵׁה עֹרֶף hardnekkig. 7. קָצַף vergrammen. אֵת אֲשֶׁר הִקְצַפְתָּ hoe gij hebt vergramd doen worden. מָרָה ongehoorzaam zijn. מַמְרִים הֱיִיתֶם waart gij ongehoorzaam. 10. אֶצְבַּע vinger. 14. רָפָה aflaten. הֶרֶף laat af. וְאֶמְחֶה dat Ik uitdelge. 17. תָּפַשׂ grijpen. וָאֶתְפֹּשׂ toen greep ik. שָׁלַךְ werpen. וָאַשְׁלִכֵם en ik wierp ze. 18. נָפַל vallen, nederwerpen. וָאֶתְנַפַּל ik wierp mij echter neder. 19. יָגֹר vreezen. כִּי יָגֹרְתִּי want ik was bevreesd. אַף toorn. חֵמָה heete gramschap. 20. וָאֶתְפַּלֵּל maar ik bad. 21. כָּתַת vergruizen. וָאֶכֹּת אֹתוֹ ik vergruisde het. טָחַן malen. טָחוֹן הֵיטֵב [en] maalde het zoo zeer (*letterl.*

malende zoo goed). דַּק לְעָפָר fijn stof. 23. וַתַּמְרוּ waart gij ongehoorzaam. וְלֹא הֶאֱמַנְתֶּם לוֹ gij hadt geen vertrouwen (v. a. gij geloofdet niet) in Hem. 27. קְשִׁי hardnekkigheid. 28. מִבִּלְתִּי omdat niet. יְכֹלֶת vermogen.

HOOFDSTUK X.

1. פָּסֹל uithouwen. פְּסָל־לְךָ houw u uit. 3. עָשֹׂה maken. וָאַעַשׂ ik maakte. 4. מִכְתָּב schrift. כַּמִּכְתָּב הָרִאשׁוֹן gelijk het eerste schrift. 4. קָהָל vergadering. 5. וָאֵפֶן ik wendde mij. וָאֵרֵד en klom af. וָאָשִׂם en ik deed. 6. וַיְכַהֵן aanvaardde de priesterlijke dienst. תַּחְתָּיו in zijne plaats. 8. הִבְדִּיל heeft afgezonderd. לְשָׁרְתוֹ Hem te dienen. וּלְבָרֵךְ en den zegen uit te spreken. 10. אָבֹה willen. לֹא אָבָה ה׳ zoodat de Eeuwige niet wilde. 11. קוּם op. לֵךְ לְמַסַּע ga bij den optogt. 12. שָׁאֹל vorderen. מָה···שֹׁאֵל wat vordert. 15. חָשֹׁק welgevallen hebben. חָשַׁק heeft welgevallen gehad. 16. מוּל besnijden. וּמַלְתֶּם gij moet besnijden. עָרְלָה voorhuid. לֹא תַקְשׁוּ עוֹד moet gij niet meer verharden. 17. וְהַנּוֹרָא en de ontzaggelijke. נָשֹׂא פָּנִים aanzien laten gelden. אֲשֶׁר לֹא יִשָּׂא פָּנִים die geen

aanzien laat gelden. וְלֹא יִקַּח שֹׁחַד noch omkooping aanneemt. 20. דָּבַק hechten. וּבוֹ תִּדְבָּק aan Hem zult gij gehecht zijn. 21. תְּהִלָּה roem. הוּא תְהִלָּתְךָ Hij is uw roem. אֶת־הַגְּדֹלֹת וְאֶת־הַנּוֹרָאֹת הָאֵלֶּה deze groote en ontzaggelijke daden. 22. שׂוּם doen worden. שָׂמְךָ heeft u doen worden.

HOOFDSTUK XI.

3. מוּסָר tucht. אֶת־מוּסַר de tucht van. 4. חַיִל heir. חֵיל heir van. צוּף stroomen. אֲשֶׁר הֵצִיף hoe Hij deed stroomen. רָדַף najagen. בְּרָדְפָם toen zij najoegen. אָבַד vernielen. וַיְאַבְּדֵם en heeft hen vernield. 6. פָּצָה openen. פָּצְתָה zij opende. בָּלַע verslinden. וַתִּבְלָעֵם en zij hen verslond. הַיְקוּם het vermogen. 8. חָזַק sterken. לְמַעַן תֶּחֶזְקוּ opdat gij gesterkt wordt. 10. שָׁקָה drenken. וְהִשְׁקִיתָ en gij het drenken moest. בְּרַגְלְךָ met [den arbeid van] uwen voet. גַּן hof. כְּגַן הַיָּרָק gelijk een moeshof. 11. בִּקְעָה dal. וּבְקָעֹת en dalen. מָטָר regen. לִמְטַר door den regen van. 12. דָּרַשׁ gadeslaan. דֹּרֵשׁ gade slaat. תָּמִיד gedurig. רֵשִׁית (= רֵאשִׁית) begin. אַחֲרִית einde. 14. יוֹרֶה vroege regen. מַלְקוֹשׁ spade regen. 15. עֵשֶׂב gras. 16. פָּתָה

verleiden. פֶּן־יִפְתֶּה dat niet verleid worde. 17. עָצַר sluiten. וְעָצַר hij zoude sluiten. יְבוּל gewas. אֶת יְבוּלָהּ zijn gewas. 21. לְמַעַן יִרְבּוּ opdat vermenigvuldigen. 24. דָּרַךְ treden. תִּדְרֹךְ zal treden. 25 פַּחַד schrik. מוֹרָא vrees. פַּחְדְּכֶם וּמוֹרַאֲכֶם uwen schrik en uwe vrees.

רְאֵה

26. בְּרָכָה וּקְלָלָה zegen en vloek. 29. וְנָתַתָּ dan zult gij doen [uitspreken]. 30. בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן aan gene zijde der Jordaan. אַחֲרֵי ver heen. דֶּרֶךְ naar den kant van. מָבוֹא ondergang. מְבוֹא הַשֶּׁמֶשׁ zonnenondergang.

HOOFDSTUK XII.

2. רַעֲנָן groen. כָּל־עֵץ רַעֲנָן onder elken groenen boom. 3. נָתַץ omver werpen. וְנִתַּצְתֶּם gij zult omverwerpen. גָּדַע (גְּדַע) omhakken. תְּגַדֵּעוּן zult gij omhakken. 5. שֶׁכֶן woning. שִׁכְנוֹ zijne woning. 6. מַעֲשֵׂר tiende. וְאֵת מַעְשְׂרֹתֵיכֶם en uwe tienden. תְּרוּמָה hefling. נֶדֶר gelofte. נְדָבָה vrijwillige gift. וְאֵת תְּרוּמַת יֶדְכֶם וְנִדְרֵיכֶם וְנִדְבֹתֵיכֶם de hefling uwer handen, uwe geloften en uwe vrijwillige giften. 7. מִשְׁלַח־יָד iets waar men de hand aan slaat. בְּכֹל מִשְׁלַח יֶדְכֶם over

alles waaraan gij uwe hand geslagen hebt. 8. כָּל־הַיָּשָׁר al wat regt is. 9. הַמְּנוּחָה de rust. 10. מַנְחִיל tot erfdeel geeft. נוּחַ rusten. וְהֵנִיחַ Hij zal rust verschaffen. בֶּטַח veilig. 11. בָּחַר uitkiezen. יִבְחַר Hij zal uitkiezen. מִבְחַר het uitgelezene. 12. אָמָה maagd. וְאַמְהֹתֵיכֶם en uwe dienstmaagden. 13. פֶּן־תַּעֲלֶה dat gij niet offert. 15. אַוָּה begeerte. בְּכָל־אַוַּת נַפְשְׁךָ naar uwe volkomene begeerte (*letterl.* naar de begeerte uwer ziel). כַּצְּבִי als een ree. וְכָאַיָּל of als een hert. 16. שָׁפַךְ gieten, laten uitloopen. תִּשְׁפְּכֶנּוּ zult gij het laten uitloopen. 17. אֲשֶׁר תִּדֹּר die gij beloven zult. 19. עָזַב verlaten. פֶּן תַּעֲזֹב dat gij niet verlaat. 20. רָחַב uitbreiden. כִּי־יַרְחִיב als Hij zal uitbreiden. אָוָה (אִוָּה) begeerte hebben. כִּי־תְאַוֶּה נַפְשְׁךָ omdat gij zult (*letterl.* uwe ziel zal) begeerte hebben. 23. חָזַק zich weêrhouden. רַק חֲזַק maar weêrhoudt u. לְבִלְתִּי אֲכֹל om niet te eten. 29. כָּרַת uitroeijen. כִּי יַכְרִית ה׳ wanneer de Eeuwige zal uitroeijen. 30. נָקַשׁ verstrikt zijn, nadwalen. פֶּן תִּנָּקֵשׁ dat gij niet nadwaalt.

HOOFDSTUK XIII.

1. יָסַף toedoen. לֹא־תֹסֵף עָלָיו gij zult er niets

toedoen. גָּרַע afnemen. וְלֹא תִגְרַע מִמֶּנּוּ gij zult niets daarvan afnemen. 2. נָבִיא profeet. חֹלֵם droomer. אוֹת אוֹ מוֹפֵת teeken of wonder. 4. נָסָה (נִסֵּה) beproeven. כִּי מְנַסֶּה···אֶתְכֶם want Hij beproefd u. יֵשׁ er is, er zijn. הֲיִשְׁכֶם אֹהֲבִים of gij bemint (*letterl.* of gij zijt beminnende). 9. סָרָה afval. וְהַפֹּדְךָ die u verlost heeft. נָדַח aftrekken. לְהַדִּיחֲךָ ten einde u af te trekken. בָּעַר ontruimen. וּבִעַרְתָּ aldus zult gij ontruimen. 7. סִית verleiden. כִּי יְסִיתְךָ wanneer u zal verleiden. חֵיק boezem, schoot. אֵשֶׁת חֵיקֶךָ uwe geliefde vrouw (*letterl.* de vrouw van uwen schoot). בַּסֵּתֶר in het geheim. 8. הַקְּרֹבִים אֵלֶיךָ hetzij nabij u. אוֹ הָרְחֹקִים מִמֶּךָּ of verre van u. 9. חוּס verschoonen. וְלֹא תָחוֹס עֵינְךָ uw oog zal niet verschoonen. חָמַל erbarmen. וְלֹא תַחְמֹל ook zult gij u niet erbarmen. 10. לַהֲמִיתוֹ om hem te dooden. 11. סָקַל (met steenen) werpen. וּסְקַלְתּוֹ gij zult hem met steenen werpen. וָמֵת dat hij sterve. 14. בְּנֵי־בְלִיַּעַל ondeugende mannen. וַיַּדִּיחוּ en hebben afgetrokken. 17. דָּרַשׁ onderzoeken. חָקַר navorschen. וְדָרַשְׁתָּ וְחָקַרְתָּ als gij dan zult onderzoeken en navorschen. הֵיטֵב naauwkeurig. נָכוֹן zeker. נֶעֶשְׂתָה is gepleegd. 17. קָבַץ bij elkander brengen. תִּקְבֹּץ zult

gij bij elkander brengen. תּוֹךְ midden. רְחֹב markt. אֶל־תּוֹךְ רְחֹבָהּ in het midden harer markt. כָּלִיל geheel en al. תֵּל puinhoop. לֹא תִבָּנֶה עוֹד nooit zal zij weder herbouwd worden. 18. וְלֹא יִדְבַּק laat niet gehecht blijven. מְאוּמָה iets. רָחֹם (רַחֵם) erbarmen. וְרִחַמְךָ Hij Zich uwer erbarme.

HOOFDSTUK XIV.

1. גוד kerven. לֹא תִתְגֹּדְדוּ gij zult u dus [het ligchaam] niet kerven. קָרְחָה eene kale plek. 2. לְעַם סְגֻלָּה tot een bijzonder eigendommelijk volk. 5. *) אַיָּל het hert. צְבִי het ree. יַחְמוּר (v. s. de buffel). אַקּוֹ de steenbok. דִּישֹׁן de klipgeit. תְּאוֹ de woudos. זֶמֶר, זָמֶר de gemze. 11. כָּל־צִפּוֹר טְהֹרָה elken reinen vogel. 13. הָרָאָה (= הָרָאָה) de witte havik. וְהַדַּיָּה en den gier. הָרָחָמָה (= הָרָחָם) de groenspecht. 20. כָּל־עוֹף טָהוֹר al het reine gevogelte. 22. עַשֵּׂר (עַשֵּׂר) de tienden geven. עַשֵּׂר תְּעַשֵּׂר gij zult de tienden opbrengen. הַיֹּצֵא hetwelk uitspruit (v. a. gebragt wordt). 23. לְשַׁכֵּן om te doen wonen. 24. כִּי לֹא תוּכַל en gij niet zoudt

*) Vergelijk Leviticus XI. bladzijde 151-154.

kunnen. שְׂאֵתוֹ het vervoeren. 25. וְנָתַתָּה dan kondt gij het maken. בַּכָּסֶף tot geld. צָרַר binden. וְצַרְתָּ הַכֶּסֶף בְּיָדְךָ en het ingebondene geld in uwe hand nemen.

HOOFDSTUK XV.

1. שְׁמִטָּה vrijlatingsjaar. 2. שָׁמֹט vrijlaten. בַּעַל schuldeischer. נָשָׁה leenen. מַשֶּׁה het geleende. אֲשֶׁר יַשֶּׁה dat hij geleend heeft (*letterl.* leenen zal). נָגַשׂ noodzaken. לֹא יִגֹּשׂ hij zal niet [tot betaling] noodzaken. 3. אֶת־הַנָּכְרִי den vreemden. תַּשְׁמֵט יָדֶךָ moet gij vrijlaten (*letterl.* zal uwe hand vrijlaten). 4. אֶפֶס wel is waar. אֶבְיוֹן behoeftige. 6. עָבַט leenen. *) וְהַעֲבַטְתָּ גּוֹיִם רַבִּים gij zult aan vele volken leenen. וְאַתָּה לֹא תַעֲבֹט maar gij zult niet ter leen nemen. 7. אָמֵץ (אִמֵּץ) verstokken. לֹא תְאַמֵּץ gij zult niet verstokken. קָפַץ toesluiten. וְלֹא תִקְפֹּץ gij zult niet toesluiten. 8. וְהַעֲבֵט תַּעֲבִיטֶנּוּ en leen hem. דֵּי מַחְסֹרוֹ het benoodigde (*letterl.* genoeg voor zijne behoefte). 9. דָבָר···בְלִיַּעַל ondeugende gedachte. 11. חָדַל ontbreken. כִּי לֹא יֶחְדַּל want het zal toch niet ontbreken.

---

*) In קַל *van* iemand leenen, in הִפְעִיל *aan* iemand leenen.

לְעֲנִיֶּךָ וּלְאֶבְיֹנְךָ voor uwen armen en behoeftigen. 12. חָפְשִׁי vrij. 13. עָנַק schenken. הַעֲנֵיק תַּעֲנִיק לוֹ gij zult hem een geschenk medegeven. גֹּרֶן schuur. יֶקֶב perskuip. מִגָּרְנְךָ וּמִיִּקְבֶךָ van uwe schuur en van uwe perskuip. 17. אֶת־הַמַּרְצֵעַ den priem. וּבַדֶּלֶת aan de deur. 18. מִשְׁנֶה dubbeld. שָׂכָר loon. שָׂכִיר daglooner. מִשְׁנֶה שְׂכַר שָׂכִיר voor den dubbelen loon eens dagglooners. 19. גָּזַז scheren. וְלֹא תָגֹז en gij zult niet scheren. 21. פִּסֵּחַ אוֹ עִוֵּר dat het lam of blind is. כֹּל מוּם רָע of eenig ander kwaad gebrek.

פָּתֹחַ תִּפְתַּח gij zult openen. עָנִי arme.

HOOFDSTUK XVI.

1. בְּחֹדֶשׁ הָאָבִיב in de airen-maand. 3. עֹנִי ellende. בְּחִפָּזוֹן met haast. 4. וְלֹא יֵרָאֶה er zal niet gezien worden. שְׂאֹר zuurdeeg. לוּן overnachten. וְלֹא יָלִין er zal niets overnachten. אֲשֶׁר תִּזְבַּח dat gij geslagt zult hebben (v. a. dat gij slagten zult). 6. כְּבֹא הַשֶּׁמֶשׁ met zonnenondergang. מוֹעֵד tegen den tijd. 7. בָּשַׁל (בִּשֵּׁל) koken. וּבִשַּׁלְתָּ gij zult het namelijk gaar doen worden. פָּנָה omkeeren. וּפָנִיתָ בַבֹּקֶר den volgenden morgen kunt gij omkeeren. 8. עֲצֶרֶת slotfeest (v. a. dag van

onthouding). 9. שָׁבוּעַ week. שִׁבְעָה שָׁבֻעֹת zeven Sabbath-weken. יָחֵל beginnen. חֶרְמֵשׁ de sikkel. קָמָה staande koren. מֵהָחֵל חֶרְמֵשׁ בַּקָּמָה van dat de sikkel in het staande koren komt. תָּחֵל לִסְפֹּר zult gij beginnen te tellen. 10. מִסָּה schatting. מִסַּת de schatting van. נְדָבָה vrijwillige gift. נִדְבַת יָדְךָ uwe vrijwillige gift. 13. אָסַף inzamelen. בְּאָסְפְּךָ wanneer gij ingezameld hebt. 14. וְשָׂמַחְתָּ gij zult u verheugen. בְּחַגֶּךָ op uw feest. 16. כָּל זְכוּרְךָ al wat mannelijk onder u is. סֻכָּה loofhut. וּבְחַג הַסֻּכּוֹת en op het loofhuttenfeest. 17. מַתָּנָה gave. אִישׁ כְּמַתְּנַת יָדוֹ ieder naar zijne gave.

שֹׁפְטִים

1. שֹׁפֵט regter. שֹׁטֵר ambtman. שֹׁפְטִים וְשֹׁטְרִים regters en ambtlieden. תִּתֶּן־לְךָ zult gij aanstellen. שָׁפַט rigten. וְשָׁפְטוּ dat zij rigten. מִשְׁפָּט het regt. מִשְׁפַּט צֶדֶק naar regtvaardigheid. 19. נָטָה buigen. לֹא תַטֶּה gij zult niet buigen. נָכַר erkennen. לֹא תַכִּיר פָּנִים gij zult geen aanzien erkennen. שֹׁחַד omkooping. עוֹר (עִוֵּר) blind maken. יְעַוֵּר maakt blind. סָלַף (סִלֵּף) verdraaijen. וִיסַלֵּף en verdraait. 21 נָטַע planten. לֹא תִטַּע לְךָ gij zult u niet planten. אֲשֵׁרָה een gewijd

bosch. 22. קוּם oprigten. וְלֹא תָקִים לְךָ gij zult u niet oprigten. מַצֵּבָה een gedenkteeken.

HOOFDSTUK XVII.

נָגַד bekend maken. וְהֻגַּד־לְךָ dit wordt u bekend gemaakt. 6. עַל־פִּי naar de verklaring. 7. בָּעַר (בִּעֵר) uitruimen. וּבִעַרְתָּ aldus zult gij uitruimen. 8. כִּי יִפָּלֵא wanneer te zwaar mogt zijn. דִּין geldschuld. נֶגַע kwetsing. רִיב strijd. דִּבְרֵי רִיבֹת of eenige andere twistzaak. 10. יָרָה onderrigten. כְּכֹל אֲשֶׁר יוֹרוּךָ naar alles wat zij u onderrigten zullen. 12. זָדוֹן moedwil. 13. זוּד moedwillig handelen. וְלֹא יְזִידוּן עוֹד en niet meer moedwillig handele. 15. שׂוּם aanstellen. שׂוֹם תָּשִׂים zoo zult (v. a. kunt) gij stellen. נָכְרִי uitheemsche. 17. נָשִׁים vrouwen. 18. יָשַׁב zitten. וְהָיָה כְשִׁבְתּוֹ wanneer hij zal zitten. כִּסֵּא troon. מַמְלָכָה rijk. עַל כִּסֵּא מַמְלַכְתּוֹ op den troon zijns rijks. מִשְׁנֶה een dubbeld van. סֵפֶר boekrol. 19. לָמַד leeren. לְמַעַן יִלְמַד dat hij leere. 20. לְבִלְתִּי רוּם dat zich niet verheffe. לְמַעַן יַאֲרִיךְ opdat hij verlenge.

HOOFDSTUK XVIII.

1. אִשֶּׁה vuuroffer. אִשֵּׁי ה׳ de vuuroffers des Eeuwigen.

3. מִשְׁפָּט het regt. מֵאֵת זֹבְחֵי הַזֶּבַח van hen die eenig vee slagten. הַזְּרֹעַ het schouderstuk. לְחִי, לֶחִי het kinnenbak. הַלְּחָיַיִם de kinnenbakken. הַקֵּבָה de maag. 4. גֵּז scheering. 6. אַוָּה begeerte, verkiezing. בְּכָל־אַוַּת נַפְשׁוֹ uit eigen verkiezing. 7. שָׁרֵת (שָׁרַת) dienen. וְשֵׁרֵת dan kan hij de dienst waarnemen. 8. חֵלֶק deel. חֵלֶק כְּחֵלֶק gelijke deelen. יֹאכֵלוּ zullen zij aan de spijze hebben. לְבַד uitgezonderd. מֶכֶר verkoop. מִמְכָּרָיו het verkochte. עַל־הָאָבוֹת door [hunne] ouders. 10. מַעֲבִיר die voert. קֹסֵם קְסָמִים die guichelarij (v. a. waarzeggerij) pleegt. מְעוֹנֵן die gunstige en ongunstige dagen uitkiest (*letterl.* die de wolken gadeslaat). וּמְנַחֵשׁ die aan voorbeduidingen gelooft. וּמְכַשֵּׁף of wigchelarij uitoefent. 11. חֹבֵר חָבֶר een dierenbezweerder. שֹׁאֵל אוֹב een doodenbezweerder. וְיִדְּעֹנִי of waarzegger. וְדֹרֵשׁ אֶל־הַמֵּתִים of die dooden raadpleegt. 12. מוֹרִישׁ verdrijft. 13. תָּמִים volkomen. 15. נָבִיא een profeet. כָּמֹנִי gelijk ik ben. זוּד moedwillig zijn. אֲשֶׁר יָזִיד welke moedwillig zal handelen.

HOOFDSTUK XIX.

1. כִּי יַכְרִית wanneer Hij zal uitroeijen. וִירִשְׁתָּם

wanneer gij hen veroveren zult. 3. שָׁלֵשׁ (שַׁלֵּשׁ) in drieën verdeelen. וְשִׁלַּשְׁתָּ en gij zult in drieën verdeelen. אֲשֶׁר יַנְחִילְךָ hetwelk u zal doen erven. 5. בַיַּעַר in het woud. חָטֹב vellen. לַחְטֹב om te vellen. נָדַח aandrijven. וְנִדְּחָה יָדוֹ en terwijl zijne hand aandrijft. בַגַּרְזֶן den bijl. כָּרֹת afhouwen. לִכְרֹת om af te houwen. נָשַׁל schieten. וְנָשַׁל הַבַּרְזֶל schiet het ijzer. מִן־הָעֵץ van den steel. וּמָצָא en treft. 6. פֶּן־יִרְדֹּף opdat niet najagen. גֹּאֵל הַדָּם de bloedwreker. חָמַם verhit zijn. כִּי יֵחַם לְבָבוֹ terwijl zijn gemoed nog verhit is. נָשַׂג achterhalen. וְהִשִּׂיגוֹ en hem achterhale. וְהִכָּהוּ נֶפֶשׁ en hem verslage. 8. רָחַב uitbreiden. וְאִם־יַרְחִיב wanneer Hij zal uitbreiden. 9. וְיָסַפְתָּ dan zult gij bijvoegen. 10. וְלֹא יִשָּׁפֵךְ opdat niet vergoten worde. דַּם נָקִי onschuldig bloed. דָּמִים bloedschuld. 11. אָרַב lagen leggen. וְאָרַב לוֹ dat hij hem lagen legt. 13. חוּס verschoonen. לֹא תָחוֹס עֵינְךָ uw oog zal niet verschoonen. 14. נָסַג verschuiven. לֹא תַסִּיג gij zult niet verschuiven. גְּבוּל de grenze. גָּבַל bepalen. אֲשֶׁר גָּבְלוּ die bepaald hebben. 16. עֵד־חָמָס een misdadig getuige. עָנָה beschuldigen. לַעֲנוֹת בּוֹ om hem te beschuldigen. סָרָה [van] eene overtreding. 17. הָרִיב de twistzaak. 18. עוֹד getuigenis

afleggen. וְהִנֵּה עֵד־שֶׁקֶר הָעֵד wanneer de getuige nu valsch getuigenis gegeven. 19. זָמַם denken. כַּאֲשֶׁר זָמַם gelijk hij gedacht heeft.

HOOFDSTUK XX.

2. קָרֹב naderen. וְהָיָה כְּקָרָבְכֶם wanneer gij nu nadert. 3. רָכַךְ week worden. אַל־יֵרַךְ dat niet week worde. חָפַז zich ontzetten. וְאַל־תַּחְפְּזוּ ontzet u niet. עָרַץ kleinmoedig zijn. וְאַל־תַּעַרְצוּ en wees niet kleinmoedig. 5. בַּיִת חָדָשׁ een nieuw huis. חָנַךְ inwijden. וְלֹא חֲנָכוֹ en het nog niet ingewijd heeft. יַחְנְכֶנּוּ het inwijde. חִלֵּל gebruiken, genieten. 6. וְלֹא חִלְּלוֹ en er nog geene vrucht van genoten heeft. 7. אֵרַשׂ verloofd zijn. אֲשֶׁר אֵרַשׂ אִשָּׁה die met eene vrouw verloofd is. 8. נָמַס smelten. וְלֹא יִמַּס opdat niet smelte. 9. וְהָיָה כְּכַלֹּת als zullen geëindigd hebben. וּפָקְדוּ dan zullen zich tot de monstering stellen (v. a. dan zullen zij aanstellen). 11. וּפָתְחָה en [hare poorten] opent. מַס cijns. לָמַס cijnsbaar. 12. שָׁלֵם vrede maken. וְאִם־לֹא תַשְׁלִים עִמָּךְ doch wil zij zich u niet in vrede overgeven. צוּר belegeren. וְצַרְתָּ עָלֶיהָ dan zult gij dezelve belegeren. 13. אֶת־כָּל־זְכוּרָהּ al wat mannelijk

daarin is. 14. שָׁלָל buit. כָּל־שְׁלָלָהּ al haren buit. בָּזַז plunderen. תָּבֹז לָךְ moogt gij voor u plunderen. 15. הָרְחֹקֹת die ver af zijn. 17. כִּי הַחֲרֵם תַּחֲרִימֵם maar gij zult hen alle verbannen. 19. כִּי תָצוּר wanneer gij belegeren zult. תָּפַשׂ innemen. לְתָפְשָׂהּ om ze in te nemen. מָצוֹר een bolwerk. 20. עֵץ מַאֲכָל vrucht-boom. יָרַד bezwijken. עַד רִדְתָּהּ tot dat zij bezwijkt.

HOOFDSTUK XXI.

1. חָלָל een verslagene. 2. מָדַד meten. וּמָדְדוּ en zij zullen meten. סְבִיבֹת rondom. 3. עֶגְלָה kalf. עֶגְלַת בָּקָר een rundkalf. אֲשֶׁר לֹא עֻבַּד בָּהּ waarmede nog niet gewerkt is. מָשַׁךְ trekken. עֹל juk. אֲשֶׁר לֹא מָשְׁכָה בְּעֹל dat nog aan geen juk getrokken heeft. 4. וְהוֹרִדוּ zij zullen afvoeren. נַחַל grond. אֵיתָן hard. אֶל־נַחַל אֵיתָן naar eenen harden grond. אֲשֶׁר לֹא־יֵעָבֵד בּוֹ die [in het vervolg] niet bearbeid mag worden. וְלֹא יִזָּרֵעַ en niet bezaaid mag worden. עָרַף den nek door-hakken. וְעָרְפוּ שָׁם en aldaar den nek doorhakken. 5. וְעַל פִּיהֶם en naar hunne verklaring. 6. יִרְחֲצוּ zullen wasschen. הָעֲרוּפָה aan hetwelk de nek is doorgehakt geworden. 7. וְעָנוּ וְאָמְרוּ zij zullen aanheffen en

zeggen. לֹא שָׁפְכוּ hebben niet vergoten. 8. דָּם נָקִי onschuldig [vergoten] bloed.

כִּי־תֵצֵא

10. שָׁבָה gevangen nemen. שֶׁבִי, שְׁבִי gevangene. וְשָׁבִיתָ שִׁבְיוֹ zoodat gij van hem gevangenen wegvoert. 11. שִׁבְיָה gevangenschap, gevangenen. יָפָה schoon. תֹּאַר gestalte. אֵשֶׁת יְפַת־תֹּאַר eene vrouw van schoone gestalte. חָשַׁק lust hebben. וְחָשַׁקְתָּ בָהּ in welke gij lust hebt. 12. וְגִלְּחָה zij zal afscheren. אֶת־רֹאשָׁהּ haar hoofd[-hair]. עָשָׂה laten groeijen. צִפֹּרֶן nagel. וְעָשְׂתָה אֶת־צִפָּרְנֶיהָ en hare nagels laten groeijen (v. a. afsnijden). 13. שִׂמְלָה kleed. אֶת־שִׂמְלַת שִׁבְיָהּ het kleed harer gevangenschap. בָּכָה weenen. וּבָכְתָה en zij zal beweenen. יֶרַח eene maand. בָּעַל bijwonen. וּבְעַלְתָּהּ en haar bijwonen. 14. חָפֵץ behagen hebben. אִם לֹא חָפַצְתָּ בָּהּ wanneer gij geen behagen meer in haar hebt. לְנַפְשָׁהּ waarheen zij begeert (*letterl.* naar hare ziel). עָמַר dienstbaar maken. לֹא־תִתְעַמֵּר בָּהּ gij moogt haar niet dienstbaar maken. עָנָה (עִנָּה) geweld aandoen. תַּחַת אֲשֶׁר עִנִּיתָהּ omdat gij haar geweld aangedaan hebt. 15. בָּכַר (בִּכֵּר) voorkeur geven. לֹא יוּכַל לְבַכֵּר

zoo mag hij de voorkeur van het eerstgeboorte[-regt] niet geven. 17. נָכַר erkennen. יַכִּיר zal hij erkennen. פִּי שְׁנַיִם een dubbel deel. אוֹן vermogen. רֵאשִׁית אֹנוֹ de eersteling zijns vermogens. 18. סוֹרֵר ontaard. מוֹרֶה ongehoorzaam. וְיִסְּרוּ zij hebben getuchtigd. זוֹלֵל gulzigaard. סֹבֵא dronkaard. 22. תָּלָה hangen. וְתָלִיתָ gij zult hangen. תָּלוּי een gehangene. 23. קְלָלָה vloek, lastering, minachting. קִלְלַת אֱלֹהִים eene minachting Gods.

HOOFDSTUK XXII.

1. שֶׂה lam. שֵׂיוֹ zijn lam. נִדָּחִים verdwaald. עָלַם onttrekken. וְהִתְעַלַּמְתָּ מֵהֶם en u aan dezelve onttrekken. 5. כְּלִי־גֶבֶר wat een man draagt. שִׂמְלַת אִשָּׁה het gewaad eener vrouw. 6. אֶפְרֹחַ jonge vogel (*meerv.* אֶפְרֹחִים). בֵּיצִים eijeren. רָבַץ zitten. רֹבֶצֶת zittende. עַל הַבָּנִים benevens de kinderen. 7. שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח gij zult laten wegvliegen. 8. מַעֲקֶה borstwering. גַּג dak. לְגַגֶּךָ aan uw dak. דָּמִים bloedschuld. 9. פֶּן תִּקְדַּשׁ opdat gij niet ontheiligt. הַמְלֵאָה הַזֶּרַע de vrucht des zaads. 10. חָרַשׁ ploegen. לֹא־תַחֲרֹשׁ gij zult niet ploegen. יַחְדָּו te gelijk. 12. גְּדִיל snoer. גְּדִלִים snoe-

ren. כָּנָף hoek. כְּסוּת kleed. כַּנְפוֹת כְּסוּתְךָ de hoeken uws kleeds *)

HOOFDSTUK XXIII.

3. מַמְזֵר bastaard. 4. קָהָל vergadering. בִּקְהַל ה׳ in de vergadering des Eeuwigen. עַד עוֹלָם ten eeuwigen dage. 5. קָדַם (קַדֵּם) voorkomen. קִדְּמוּ zij zijn voorgekomen. שָׂכַר huren. שָׂכַר עָלֶיךָ hij tegen u gehuurd heeft. 7. לֹא תִדְרשׁ gij zult niet zoeken. 8. תָּעַב (תִּעֵב) verafschuwen. לֹא תְתַעֵב gij zult niet verafschuwen. 9. אֲשֶׁר יִוָּלְדוּ die geboren zullen worden. 10. וְנִשְׁמַרְתָּ dan moet gij u in acht nemen. 11. מִקְרֶה toeval. מִקְרֵה לָיְלָה nachtelijk toeval. 12. וּבְבֹא הַשֶּׁמֶשׁ en als de zon ondergegaan is. 13. יָד eene bepaalde plaats. 14. יָתֵד een schopje. אָזֵן wapentuig. gereedschap. עַל אֲזֵנֶךָ bij uw wapentuig. וְחָפַרְתָּה בָהּ dan zult gij daarmede graven. וְשַׁבְתָּ וְכִסִּיתָ en daarna daarmede bedekken. צֹאָה, צֵאָה onreinheid, uitwerpsel. אֶת־צֵאָתֶךָ wat van u uitgegaan is. 15. עֶרְוַת דָּבָר

---

*) Het overige van dit Hoofdstuk en het begin van het volgende, vindt men aan het einde van dit stukje.

iets onbetamelijks. 16. סָגַר uitleveren. לֹא הַסְגִּיר gij zult niet uitleveren. אֲשֶׁר יִנָּצֵל als hij bescherming zoekt. 17. לֹא תוֹנֶנּוּ gij zult hem niet beleedigen. 18. קְדֵשָׁה, קָדֵשׁ iemand die openbare ontucht pleegt. 19. אֶתְנַן loon. מְחִיר prijs, waarde. 20. נָשַׁךְ renten nemen. לֹא תַשִּׁיךְ gij zult geene renten laten nemen. אֲשֶׁר יִשָּׁךְ die renten geeft (v. a. die nadeel veroorzaakt). 22. אָחַר (אַחֵר) ten achteren blijven, לְשַׁלְּמוֹ met denzelven te voldoen. 23. וְכִי תֶחְדַּל wanneer gij nalaat. 24. מוֹצָא שְׂפָתֶיךָ wat echter over uwe lippen gegaan is. 25. כְּנַפְשְׁךָ naar uwen lust. שָׂבְעֶךָ tot uwe verzadiging toe. וְאֶל־כֶּלְיְךָ maar in uwen zak (v. a. korf of vaatwerk). 26. בְּקָמַת רֵעֶךָ bij het staande koren uws naasten. וְקָטַפְתָּ dan moogt gij afplukken. מְלִילָה rijpe air. מְלִילֹת rijpe airen. נוּף slaan, opheffen. וְחֶרְמֵשׁ לֹא תָנִיף doch de sikkel zult gij niet slaan.

HOOFDSTUK XXIV.

1. דָּבָר iets. עֶרְוַת דָּבָר iets onbetamelijks. סֵפֶר brief. סֵפֶר כְּרִיתֻת een scheidbrief. 3. וּשְׂנֵאָהּ en hij haat haar ook. 4. בַּעַל man. בַּעְלָהּ הָרִאשׁוֹן haar eerste man. טָמֵא onrein zijn. אַחֲרֵי אֲשֶׁר הֻטַּמָּאָה

nadat zij zich heeft doen verontreinigen וְלֹא תַחֲטִיא gij zult niet bezondigen. 5. בַּצָּבָא ten strijde. נָקִי vrij. וְשִׂמַּח en verheugen. 6. חָבַל tot pand nemen. לֹא יַחֲבֹל men zal niet tot onderpand nemen. רֵחַיִם וָרָכֶב den ondersten of bovensten molensteen. כִּי נֶפֶשׁ הוּא חֹבֵל want dit ware het leven tot onderpand nemen. 7. עָמַר tot slaaf maken. וְהִתְעַמֶּר־בּוֹ en hem tot slaaf gemaakt heeft. 8. יָרָה onderrigten. יוֹרוּ zij zullen onderrigten. 10. מַשַּׁאת מְאוּמָה iets ter leen. עֲבוֹט pand. עָבַט een pand afnemen. לַעֲבֹט עֲבֹטוֹ om hem een pand af te nemen. 11. אֲשֶׁר אַתָּה נֹשֶׁה בוֹ aan wien gij leent. יוֹצִיא zal naar buiten brengen. 14. עָשַׁק wederregtelijk onthouden. לֹא תַעֲשֹׁק gij zult niet wederregtelijk onthouden. 19. עֹמֶר eene garve. 20. חָבַט afschudden. כִּי תַחְבֹּט זֵיתְךָ wanneer gij uwen olijfboom afgeschud hebt. פָּאַר (פֵּאֵר) naplukken. לֹא תְפָאֵר אַחֲרֶיךָ zult gij dien niet naplukken. כִּי תִבְצֹר כַּרְמְךָ wanneer gij uwen wijngaard afplukt. לֹא תְעוֹלֵל אַחֲרֶיךָ zult gij geene nalezing houden.

HOOFDSTUK XXV.

1. רִיב een twist. צָדַק vrijspreken. וְהִצְדִּיקוּ men

zal vrijspreken. רָשָׁע veroordeelen. וְהִרְשִׁיעוּ en men zal veroordeelen. 2. הָרָשָׁע de schuldige. וְהָיָה אִם־בִּן הַכּוֹת הָרָשָׁע wanneer nu de schuldige slagen verdient (*letterl.* een zoon des slagers is). וְהִפִּילוֹ dan zal hem doen nederleggen. וְהִכָּהוּ en hem doen slaan. רִשְׁעָה wanbedrijf. כְּדֵי רִשְׁעָתוֹ naar gelang zijns wanbedrijfs. בְּמִסְפָּר een bepaald getal. 3. וְנִקְלָה dan zoude versmaad worden. 4. חָסַם muilbanden. דוּשׁ dorschen. לֹא תַחְסֹם שׁוֹר gij zult geen os muilbanden. בְּדִישׁוֹ als hij dorscht. 5. זָר vreemd. יָבָם behuwdbroeder. יְבָמָהּ haar behuwdbroeder. וְיִבְּמָהּ en haar in zijn broeders naam trouwen. 6. וְלֹא יִמָּחֶה opdat niet uitgedelgd worde. 7. יְבָמָה behuwdzuster. יְבִמְתּוֹ zijne behuwdzuster. מֵאֵן (מָאֵן) weigeren. מֵאֵן יְבָמִי mijn behuwdbroeder weigert. 8. לֹא חָפַצְתִּי ik verkies niet. 9. וְנִגְּשָׁה dan zal zij naderen. חָלַץ uittrekken. נַעַל schoen. וְחָלְצָה נַעֲלוֹ zij zal hem den schoen uittrekken. וְיָרְקָה en uitspuwen. בְּפָנָיו voor hem. וְעָנְתָה וְאָמְרָה daarbij zal zij overluid zeggen. כָּכָה zoo. 10. בֵּית חֲלוּץ הַנָּעַל het huis desgenen wien de schoen uitgetrokken is (v. a. het huis des barrevoeters). 11. נָצָה in strijd geraken. כִּי יִנָּצוּ wanneer in strijd geraken. מְבֻשִׁים schaamdeelen.

בִּמְבֻשָׁיו bij zijne schaamdeelen. 12. קָצַץ afkappen. וְקַצֹּתָה אֶת־כַּפָּהּ dan zult (v. a. moest) gij haar de hand afkappen. 13. כִּיס buidel. אֶבֶן וָאָבֶן tweederlei gewigten. 14. אֵיפָה וְאֵיפָה tweederlei maat. 15. שְׁלֵמָה וָצֶדֶק volkomen en geregt. 16. עָוֶל ongeregtigheid. 18. קָרָה overvallen. אֲשֶׁר קָרְךָ hoe hij u overviel. זָנַב (זִנֵּב) achterwaarts verslaan. וַיְזַנֵּב בְּךָ en van achterwaarts onder u versloeg. הַנֶּחֱשָׁלִים de zwakken. עָיֵף vermoeid. וְיָגֵעַ en afgemat. 19. תִּמְחֶה zult gij uitdelgen. אֶת־זֵכֶר het aandenken.

כִּי־תָבוֹא

HOOFDSTUK XXVI.

1. בּוֹא komen. תָבוֹא gij zult komen. 2. אֲשֶׁר תָּבִיא die gij inzamelen zult. טֶנֶא korf. 4. וְהִנִּיחוֹ en hij zal dien nederzetten. 5. אֹבֵד [moest] omzwerven (v. a. wilde doen omkomen). וַיָּגָר hij onthield zich aldaar als vreemdeling. מְתִים mannen. בִּמְתֵי מְעָט met weinig manschap. 6. רוּעַ of רָעַע mishandelen. וַיָּרֵעוּ zij mishandelden. וַיְעַנּוּנוּ zij onderdrukten ons. 7. וַיַּרְא Hij bemerkte. אֶת־עָנְיֵנוּ onze ellende. עָמָל kommer. וְאֶת עֲמָלֵנוּ onzen kommer. לַחַץ verdrukking. וְאֶת־לַחֲצֵנוּ

en onze verdrukking. 8. מוֹרָא geduchte [daden]. 13. בָּעַר (בִּעֵר) wegdoen. בִּעַרְתִּי ik heb weggedaan. 14. אוֹן treurtijd. בְאֹנִי in mijnen treurtijd. בְּטָמֵא tot onrein gebruik (v. a. onrein zijnde). 15. שָׁקַף nederzien. הַשְׁקִיפָה zie neder. מָעוֹן woonstede. מִמְּעוֹן קָדְשְׁךָ van de woonstede Uwer heiligheid. 17. אָמַר toezeggen. הֶאֱמַרְתָּ hebt gij toegezegd. 18. הֶאֱמִירְךָ heeft u toegezegd. 19. וּלְתִתְּךָ dat Hij u zal plaatsen. עֶלְיוֹן hoog, de hoogste. תְּהִלָּה lof. שֵׁם roem. תִּפְאֶרֶת sieraad.

HOOFDSTUK XXVII.

2. שִׂיד kalk. שׂוּד bestrijken. וְשַׂדְתָּ אֹתָם בַּשִּׂיד en gij zult die met kalk bestrijken. 5. נוּף bewegen. לֹא תָנִיף gij zult niet bewegen. 8. בָּאֵר verklaard. הֵיטֵב duidelijk. 9. סָכַת opletten. הַסְכֵּת let op. הָיָה worden. נִהְיֵיתָ zijt gij geworden. 14. קוֹל רָם met luide stem. 15. חָרָשׁ kunstenaar. מַעֲשֵׂה יְדֵי חָרָשׁ het werk van kunstenaars-handen. בַּסָּתֶר in het verborgen. אָמֵן het zij zoo. 16. קָלָה smadelijk behandelen. מַקְלֶה die smadelijk behandelt. 18. שָׁגָה dwalen. מַשְׁגֶּה die doet dwalen. 20. כָּנָף dekkleed. כְּנַף אָבִיו het dekkleed zijns vaders. 23. חֹתֶנֶת schoonmoeder. חֹתַנְתּוֹ zijne

schoonmoeder. 25. לֹקֵחַ שֹׁחַד die omkooping aanneemt. לְהַכּוֹת om ter dood te doen brengen. נֶפֶשׁ דַּם נָקִי een onschuldig persoon.

HOOFDSTUK XXVIII.

2. נָשַׂג bereiken. וְהִשִּׂיגֻךָ en zij zullen u bereiken. 5. מִשְׁאֶרֶת baktrog. טַנְאֲךָ וּמִשְׁאַרְתֶּךָ uw korf en uw baktrog. 7. נִגָּפִים verslagen. 8. אָסָם voorraadschuur. בַּאֲסָמֶיךָ in uwe voorraadschuren. 11. יָתַר overvloed geven. וְהוֹתִרְךָ ה׳ de Eeuwige zal u overvloed geven. לְטוֹבָה van al het goede. 13. אוֹצָר schatkamer. אֶת אוֹצָרוֹ הַטּוֹב zijne weldadige schatkamer. לָוָה leenen. וְהִלְוִיתָ גּוֹיִם רַבִּים zoodat gij vele volken zult kunnen leenen. וְאַתָּה לֹא תִלְוֶה maar dat gij niet zult behoeven te ontleenen. 13. זָנָב staart, afhankelijk volk. לְמַעְלָה boven. לְמָטָּה onder. 20. מְאֵרָה vervloeking. מְהוּמָה verwarring. מִגְעֶרֶת verderf. מַעֲלָלִים handelingen. מִפְּנֵי רֹעַ מַעֲלָלֶיךָ wegens de boosheid uwer handelinlingen. 21. דָּבַק aanhangen. יַדְבֵּק Hij zal doen aanhangen. דֶּבֶר, דָּבָר pest. 22. יַכְּכָה Hij zal doen slaan. שַׁחֶפֶת uittering (v. a. opzwelling). קַדַּחַת heete koorts. דַּלֶּקֶת ontsteking. חַרְחֻר geweldige hitte. חֶרֶב zwaard, uitdrooging.

שִׁדָּפוֹן verkwijning (v. a. honing-daauw). יֵרָקוֹן geelte (v. a. brandkoren). 23. שָׁמֶיךָ Uw hemel. 24. אָבָק stuifzand. 25. לְזַעֲוָה tot ontzetting. 26. נְבֵלָה lijk, aas. נִבְלָתְךָ uw lijk. חָרֵד afschrikken. וְאֵין מַחֲרִיד en niemand zal ze afschrikken. 27. שְׁחִין huid-ontsteking. עֳפָלִים (טְחֹרִים) spenen. גָּרָב vochtige puisten, schurft. חֶרֶס drooge puisten, scherpe jeukte. 28. שִׁגָּעוֹן krankzinnigheid. עִוָּרוֹן blindheid. תִּמְהוֹן לֵבָב bedwelming. 29. מָשַׁשׁ (מִשֵּׁשׁ) rondtasten. וְהָיִיתָ מְמַשֵּׁשׁ gij zult rondtasten. בַּצָּהֳרַיִם op den lichten middag. בָּאֲפֵלָה in de duisternis. צָלַח voorspoedig zijn. וְלֹא תַצְלִיחַ en gij zult geen voorspoed hebben. אַךְ geheel. עָשׁוּק verdrukt. וְגָזוּל en beroofd. וְאֵין מוֹשִׁיעַ en er zal geen helper zijn. 30. תְּאָרֵשׂ zult gij u verloven. שָׁגַל (שָׁכַב) beslapen. יִשְׁגָּלֶנָּה (יִשְׁכָּבֶנָּה) zal haar beslapen. 31. טָבוּחַ zal geslagt worden. גָּזוּל weggeroofd. נְתֻנוֹת zal worden prijs gegeven. 32. כָּלָה smachten. וְכָלוֹת en smachten. אֵל magt. וְאֵין לְאֵל יָדֶךָ doch gij zult geene magt in handen hebben. 33. יְגִיעַ arbeid, bemoeijing. וְכָל יְגִיעֲךָ en al uwe bemoeijing. וְרָצוּץ en vertrapt. 34. מְשֻׁגָּע krankzinnig. 35. בֶּרֶךְ knie. עַל הַבִּרְכַּיִם aan de kniën. שׁוֹק schenkel. וְעַל הַשֹּׁקַיִם en aan de schenkelen. כַּף

רֶגֶל voetzool. מִכַּף רַגְלְךָ van uwe voetzool. קָדְקֹד schedel. וְעַד קָדְקֳדֶךָ tot uwen schedel. 36. יָלַךְ drijven. יוֹלֵךְ Hij zal drijven. 37. שַׁמָּה verbazing. מָשָׁל voorbeeld (v. a. spreekwoord). שְׁנִינָה waarschuwing (v. a. schimprede). נָהַג voeren, drijven. יְנַהֶגְךָ Hij zal u drijven. 38. חָסַל afeten. יַחְסְלֶנּוּ zal het afeten. 39. אָגַר inoogsten. וְלֹא תֶאֱגֹר en niet inoogsten. תּוֹלַעַת, תֹּלַעַת worm. 40. לֹא תָסוּךְ gij zult [u] niet zalven. נָשַׁל afwerpen. יִשַּׁל hij zal afwerpen. 42. יָרַשׁ verderven. יְיָרֵשׁ zal verderven. הַצְּלָצַל het schadelijk ongedierte. 40. צָמָא dorst. עֵירֹם naaktheid. חֹסֶר gebrek. עֹל juk. 49. דָּאָה zweven, vliegen. נֶשֶׁר arend. כַּאֲשֶׁר יִדְאֶה הַנָּשֶׁר zoo [snel] als de arend vliegt. 50. עַז פָּנִים schaamteloos. חָנַן gunst bewijzen. לֹא יָחֹן geen gunst bewijst. 52. צוּר belegeren. וְהֵצַר לְךָ het zal u belegeren. 53. מָצוֹר belegering. מָצוֹק angst. צוּק beangstigen. אֲשֶׁר יָצִיק לְךָ waarmede u beangstigen zal. 54. רַךְ, רַכָּה teeder. עָנֹג, עֲנֻגָּה wellustig. יָרַע wangunstig zijn. תֵּרַע עֵינוֹ diens oog zal wangunstig zijn. חֵיק schoot. 56. אֲשֶׁר לֹא נִסְּתָה die niet onderstond. הַצֵּג te zetten. מֵהִתְעַנֵּג uit wellust. רֹךְ teederheid. 57. שִׁלְיָה nageboorte (v. a. jongste vrucht). חֹסֶר gebrek. בְּחֹסֶר־כֹּל

bij gebrek aan alles. 59. פָּלָא buitengewoon zijn. וְהִפְלָא Hij zal buitengewoon doen zijn. נֶאֱמָנוֹת, נֶאֱמָנִים aanhoudende. חֹלִי en חֳלִי ziekte. חֳלָיִים ziekten. 60. גּוּר bevreesd zijn. אֲשֶׁר יָגֹרְתָּ voor welke gij bevreesd waart. 63. שׂוּשׂ vermaak scheppen. כַּאֲשֶׁר שָׂשׂ even als Hij er vermaak in schepte. כֵּן יָשִׂישׂ zoo zal Hij er vermaak in scheppen (v. a. doen scheppen). נָסַח uitrukken. וְנִסַּחְתֶּם en gij zult uitgerukt worden. 64. פּוּץ verstrooijen. וְהֱפִיצְךָ Hij zal u verstrooijen. 65. רָגַע rust hebben. לֹא תַרְגִּיעַ zult gij geen rust hebben. מָנוֹחַ rustplaats. רַגָּז onrustig. כִּלָּיוֹן versmachting (st. constr. כִּלְיוֹן). דְּאָבוֹן kommer (st. constr. דַּאֲבוֹן). 66. תְּלֻאִים hangende. מִנֶּגֶד tegenover. פָּחַד in vrees zijn. וּפָחַדְתָּ gij zult in vrees zijn. וְלֹא תַאֲמִין בְּחַיֶּיךָ en gij zult uw leven niet zeker houden. 67. פַּחַד vrees. 68. אֳנִיָּה schip. בָּאֳנִיּוֹת met schepen. מָכַר verkoopen. וְהִתְמַכַּרְתֶּם gij zult u te koop aanbieden. קֹנֶה kooper.

HOOFDSTUK XXIX.

3. לֵב לָדַעַת een hart om op te merken. 4. בָּלָה afslijten. לֹא בָלוּ zijn niet afgesleten. שַׂלְמָה kleed. שַׂלְמֹתֵיכֶם uwe kleederen. וְנַעַלְךָ לֹא בָלְתָה en uwe

schoenzool is niet afgesleten. 6. וַנַּכֵּם en wij versloegen hen. 8. שָׂכַל voorspoedig zijn. לְמַעַן תַּשְׂכִּילוּ opdat gij voorspoedig moogt zijn.

נִצָּבִים

9. יָצַב staan. אַתֶּם נִצָּבִים gijlieden staat. 10. חָטַב hakken. מֵחֹטֵב עֵצֶיךָ van uwen houthakker. שָׁאַב putten, scheppen. עַד שֹׁאֵב מֵימֶיךָ tot uwen waterputter. 11. לְעָבְרְךָ om u te doen overgaan. אָלָה vervloeking. וּבְאָלָתוֹ en in Zijne vervloekings[-eed]. 14. יֵשׁ er is, er zijn. אֲשֶׁר יֶשְׁנוֹ welke is. אֲשֶׁר אֵינֶנּוּ die niet is. 16. שִׁקּוּץ afschuwelijkheid. אֶת־שִׁקּוּצֵיהֶם hunne afschuwelijkheden. וְאֵת גִּלֻּלֵיהֶם en hunne walgelijke afgoden. 17. שֹׁרֶשׁ eene wortel. פָּרָה voortbrengen. פֹּרֶה die voortbrengt. רֹאשׁ וְלַעֲנָה vergiftige en bittere plant. 18. וְהִתְבָּרֵךְ zich zegent. שְׁרִרוּת eigendunkelijke lust. סָפָה voegen. לְמַעַן סְפוֹת door te voegen. הָרָוָה de dronkenschap. אֶת־הַצְּמֵאָה bij den dorst. 19. סְלֹחַ, סָלַח vergeven. יֶעְשַׁן zal rooken. אַף toorn. קִנְאָה ijver. וְקִנְאָתוֹ en Zijn ijver. רָבַץ liggen. וְרָבְצָה בּוֹ zal zich op hem leggen. וּמָחָה en zal uitdelgen. 20. בָּדַל afzonderen. וְהִבְדִּילוֹ Hij zal hem afzonderen.

21. תַּחֲלֻאִים kwalen. וְאֶת־תַּחֲלֻאֶיהָ en zijne kwalen. חָלָה (חִלֵּה) teisteren. אֲשֶׁר חִלָּה ה׳ בָּהּ waarmede de Eeuwige het geteisterd heeft. 22. גָּפְרִית zwavel. וָמֶלַח en zout. צָמֹחַ uitspruiten. וְלֹא תַצְמִחַ dat niets [daarin] uitspruit. מַהְפֵּכָה omkeering. כְּמַהְפֵּכַת gelijk de omkeering van. אֲשֶׁר הָפַךְ die omgekeerd heeft. חֵמָה heete gramschap. וּבַחֲמָתוֹ en in Zijne heete gramschap. 23. חֳרִי gloed. 27. נָתֹשׁ uitrukken. וַיִּתְּשֵׁם Hij heeft hen uitgerukt. קֶצֶף verborgenheid. 28. הַנִּסְתָּרֹת de verborgene dingen. הַנִּגְלֹת de geopenbaarde.

HOOFDSTUK XXX.

1. וַהֲשֵׁבֹתָ אֶל־לְבָבֶךָ en gij neemt het wel ter harte. נָדַח verstooten. אֲשֶׁר הִדִּיחֲךָ Hij heeft u verstooten. 3. שְׁבוּת gevangenschap. 4. נִדָּח verstootene. אִם יִהְיֶה נִדַּחֲךָ al waart gij verstooten. קָבֹץ (קִבֵּץ) verzamelen. יְקַבֶּצְךָ Hij zal u verzamelen. 6. מוֹל besnijden. וּמָל Hij zal besnijden. 9. וְהוֹתִירְךָ Hij zal u overvloed geven. שׂוּשׂ verheugen. לָשׂוּשׂ om te verheugen. כַּאֲשֶׁר שָׂשׂ gelijk Hij zich verheugde. 11. נִפְלֵאת verborgen. מִמְּךָ voor u. 19. עוּד getuigen. הַעִדֹתִי

בָּכֶם zoo roep ik tot getuigen tegen u aan. 20. וּלְדָבְקָה־בוֹ en u aan Hem te hechten.

וַיֵּלֶךְ

HOOFDSTUK XXXI.

3. הוּא יַשְׁמִיד Hij zal verdelgen. הוּא עֹבֵר לְפָנֶיךָ Hij zal voor u henen trekken. 6. חָזַק dapper zijn. אָמַץ moedig zijn. חִזְקוּ וְאִמְצוּ weest dapper en moedig. עָרַץ kleinmoedig zijn. וְאַל תַּעַרְצוּ weest niet kleinmoedig. רָפָה zwichten. לֹא יַרְפְּךָ Hij zal u niet laten zwichten. וְלֹא יַעַזְבֶךָּ noch u verlaten. 8. וְלֹא תֵחָת en wees niet versaagd. 9. הַנֹּשְׂאִים die droegen. 12. קָהַל vergaderen. הַקְהֵל gij zult doen vergaderen. 14. קָרַב naderen. קָרְבוּ zij zijn genaderd. 16. זָנָה boelerende aanhangen. וְזָנָה en zal boelerende aanhangen. נֵכָר vreemd. נֵכַר הָאָרֶץ van het vreemde [volk] des lands. פוֹר verbreken. וְהֵפֵר en het zal verbreken. 17. רָעָה ramp. צָרָה benaauwdheid. מָצָא treffen. וּמְצָאֻהוּ רָעוֹת רַבּוֹת וְצָרוֹת vele rampen en benaauwdheden zullen het treffen. 18. כָּתַר verbergen. הַסְתֵּר אַסְתִּיר Ik zal vebergen. 20. וְשָׂבַע וְדָשֵׁן het zal zich verzadigen en in wellust leven. נָאַץ vertoornen. וְנִאֲצוּנִי Mij zullen zij vertoornen.

21. עָנְתָה getuigen. וְעָנְתָה־לְעֵד zij zal als getuige spreken. יֵצֶר gedichtsel. אֶת יִצְרוֹ zijn gedichtsel. 24. עַד תֻּמָּם tot het einde toe. 27. מְרִי weêrspannigheid. אֶת־מֶרְיְךָ uwe weêrspannigheid. וְאַף כִּי hoe veel te meer. 28. וְאָעִידָה בָּם en ik zal tegen hen tot getuigen nemen. 29. שַׁחֵת bederven. כִּי הַשְׁחֵת תַּשְׁחִתוּן dat gij u bederven zult.

הַאֲזִינוּ

HOOFDSTUK XXXII.

1. הַאֲזִינוּ luistert. אֹמֶר rede. אִמְרֵי־פִי de redenen mijns monds. 2. עָרַף druppelen. לֶקַח leer. יַעֲרֹף····לִקְחִי mijne leer druppele. נָזַל vloeijen. אִמְרָה rede. תִּזַּל····אִמְרָתִי mijne rede vloeije. שְׂעִירִם regenvlagen. רְבִיבִים digte druppels. 3. אֶקְרָא vermelde. הָבוּ erkent. 4. פֹּעַל werk. פָּעֳלוֹ zijn werk. אֵל אֱמוּנָה een God der trouwe. וְאֵין עָוֶל zonder onregt. 5. שִׁחֵת לוֹ is hem tot verderf? בָּנָיו מוּמָם zijner kinderen schandvlek *). עִקֵּשׁ verkeerd. וּפְתַלְתֹּל en verdraaid.

---

*) Dit moeijelijke vers wordt aldus vertaald:

שִׁחֵת לוֹ לֹא בָּנָיו מוּמָם De schandvlek zijner kinderen, is die Hem?.... o neen! zij is hun tot verderf.

6. גָּמַל vergelden. תִּגְמְלוּ זֹאת vergeldt gij dus. נָבָל nietswaardig. וְלֹא חָכָם en onverstandig. הֲלוֹא הוּא is Hij niet. קָנֶךָ die u verworven heeft. כון (כּוֹנֵן) bereiden. וַיְכֹנְנֶךָ die u bereid heeft. 7. יְמוֹת עוֹלָם de dagen des ouden tijds. בִּין bepeinzen. בִּינוּ bepeinst. וְיַגֵּדְךָ hij zal u verkondigen. 8. בְּהַנְחֵל עֶלְיוֹן toen de Allerhoogste erven gaf. פָּרַד verdeelen. בְּהַפְרִידוֹ toen hij verdeelde. יָצַב = נָצַב vaststellen. יַצֵּב stelde Hij vast. 9. חֶבֶל snoer. חֶבֶל נַחֲלָתוֹ het snoer zijns erfdeels. 10. מָצָא bijstaan. יִמְצָאֵהוּ Hij stond hen bij. תֹּהוּ afgrijsselijk. יְלֵל huilend. יְשִׁמֹן wildernis. וּבְתֹהוּ יְלֵל יְשִׁמֹן in de afgrijsselijk huilende wildernis. סָבַב omringen. יְסֹבְבֶנְהוּ Hij omringde hen. בּוֹן gadeslaan. יְבוֹנְנֵהוּ sloeg hen gade. נָצַר behoeden. יִצְּרֶנְהוּ behoedde hem. אִישׁוֹן beeld. אִישׁוֹן־עַיִן oogappel. כְּאִישׁוֹן עֵינוֹ als zijn oogappel. 11. עוּר bewaken. קֵן nest. יָעִיר קִנּוֹ zijn nest bewaakt. עַל גּוֹזָלָיו boven zijne jongen. יְרַחֵף zweeft. פָּרַשׂ uitbreiden. יִפְרֹשׂ כְּנָפָיו zijne vlerken uitbreidt. יִקָּחֵהוּ hen opneemt. יִשָּׂאֵהוּ en hen draagt. אֵבֶר wiek. עַל אֶבְרָתוֹ op Zijne wieken. 12. בָּדָד alleen. נָחָה voeren. יַנְחֶנּוּ zoo voert hem. 13. רָכַב bestijgen. יַרְכִּבֵהוּ Hij deed hem bestijgen. בָּמָה hoogte. בָּמוֹת hoogten. בָּמֳתֵי אָרֶץ de hoogten der aarde. תְּנוּבָה

vrucht. שָׂדַי (*dichterlijke uitdrukking voor* שָׂדֶה) veld. תְּנוּבֹת שָׂדָי de vruchten der velden. וַיֵּנִקֵהוּ deed hem zuigen. חַלָּמִישׁ kei. צוּר harde rots. מֵחַלְמִישׁ צוּר uit den harden kei. 14. חֶמְאַת בָּקָר room vau runderen. כָּרִים, כַּר lámmeren. אֵילִים rammen. וְעַתּוּדִים en bokken. כְּלָיוֹת nieren. חִטָּה tarwe. עִם חֵלֶב כִּלְיוֹת חִטָּה ook het nierenvet der tarwe. דַּם עֵנָב druivenbloed. חָמֶר, חֶמֶר keurige wijn. 15. שָׁמֵן vet worden. וַיִּשְׁמַן יְשֻׁרוּן Jessurun werd vet. בָּעַט achter uit slaan. וַיִּבְעָט en sloeg achteruit. שָׁמַנְתָּ gij werdt vet. עָבָה dik worden. עָבִיתָ gij werdt dik. כָּשָׂה doorvoed worden. כָּשִׂיתָ gij werd wel doorvoed. נָטַשׁ verlaten. וַיִּטֹּשׁ hij verliet. עָשָׂהוּ die hem gevormd had. נָבַל (נִבֵּל) versmaden. וַיְנַבֵּל hij versmaadde. יְשׁוּעָה heil. צוּר יְשֻׁעָתוֹ de rots zijns heils. 16. קָנָא tergen. יַקְנִאֻהוּ zij tergen Hem. זָר vreemd wezen. בְּזָרִים door vreemde wezens. בְּתוֹעֵבֹת door gruweldaden. כָּעַס krenken. יַכְעִיסֻהוּ zij krenken Hem. 17. שֵׁד duivel. לַשֵּׁדִים aan de duivelen. לֹא אֱלֹהַּ [aan] niet-goden. לֹא יְדָעוּם die zij niet kenden. חֲדָשִׁים, חָדָשׁ nieuwe. מִקָּרֹב pas. שָׂעַר vreezen. לֹא שְׂעָרוּם [voor] welke nooit vreesden. 18. נָשָׁה vergeten, niet denken. תֶּשִׁי (voor תִּשֶּׁה) gij

dacht niet. חול (חוֹלֵל) voortbrengen. מְחֹלְלֶךָ die u voortbragt. 19. נָאַץ vergrammen. וַיִּנְאַץ en Hij vergramde. כַּעַס krenking. 20. אַסְתִּירָה Ik zal verbergen. מָה אַחֲרִיתָם wat hun einde wezen zal. תַּהְפֻּכֹת verkeerdheid. אֵמֻן trouw. 21. קנא (קִנֵּא) tergen. הֵם קִנְאוּנִי tergden zij mij. בְלֹא־אֵל door niet-goden. כעס (כִּעֵס) krenken. כִּעֲסוּנִי krenkten zij mij. הֶבֶל ijdelheid. בְּהַבְלֵיהֶם door hunne ijdelheden. וַאֲנִי אַקְנִיאֵם Ik zal hen tergen. בְּלֹא־עָם door een niet-volk. נָבָל nietswaardig. בְּגוֹי נָבָל door eene nietswaardige natie. אַכְעִיסֵם zal Ik hen krenken. 22. קָדַח ontstoken. קָדְחָה ontstoken is. יָקַד blaken. וַתִּיקַד het blaakt. שְׁאוֹל hel. תַּחְתִּית diep. עַד שְׁאוֹל תַּחְתִּית tot in het diepste der hel. וַתֹּאכַל verteert. וִיבֻלָהּ en haar gewas. לָהַט (לִהֵט) ontvlammen. וַתְּלַהֵט ontvlamt. מוֹסָד grondveste. מוֹסְדֵי הָרִים de grondvesten der bergen. 23. אַסְפֶּה Ik zal ophoopen. עָלֵימוֹ over hen. חֵץ pijl. חִצַּי mijne pijlen. אֲכַלֶּה־בָּם zal Ik op hen verschieten. 24. מָזֶה uitgemergeld. מְזֵי רָעָב door honger worden zij uitgemergeld. לְחוּם verteerd. רֶשֶׁף pestvuur. וּלְחֻמֵי רֶשֶׁף door pestvuur verteerd. קֶטֶב verderf, kwaal. מְרִירִי giftig. וְקֶטֶב מְרִירִי giftige kwalen. חֵמָה venijn, gif. זָחַל kruipen.

עִם חֲמַת זֹחֲלֵי עָפָר ook het venijn der in het stof kruipende [slangen]. 25. שָׁכֹל (שַׁכֵּל) vernielen. תְּשַׁכֵּל zal vernielen. חֶדֶר binnenkamer. וּמֵחֲדָרִים en in de binnenkameren. אֵימָה de doodsangst. בָּחוּר jongeling. יוֹנֵק zuigeling. שֵׂיבָה grijsheid. - אִישׁ שֵׂיבָה grijsaard. 26. פָּאָה vernietigen. אַפְאֵיהֶם Ik zal hen vernietigen. אַשְׁבִּיתָה Ik zal uitdelgen. מֵאֱנוֹשׁ onder de menschen. זִכְרָם hun aandenken. 27. לוּלֵי zoo niet. יָגֹר vreezen. לוּלֵי·····אָגוּר zoo Ik niet vreesde. נָכֹר (נַכֵּר) miskennen. צַר vijand, beleediger. פֶּן יְנַכְּרוּ צָרֵימוֹ hunne beleedigers mogten mij miskennen. רָמָה was zoo hoog verheven. 28. אֹבַד verbijsterd. עֵצָה, עֵצוֹת raadslag. תְּבוּנָה verstand. 22. חָכַם wijs zijn. לוּ חָכְמָה waren zij wijs. שָׂכֹל nadenken. יַשְׂכִּילוּ zij zouden nadenken. בִּין bepeinzen. יָבִינוּ zij zouden bepeinzen. לְאַחֲרִיתָם hunne uitkomst. 30. נוּס vlieden. יָנִיסוּ doen vlieden. רְבָבָה tien duizend. סָגֹר overleveren. וַה׳ הִסְגִּירָם had de Eeuwige hen [niet] overgeleverd. 31. פְּלִילִים regters, beslissers. 32. שְׂדֵמָה veld. וּמִשַּׁדְמֹת en uit de verwoeste velden van. עֲנָבֵמוֹ hunne duiven. רֹאשׁ, רוֹשׁ vergiftig. עִנְּבֵי רוֹשׁ zijn vergiftige druiven. אַשְׁכְּלֹת מְרֹרֹת bittere trossen. לָמוֹ hebben zij. 33. תַּנִּין draak.

חֲמַת תַּנִּינִם draken-gif. פֶּתֶן draak, adder. אַכְזָר gruwzaam. וְרֹאשׁ פְּתָנִים אַכְזָר gruwzaam adderen-venijn. 34. כָּמֻס besloten. חָתוּם verzegeld. אוֹצָר schatkamer. בְּאוֹצְרֹתָי in Mijne schatkameren. 35. נָקָם wraak. שִׁלֵּם vergelding. מוֹט wankelen. תָּמוּט dat zal wankelen. אֵיד onheil. יוֹם אֵידָם de dag huns onheils. חוּשׁ snellen. עֲתִדֹת de toekomst. וְחָשׁ עֲתִדֹת לָמוֹ hen snelt de toekomst tegen. 36. דּוּן handhaven. יָדִין Hij zal handhaven. יִתְנֶחָם van besluit zal veranderen. אָזַל verdwijnen. יָד magt. כִּי אָזְלַת יָד dat alle magt verdwenen is. וְאֶפֶס en te niet is. עָצוּר het beslotene. וְעָזוּב en het bevestigde. 37. אֵי waar zijn. אֱלֹהֵימוֹ hunne goden. חָסָה toevlugt nemen. חָסָיוּ בוֹ welke zij tot toevlugt nemen. 38. זְבָחֵימוֹ hunner offers. נָסִיךְ plengoffer. יֵין נְסִיכָם den wijn hunner plengoffers. וְיַעְזְרֻכֶם en u helpen. סִתְרָה verberging. 39. עִמָּדִי nevens Mij. אֲנִי אָמִית Ik doode. וַאֲחַיֶּה en maakt levend. מָחַץ wonden slaan. מָחַצְתִּי Ik sla wonden. וַאֲנִי אֶרְפָּא en geneze. וְאֵין...מַצִּיל en niemand redt. 40. נָשָׂא opheffen. אֶשָּׂא Ik hef op. חַי אָנֹכִי zoo waar ik leef. לְעֹלָם eeuwig. 41. שָׁנַן wetten. אִם שַׁנּוֹתִי als ik heb gewet. בְּרַק חַרְבִּי Mijn bliksemend zwaard. וְתֹאחֵז en

grijpt. אָשִׁיב dan oefen ik uit. לְצָרָי aan mijne beleedigers. וְלִמְשַׂנְאַי en aan Mijne hateren. אֲשַׁלֵּם vergeld Ik. 42. שָׁכַר dronken maken. אַשְׁכִּיר maak Ik dronken. חָלָל verslagenen. וְשִׁבְיָה en gevangenen. פֶּרַע ontblooting, *meerv.* פְּרָעוֹת. מֵרֹאשׁ פַּרְעוֹת אוֹיֵב van den ontblooten schedel (*letterl.* van den schedel der ontblootingen) des vijands. 43. רָנַן juichen, roemen. הַרְנִינוּ juicht. עַמּוֹ over zijn volk. יִקּוֹם Hij zal wreken. וְכִפֶּר Hij zal verzoening doen. אַדְמָתוֹ עַמּוֹ over Zijn aardrijk [en] Zijn volk. 46. שִׂימוּ לְבַבְכֶם neemt wel ter harte. עוּד betuigen. אָנֹכִי מֵעִיד ik heb betuigd. אֲשֶׁר תְּצַוֻּם opdat gij dezelve gebieden zoudt. 47. רֵק gering. דָּבָר רֵק geringe zaak. 48. בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה op dienzelfden dag. 50. וְהֵאָסֵף en word verzameld. וַיֵּאָסֶף en verzameld is geworden. 57. מָעַל zonder vertrouwen handelen. עַל אֲשֶׁר מְעַלְתֶּם בִּי omdat gij zonder vertrouwen tegen Mij gehandeld hebt. בְּמֵי מְרִיבַת קָדֵשׁ bij de twistwateren te Kades. קָדַשׁ (קִדֵּשׁ) heiligen. לֹא קִדַּשְׁתֶּם gij niet geheiligd hebt. 52. מִנֶּגֶד van verre.

הַבְּרָכָה

HOOFDSTUK XXXIII.

1. אֲשֶׁר בֵּרַךְ met welken gezegend heeft. 2. זָרַח

opgaan. וְזָרַח···לָמוֹ hun opging. יָפַע stralen. הוֹפִיעַ straalde. אָתָה aankomen. רְבָבָה tien duizend. מֵרִבְבֹת קֹדֶשׁ met heilige myriaden. דָּת wet. אֵשְׁדָּת (*lees* אֵשׁ דָּת) eene vuurwet. 3. חָבַב beminnen. אַף חֹבֵב die ook bemint. תָּכָה (*alleen in Piël* תִּכָּה) nederwerpen. תֻּכּוּ nedergeworpen. יִשָּׂא ontvangen zij. דִּבְּרָה of מִדַּבְּרָה woord. מִדַּבְּרֹתֶיךָ Uw woord. 4. מוֹרָשָׁה een erfeigendom. קְהִלָּה vergadering, gemeente. קְהִלַּת de vergadering van. 5. בִּישֻׁרוּן over *Jesurun* *). אָסַף verzamelen. בְּהִתְאַסֵּף als verzameld waren. יַחַד als het eens waren. 6. מְתָיו zijne manschap. מִסְפָּר talrijk (v. a. ontelbaar). 7. תְּבִיאֶנּוּ breng hem. יָדָיו zijne magt. רַב לוֹ zij hem toereikend. עֵזֶר hulp. מִצָּרָיו tegen zijne beleedigers. 8. תֻּמֶּיךָ וְאוּרֶיךָ uwe *Tummim* en *Urim* (zie EXODUS 28. 30). חָסִיד vrome, gunsteling. לְאִישׁ חֲסִידֶךָ uwen gunsteling. אֲשֶׁר נִסִּיתוֹ dien gij beproefdet. תְּרִיבֵהוּ met wien gij twisttet. 9. לֹא הִכִּיר niet kende. וּבְרִיתְךָ יִנְצֹרוּ en bewaarde Uw verbond. 10. יוֹרוּ dat zij onderwijzen. יָשִׂימוּ dat zij ontsteken. קְטוֹרָה reukwerk. בְּאַפֶּךָ voor uwen neus. וְכָלִיל en

---

*) Eene dichterlijke benaming van Israël, beteekenende de *opregte* of *deugdzame*.

gansche offers. 11. חֵיל vermogen. חֵילוֹ zijn vermogen. פֹּעַל werk. רָצָה bevallen. וּפֹעַל יָדָיו תִּרְצֶה dat het werk zijner handen u bevalle. מָחַץ verpletten. מְחַץ verplet. קָמָיו zijne tegenstrevers. מִן־יְקוּמוּן dat zij nimmer opkomen. 12. יָדִיד of יְדִיד lieveling. יִשְׁכֹּן zal wonen. לָבֶטַח veilig. חָפַף beschermen. חֹפֵף עָלָיו Hij beschermt hem. וּבֵין en tusschen. כְּתֵפָיו zijne schouderen. 13. מְבֹרֶכֶת gezegend is. מִמֶּגֶד met de kostelijke vrucht. מִטַּל met den dauw. וּמִתְּהוֹם en met die der diepte. רֹבֶצֶת liggende. תַּחַת laag. 14. תְּבוּאֹת שֶׁמֶשׁ voortgebragt door de zon. גֶּרֶשׁ uitgedreven door. יְרָחִים de maan (*letterl.* de manen). 15. וּמֵרֹאשׁ met het edelste van. הַרְרֵי קֶדֶם de overoude bergen. גִּבְעוֹת עוֹלָם eeuwige heuvelen. 16. וּמְלֹאָהּ en hare volheid. וּרְצוֹן door het welgevallen van [Hem]. שֹׁכְנִי die mij verscheen. סְנֶה in het doornbosch. תָּבוֹאתָה dit alles kome. נָזִיר gekroonde. נְזִיר אֶחָיו de gekroonde onder zijne broederen. 17. הָדָר heerlijkheid. קֶרֶן hoorn. קַרְנֵי רְאֵם de hoorn eens reëms. קַרְנָיו zijne hoornen. נָגַח (נְגֹחַ) wegstooten. יְנַגַּח hij zal wegstooten. יַחְדָּו gezamentlijk. אֲפָסִים uiterste. אַפְסֵי אָרֶץ het uiterste des lands. 18. בְּצֵאתֶךָ bij uwen uittogt. 19. שֶׁפַע

overvloed. יָנַק zuigen. יִינָקוּ zullen zij zuigen. שָׂפוּן, טָמוּן verborgen. וּשְׂפֻנֵי טְמוּנֵי חוֹל en de verborgene [schatten] des zands. 20. רָחַב ruim zijn. מַרְחִיב die ruime grenzen gaf. כְּלָבִיא שָׁכֵן als eene leeuwin legt hij zich neder. וְטָרַף verscheurt. 21. רֵאשִׁית het eerst [veroverde]. חֶלְקָה veld. סָפַן verbergen. חֶלְקַת מְחֹקֵק סָפוּן het veld dat den wetgever verbergt. אָתָה trekken. וַיֵּתֵא hij trekt. רָאשֵׁי עָם aan het hoofd des volks. 22. גּוּר אַרְיֵה een jonge leeuw. זָנַק (זִנֵּק) springen. יְזַנֵּק die springt. 23. שָׂבֵעַ verzadigd. שְׂבַע רָצוֹן met welgevallen verzadigd. יְרָשָׁה is zijn erfdeel. 24. מִבָּנִים onder de zonen. רָצָה welgevallig zijn. יְהִי רְצוּי אֶחָיו hij is zijnen broederen welgevallig. וְטֹבֵל en doopt. מִנְעָל en מַנְעוּל grendel. מִנְעָלֶךָ is uw grendel. יָמִים jeugdige dagen. דֹּבֶא ouderdom. וּכְיָמֶיךָ דָּבְאֶךָ en gelijk uwe jeugd, uw ouderdom. 26. רֹכֵב Hij troont. בְּעֶזְרֶךָ tot uwe hulp. גַּאֲוָה verhevene magt. שַׁחַק wolk, hemel. וּבְגַאֲוָתוֹ שְׁחָקִים met zijne verhevene magt op de wolken. 27. מְעֹנָה de woning. אֱלֹהֵי קֶדֶם des overouden Gods. תַּחַת beneden-wereld. וּמִתַּחַת זְרֹעֹת עוֹלָם en de eeuwige armen der beneden-wereld. הַשְׁמֵד verdelg. 28. עֵין de wel van. אַף שָׁמָיו wiens hemelen.

יַעַרְפוּ טָל druppelen van dauw. 29. אַשְׁרֵי (van אֹשֶׁר) heil. אַשְׁרֶיךָ heil u. מִי wie is. כָמוֹךָ u gelijk. נוֹשַׁע bijgestaan. כָּחַשׁ vleijen. וְיִכָּחֲשׁוּ zij zullen vleijen. בָּמוֹתֵימוֹ hunne hoogten. דָּרַךְ treden. תִּדְרֹךְ zult gij treden.

HOOFDSTUK XXXIV.

1. וַיַּרְאֵהוּ Hij deed hem zien. 2. הַיָּם הָאַחֲרוֹן tot de uiterste zee. 3. בִּקְעָה dal. בִּקְעַת het dal van. תֹּמֶר palmboom. עִיר תְּמָרִים de palmstad. 4. הֶרְאִיתִיךָ Ik heb het u doen zien. 6. בַגַּי in het dal. קְבֻרָה grafstede. קְבֻרָתוֹ zijne grafstede. 7. כָּהָה donker worden. לֹא כָהֲתָה was niet donker geworden. נוּס afnemen. לֵחַ levenssap. וְלֹא נָס לֵחֹה en zijne levenssappen waren niet afgenomen. 8. וַיִּבְכּוּ zij beweenden. תָּמֹם ten einde zijn. וַיִּתְּמוּ toen waren ten einde. יְמֵי בְכִי de dagen des weenens van. אֵבֶל rouw. 9. כִּי סָמַךְ want hij had gelegd. 10. וְלֹא קָם er stond niet op. יָדַע omgaan. אֲשֶׁר יְדָעוֹ met wien omging. 11. לְכָל הָאֹתֹת ten opzigte van al de teekens. אֲשֶׁר שְׁלָחוֹ ה׳ die de Eeuwige hem gezonden heeft. 12. הַיָּד הַחֲזָקָה dat sterke vermogen. מוֹרָא vrees, iets geduchts. הַמּוֹרָא

הַגָּדוֹל die geduchte daden. לְעֵינֵי כָּל־יִשְׂרָאֵל voor de oogen van gansch Israël.

חזק.

In het boek Deuteronomium zijn 11 wekelijksche afdeelingen, als: הַדְּבָרִים (bl. 217), וָאֶתְחַנַּן (bl. 221), עֵקֶב (bl. 226), רְאֵה (bl. 232), שֹׁפְטִים (bl. 238), כִּי־תֵצֵא (bl. 244), כִּי־תָבוֹא (bl. 250), נִצָּבִים (bl. 256), וַיֵּלֶךְ (bl. 258), הַאֲזִינוּ (bl. 259), en הַבְּרָכָה (bl. 265), bevattende te zamen 34 Hoofdstukken (of 27 massoretische afdeelingen) en 955 verzen. — De helft van het boek is, וְעָשִׂיתָ עַל־פִּי הַדָּבָר אֲשֶׁר יַגִּידוּ לְךָ (Deuteronomium XVII. 10).

Het getal der wekelijksche afdeelingen van den ganschen Pentateuchus is 54, bevattende te zamen 187 Hoofdstukken (of 154 massoretische afdeelingen) en 5845 verzen. — De helft van de vijf boeken is, וַיָּשֶׂם עָלָיו אֶת־הַחֹשֶׁן וַיִּתֵּן אֶל־הַחֹשֶׁן אֶת־הָאוּרִים וְאֶת־הַתֻּמִּים (Leviticus VIII, 8).

BEKNOPTE BESCHRIJVING

VAN HET

HEILIGE LAND.

Het land door de Israëliten eertijds bewoond, droeg oorspronkelijk den naam van *Kenaän,* en bevatte het aan de westzijde der Jordaan gelegene *Palestina,* en het aan de oostzijde dier rivier gelegene *Giläd.* Het ligt tusschen 52 en 54 graden oostelijke lengte van *Ferro* en tusschen 33 en 33½ graden noordelijke breedte, en dus in eene zeer milde luchtstreek. De grootte was ongeveer 465 vierkante mijlen.

Onder de gebergten waren de voornaamsten: de *Libanon,* de *Karmel,* de *Tabor,* het gebergte *Gilboa, Ephraïm, Juda, Giläd* en *Abarim.* Onder de valleijen en dalen: de vallei *Jisreël,* de vlakte der *Jordaan* en van *Jericho,* de vallei langs de middellandsche zee *(Sephela)* en de hooge vlakte *(Hamisor),* in den stam Ruben. De beroemdste wouden waren: het *cederenwoud,* het *pijn-* en *dennewoud,* het *eikenwoud* en het *palmwoud;* en onder de woestijnen waren de merkwaardigste: die van *Juda (Engedi* en *Ziph),* van *Jericho* en *Beth-Aven.*

De zeeën waren: de *middellandsche* of *westelijke zee* en de *Arabische zeeboezem* of *schelfzee.* De havens: *Elath en Ezjon-Geber.* De rivieren: de *Jordaan,* de

Kison, de *Sichor-Libnath* (of *Belus)*, de *Arnon* en de *Jabbok*. De meren: het meer *Merom*, *Cinnéreth* (of *Tiberias)* en de *Doode-* of *Zoutzee*.

Het land was verdeeld naar en onder de 12 stammen van Israël, (waaronder die van *Levi* niet begrepen was). Aan de westzijde der Jordaan waren in het noorden de bezittingen van *Aser*, *Naphtali*, *Zebulon* en *Issachar;* in het midden waren: de eene halve stam van *Menassé*, *Ephraim*, *Dan* en *Benjamin;* en in het zuiden: *Juda* *) en *Simon*. Aan de oostzijde der Jordaan was de andere helft van *Menassé*, ten noorden, *Gad* in het midden, en *Ruben* ten zuiden.

De naburige staten waren: de *Pheniciërs*, de *Philistijnen*, de *Amalekiten*, de *Emoriten*, de *Ammoniten*, de *Moabiten*, de *Edomiten*, de *Midjaniten*, de *Horiten*, de *Arabieren* en de *Syriërs*.

---

*) De noordelijke grenze van den stam *Juda* strekte zich langs de zuidelijke van *Benjamin* zoodanig uit, dat *Jerusalem* tot het erfdeel van beide die stammen behoorde.

BIJVOEGSEL

TOT HET EERSTE EN TWEEDE STUKJE DER

HANDLEIDING TOT HET LEEREN VERTALEN DER HEILIGE SCHRIFT.

סֵפֶר בְּרֵאשִׁית

Bladz. 32. וַיֵּרָא XIX. 31. הַבְּכִירָה de oudste. הַצְּעִירָה de jongste. אָב vader, schoonvader. אָבִינוּ זָקֵן onze vader is oud. וְאִישׁ אֵין en er is geen man. לָבוֹא om te komen. עָלֵינוּ tot ons. כְּדֶרֶךְ naar de wijze van. 32. לְכָה kom! שָׁקָה te drinken geven. נַשְׁקֶה laat ons te drinken geven. שָׁכַב liggen. וְנִשְׁכְּבָה en liggen. עִמּוֹ bij hem. חָיָה (חִיָּה) in het leven behouden. וּנְחַיֶּה op dat wij in het leven behouden. זֶרַע, זָרַע zaad, kroost. 33. וַתַּשְׁקֶיןָ zij gaven dus te drinken. אֶת־אֲבִיהֶן haren vader. בַּלַּיְלָה הוּא dien nacht. וַתָּבֹא toen kwam. וַתִּשְׁכַּב en lag. יָדַע merken. וְלֹא יָדַע maar hij merkte het niet. בְּשִׁכְבָהּ bij haar nederliggen. קוּם opstaan. וּבְקוּמָהּ bij haar opstaan. 34. מִמָּחֳרָת des morgens. הֵן zie! אֶמֶשׁ [in den] afgeloopen nacht. גַּם ook. 35. וַתָּקָם

toen stond op. 36. וַתַּהֲרֶיןָ toen werden zwanger. שְׁתֵּי twee. 37. קָרָא noemen. וַתִּקְרָא en zij noemde. שֵׁם naam. שְׁמוֹ zijnen naam. אֲבִי de stamvader van. עַד tot op. הַיּוֹם dezen dag. 38. גַּם הִוא יָלְדָה baarde ook.

Bladz. 54. וַיִּשְׁלַח XXXIV. 1. וַתֵּצֵא zij ging uit. אֲשֶׁר יָלְדָה die zij gebaard had. 2. נְשִׂיא הָאָרֶץ den vorst des lands. לָקַחַ nemen. וַיִּקַּח אֹתָהּ hij nam haar. עָנָה (עַנֵּה) geweld aandoen. וַיְעַנֶּהָ en hij deed haar geweld aan. 3. דָּבַק hangen. וַתִּדְבַּק נַפְשׁוֹ zijne ziel hing. וַיְדַבֵּר עַל־לֵב הַנַּעֲרָה en hij sprak de jonge dochter vriendelijk toe (*letterl.* op het hart van.) 4. קַח לִי neem mij. יַלְדָּה meisje. אֶת הַיַּלְדָּה הַזֹּאת dit meisje. 5. שָׁמַע had gehoord. טָמֵא (טַמֵּא) onteeren. כִּי טִמֵּא dat hij onteerd had. חָרַשׁ zwijgen. וְהֶחֱרִשׁ daarom zweeg hij. עַד בֹּאָם tot dat zij kwamen. 7. כְּשָׁמְעָם toen zij dit hoorden. עָצַב bedroefd zijn. וַיִּתְעַצְּבוּ הָאֲנָשִׁים de mannen waren bedroefd. וַיִּחַר לָהֶם מְאֹד en zeer bedroefd. נְבָלָה schanddaad. וְכֵן לֹא יֵעָשֶׂה hetwelk eene ongehoorde daad was (*letterl.* en aldus zal niet worden gedaan). 8. חָשַׁק verliefd zijn.

חָשְׁקָה נַפְשׁוֹ zijne ziel is verliefd. 9. חָתַן verzwageren. וְהִתְחַתְּנוּ אֹתָנוּ verzwagert u met ons. תִּתְּנוּ kunt gij geven. תִּקְחוּ kunt gij nemen. 10. יָשַׁב wonen. וְאִתָּנוּ תֵּשֵׁבוּ bij ons kunt gij wonen. סָחַר omtrekken. וּסְחָרוּהָ trekt er in om. אָחַז bezittingen verwerven. וְהֵאָחֲזוּ בָהּ en verwerft u bezitingen in hetzelve. 12. רָבָה veel vorderen. הַרְבּוּ עָלַי מְאֹד vordert van mij nog zooveel. מֹהַר bruidschat. וּמַתָּן en huwelijksgave. 13. בְּמִרְמָה met list. 14. יָכֹל kunnen. לֹא יוּכַל wij kunnen niet. חֶרְפָּה eene schande. 15. אַךְ בְּזֹאת slechts dan. יָאֹת bewilligen. נֵאוֹת לָכֶם zullen wij u te wille zijn. כָּמֹנוּ gelijk wij. לְהִמֹּל dat besneden worde. 18. יָטַב behagen. דָּבָר woord. וַיִּיטְבוּ דִבְרֵיהֶם hunne woorden behaagden. 19. וְלֹא אֵחַר hij aarzelde niet. חָפֵץ haken, begeeren. כִּי חָפֵץ want hij haakte. כָּבֵד eeren. וְהוּא נִכְבָּד en hij was geëerd. 21. שָׁלֵם, שְׁלֵמִים vreedzaam. וְיִסְחֲרוּ אֹתָהּ en er in rond reizen. רַחֲבַת יָדַיִם ruim genoeg (*letterl.* ruim van handen). 22. יֵאֹתוּ לָנוּ zullen ons te wille zijn. 23. הֲלֹא לָנוּ הֵם zijn die niet voor ons? 25. כָּאַב smart lijden. בִּהְיוֹתָם כֹּאֲבִים toen zij smerte leden. חֶרֶב zwaard. אִישׁ חַרְבּוֹ elk zijn zwaard. בֶּטַח [die zich] zeker [waande]. הָרַג dooden. וַיַּהַרְגוּ en zij

dooden. 27. חָלָל verslagene. עַל הַחֲלָלִים over de verslagenen. בָּזַז plunderen. וַיָּבֹזּוּ en zij plunderden. לָקָחוּ namen zij mede. 29. חַיִל vermogen. וְאֶת־כָּל־ חֵילָם ook al hun vermogen. טַפָּם hunne kleine kinderen. שָׁבָה gevangen nemen. שָׁבוּ namen zij gevangen. 30. עָכַר beroeren. עֲכַרְתֶּם אֹתִי gij hebt mij beroerd. בָּאַשׁ in kwaden reuk brengen. לְהַבְאִישֵׁנִי door mij in kwaden reuk te brengen. בְּיֹשֵׁב הָאָרֶץ bij de inwoners des lands. וַאֲנִי ik heb slechts. מְתִים manschap. מְתֵי מִסְפָּר weinig manschap. אָסַף verzamelen. וְנֶאֶסְפוּ עָלַי zoo zij zich nu tegen mij verzamelen. נָכָה (נכה) verslaan. וְהִכּוּנִי kunnen zij mij verslaan. שָׁמַד verdelgen. וְנִשְׁמַדְתִּי dan zal ik verdelgd worden. זוֹנָה ontuchtige vrouw. עָשָׂה behandelen. הַכְזוֹנָה יַעֲשֶׂה אֶת אֲחוֹתֵנוּ zou hij dan onze zuster als eene ontuchtige vrouw behandelen?

סֵפֶר וַיִּקְרָא

Bladz. 154. תַזְרִיעַ XII. 1. זָרַע bevruchten. אִשָּׁה כִּי תַזְרִיעַ wanneer eene vrouw bevrucht wordt. וְיָלְדָה en baart. זָכָר een mannelijk kind. טָמֵא onrein zijn.

וְטָמְאָה dan zal zij onrein zijn. דָּוֹה (=דְּוֹת) ongesteld zijn. נִדָּה afzondering. כִּימֵי נִדַּת דְּוֹתָהּ even zoo lang als zij bij hare [maandelijksche] ongesteldheid afgezonderd is. 4. תֵּשֵׁב zal zij doorbrengen. דָּמִים bloedvloeijng. בִּדְמֵי טָהֳרָה met hare reine bloedvloeijing. נָגַע aanraken. לֹא תִגָּע zal zij niet aanraken. וְאֶל הַמִּקְדָּשׁ en in het heiligdom. עַד מְלֹאת tot vervuld zijn. יְמֵי טָהֳרָהּ hare reinigingsdagen. 5. נְקֵבָה een vrouwelijk kind. שְׁבֻעַיִם twee weken. כְּנִדָּתָהּ gelijk bij hare [maandelijksche] afzondering. 6. כֶּבֶשׂ lam. בֶּן־שְׁנָתוֹ éénjarig. 7. וְטָהֲרָה dan zal zij rein zijn. מָקוֹר wel, bron. מִמְּקֹר־דָּמֶיהָ van hare bloedvloeijing. תּוֹרָה leer. יֹלֶדֶת barende. זֹאת תּוֹרַת הַיֹּלֶדֶת dit is de leer voor de barende. 8. מָצָא toereiken. יַד vermogen. וְאִם לֹא תִמְצָא יָדָהּ reikt haar vermogen echter niet toe. דַּי (st. Const. דֵּי) genoeg. וְטָהֵרָה en zij zal rein zijn.

Bladz. 158, מְצֹרָע XV. 2. זָב, זָבָה vloeijende. בָּשָׂר vleesch, ligchaam. זָב מִבְּשָׂרוֹ eene vloeijing uit zijn ligchaam. זוֹב vloeijing, vloed. זוֹבוֹ טָמֵא הוּא zoo zal zijn vloed onrein zijn. 3. בְּזוֹבוֹ wegens zijnen vloed.

דִּיר, רוֹר laten druipen. רָר בְּשָׂרוֹ indien zijn ligchaam druipen laat. הָתַם verstoppen. אוֹ הֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ of indien zijn ligchaam verstopt is. מִזּוֹבוֹ door den vloed. טֻמְאָתוֹ הִוא zoo is dit zijne onreinheid. 4. מִשְׁכָּב leger-stede. וְכָל הַכְּלִי ook elk tuig. 5. יְכַבֵּס zal wasschen. בְּגָדָיו zijne kleederen. וְרָחַץ en zich baden. בִּבְשַׂר הַזָּב het bloote ligchaam des vloeijenden. 8. יָרַק spuwen. וְכִי יָרֹק wanneer hij spuwt. בַּטָּהוֹר op eenen reinen. 9. מֶרְכָּב zadeltuig. רָכַב rijden. אֲשֶׁר יִרְכַּב עָלָיו waarop hij rijdt. 10. תַּחְתָּיו onder hem. 11. שָׁטַף wasschen, spoelen. וְיָדָיו לֹא שָׁטַף alvorens deze zijne handen gewasschen heeft. 12. חֶרֶשׂ aarde. וּכְלִי חֶרֶשׂ een aarden pot. כְּלִי עֵץ houten vat. יִשָּׁטֵף zal uitgespoeld worden. 13. וְכִי יִטְהַר wanneer nu bevrijd wordt. סָפַר tellen. וְסָפַר לוֹ dan zal hij tellen. לְטָהֳרָתוֹ na zijn rein worden. מַיִם חַיִּים levend, versch water. 16. יָצָא ontvloeijen. וְאִישׁ כִּי תֵצֵא מִמֶּנּוּ wanneer iemand ontvloeit. שִׁכְבָה vocht. שִׁכְבַת־זָרַע teelvocht. 19. דָּם יִהְיֶה זֹבָהּ dat de vloed....bloed is. בְּנִדָּתָהּ in hare afzondering. 22. בְּכָל־כְּלִי eenig tuig. 23. בְּנָגְעוֹ בוֹ terwijl hij het aanraakt. 25. זוּב vloeijen. וְאִשָּׁה כִּי יָזוּב wanneer bij eene vrouw eene vloeijing plaats heeft. זוֹב דָּמָהּ eene vloeijing van

haar bloed. בְּלֹא עֶת־נִדָּתָהּ buiten den tijd harer afzondering. אוֹ כִי־תָזוּב of de vloeijing langer duurt. עַל נִדָּתָהּ dan den [gewone] afzonderingstijd. כָּל יְמֵי זוֹב zoo lang haar ontvloeit. 26. כְּטֻמְאַת נִדָּתָהּ gelijk de onreinheid harer [gewone] afzondering. 28. וְאִם טָהֲרָה מִזּוֹבָהּ wanneer zij van hare vloeijing bevrijd wordt. וְסָפְרָה לָּהּ zal zij tellen. 30. מִזּוֹב טֻמְאָתָהּ wegens de vloeijing harer onreinheid. 31. נָזַר afhouden. וְהִזַּרְתֶּם gijlieden zult afhouden. בְּטַמְּאָם door dien zij verontreinigen. אֶת־מִשְׁכָּנִי Mijnen tabernakel. 32. לְטָמְאָה־בָהּ en die daardoor onrein wordt. 33. וְהַדָּוָה ook voor de smertlijdende vrouw. אֶת־זוֹבוֹ tijdens zijne vloeijing. עִם טְמֵאָה bij eene onreine.

Bladz. 160, אחרי מות XVIII. 3. כְּמַעֲשֵׂה gelijk gedaan wordt. חֻקָּה, חֹק wet. וּבְחֻקֹּתֵיהֶם en naar hunne wetten. 5. וָחַי בָּהֶם waardoor hij het [eeuwige] leven verwerft. 6. שְׁאֵר nabestaande, bloedverwant. שְׁאֵר בְּשָׂרוֹ [eene vrouw] die hem in den vleesche bestaat. גָּלָה (גַּלֵּה) ontdekken. עֶרְוָה naaktheid. לְגַלּוֹת עֶרְוָה om [hare] naaktheid te ontdekken. 7. עֶרְוַת de

naaktheid van. עֶרְוָתָהּ hare naaktheid. 9. מוֹלֶדֶת בַּיִת het zij in huis geboren. אוֹ מוֹלֶדֶת חוּץ of daar buiten. 11. מוֹלֶדֶת אָבִיךָ die van uwen vader voortgebragt is. 12. שְׁאֵר אָבִיךָ הִוא zij is eene nabestaande van uwen vader. 15. דֹּדָה moei (de vrouw van des vaders broeder). דֹּדָתְךָ הִוא zij is uwe moei. 15. כַּלָּה schoondochter. כַּלָּתְךָ uwe schoondochter. 17. שַׁאֲרָה nabestaanden. זִמָּה eene schandelijke ontucht. 17. לִצְרֹר het zou minnennijd verwekken. עָלֶיהָ benevens de eene. בְּחַיֶּיהָ en gedurende haar leven. 20. עָמִית evenmensch. וְאֶל־אֵשֶׁת עֲמִיתְךָ met de vrouw uws evenmenschen. לֹא תִתֵּן שְׁכָבְתְּךָ לְזָרַע zult gij u niet vleeschelijk vermengen. 21. לְהַעֲבִיר om [door het vuur] te voeren. לַמֹּלֶךְ ter eere van den *Moloch* (een afgod der Ammoniten). וְלֹא תְחַלֵּל opdat gij [daardoor] niet ontheiligt. 22. מִשְׁכְּבֵי אִשָּׁה op vrouwelijke wijze. 23. לֹא תִתֵּן שְׁכָבְתְּךָ zult gij u niet vleeschelijk vermengen. עָמַד stellen. לֹא תַעֲמֹד zal zich niet stellen. רֶבַע schending. לְרִבְעָה ter schending. תֶּבֶל הוּא het is eene afschuwelijke vermenging. 24. אֲשֶׁר אֲנִי מְשַׁלֵּחַ die Ik uitdrijve. 25. וָאֶפְקֹד Ik gedenk. עֲוֹנָהּ de daarna gepleegde misdaad. קוֹא uitspuwen. וַתָּקִא הָאָרֶץ en het land spuwt

uit. 26. תּוֹעֵבָה gruwel. הַתּוֹעֵבֹת הָאֵלֶּה deze gruwelen. 28. כַּאֲשֶׁר קָאָה gelijk het uitgespogen heeft. 29. וְנִכְרְתוּ zij zullen uitgeroeid worden. הַנְּפָשׁוֹת die personen. הָעֹשֹׂת welke zulks doen. 30. לְבִלְתִּי om niet. עֲשׂוֹת uit te oefenen. מֵחֻקּוֹת הַתּוֹעֵבֹת eene dezer gruwel-wetten. אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ die gedaan zijn.

Bladz. 164. קְדֹשִׁים XX. 10. אֲשֶׁר יִנְאַף die overspel zal drijven. אֶת־אֵשֶׁת אִישׁ met eene gehuwde vrouw. אֵשֶׁת רֵעֵהוּ de vrouw zijns naasten. הַנֹּאֵף de overspeler. וְהַנֹּאָפֶת en de overspeleresse. 11. עֶרְוַת אָבִיו de naakheid van zijnen vader. גִּלָּה heeft hij ontdekt. דְּמֵיהֶם hunne bloedschuld. בָּם is op hen. 12. אֶת־כַּלָּתוֹ bij zijne schoondochter. עָשׂוּ hebben zij gepleegd. 14. זִמָּה eene schandelijke ontucht. אֹתוֹ וְאֶתְהֶן hem en haar. 15. תַּהֲרֹגוּ zult gij ombrengen. 16. לְרִבְעָה אֹתָהּ dat dezelve haar schende. 17. חֶסֶד bloedschande. נָשָׂא dragen. עֲוֹנוֹ יִשָּׂא hij zal zijne misdaad dragen. 18. דָּוָה in hare ongesteldheid. אֶת־מְקֹרָהּ hare [bloed-]wel. עָרָה ontdekken. הֶעֱרָה ondekt hij. וְהִוא גִּלְּתָה en zij bewilligt er in te ontdekken. אֶת־מְקוֹר דָּמֶיהָ hare bloedwel.

19. כִּי אֶת־שְׁאֵרוֹ הֶעֱרָה omdat men [daardoor] tot zijnen nabestaanden nadert. דּוֹד oom. עֶרְוַת דֹּדוֹ de naaktheid zijns ooms. חֶטְאָם hunne zonde. עֲרִירִים, עֲרִירִי kinderloos. 21. נִדָּה הִוא [welke als] eene vrouw in hare afzondering [te beschouwen is].

סֵפֶר בְּמִדְבַּר

Bladz. 180. נָשֹׂא V. 12. שָׂטָה afwijken. כִּי־תִשְׂטֶה wanneer [van hem] afwijkt. מָעַל ontrouw begaan. מַעַל overtreding, onregtvaardigheid. וּמָעֲלָה בוֹ מָעַל en ontrouw tegen hem begaat. 13. וְשָׁכַב אִישׁ אֹתָהּ dat [namelijk] een man haar bijwoont. שִׁכְבַת־זֶרַע vleesschelijk. עָלַם verborgen zijn. וְנֶעְלַם zulks echter verborgen blijft. סָתַר geheim houden. וְנִסְתְּרָה daar zij het geheim gehouden heeft. בָּהּ tegen haar. תָּפַשׂ dwingen. וְהִיא לֹא נִתְפָּשָׂה en zij ook niet daartoe is gedwongen geworden. 14. עָבַר aangrijpen. וְעָבַר עָלָיו en dat hij aangegrepen wordt. רוּחַ [door] eenen geest van. קִנְאָה ijverzucht. וְקִנֵּא zoodat hij ijverzuchtig wordt. 15. עָלֶיהָ harentwege. עֲשִׂירִת een tiende. קֶמַח meel. קֶמַח שְׂעֹרִים gerstenmeel. שֶׁמֶן olie. לְבֹנָה wierook.

קִנְאֹת ijverzucht. מִנְחַת זִכָּרוֹן een herinnerings-offer. מַזְכֶּרֶת hetwelk in herinnering brengt. עָוֹן misdaad. 17. קְדֹשִׁים, קָדֹשׁ heilig. חֶרֶשׂ aarden. בִּכְלִי חָרֶשׂ in een aarden vat. הֶעָפָר tot stof. קַרְקַע bodem. 18. וְהֶעֱמִיד hij zal stellen. פָּרַע loslaten, doen verwilderen. וּפָרַע hij zal in het wild doen nedervallen. אֶת־רֹאשׁ het hoofd-[hair] van. כַּפֶּיהָ hare handen. מָרִים, מַר bitter, walgelijk. אָרַר vervloeken, vloek aanbrengen. מֵי הַמָּרִים הַמְאָרְרִים het walgelijk vloekaanbrengend water. 19. שָׁבַע zweeren. וְהִשְׁבִּיעַ אֹתָהּ als dan zal haar bezweeren. וְאִם־לֹא שָׂטִית en gij niet afgeweken zijt. טֻמְאָה [door] verontreiniging. נָקָה onschuldig, onbeschadigd zijn. הִנָּקִי dan zult gij onbeschadigd blijven (v. a. dan zult gij onschuldig erkend worden). 20. וַיִּתֵּן אִישׁ בָּךְ אֶת שְׁכָבְתּוֹ dat u [namelijk] iemand bijgewoond heeft. מִבַּלְעֲדֵי behalve. 21. שְׁבֻעָה eed. אָלָה vloek, vervloeking. בִּשְׁבֻעַת הָאָלָה met den eed der vervloeking. יִתֵּן ה׳ אוֹתָךְ dan make de Eeuwige u. יָרֵךְ heup. נָפַל invallen. אֶת־יְרֵכֵךְ נֹפֶלֶת dat uwe heup invalle. בֶּטֶן buik. צָבָה opzwellen. וְאֶת־בִּטְנֵךְ צָבָה en uwen buik opzwellen. 22. מֵעִים ingewanden. בְּמֵעַיִךְ in uwe ingewanden. לַצְבּוֹת om te doen opzwellen.

וְלַנְפִּל en te doen invallen. 23. הָאָלֹת הָאֵלֶּה deze vervloekingen. בַּסֵּפֶר op een blad. מָחֹה afwasschen. וּמָחָה en het afwasschen. 24. וְהִשְׁקָה hij zal doen drinken. וּבָאוּ בָהּ dat in haar inga. הַמַּיִם הַמְאָרְרִים het vloekaanbrengend water. לְמָרִים tot walging. 25. וְהֵנִיף hij zal eene wending maken. 26. וְקָמַץ hij zal eene hand vol nemen. אֶת־אַזְכָּרָתָהּ tot gedenkoffer. וְהִקְטִיר en het in rook doen opgaan. יַשְׁקֶה zal hij te drinken geven. 28. וְנִקְּתָה zoo zal zij onbeschadigd blijven. וְנִזְרְעָה זָרַע en zij zal er vruchtbaar door worden. 29. תּוֹרַת הַקְּנָאֹת dit is de leer voor de ijverzucht. תַּחַת אִישָׁהּ van haren man. 30. אֶת כָּל־הַתּוֹרָה הַזֹּאת geheel volgens deze leer. 31. וְנִקָּה הָאִישׁ alsdan is de man vrij. מֵעָוֹן van misdaad. תִּשָּׂא zal dragen.

Bladz. 246. כִּי־תֵצֵא XXII. 13. וּבָא אֵלֶיהָ en haar bijwoont. שָׂנֵא haten. וּשְׂנֵאָהּ en vervolgens een haat tegen haar opvat. 14. שׂוּם opleggen. וְשָׂם לָהּ hij legt haar op. עֲלִילָה valschheid. עֲלִילֹת דְּבָרִים valsche beschuldigingen. וְהוֹצִא en brengt. שֵׁם רָע eenen kwaden naam. בְּתוּלִים [bewijzen van] kuischheid. 15. אֶת־

בְּתוּלֵי הַנַּעֲרָה de bewijzen van de kuischheid der jonge dochter. 16. וַיִּשְׂנָאֶהָ doch hij heeft een haat tegen haar opgevat. 17. פָּרַשׂ uitspreiden. שִׂמְלָה laken. וּפָרְשׂוּ הַשִּׂמְלָה tevens zullen zij het laken uitspreiden. 19. וְעָנְשׁוּ zij zullen straffen. בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל Israëlitische maagd. לֹא יוּכַל hij zal niet mogen. לְשַׁלְּחָהּ haar weg te zenden. 21. כִּי עָשְׂתָה want zij heeft begaan. נְבָלָה eene schanddaad. לִזְנוֹת door ontucht te plegen. בָּעַר (בִּעֵר) uitruimen. וּבִעַרְתָּ aldus zult gij uitruimen. 22. בְּעֻלַת בַּעַל welke aan eenen man gehuwd is. 23. מְאֹרָשָׂה verloofd. 24. אֲשֶׁר לֹא צָעֲקָה omdat zij niet [om hulp] geschreeuwd heeft. עַל דְּבַר אֲשֶׁר עִנָּה omdat hij onteerd heeft. 25. וְהֶחֱזִיק בָּהּ הָאִישׁ en de man haar gegrepen heeft. לְבַדּוֹ alleen. 26. חֵטְא מָוֶת doodschuld. וּרְצָחוֹ נֶפֶשׁ en hem om het leven brengt. כֵּן zoo is. יָשַׁע helpen. וְאֵין מוֹשִׁיעַ לָהּ doch niemand kon haar te hulp komen. 28. אֲשֶׁר לֹא אֹרָשָׂה die niet verloofd is. תָּפַשׂ aangrijpen. וּתְפָשָׂהּ hij grijpt haar aan. 29. חֲמִשִּׁים כָּסֶף vijftig zilverlingen. תַּחַת אֲשֶׁר omdat. עִנָּהּ hij haar geweld aangedaan heeft.

HOOFDSTUK XXIII.

1. וְלֹא יְגַלֶּה hij zal niet ontdekken. כָּנָף dekkleed

(d. i. huwelijksbed). כְּנַף אָבִיו zijns vaders dekkleed. 2. פָּצַע wonden, pletten. דַּכָּה (= דַּכָּא) verbrijzeling, kneuzing. כָּרוּת afgesneden. שָׁפְכָה uitstorting. פְּצוּעַ־דַּכָּה וּכְרוּת שָׁפְכָה die door plettende kneuzing of uitsnijding [ontmand] is. קָהָל vergadering. בִּקְהַל ה׳ in de vergadering des Eeuwigen.

